Yttrande
2020-10-12

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

Ärende nr 2.1.10

Yttrande angående – Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Vi rödgrönrosa i Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ ser mycket positivt på det uppdaterade programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Remissinstansernas svar har omhändertagits väl, och den breda funktionsrättsrörelsen har varit delaktig i samråd kring programmet.

Vikten av att resurssätta stadens arbete för funktionrättsfrågor är aktuellt inför bildandet av den nya Funktionsstödsnämnden, och de uppdrag om att samla stadens funktionsrättsarbete via den som ska redovisas under våren 2021. Vi rödgrönrosa ser att flera delar av detta program kräver utökade resurser.

Vi välkomnar att programmet är grundat på principen om universell utformning: att utforma samhället så att ingen utestängs. Behovet att tydligare för stadens nämnder och bolag definiera vad detta innebär för deras verksamhet kvarstår dock och omhändertas inte fullt ut av programmet.

Programmet hade behövt ett tydligare uttalat intersektionellt perspektiv, vilket också påtalas av bland annat HBTQ-rådet. Vi rödgrönrosa kommer bevaka att staden lägger till plan mot Våld i nära relationer och plan för Åldersvänligt Göteborg till detta program när dessa aktualiseras. För jämställdhetsperspektivet är det viktigt att återrapportering sker med könsuppdelad statistisk.

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-08-22
Diarienummer 0759/19

Handläggare
Karin Wallquist
Telefon:031-368 802 92
E-post: karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2019-03-28 § 21 att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, förklaras fullgjort.
2. Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026, i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick i uppdrag av kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 att revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Revideringen skulle ske i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor (GRF). Stadsledningskontoret redovisar förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, samt inkomna remissvar enligt kommunstyrelsens beslut 2020-03-25 § 211. Stadsledningskontoret har i arbetet med att bereda remissinstansernas svar beaktat och värderat synpunkterna från nämnder, styrelser och råden samt intresseorganisationer. De synpunkter som bedömts ha relevans för Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har arbetats in i det nya reviderade programmet. De synpunkter som inkommit på programmets innehåll berör i huvudsak: förutsättningarna för ett genomförande av programmet, strategierna i programmet, samt att de föreslagna indikatorerna bör förtydligas.

Stadens nämnder och styrelser behöver säkerställa förutsättningar för att Göteborgs Stad ska vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar. För att nå målen i programmet krävs kunskap och medvetenhet om funktionsnedsättningar, mänskliga rättigheter, säkerställa tillgänglighet i staden inom respektive nämnd och styrelsers ansvarsområden samt samverkan internt och externt. Den kommunikationsplan som stadsledningskontoret arbetat skall vara ett stöd i uppdraget att verka för att säkerställa att stadens nämnder och styrelser har god kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Flera remissinstanser anser att programmet kan ge positiva effekter för den enskilde och sänka kostnaderna för staden på sikt. Flera nämnder bedömer att programmet kan medföra omprioriteringar inom ram.

Lokalnämnden och kulturnämnden menar att anpassning av fastigheter, om- och nybyggnationer, kan innebära ökade kostnader. Några remissinstanser menar att det finns arbete kvar att göra för att uppnå gällande/tidigare programmets intentioner och att det föreslagna programmet kommer att innebära ytterligare insatser för att leva upp till de reviderade målen och strategierna.

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnder och styrelsers befintliga ramar. Revideringen innebär en ökad fokusering och tydlighet gällande samverkan, helhetssyn, kompetens, digitalisering samt tillgänglighet i jämförelse med nuvarande program. Ett genomförande av mål och strategier i programmet kan på sikt innebära en minskning av stadens kostnader. Programmets mål och strategier till exempel målet om att personer med funktionsnedsättning får en ökad möjlighet till arbete, eller en förbättrad tillgänglighet kan få en positiv inverkan på målgruppens privatekonomi.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Flera remissinstanser instämmer i stadsledningskontorets bedömning om att genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

I flera remissvar bedöms revideringen av programmet medföra positiva effekter utifrån en social dimension. Nämnden för intraservice skriver att det reviderade programmet bedöms ha en positiv effekt på den sociala dimensionen gällande lika rättigheter, rätten till ett värdigt liv, likvärdiga möjligheter, öka tilliten till stadens verksamheter och förstärka gemenskapen och bidra till efterlevnaden av demokratins grundläggande värden och principer. Lundby stadsdelsnämnd anser att programmet betonar vikten av helhetsperspektiv i kontakter med barn och familjer, vilket går i linje med stadens insatser för ett familjecentrerat förhållningssätt. Det bidrar också till ett stärkt barnrättsperspektiv genom att belysa vikten av att även barn med funktionsnedsättning har rätt att yttra sina åsikter i alla frågor som rör dem.

Stadsledningskontoret bedömer att genomförandet av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kommer medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Stadens verksamheter behöver i enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Programmets mål och strategier betonar nämnder och styrelsers samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2019-03-28 § 21
2. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2020-03-25 § 211
3. Inkomna remissvar
4. Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026

Ärendet

Stadsledningskontoret återkommer till kommunstyrelsen med förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026, samt redovisning av inkomna remissvar enligt kommunstyrelsens beslut 2020-03-25 § 211.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2020-03-25 § 211 att remittera stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till samtliga stadsdelsnämnder, social resursnämnd, Stadshus AB samt nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnd, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, GRF, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads HBTQ-råd samt deltagande intresseorganisationer, med begäran om yttrande senast 2020-06-20.

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. I samband med utvärderingen bedömde stadsledningskontoret att resultatet från utvärderingen ger en indikation på hur programmet uppnåtts och använts. Utvärderingens analys visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gällde främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten -rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument. I samband med redovisning av uppdraget om utvärderingen i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och GRF revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

- I samband med revideringen undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
- Se över om förändringar i vad och hur staden mäter i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
- I samband med revideringen säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och det ansvar för genomförandet som åligger dem.

Redogörelse för remissinstansernas beslut

Remissinstans	Beslut om att tillstyrka/avslå	Synpunkterna i remissvaren berör i huvudsak:
Intresseorganisationer		
Afasiföreningen i Göteborg	Tillstyrker	Uppföljning och indikatorer.
Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg	Tillstyrker	Relaterade dokument, uppföljning, strategier, indikatorer, problematiseringar, mänskliga rättigheter som grund, definitioner och förutsättningar.
Funktionsrätt Göteborg	Tillstyrker	Uppföljning, syftet, relaterade dokument, uppföljning, strategier och indikatorer.
Göteborgs Stads råd		
Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor	Tillstyrker	Syftet, relaterade dokument, uppföljning, förutsättningar, definitioner, problematiseringar, strategier, ansvariga, indikatorer och mål.
Göteborgs Stads pensionärsråd	Inget svar inkom.	
Göteborgs Stads HBTQ-råd	Tillstyrker	Uppföljning, definitioner, mångfald och förutsättningar.
Styrelser		
Stadshus AB	Tillstyrker	Relaterade dokument och utvärdering.
Facknämnder		
Arbetsmarknad och vuxenutbildning	Tillstyrker	Indikatorer.
Byggnadsnämnden	Tillstyrker	Ingen kommentar på programmets områden.
Fastighetsnämnden	Som yttrande till kommunstyrelsen över Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 översänds förvaltningens tjänsteutlåtande.	Relaterade dokument, uppföljning, indikatorer, förutsättningar, definitioner och ansvariga.
Förskolenämnden	Tillstyrker	Uppföljning, indikatorer, definitioner, strategierna och ansvariga.

Grundskolenämnden	Tillstyrker	Uppföljning, indikatorer, definitioner, strategierna och ansvariga.
Idrotts- och föreningsnämnden	Tillstyrker	Implementering, uppföljning och indikatorer.
Inköps- och upphandlingsnämnden	Tillstyrker	Ingen kommentar på programmets områden.
Intraservice	Tillstyrker	Ingen kommentar på programmets områden.
Konsument- och medborgarservice	Tillstyrker	Ansvariga.
Kulturnämnden	Tillstyrker	Strategier.
Lokalnämnden	Tillstyrker	Ansvariga, definitioner och strategier.
Park- och naturnämnden	Tillstyrker	Strategier.
Social resursnämnd	Tillstyrker	Problematiseringar och strategier.
Trafiknämnden	Tillstyrker	Definitioner, problematiseringar, strategier och indikatorer.
Utbildningsnämnden	1.Utbildningsnämnden tillstyrker programmets rättighetsområde 1–10 i stadsledningskontorets förslag. 2.Utbildningsnämnden tillstyrker mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 1,2,3,4,5,6,7 och 9. 3.Utbildningsnämnden tar inte ställning till mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 8 och 10.	Indikatorer.
Valnämnden	Tillstyrker	Ansvariga.
Stadsdelsnämnder		
Angered	Tillstyrker	Relaterade dokument, strategier och problematiseringar.
Askim-Frölunda-Högsbo	Tillstyrker	Förutsättningar, indikatorer, problematiseringar och strategier.

Centrum	Tillstyrker	Strategier och problematiseringar.
Lundby	Tillstyrker	Relaterade dokument, strategierna och problematiseringar.
Majorna-Linné	Tillstyrker	Strategierna och problematiseringar.
Norra Hisingen	Tillstyrker	Relaterade dokument, uppföljning, indikatorer, ansvariga och strategier.
Västra Göteborg	Tillstyrker	Strategierna.
Västra Hisingen	Tillstyrker	Förutsättningar, definitioner och strategier.
Örgryte- Härlanda	översänder upprättat tjänsteutlåtande till stadsledningskontoret som eget yttrande senast den 20 juni med önskemål om beaktande av de synpunkter som framkommer i förvaltningens överväganden	Relaterade dokument, uppföljning, indikatorer, problematisering och strategier.
Östra Göteborg	Tillstyrker	Syftet, bakgrund, relaterade dokument, förutsättningar, mänskliga rättigheter som grund, disposition, definitioner, ansvariga, problematiseringar, strategier och indikatorerna.

Stadsledningskontorets bedömning av remissvaren

Här redovisas ett urval av inkomna synpunkter och stadsledningskontorets bedömning, per rubrik i programmet. Stadsledningskontoret har värderat samtliga synpunkter och justerat utifrån de som bedömts relevanta för programmet.

Syftet

Remissinstansernas synpunkter

GRF önskar förtydligande av begreppet full delaktighet i programmet. Östra Göteborgs stadsdelsnämnd anser att det behövs en omformulering och ett fokusskifte av programmets syfte, samt att ett övergripande mål för programmet läggs till. Västra Göteborgs stadsdelsnämnd anser att barnperspektivet är tydligt i programmet vilket de ser positivt på. För att ge ökat fokus på barnperspektivet föreslås ändring av programmets benämning till: ”Göteborg Stads program för full delaktighet för barn och vuxna med funktionsnedsättning”.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret anser att alla rättighetsområden tillsammans leder till full delaktighet och att programmet behöver läsas som en helhet. Stadsledningskontoret bedömer att det kan förtydligas genom figur 1 i programmet. Stadsledningskontoret anser att syftet avspeglar vad ett program i Göteborgs Stad ska innebära, samt att det knyter an till mänskliga rättigheter och det nationella målet för funktionshinderpolitiken. Stadsledningskontoret bedömer att inga ytterligare justeringar behövs. Stadsledningskontoret anser att lyfta fram barn och vuxna i titeln av programmet kan ta fokus från äldre. Stadsledningskontoret bedömer att barnperspektivet är omhändertaget i programmet utan att justera titeln.

Bakgrund

Remissinstansernas synpunkter

Östra Göteborgs stadsdelsnämnd önskar ändra begreppet nationella funktionshinderspolitiska målet till namnet på propositionen 2016/17:188, Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken samt redogöra för hur programmet arbetats fram och skillnaderna med gällande program.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret anser att det när det i förslaget till program hänvisas till målet i den nationella funktionshinderpolitiken är det innehållet och syftet i målet som avses, inte propositionshandlingen och att det redan finns en förklaring av vad som, enligt uppdraget, utvecklats i det reviderade programmet. Stadsledningskontoret lägger till text om vilka parter som deltagit i samverkan för att revidera programmet.

Relaterade dokument

Remissinstansernas synpunkter

Flera remissinstanser skriver att det är positivt med förteckningen av relaterade styrande dokument. GRF skriver att det är ett sätt att konkretisera att funktionsrättsperspektivet måste integreras i all verksamhet och i alla styrdokument. De anser även att när det finns en fastställd plan mot våld i nära relationer bör även denna ingå som ett betydelsefullt relaterat styrande dokument. Ytterligare remissinstanser anser att programmet ska relatera till fler dokument. Stadshus AB nämner Agenda 2030 för hållbar utveckling, Fastighetsnämnden lyfter nationell politik för gestaltad livsmiljöer och relaterade policys i staden, Angered stadsdelsnämnd påtalar Göteborgs stads miljöpolicy, Örgryte Härlanda stadsdelsnämnd lyfter fram programmet Åldersvänliga Göteborg, Lundby stadsdelsnämnd anser att Göteborgs Stads plan Bostäder för personer med funktionsnedsättning – plan 2018-2021 och Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället kan relatera till programmet och Norra Hisingen stadsdelsnämnd anser att samstämmigheten mot styrande dokument behöver tydliggöras.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att plan mot våld i nära relationer samt programmet Åldersvänliga Göteborg kan läggas till vid kommande aktualiseringar av föreliggande program. Göteborgs Stads miljöpolicy kan läggas till bilagan över styrande dokument och Agenda 2030 samt den nationella politiken för gestaltade livsmiljöer även kan läggas in i programmet. Övriga dokument, som föreslås, har en detaljeringsnivå som inte omfattas av urvalet. Stadsledningskontoret förtydligar att bilagan är just ett urval av dokument och

att ytterligare tydliggöra kopplingarna med relaterade styrande dokument är ett arbete som bedöms gå utöver revideringen av programmet.

Uppföljning-generella synpunkter

Remissinstansernas synpunkter

Flera av indikatorerna är kopplade till mått från enkäter. Några av remissinstanserna, däribland Afasiföreningen i Göteborg, Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg och Norra Hisingen stadsdelsnämnd, anser att enkäter kan vara svåra att besvara för en del personer med funktionsnedsättning. De anser att utformning av enkäter och svarssätt avgör vilka som har möjlighet att besvara dom samt att den nationella folkhälsoenkäten som ligger till grund för många av mätningarna inte innehåller tillräckligt med indata om funktionsnedsättningar för att ge en tillräckligt bra bild. I samverkan med intresseorganisationer kan andra uppföljningsmetoder komplettera de föreslagna mätningarna.

Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg anser att det saknas tydlig struktur för Mål - Strategier - Indikatorer. GRF anser att varje ansvarig nämnd och styrelse borde ansvara för att ta fram mätbara indikatorer kopplade till sina egna planer utifrån programmets mål. GRF anser att uppföljningen bör göras oftare samt omfatta hur samråd och aktiv involvering sker med personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning. Mål och strategier i programmet behöver också vara kopplade till en analys av vilka resurser som krävs för att målen ska kunna uppnås. Fastighetsnämnden föreslår en numrering av indikatorerna. Östra Göteborgs stadsdelsnämnd lämnar synpunkt om att indikatorerna behöver kopplas tydligare till målen genom att de bör läggas in i texten under respektive mål i programmet och inte bara finnas i en separat bilaga.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret instämmer i att en enkäts tillgänglighet påverkar möjligheten att besvara den. Enkäten som Sveriges kommuner och regioner (SKR) genomför och som erbjuds till bland annat deltagare i daglig verksamhet i Göteborgs Stad går att få uppläst, med pictogram eller widget-bilder samt tecken. För att besvara enkäten finns även en frågeassistent. Den nationella folkhälsoenkäten innehåller år 2020 en tilläggsfråga om funktionsnedsättning som stadsledningskontoret bedömer kunna följa resultaten för vissa personer med funktionsnedsättningar. Stadsledningskontoret anser att det finns fördelar med att använda resultat från de enkäter som staden redan genomför, men att det behöver ställas frågor om funktionsnedsättning i flera av dom för att kunna mäta utvecklingen mot jämlika villkor. Stadsledningskontoret bedömer att föreslagna enkäter kopplade till programmets indikatorer kan användas. I programmet står det att för vissa mål kan andra kompletterande mätningar behöva göras.

Stadsledningskontoret bedömer att ett förtydligande av kopplingen mellan mål-strategier-indikatorer kan göras i programmet, men indikatorerna är framtagna för att mäta på målen, och saknar ibland direkt koppling till strategierna. Stadsledningskontoret samlar in underlag och följer upp indikatorerna. Det sker i samarbete med berörda nämnder när det finns underlag de behöver bidra med. Stadsledningskontoret bedömer att uppföljning av indikatorerna i programmet bör göras vartannat år eftersom utveckling tar tid och en del av underlagen till indikatorerna endast mäts vart annat år. Stadsledningskontoret bedömer att nämnder och styrelser har möjlighet att utifrån eget budgetarbete analysera vilka resurser som krävs för att bidra till att målen uppnås. Stadens nämnder har själva

möjlighet att ta fram mätbara indikatorer kopplade till de konkreta planer, till exempel i sina verksamhetsplaner, som de kan ta fram för sina verksamheter utifrån programmets mål. Programmet förväntas bidra till att staden arbetar mot de uppsatta målen och att indikatorernas värden förbättras över tid. Stadsledningskontoret föreslår att redan framtagna indikatorer placeras i en separat bilaga för att inte tynga programmet och ta fokus från mål och strategier.

Förutsättningar

Remissinstansernas synpunkter

Norra Hisingens stadsdelsnämnd pekar på att det inte anges vem som har samordningsansvaret, i vilka samverkansorgan frågorna ska behandlas samt vilka frågor som omhändertas på en övergripande strategisk nivå i staden och vilka frågor som är nämndspecifika i programmet. Östra Göteborg stadsdelsnämnd menar att dispositionen av programmet kan justeras så att informationen i detta avsnitt om förutsättningar flyttas till inledningen ovan för att skapa en sammanhållen bakgrund. Det kan göra att det blir lättare att förstå programmet. GRF vill att lagrum synliggörs tydligare i programmet.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret anser att programmet omhändertar frågan om samverkan och ansvar genom strategierna, illustrationen i programmet samt att det anges ansvariga till respektive rättighetsområde. De olika rättighetsområdena beror av varandra. Hur staden arbetar och utvecklas inom ett rättighetsområde spelar roll för utvecklingen inom ett annat område. I dag innehar bland annat byggnadsnämnden och fastighetsnämnden samordnande uppdrag sedan flera år tillbaka. Idrotts- och föreningsnämnden har 2019 erhållit uppdrag att förvaltningen ska ta initiativ till ett stadenövergripande forum där staden och civilsamhället träffas för att diskutera verksamhet eller uppdrag som berör personer med funktionsnedsättningar, beslut i idrotts- och föreningsnämnden 2019-12-17 § 190. Intresseorganisationerna är en av stadens parter i samverkan.
Stadsledningskontoret instämmer i att dispositionen samt relevanta lagrum kan förtydliga programmet. Stadsledningskontoret flyttar text till rubriken bakgrund och ger exempel på lagar.

Definitioner

Remissinstansernas synpunkter

Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg anser att det i definitionen av universell utformning bör stå att det inte ska utesluta hjälpmedel. Begreppet bör användas bredare och även i samband med kognitiv tillgänglighet. GRF anser att det under rubriken Att förebygga och motverka diskriminering behövs korrigeringar och förtydliganden. GRF tycker att det är bra att programmet har skrivningar om normkritisk analys och normmedvetet arbetssätt men anser att detta behöver förklaras tydligare. GRF önskar ett fördjupande och förtydligande resonemang om samverkan. Funktionsrätt Göteborg anser att jämställdhetsperspektivet behöver stärkas i programmet. Göteborgs Stads HBTQ-råd vill särskilt poängtera att personer med funktionsnedsättning har olika könsidentiteter och olika sexuella läggningar och att detta måste inrymmas i programmet.

Västra Hisingen stadsdelsnämnd påtalar att det inte framgår hur diversifierad gruppen personer med funktionsnedsättning är. GRF vill ha med en skrivning om att barnkonventionen nu är lag och betydelsen av detta ur ett funktionsrättsperspektiv. Östra Göteborgs stadsdelsnämnd anser att barnrättsperspektivet bör synliggöras ytterligare i

programmet, till exempel genom en egen strategi och en barnkonsekvensanalys. Idrotts- och föreningsnämnden efterfrågar vad som förväntas av en nämnd när ansvaret gäller för ”alla nämnder och styrelser” och vad som förväntas av en nämnd när den nämns med ”särskilt ansvar".

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att vissa begrepp kan förtydligas i programmet, bland annat genom att skriva mer om enkelt avhjälpta hinder, universell utformning, diskriminering, samverkan och normmedvetenhet. Mångfald bland personer med funktionsnedsättning förtydligas i programmet. Stadsledningskontoret bedömer att barnrättsperspektivet förstärks ytterligare genom att lägga till Barnkonventionen som exempel på lag och i den mån det är möjligt kan mått på indikatorer redovisas fördelas på ålder, kön och funktionsnedsättning. Stadsledningskontoret anser att nämnder och styrelser själva har möjlighet att göra barnkonsekvensanalyser i relation till de aktiviteter de planerar för i relation till programmet. Stadsledningskontoret förtydligar även vad som förväntas av en nämnd när ansvaret gäller för ”alla nämnder och styrelser” respektive ”särskilt ansvar".

Rättighetsområden

1. Rätten till ett självständigt liv

Remissinstansernas synpunkter

GRF önskar tillägg i problematiseringen om följsamhet gentemot lagar och förtydliganden i strategierna om begrepp som ett självständigt liv och normmedvetenhet. Flera av stadsdelsnämnderna önskar ett förtydligande av begreppet helhetsperspektiv. GRF anser att indikatorerna säger väldigt lite om de hinder och möjligheter som finns för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret gör tillägg i inledande texter, problematiseringarna och förtydliganden i strategierna samt under rubriken definitioner utifrån remissinstansernas förslag om lagar, självständigt liv, normmedvetenhet och helhetsperspektivet. Stadsledningskontoret anser att programmet behöver läsas i sin helhet och att mål samt indikatorer samspelar med varandra. Stadsledningskontoret bedömer att målet om att leva ett självständigt liv på lika villkor som andra även kan mätas genom indikatorer som är kopplade till programmets andra mål, eftersom de har inverkan på möjligheten till ett självständigt liv. Stadsledningskontoret bedömer att det på så sätt säger en del om hinder och möjligheter. De indikatorer som direkt har kopplats till området avser att på samhällsnivå mäta graden av självständigt liv.

2. Rätten till information och kommunikation

Remissinstansernas synpunkter

Social resursnämnd och flera av stadsdelsnämnderna har önskemål om förtydliganden i problematiseringarna och strategierna om bland annat brist på grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi i bostäder med särskild service. GRF har föreslagit att indikatorerna bör kopplas till arbetet som ska göras utifrån tillgänglighetsdirektivet och lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.

Fastighetsnämnden anser att det saknas indikator för upplevelse av tvåvägskommunikation.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret förtydligar problematiseringen om att flera av stadens verksamheter saknar en tillräcklig grundläggande digital infrastruktur. Stadsledningskontoret har undersökt möjligheten om att koppla en indikator till digital tillgänglighet men bedömer att den indikator som finns i programmet är lämplig till föreslaget mål. Stadsledningskontoret har identifierat och lagt till en ytterligare indikator som bedöms lämplig för att mäta upplevelsen av tvåvägskommunikation.

3. Rätten till demokratisk delaktighet

Remissinstansernas synpunkter

GRF framhåller i remissvaren att det behövs en tydligare koppling mellan strategier och problematiseringen. Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg samt GRF önskar förtydliganden i strategierna om att rätten till demokratisk delaktighet även gäller mellan valen. Angered och Östra Göteborgs stadsdelsnämnder anser att barnperspektivet bör stärkas i strategin. Angered stadsdelsnämnd önskar tydlighet när och kring vilka åtgärder samverkan ska ske. Synpunkter på indikatorerna handlar om att Östra Göteborgs stadsdelsnämnd föreslår en koppling av indikatorerna till valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning, och GRF föreslår en koppling till systematiska inventeringar av vallokalernas tillgänglighet. Utbildningsnämnden framhåller också att elevenkäten inte särskiljer elever med och utan funktionsnedsättning, därmed fungerar inte den föreslagna indikatorn.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret gör justeringar för att tydliggöra kopplingen mellan strategi och problematisering. Stadsledningskontoret förtydligar strategierna så det framgår att delaktighet ska ske löpande och inte endast under val, men anser att barn redan omfattas av de flesta strategierna och barnrättsperspektivet betonas genom en egen rubrik i programmet samt i indikatorerna. När samverkan ska ske behöver nämnder och styrelser identifiera utifrån sina aktiviteter i förhållande till rättighetsområdets mål och strategier. Se även stadsledningskontorets bedömning under rubriken Förutsättningar ovan. Stadsledningskontoret identifierar att det saknas statistik om valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning i Göteborgs Stad, och att det arbete som görs kring tillgängliga vallokaler inte lämpar sin som indikator. Stadsledningskontoret bedömer att en bakgrundsfråga om funktionsnedsättning i elevenkäten göra det möjligt att använda svarsresultaten som en indikator. Grundskolenämnden har i remissvaren uppgivit att de kan ta fram indikatorer. Stadsledningskontorets bedömning är att grundskolenämnden och utbildningsnämnden kan möjliggöra att elevenkäten kan användas i uppföljningen av föreliggande program. Indikatorn kvarstår i avvaktan på att elevenkäten utvecklas.

4. Rätten till ett tryggt liv

Remissinstansernas synpunkter

GRF och Lundby stadsdelsnämnd tar upp avsaknaden av begreppet våld i nära relationer i och GRF ser brist på text om trygghet kring det individuella stödet. I remissvaren har

Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborgs synpunkter inneburit önskemål om att nämna vissa funktionsnedsättningar. Östra Göteborgs stadsdelsnämnd har önskemål om att eventuellt för- och grundskolenämnderna tilldelas särskilt ansvar inom rättighetsområdet. GRF anser att det i indikatorerna saknas fokus på brukarnas känsla av trygghet i kontakten med staden. I remissvaren framhåller utbildningsnämnden även här att elevenkäten inte särskiljer elever med och utan funktionsnedsättning och därmed fungerar inte den föreslagna indikatorn.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret förtydligar i rättighetsområdets definition, problematisering och strategi om våld i nära relationer och det individuella stödet. Stadsledningskontoret bedömer att programmet i sin helhet innebär att stadens verksamheter särskilt ska beakta och undanröja hinder för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar. Stadsledningskontoret bedömer att trygghet samspelar med andra områden i programmet och omhändertas genom särskilt ansvariga inom de områdena, till exempel utbildning. Programmet ska läsas som en helhet där områden samspelar med varandra. Stadsledningskontoret anser att trygghet fångas i indikatorerna bland annat genom brukarenkäten inom stadens funktionshindersverksamhet. Stadsledningskontorets bedömning är att grundskolenämnden och utbildningsnämnden kan möjliggöra att elevenkäten kan användas i uppföljningen av föreliggande program. Det är angeläget att skolans uppföljning omfattar kvalitetsaspekter för elever med funktionsnedsättning. Indikatorn kvarstår i avvaktan på att elevenkäten utvecklas.

5. Rätten till bästa möjliga hälsa

Remissinstansernas synpunkter

Av remissvaret från GRF framgår att kunskap om funktionsnedsättningar bör omfattas av programmet. I svaren har också synpunkter från Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg inneburit önskemål om att beakta vissa funktionsnedsättningar. Örgryte-Härlanda stadsdelsnämnd vill att programmet verkar för fler tillgängliga hälsofrämjande mötesplatser och miljöer för att stödja allas möjlighet att ta kontroll över sin hälsa och sina levnadsvanor. Kulturnämnden föreslår sig som särskilt ansvarig. Svaret från idrotts- och föreningsnämnden omfattar förslag på att göra en indikator av hur många anställda/nyanställda som har gått en utbildning om målgruppens förutsättningar och behov.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret lägger till kunskap om funktionsnedsättningar i strategierna. Stadsledningskontoret bedömer att programmet omfattar personer med funktionsnedsättningar och nämnder inte vissa särskilt. Hälsofrämjande mötesplatser är ett förslag på aktivitet som redan kan rymmas under en strategi och utgöra något en nämnd/styrelse kan genomföra. Stadsledningskontoret bedömer inte att det ska förtydligas i programmet. Särskilt ansvarig nämnd läggs till på egen begäran. Stadsledningskontoret anser att en indikator som till exempel mäter andel utbildade inte är träffande, indikatorn bör istället mäta en effekt.

6. Rätten till utbildning

Remissinstansernas synpunkter

GRF menar att begreppet inkludering bör förtydligas i problematiseringen. GRF samt förskolenämnden och grundskolenämnden anser att fler skolformer behöver skrivas ut; förskoleklass, fritidshemmen, grundsärskola och gymnasiesärskola. GRF samt Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg anser även att det i en strategi bör skrivas ut följande samverkansparter: intresseorganisationer, vårdnadshavare och elever. Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg anser att det i strategier som föreslås är av stor vikt att hänsyn tas även till barn med autism. Stadsdelsnämnd Östra Göteborg föreslår ett tillägg i strategi 1 om att staden ska utöka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att välja utbildningsform i sin hemkommun. GRF anser att det är en brist att indikatorerna endast mäts genom elevenkäten eftersom de befara att bortfallet av elever med funktionsnedsättning är stort. Utbildningsnämnden anser att indikatorn Elevenkät skola – Andel som upplever att de når kunskapsmålen inte kan användas för att göra jämförelse mellan elever med funktionshinder och utan funktionhinder. I elevenkäten särskiljs inte elever med och utan funktionsnedsättning.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret instämmer i behov av att förtydliga begreppet inkludering och gör det under rubriken Definitioner i programmet. Stadsledningskontoret lägger till ytterligare skolformer i programtexten. Stadsledningskontoret anser att det medför en risk att i strategierna nämna några i samverkan, eftersom det kan utesluta andra. Stadsledningskontoret bedömer att begreppet samverka räcker. Stadsledningskontoret lyfter inte fram någon specifik funktionsnedsättning eller diagnos i programmet för att inte utesluta andra, och bedömer att formuleringen om val av utbildningsform i hemkommunen inte ryms inom strategi 1. Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att skolans uppföljning omfattar kvalitetsaspekter för elever med funktionsnedsättning. Indikatorn kvarstår i avvaktan på att elevenkäten utvecklas.

7. Rätten till arbete och sysselsättning

Remissinstansernas synpunkter

GRF anser att målformuleringen behöver formuleras om och att målet inte går att mäta. GRF anser även att problembeskrivningen bör innehålla text om att staden inte i tillräcklig grad anställt personer med funktionsnedsättning och att staden behöver förbättra sin rekrytering av personer med funktionsnedsättning. Lundby stadsdelsnämnd anser att det i denna problematisering bör framgå att personer med funktionsnedsättning utgör en heterogen grupp och att staden idag har svårigheter att erbjuda daglig verksamhet för dessa personer som har komplexa behov. Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg anser att strategin 7:3 borde förtydligas och utvecklas. Östra Göteborgs stadsdelsnämnd önskar tydligare strategier, för att stötta i arbetet mot målet, samt ett förtydligande av sysselsättning. GRF anser att en indikator bör utgöras av mått kring arbetet med aktiva åtgärder utifrån diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning. Norra Hisingen stadsdelsnämnd föreslår indikator utifrån resultat ur medarbetarenkäten om upplevelse av diskriminering på grund av funktionsnedsättning. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning föreslår indikatorer kopplade till Offentligt skyddad anställning (OSA) anställningar och Lärvux.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret anser att målet är väl formulerat och att det finns möjliga indikatorer för att mäta målet. Stadsledningskontoret förtydligar problematiseringen utifrån GRF förslag om anställda i staden och förtydligar, under rubriken mångfald i programmet, den heterogena grupp personer med funktionsnedsättning utgör. Stadsledningskontoret anser vidare att daglig verksamhet redan omfattas av strategi 7:3. Stadsledningskontoret bedömer att varje nämnd och styrelse behöver göra egna förtydliganden av vad strategierna innebär för deras verksamhet. Programmet ska formuleras och gälla för stadens alla nämnder och styrelser, det innebär att en mer detaljerad nivå kan hindra snarare än stödja i arbetet med programmet. Stadsledningskontoret bedömer att det är svårt att mäta och formulera en indikator utifrån arbetet med aktiva åtgärder, samt att en indikator utifrån förslaget i remissvaret om medarbetarenkäten inte lämpar sig som indikator. Stadsledningskontoret har tidigare övervägt indikator till OSA eller Lärvux men bedömer att lönebidragsanställningar utgör en lämpligare indikator.

8. Rätten till fungerande bostad

Remissinstansernas synpunkter

Östra Göteborg stadsdelsnämnd önskar ett tydliggörande av innebörden av den inledande texten om rätten till att välja bostadsort och inte vara hänvisad till att bo i särskilda boendeformer. Flera stadsdelsnämnder samt Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg påtalar brist på samt ojämn fördelningen av bostäder med särskild service men att det finns målsättningar om att jämna ut dessa skillnader och föreslår här en strategi kring det. Det saknas också skrivelser om vikten av individuella stöd för att få bostadssituationen att fungera. Fastighetsnämnden ger förslag på att justeringar i strategierna så de innebär att säkerhetsställa lagkrav, förbättra den generella tillgänglighetsnivån och att skriva "ombyggnation/större renoveringar” på grund av kommande justeringar i lagtext. De föreslår även en indikator om andel avvikelser/anmärkningar på tillgänglighet i nybyggnation. GRF anser att indikatorerna inte avspeglar det personliga stödet i bostaden. Lokalnämnden föreslår att även de står med i programmet som särskilt ansvariga.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret har i en förklarande text i programmet skrivit att texterna i inledningen till varje rättighetsområde är hämtade från konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och problematiseringarna under ger lokala kopplingar i de fall det finns studier och statistik. Stadsledningskontoret lägger till en text om den ojämna fördelningen av bostäder med särskild service och förtydligar vikten av det individuella stödet. Stadsledningskontoret anser att en strategi om fler bostäder med särskild service och jämnare fördelning av dessa bättre omhändertas i andra dokument som Bostäder för personer med funktionsnedsättning Plan 2018–2021. Stadsledningskontoret anser inte att säkerställa lagkrav som är grundläggande för all verksamhet ska skrivas ut i ett program som ska belysa prioriterade strategier, men justerar enligt förslag på kommande begrepp i lagtext och bedömer att förslag på indikator om avvikelser/anmärkningar på tillgänglighet i nybyggnation kan läggas till i programmet. Stadsledningskontoret lägger till en indikator om nöjd i sin bostad med

särskild service, för att indikera stödet i bostaden. Stadsledningskontoret lägger till lokalnämnden som särskilt ansvariga.

9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Remissinstansernas synpunkter

I remissvaren från Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg, GRF och trafikkontoret uttrycks att arbetet med enkelt avhjälpta hinder inte är tillräckligt för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till staden på lika villkor som andra. Lokalnämnden samt park- och naturnämnden anser att, för att principen om universell utformning ska tillämpas likvärdigt i stadens ny- och ombyggnationer, bör det finnas en gemensam definition på staden nivå. En strategi avseende detta bör läggas till rättighetsområdet. Förskolenämnden samt grundskolenämnden anser att alla nämnder och styrelser är beställare och därför bör omfattas som ansvariga inom detta rättighetsområde. Fastighetskontoret anser att TIBB är fel som indikator inom detta rättighetsområde, att enkelt avhjälpta hinder bör mätas i andelar istället för antal och att indikatorn som mäter tillgängliga hållplatser bör bytas till nya tillgängliga fordon. GRF anser inte att nöjdhet med färdtjänst utgör en lämplig indikator inom detta mål.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret förtydligar i programmet att det inte bara handlar om enkelt avhjälpta hinder och lyfter fram universell utformning i problematiseringen. Stadsledningskontoret lägger även till en definition av enkelt avhjälpta hinder under rubriken Definitioner i programmet. Stadsledningskontoret anser att programmet omfattar en definition av universell utformning och att en strategi om att ta fram en mer detaljerad definition inte lämpar sig i ett program. Stadsledningskontoret instämmer i förslaget om att alla nämnder och styrelser har ett beställaransvar och därför anses vara ansvariga inom rättighetsområdet. Stadsledningskontoret delar bedömningen om att TIBB inte är tillräckligt bra som indikator inom detta rättighetsområde och tar bort den. Stadsledningskontoret anser även att nya fordon redan är tillgängliga och därför inte heller passar som indikator. Stadsledningskontoret anser att nöjdhet inom färdtjänst kan indikera en viss förändring gällande rättighetsområdets mål.

10. Rätten till en meningsfull fritid

Remissinstansernas synpunkter

GRF anser att problembeskrivningen är korrekt, men begränsad samt att strategierna behöver förtydligas och kopplas till problembeskrivningen. De anser också att det behövs ett förtydligande kring möjligheter att ha tillgängliga föreningslokaler.

Social resursnämnd och flera stadsdelsnämnder anser att det bör tilläggas i en strategi att staden också bör bidra med sin kompetens i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället. Konsument- och medborgarservice har ett ansvar för att fritidsaktiviteter presenteras i kalendarium men anser att detta anges tydligt i rättighetsområde 2 – Rätten till informations och kommunikation. I Göteborgs Stads policy för kommunikation står det att ”Inom Göteborgs Stad följer ansvaret för information och kommunikation med ansvaret för verksamheten”. Konsument- och medborgarservice anser att det finns risk för högre

förväntningar på nämnden än vad som åligger dom om de står med som särskilt ansvariga inom detta rättighetsområde.

GRF anser inte att indikatorerna är lämpliga i och med att idrottsanläggningar, badhus och kulturinstitutioner inte är självklart tillgängliga för personer med funktionsnedsättning bara för att enkelt avhjälpta hinder har åtgärdats.

Idrotts- och föreningsnämnden anser att för att kunna följa upp om stadens föreningsbidrag och stöd till föreningar når målgruppen behöver staden veta mer om målgruppens föreningsdeltagande. Förvaltningen saknar därav en enkät samt indikator som mäter målgruppens föreningsdeltagande i Göteborg. Norra Hisingen saknar en indikator om hur färdtjänsten fungerar.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret anser inte att programmets problematiseringar kan ge en heltäckande bild över situationen inom ett rättighetsområde. Stadsledningskontoret lägger dock till en problematisering om samverkansbehov och förtydligar i programmet att problematiseringen inte är heltäckande. Stadsledningskontoret framhåller att programmet ska läsas som en helhet, rättighetsområde 9 med mål om att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra bedöms svarar upp för GRF:s synpunkt om tillgängliga lokaler. Stadsledningskontoret förstärker kopplingen ytterligare genom att lokalnämnden läggs till som särskilt ansvarig.

Stadsledningskontoret bedömer att formuleringen ”annat stöd” i strategi 10:2 kan omfatta kompetensutveckling till föreningar och därmed redan möter upp socialresursnämnds och stadsdelsnämndernas synpunkt om att staden kan bidra med kompetens. Stadsledningskontoret instämmer i konsument- och medborgarservice analys om att de inte bör stå med som särskilt ansvariga.

Stadsledningskontoret instämmer i GRF:s synpunkt om att enkelt avhjälpta hinder inte självklart medför tillgänglighet. Stadsledningskontoret skriver ut definitionen av enkelt avhjälpta hinder i programmet för att förtydliga innebörden. Stadsledningskontoret anser ändå att det kan utgöra en indikator som kan visa riktningen mot målet.

Stadsledningskontoret bedömer att idrott- och föreningsnämndens förslag om att följa upp målgruppens föreningsdeltagande ryms inom nämndens uppdrag och kan utgöra en indikator till nämndens arbete utifrån programmet. Stadsledningskontoret anser att programmet ska läsas som en helhet och att flera mål och rättighetsområden har påverkan på varandra. Indikatorn om färdtjänst under rättighetsområdet 9 rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer kan även användas för en analys av möjligheten att utforma sin fritid även om den inte nämns inom detta område.

Stadsledningskontorets sammantagna bedömning

Stadsledningskontoret har i arbetet med att utvärdera remissinstansernas svar beaktat och värderat synpunkterna från nämnder, styrelser och råden samt intresseorganisationer. Där efter har de synpunkter som bedömts relevanta arbetats in i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Alla remissinstanser är överlag positiva till förslaget om revidering. De synpunkter som inkommit på programmets innehåll berör i huvudsak: förutsättningarna för ett genomförande av programmet,

strategierna i programmet, samt att de föreslagna indikatorerna bör förtydligas. Stadsledningskontorets bedömning är att de omhändertagna synpunkterna stärker programmets strategier och förutsättningarna för programmets genomförande. Programmets indikatorer har justerats och stadsledningskontorets bedömning är att de därefter har bättre förutsättningar att bidra till programmets uppföljning.

Stadens nämnder och styrelser behöver säkerställa förutsättningar för att Göteborgs Stad ska vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar. För att kunna nå målen i programmet krävs god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, säkerställa tillgänglighet i staden inom respektive nämnd och styrelsers ansvarsområden samt samverkan internt och externt.

Den kommunikationsplan som stadsledningskontoret arbetat fram i samband med revidering av programmet skall vara ett stöd i uppdraget att verka för att säkerställa att stadens nämnder och styrelser har god kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

Jonas Kinnander	Eva Hessman
Direktör Ärende och utredning	Stadsdirektör

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2019-03-28

Utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 21, 1616/18

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antecknas.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med vad som framgår av yrkande från M, L och C den 27 februari 2019.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet i enlighet med de synpunkter som framkommit i utvärderingen.
5. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med revideringen undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
6. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med revideringen se över om förändringar i vad och hur vi mäter i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
7. Kommunstyrelsen/stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt egna ansvar för dess genomförande.

Handling

2019 nr 45.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor

Dag för justering
2019-04-12

Vid protokollet

Sekreterare
Christina Hofmann

Ordförande
Anneli Rhedin

Justerande
Naod Habtemichael

Justerande
Bettan Andersson

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-03-25

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m

§ 211, 0759/19

Beslut

Enligt stadsledningskontorets förslag med tillägg enligt yrkande från V och MP:

Kommunstyrelsen remitterar utan eget ställningstagande, stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till samtliga stadsdelsnämnder, social resursnämnd, Stadshus AB samt nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnd, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads HBTQ-råd samt deltagande intresseorganisationer, med begäran om yttrande senast 2020-06-20.

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Uppdrag från kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 p 3 att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden förklaras fullgjort.
2. Uppdrag givet i kommunfullmäktiges budget 2020 att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs förklaras fullgjort.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 24 februari 2020.
Tilläggsyrkande från V och MP den 20 mars 2020.
Återremissyrkande från SD den 20 mars 2020.

Yrkanden

Daniel Bernmar (V), Helene Odenjung (L) och Jessica Blixt (D) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från V och MP den 20 mars 2020.

Vidare yrkar Daniel Bernmar (V) och Helene Odenjung (L) avslag på återremissyrkande från SD den 20 mars 2020.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar att ärendet ska återremitteras i enlighet med yrkande från SD den 20 mars 2020.

Propositionsordning

Ordföranden Axel Josefson (M) ställer först propositioner på dels ärendets återremiss och dels ärendets avgörande idag och finner att kommunstyrelsen beslutat avgöra ärendet vid dagens sammanträde. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för ärendets avgörande idag och Nej för ärendets återremiss.”

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Helene Odenjung (L), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Emmyly Bönfors (C), Jonas Attenius (S), tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) och ordföranden Axel Josefson (M) röstar Ja (12).

Jörgen Fogelklou (SD) röstar Nej (1).

Kommunstyrelsen beslutar med tolv röster mot en att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Kommunstyrelsen beslutar härefter utan omröstning att bifalla stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkandet från V och MP.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat Ja.

Protokollsutdrag skickas till

Remissinstanser genom stadsledningskontoret
Skrivelse nr 60 till kommunfullmäktige

Dag för justering
2020-04-20

Vid protokollet

Sekreterare
Mathias Sköld

Ordförande
Axel Josefson

Justerande
Daniel Bernmar

Stadsdelsnämnden
Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-15

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut## Tillstyrker##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning##Exempelvis Kommentar##Sammanfattning##

##Beslutstext##

§ 205 Dnr N131-0124/20

Yttrande över revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Stadsledningskontoret har remitterat förslag på revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 till stadsdelsnämnderna, facknämnder, brukarråd och deltagande intresseorganisationer för yttrande.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Angered tillstyrker Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Stadsdelsnämnden Angered översänder upprättat tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden Angered justerar paragrafen omedelbart.

Handlingar

Tjänsteutlåtande den 25 maj 2020

Yttrande från Sverigedemokraterna, enligt bilaga 1 till protokollet

Yttrande

Pernilla Börjesson (SD) lämnar ett yttrande (bilaga 1).

Justering

Omedelbar justering

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-06-15

Sekreterare
Johanna Andersson

Ordförande
Johan Fält (M)

Justerare
Yvonne Palm (V)

Protokollsutdragets riktighet intygas:

Vid protokollet

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-25
Diarienummer N131-0124/20

Handläggare
Meliha Hadzinumanbegovic
Telefon: 031- 365 10 13
E-post:
meliha.hadzinumanbegovic@angered.goteborg.se

Yttrande över revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Angered tillstyrker Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Stadsdelsnämnden Angered översänder upprättat tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden Angered justerar paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har på uppdrag av kommunstyrelsen reviderat Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet är utskickat på remiss till stadsdelsnämnderna, facknämnder, brukarråd och deltagande intresseorganisationer för yttrande.

Syftet med revideringen är att säkerställa att programmet får en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Färre men bredare mål har tagits fram, även strategier och indikatorer har identifierats. I programmet har även begrepp definierats och relaterade styrande dokument identifierats.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden tillstyrker förslaget då programmet i och med revideringen har förtydligats.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av programmet endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnder och styrelsers befintliga ramar. Angered stadsdelsförvaltning ser också att programmets strategier är på en nivå som är rimlig för utförande inom grunduppdraget.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i programmet kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i programmet bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts.

Samverkan

Samverkan i förvaltningsövergripande samverkansgrupp den 10 juni 2020.

Bilaga

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Stadsledningskontoret har remitterat förslag på revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 till stadsdelsnämnderna, facknämnder, brukarråd och deltagande intresseorganisationer för yttrande senast den 20 juni 2020.

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige år 2015 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. Utvärderingen visade bland annat att det i varierande omfattning bedrivs arbete inom alla rättighetsområden och att programmet kunde utvecklas på ett flertal punkter - främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten gentemot andra styrande dokument. Kommunfullmäktige gav därför den 28 mars 2019 kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera programmet. Uppdraget innefattade också att:

- Undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
- Se över hur befintlig uppföljning kan förbättras för att få mer kunskap om hur arbetet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
- I samband med revideringen säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt ansvar för dess genomförande.

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs.

Förslag till reviderat program

Följande justeringar har gjorts i det reviderade programmet:

- Programmet har kopplats till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar.
- Barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör har betonats.
- De mänskliga rättigheterna har förtydligats genom koppling till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Färre men bredare mål har formulerats. Strategier och indikatorer har identifierats.
- Vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör har förtydligats.
- Förutsättningar i form av kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet och samverkan har identifierats.
- Begrepp och relaterade styrande dokument har identifierats.
- Programmet har tidsatts.

Rättighetsområden, mål och strategier

Programmet är uppdelat i rättighetsområden med koppling till artiklar i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Under respektive rättighetsområde finns mål som ska uppnås samt prioriterade strategier. Nedan presenteras förvaltningens uppfattning om det reviderade programmet.

1. **Rätten till ett självständigt liv**

I strategi 1:2 står att *Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning*. Förvaltningen anser att begreppet helhetsperspektiv behöver förtydligas.

2. **Rätten till information och kommunikation**

I strategi 2:2 står att *Stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden*. Förvaltningen ser att delar av stadens verksamheter, såväl boende med särskild service som daglig verksamhet saknar grundläggande digital infrastruktur som till exempel tillgång till internet. Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik. Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till personer med behov av andra former av stöd.

3. **Rätten till demokratisk delaktighet**

- Inom detta område saknar förvaltningen en strategi för att belysa arbetet med barn med funktionsnedsättningar. För att barn med funktionsnedsättningar ska komma till tals på lika villkor finns behov av att skapa rätt förutsättningar inom staden.
- I strategi 3:4 står att *Stadens verksamheter ska samverka med intresseorganisationer i åtgärder som berör dem.* Här finns behov att tydliggöra vilka åtgärder som åsyftas.

4. **Rätten till ett tryggt liv**

- I strategi 4:1 står att *Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka, ge stöd och förebygga diskriminering, våldsutsatthet och förtryck som kan drabba personer med funktionsnedsättning.* Strategin bör vara mer specifik och tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation.
- Strategi 4:2 kan justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta skulle ytterligare tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

5. **Rätten till bästa möjliga hälsa**

- Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en facknämnd kommer att medföra krav på god, ömsesidig samverkan där behoven av och

rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård hos personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra.

- I strategi 5:1 står att *Stadens verksamheter ska ha kunskap om livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning*. Här saknar förvaltningen en skrivelse om arbetet mot skillnader i hälsa och livsvillkor. Förvaltningen föreslår att strategin ändras till ”5:1 Stadens verksamheter ska ha kunskap om livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning *samt sträva efter jämlikhet i hälsa och livsvillkor”*.

6. Rätten till utbildning

Förvaltningen har inga synpunkter på område 6.

7. Rätten till arbete och sysselsättning

Förvaltningen bedömer att generella förutsättningar finns för att uppnå målet inom område 7 på en strategisk och organisatorisk nivå. Individuella anpassningar kan dock komma att behöva göras beroende på form av funktionsnedsättning vid till exempel utformning av introduktion eller den fysiska arbetsplatsen.

8. Rätt till fungerande bostad

Staden har som mål att ha en geografiskt jämn fördelning av bostad med särskild service (BmSS). Dock har andra faktorer, som till exempel praktiska och ekonomiska förutsättningar att bygga, satt gränser för möjligheter till jämn etablering. Viljan att hålla samman kompetens kring vissa boendeformer i olika stadsdelar har också bidragit till en ojämn fördelning av BmSS med särskild inriktning. På grund av den ojämna geografiska spridning och brist på BmSS som i nuläget råder kan det vara svårt att i någon större utsträckning realisera målsättningar om valfrihet för den enskilde.

9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Stadsdelsförvaltningen har inga synpunkter på område 9.

10. Rätten till en meningsfull fritid

I strategi *10:1* står att *Stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra*. Förvaltningen ser även att verksamheter med kompetens inom funktionshinderområdet i Göteborgs Stad skulle kunna vara delaktiga i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom kommunal verksamhet och civilsamhället.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen förordar stadsledningskontorets förslag, eftersom programmet i och med revideringen har förtydligats. Förvaltningen föreslår därför att stadsdelsnämnden tillstyrker Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Stadsdelsförvaltningen Angered

Arne Wiik	Rickard Vidlund
Sektorchef individ- och familjeomsorg samt funktionshinder	Stadsdelsdirektör

##Beslutstext##

Yrkande
2020-06-15

Yttrande
Ärende 14 Dnr N131-0124/20
Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Vi i Sverigedemokraterna anser att det saknas i Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning analys och plan för tillgänglighet och framkomlighet under byggnation /ombyggnation i staden. Med projekt som Västlänken och andra större infrastruktur och bostadsprojekt i staden innebär det att vissa områden kommer vara under byggnation under lång tid framåt (vissa flera år framåt).

I samtal med representanter från intresseorganisationer för funktionsnedsatta så har jag uppmärksammats på att framkomlighet och tillgänglighet under byggnation/ombyggnation som pågår under lång tid är under all kritik.

Vi anser att man även bör säkerställa tillgänglighet och framkomlighet under byggnation/ombyggnation.

Sverigedemokraterna

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-10

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut##Tillstyrker##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning##

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning föreslår kommunstyrelsen att arbeta in indikatorer som innefattar utbildningsformen Lärvux och antal anställda inom ramen för Offentligt skyddad anställning (OSA) i enlighet med tjänsteutlåtandet.
##Sammanfattning##

##Beslutstext##

<!PU>

§ 100 Dnr 0779/20

Remiss Dnr 0759/19 revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen har den 20 april 2020 upprättat ett förslag till yttrande avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning föreslår kommunstyrelsen att arbeta in indikatorer som innefattar utbildningsformen Lärvux och antal anställda inom ramen för Offentligt skyddad anställning (OSA) i enlighet med tjänsteutlåtandet.
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder tjänsteutlåtandet som yttrande till kommunstyrelsen.

Handling

Tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2020.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Dag för justering
2020-06-10

Vid protokollet

Sekreterare
Jenny Henriksson

Ordförande
Anders Svensson (M)

Justerande
Mats Pilhem (V)

Protokollsutdragets riktighet intygas:

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-20
Diarienummer: 0779/20

Handläggare
Ulf Wallin
Telefon: 031-368 3086
E-post: ulf.wallin@arbvux.goteborg.se

Remissvar Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning föreslår kommunstyrelsen att arbeta in indikatorer som innefattar utbildningsformen Lärvux och antal anställda inom ramen för Offentligt skyddad anställning (OSA) i enlighet med tjänsteutlåtandet.
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder tjänsteutlåtandet som yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2020 att utan eget ställningstagande remittera förslaget till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bland annat till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Innan dess har kommunfullmäktige i samband med utvärdering av programmet den 28 mars 2019 beslutat att programmet ska revideras. Nu föreligger ett reviderat förslag till program.

Kommunfullmäktige gav även kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden.

I arbetet med revidering av programmet har stadsledningskontoret i olika konstellationer samverkat med berörda verksamheter både internt i staden och externt i form av representanter utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Arbetsmarknad och vuxenutbildning har deltagit med en representant i samtliga workshops.

Stadsledningskontoret har gjort justeringar i det reviderade programmet. Justeringarna innebär bland annat att programmet har kopplats till det nationella funktionshinderpolitiska programmet och till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, begrepp har definierats, programmet är tidssatt, vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör har betonats, färre men bredare mål har formulerats och strategier och indikatorer har identifierats.

Stadsledningskontoret har även påbörjat arbetet med en kommunikationsplan för att göra programmet känt och för att verka för dess genomförande i staden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan utföras inom ramen för nämnders och styrelsers befintliga ramar. Förvaltningen har inga andra synpunkter men eventuellt kan nämnden behöva göra omdisponeringar av befintlig budget till förmån för särskilda satsningar inom funktionshinderområdet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att om staden blir en mer tillgänglig stad kan detta underlätta för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan. Förvaltningen har inga andra synpunkter.

Bedömning ur social dimension

Stadsledningskontoret bedömer att om programmets mål och strategier kan genomföras så kommer det att få en positiv inverkan för personer med någon form av funktionsnedsättning oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks av programmets prioriterade strategier bland annat om universell utformning (dvs. att samhället utformas och planeras så att man inte utesluter någon), vikten av helhetssyn och betoningen av nämnders och styrelsers samverkan intern och externt. Förvaltningen har inga andra synpunkter.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp den 2 juni 2020.

Bilaga

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2020 att utan eget ställningstagande remittera förslaget till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bl.a. till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Nu föreligger ett reviderat förslag till program för nämnden att ta ställning till.

Kommunstyrelsen begär svar senast den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde 25 mars 2020 att utan eget ställningstagande remittera förslaget till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bland annat till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Innan dess har kommunfullmäktige i samband med utvärdering av programmet den 28 mars 2019 beslutat att programmet ska revideras.

Kommunfullmäktige gav även kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden.

I arbetet med revidering av programmet har stadsledningskontoret i olika konstellationer samverkat med berörda verksamheter både internt i staden och externt i form av representanter utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Arbetsmarknad och vuxenutbildning har deltagit med en representant i samtliga workshops.

Stadsledningskontoret har gjort justeringar i det reviderade programmet. Justeringarna innebär bland annat att programmet har kopplats till det nationella funktionshinderpolitiska programmet och till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, begrepp har definierats, programmet är tidssatt, vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör har betonats, färre men bredare mål har formulerats och strategier och indikatorer har identifierats. Stadsledningskontoret har även påbörjat arbetet med en kommunikationsplan för att göra programmet känt och för att verka för dess genomförande i staden.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har ett särskilt ansvar i programmets punkt 6 och 7, Rätten till utbildning och Rätten till arbete och sysselsättning. För att kunna ta sig an det särskilda ansvaret på ett strukturerat sätt bör nämnden, i samverkan med övriga nämnder och styrelser i staden, arbeta fram en handlingsplan inom dessa två områden.

Förvaltningens överväganden

Två samhällsområden som pekas ut som prioriterade och avgörande för att nå jämlika levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet utifrån den nationella funktionshinderpolitiken (SOU 2019:23). Dessa två är arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Förvaltningen deltar i detta arbete bland annat utifrån skolformen

Särvux (som benämns Lärvux i Göteborg[1]) och den arbetsmarknadsinsats, Offentligt skyddad anställning (OSA)[2], som Göteborgs stad i samarbete med Arbetsförmedlingen genomför. Under 2019 fanns 137 elever någon gång registrerade inom Lärvux. Arbetsmarknad och vuxenutbildning hade under samma tid ca 290 personer anställda i Offentligt skyddad anställning. De anställda inom OSA arbetar framför allt inom Park och Natur, men även inom andra områden. Ingen av dessa utbildnings- respektive anställningsområden nämns i programmet.

Dessutom har staden ca 250 personer med någon form av funktionsnedsättning anställda med lönebidrag från Arbetsförmedlingen.

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen arbetar in indikatorer som innefattar skolformen Lärvux och antal anställda inom ramen för Offentligt skyddad anställning (OSA) i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslaget till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Dessutom föreslår förvaltningen att indikatorer för att kunna följa utvecklingen av Särvux/ Lärvux respektive Offentligt skyddad anställning arbetas in i programmet.

För övrigt bedömer förvaltningen att programmet väl speglar de insatser som behövs för att stärka möjligheterna till full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Andreas Lökholm
Förvaltningsdirektör

Carina Falkewall
Arbetsmarknadschef

##Beslutstext##

[1] Information om Lärvux: https://www.studiumgbg.se/wp-content/uploads/2020/03/Larvux-kurskatalog.pdf
[2] Information om OSA: https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/stod-och-ersattning/stod-a-o/skyddat-arbete-hos-offentlig-arbetsgivare

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Svar på remiss, dnr 0759/19, revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 142, N136-0208/20

Handlingar

Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande med tillhörande bilaga den 8 maj 2020.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

2. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo översänder stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som stadsdelsnämndens eget yttrande i ärendet

3. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo förklarar beslutet omedelbart justerat.

Beslutet skickas till
Stadsledningskontoret

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare
Anna Sahlberg

Ordförande
Monika Beiring

Justerande
Christian Larsson

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-08
Diarienummer N136-0208/20

Handläggare Robert Hjerdt
Telefon: 031-3663090
E-post: robert.hjerdt@afh.goteborg.se

Svar på remiss - Revidering av Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

2. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo översänder stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som stadsdelsnämndens eget yttrande i ärendet

3. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21, beslutades om att programmet skulle revideras. Stadsledningskontoret har i enlighet med uppdraget genomfört en revidering av programmet och utarbetat ett förslag till ett nytt program som nämnden nu ska yttra sig över senast 2020-06-20.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnders och styrelsers befintliga ramar. Förvaltningen bedömer dock att om ambitionerna i programmet ska nås så kommer det att innebära mer än marginella kostnadsökningar.

Förvaltningen instämmer i stadsledningskontorets bedömning att ett genomförande av mål och strategier i programmet på sikt kan innebära en minskning av stadens kostnader på sikt. Det baseras framförallt på att målgruppen får en ökad möjlighet till arbete, men även att en förbättrad tillgänglighet kan få en positiv inverkan på stadens ekonomi samt målgruppens privatekonomi.

Bedömning ur ekologisk dimension

Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en mer tillgänglig för fler vilket sannolikt minskar miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Ett av programmets prioriterade strategier är universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts.

Utöver det syftar programmet till att motverka exkludering och öka tillgänglighet och tillhörighet för målgruppen.

Samverkan

Under rådande omständigheter har Askim Frölunda Högsbos Råd för funktionshinderfrågor inte kunnat genomföra ordinarie möten. Istället har rådsmedlemmarna fått förslaget utsänt till sig och uppmanats att komma med synpunkter.

Information FSG 2020-06-11

Bilagor

1. Förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Ärendet

Stadsledningskontoret har i enlighet med uppdrag från kommunfullmäktige reviderat Göteborgs stads program för full delaktighet 2020-2026 och utarbetat ett förslag till ett nytt program som nämnden nu ska yttra sig över senast 2020-06-20

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. I samband med utvärderingen bedömde stadsledningskontoret att resultatet från utvärderingen ger en indikation på hur programmet uppnåtts och använts. Utvärderingens analys visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten -rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument. I samband med redovisning av uppdraget om utvärderingen i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 gavs kommunstyrelsen i uppdrag till att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs.

Stadsledningskontoret har i arbetet med uppdraget samverkat med en referensgrupp av representanter utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Stadsledningskontoret och referensgruppen har bland annat haft dialog kring planeringen av revideringen samt vad det reviderande programmet behöver omfatta samt deltagit i workshops med representanter från stadens förvaltningar och bolag.

Det nationella funktionshinderspolitiska målet

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken innebär att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Inriktningar för arbetet med att nå målet:

- Principen om universell utformning.
- Befintliga brister i tillgängligheten.
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet.
- Att förebygga och motverka diskriminering.

Dessa inriktningar är beroende av varandra och behöver hanteras tillsammans, isolerade ger det inte den effekt som förväntas.

Förslag till reviderat program

Justeringar som gjorts i det reviderade programmet:

- kopplat programmet till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar
- betonat barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör
- förtydligat de mänskliga rättigheterna genom att koppla till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- formulerat färre men bredare mål samt identifierat strategier, och indikatorer
- förtydligat vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör
- identifierat följande förutsättningar: kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, ha uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet samt samverkan
- definierat begrepp
- identifierat relaterade styrande dokument
- tidsatt programmet

Förslag till reviderat program finns i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

Identifierade förutsättningar

För att Göteborgs Stad ska kunna vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna för att identifiera och ta bort hinder som uppstår i att utöva sina rättigheter.

Göteborgs Stads program för full delaktighet förpersoner med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser, det behövs samverkan.

Programmets olika rättighetsområdena påverkar varandra. Det innebär till exempel; för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar för att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och ute miljö, ett eventuellt individuellt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar. Rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och resultat för att komma närmare att nå målen.

Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys. Universell utformning handlar om att göra rätt från början, att utforma och planera samhället så att inte någon utesluts. På så sätt minskar behovet av anpassningar i efterhand.

Uppföljning av programmet

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i den ordinarie uppföljningen och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter.

Måluppfyllelsen av programmet föreslås följas via ett antal indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå funktionshinder (till exempel LSS-verksamhet och särskola). De flesta indikatorer på samhällsnivå är hämtade från

frågor i Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor?” 2020 som genomförs vart annat år.

Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med början 2022.

Kännedom och ansvar

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser.

Till stöd för kommunstyrelsens uppdrag från budget 2020 att göra programmet känt samt verka för programmets genomförande i nämnder och bolag har stadsledningskontoret påbörjat arbetet med en kommunikationsplan.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att det föreslagna programmet är tydligt och väl utformat. Den tydliga anknytningen till såväl de nationella funktionshindermålen som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ökar tydligheten. Det är även positivt att det i programmet föreslås hur uppföljning ska ske.

I programmet och i många andra sammanhang anges digitaliseringen som en viktig del av lösningen. Förvaltningen anser att det är viktigt att poängtera att det i nuläget saknas grundläggande digital infrastruktur, som exempelvis tillgång till internet/wifi, i delar av stadens verksamheter som bostad med särskild service (BmSS) och daglig verksamhet (DV). Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik. Verksamhetens medarbetare har även ett stort behov av ökad kompetens inom området för att på ett adekvat sätt kunna använda sig av eller stödja brukare och medborgare att använda sig av digital teknik.

Förvaltningen anser att staden bör se över strategin avseende föreningsstöd så att krav ställs om att alla barn och ungdomsföreningar ska vara fullt tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättningar.

Förvaltningens sammanfattande bedömning är att målsättningarna i programmet ligger långt från det nuvarande läget och att för att nå dit kommer det att krävas satsningar vilket kommer innebära kostnadsökningar. Exempelvis är målgruppens deltagande på arbetsmarknaden lägre än för övriga grupper, samtidigt som målgruppen inte har tillgång till hela utbudet av arbetsmarknadsinsatser varken genom stadens egna verksamheter eller genom Arbetsförmedlingen. Även möjligheten att förflytta sig är för många i målgruppen ett hinder för såväl arbete som fritid och hälsa. Det beror till viss del på att kollektivtrafiken och färdtjänstens har många brister vilket brukare, medarbetare och funktionshinderrörelsen återkommande rapporterar om. I princip varje målområde har stora utmaningar att ta sig an för att närma sig målen.

För att tydliggöra ambitionsnivån föreslår förvaltningen att målvärden anges för vissa eller alla indikatorer efter att stadsledningskontoret genomfört basmätningen. Det kan då tydliggöra ambitionsnivån samt inom vilka områden det krävs mest insatser.

Förvaltningen anser dock att målen är väl avstämda mot de nationella och internationella målen som verksamheterna ska arbeta mot. Fördelen är att de blir tydliggjorda för

Göteborgs stads verksamheter genom programmet. Förvaltningen bedömer också att kostnadsökningarna kan innebära kostnadsminskningar när målen införlivas.

Utifrån den sammanlagda bedömningen föreslår förvaltningen att stadsdelsnämnden tillstyrker Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Robert Hjerdt
Utvecklingsledare/Enhetschef

Karita Saapunki Björk
Sektorschef

Christina Eide
Stadsdelsdirektör

##Beslutstext##

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-23

Svar på remiss - Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 301, 0397/20

Beslut

I byggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns.
2. Tjänsteutlåtandet översänds till Stadsledningskontoret som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Skäl för beslut

Nämnden beslutar i enlighet med de skäl som anges i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-05-25, med bilagor.

Beslutsgång

Ordföranden föreslår att nämnden ska besluta att bifalla tjänsteutlåtandet och finner att nämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Justering

Protokollet under denna paragraf förklaras omedelbart justerat.

Dag för justering

2020-06-23

Vid protokollet

Sekreterare

Stina Petersson Moberg

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-25
Byggnadsnämnden 2020-06-23
Diarienummer 0397/20

Handläggare
Helene Hansson
Telefon: 031-368 17 30
E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Svar på remiss- Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till Stadsledningskontoret som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har från Stadsledningskontoret fått i uppdrag och yttra sig avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter.

Följande rättighetsområden är utpekade i programmet att Byggnadsnämnden tillsammans med fler förvaltningar har ett särskilt ansvar för:

- Rätten till fungerande bostad
- Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Dessa rättighetsområden ingår i det uppdrag att besluta i och utöva tillsyn i ärenden som Byggnadsnämnden har och tillstyrker Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Byggnadsnämnden behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom respektive ansvarsområden för att nå målen i programmet.

Stadsbyggnadskontorets medarbetare främst inom plan- och byggavdelningen kan behöva extra stöd och utbildning inom tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning. En viss kostnadsökning för Stadsbyggnadskontoret för inköp av utbildning både externa och interna kan förekomma.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan. Bostäder ska vara tillgänglig och användbar samt bidra till en tillfredställande levnadsstandard. Personer med funktionsnedsättning ska kunna välja vart de vill bo. En väl fungerande inne- och utemiljö som är tillgänglig och användbar ger möjligheten att leva ett självständigt liv i ett samhälle med lika valmöjligheter som andra. Möjlighet till utbildning, arbete, och fritid skall inte begränsas av en funktionsnedsättning.

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2. E-post – förlängd svarstid

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har från Stadsledningskontoret fått i uppdrag och yttra sig avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Remisstid: Svar senast 2020-06-20, förlängt per e-post till efter Byggnadsnämndsammanträde den 2020-06-23

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen/stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt egna ansvar för dess genomförande.

Stadsledningskontoret har i enlighet med Kommunstyrelsens uppdrag att samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor genomfört en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Följande rättighetsområden finns, varav Byggnadsnämnden tillsammans med andra förvaltningar är särskilt ansvarig för nr. 8 och 9, markerade med fet stil:

1. Rätten till ett självständigt liv
2. Rätten till information och kommunikation
3. Rätten till demokratisk delaktighet
4. Rätten till ett tryggt liv
5. Rätten till bästa möjliga hälsa
6. Rätten till utbildning
7. Rätten till arbete och sysselsättning
8. **Rätten till fungerande bostad**
9. **Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer**
10. Rätten till en meningsfull fritid

Utpekade rättighetsområden ingår i det uppdrag som Byggnadsnämnden har och tillstyrker därmed Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Stadsbyggnadskontorets bedömning

Stadsbyggnadskontoret har inget att invända mot reviderad utgåva av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Henrik Kant	Carita Sandros
Stadsbyggnadsdirektör	Chef Byggavdelningen

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut## Tillstyrker##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning## Stadsdelsförvaltning Centrum anser att förslaget på reviderad version av *Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är bra och innebär en förbättring, men önskar att tillägg eller förtydliganden görs inom vissa avsnitt/rättighetsområden enligt TU ##Sammanfattning##

##Beslutstext##

Sammanträdesdatum: 2020-06-15

§ 113

Svar på remiss –revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning diarienummer N134-0358/20

Beslut

Stadsdelsnämnden Centrum tillstyrker förslag på Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 enligt förvaltningens bedömning och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har remitterat förslag på revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 till berörda nämnder, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd samt deltagande intresseorganisationer, med begäran om yttrande senast 20 juni 2020.

Handling/ar

Stadsdelsförvaltning Centrums tjänsteutlåtande, 2020-05-22

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

2020–2026

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, 2020-02-24

Protokollsutdrag kommunfullmäktige, 2019-03-28 § 21

Justering
Tisdag den 15 juni 2020 Skånegatan 9A

Rätt utdraget intygar i tjänsten

Jenni Hermansson, sekreterare

Kent Vahlén (L), ordförande

Matilda Skön (FI), justerare

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-22
Diarienummer N134-0358/20

Handläggare
Charlie Larsson/Centrum/GBGStad
Telefon: 031-365 79 20
E-post: charlie.larsson@centrum.goteborg.se

Remiss av revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden Centrum tillstyrker förslag på Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 enligt förvaltningens bedömning och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Stadsledningskontoret.

Sammanfattning

I samband med återrapportering om utvärdering av *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* i kommunfullmäktige den 28 mars 2019 beslutades att programmet skulle revideras. Kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen i uppdrag att göra revideringen i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Detta remissvar avser det förslag på reviderat program som sänts ut av stadsledningskontoret med begäran om yttrande senast den 20 juni 2020.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnder och styrelsers befintliga ramar. Centrum stadsdelsförvaltning ser också att programmets strategier är lagda på en nivå som är rimlig för utförande inom grunduppdraget, men bedömer samtidigt att en del mål skulle gynnas av mer kraftfulla strategier och åtgärder.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan

på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Stadens verksamheter behöver i enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Programmets mål och strategier betonar nämnder och styrelsers samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter.

Samverkan

Information LSG 2020-06-15

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Stadsledningskontoret har remitterat förslag på revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 till berörda nämnder, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd samt deltagande intresseorganisationer, med begäran om yttrande senast 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige år 2015 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. Utvärderingen visade bland annat att det i varierande omfattning bedrivs arbete inom alla rättighetsområden och att programmet kunde utvecklas på ett flertal punkter - främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten gentemot andra styrande dokument. Kommunfullmäktige gav därför den 28 mars 2019 kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera programmet. Uppdraget innefattade också att:

- Undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
- Se över hur befintlig uppföljning kan förbättras för att få mer kunskap om hur arbetet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
- I samband med revideringen säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt ansvar för dess genomförande.

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att *Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* genomförs.

Förslag till reviderat program

Följande justeringar har gjorts i det reviderade programmet:

- Programmet har kopplats till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar.
- Barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör har betonats.
- De mänskliga rättigheterna har förtydligats genom koppling till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Färre men bredare mål har formulerats. Strategier och indikatorer har identifierats.
- Vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör har förtydligats.
- Förutsättningar i form av kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet och samverkan har identifierats.
- Begrepp och relaterade styrande dokument har identifierats.
- Programmet har tidsatts.

Förvaltningens/bolagets bedömning

Stadsdelsförvaltning Centrum anser att förslaget på reviderad version av *Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är bra och innebär en förbättring, men önskar att tillägg eller förtydliganden görs inom vissa avsnitt/rättighetsområden.

Rätten till information och kommunikation

- Strategi 2:2 behandlar användandet av digital teknik. I nuläget saknar delar av stadens verksamheter, såväl boende med särskild service som daglig verksamhet, grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi. Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik.
- Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till personer med behov av andra former av stöd.

Rätten till ett tryggt liv

- Strategi 4:1 bör vara mer specifik och tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation. God kompetens krävs för att säkerställa god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer.
- Strategi 4:2 kan justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta skulle ytterligare tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

Rätten till bästa möjliga hälsa

- Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en facknämnd medför krav på god, ömsesidig samverkan där behoven av och rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård hos personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra.
- Strategi 5:2 bör förtydliga att stadens verksamhet i samverkan med andra huvudmän, extern samverkan, ska bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses.

Rätt till fungerande bostad

- Staden har som mål att ha en geografiskt jämn fördelning av bostäder med särskild service. Dock har andra faktorer, som till exempel praktiska och ekonomiska förutsättningar att bygga, begränsat möjligheten till jämn etablering. Viljan att hålla samman kompetens kring vissa boendeformer i olika stadsdelar har också bidragit till en ojämn fördelning av bostäder med särskild service med särskild inriktning.
  Givet den ojämna geografiska spridning och brist på bostäder med särskild service som i nuläget råder kan det vara svårt att fullt ut realisera målsättningar om valfrihet för den enskilde.

Rätten till en meningsfull fritid

- I tillägg till strategi 10:1 bör staden också bidra med sin kompetens inom funktionshinder i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället.

Babbs Edberg	Ann-Louise Östman
Stadsdelsdirektör	Sektorchef

##Beslutstext##

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-15

Yttrande till kommunstyrelsen över förslag till nytt program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 119, 0897/20

Beslut

Enligt fastighetskontorets förslag:

Som yttrande till kommunstyrelsen över Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 översänds förvaltningens tjänsteutlåtande.

Handling

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande 2020-06-15

Justering

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-06-15

Vid protokollet

Sekreterare
Sirpa Bernhardsson

Ordförande
Mats Ahdrian

Justerande
Emmali Jansson

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-06-15
Diarienummer 0897/20

Handläggare
Marie Persson
Telefon: 031-368 11 24
E-post: marie.persson@fastighetskontoret.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över förslag till nytt program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

I Fastighetsnämnden

Som yttrande till kommunstyrelsen över ”*Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026*” översänds detta tjänsteutlåtande.

Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Fastighetskontoret är överlag positiva till det reviderade programmet, dess innehåll samt processen för revideringsförfarandet. Kontoret anser att det är bra att kunskap och samverkan särskilt lyfts fram som viktiga incitament för att målen i programmet ska kunna uppfyllas. Programmet är dock allmänt hållet vilket kan bidra till en svårighet att mäta programmets reella framsteg.

Fastighetsnämnden liksom övriga nämnder och styrelser berörs av flertalet av målområdena. Fastighetsnämnden har ett särskilt ansvar inom rättighetsområde 8: Rätten till bostad, samt rättighetsområde 9: Rätten att kunna förflytta sig och använda Göteborgs inne- och utemiljöer.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Personer med funktionsnedsättning har ofta sämre levnadsförhållanden än personer utan funktionsnedsättning. Programmets syfte är att minska denna skillnad och skapa ett mer jämlikt samhälle med en inkluderad målgrupp. Fler personer i sysselsättning, aktivitet, och som kan ta del av samhället skapar ökade intäkter ur ett samhällsekonomiskt perspektiv

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

De mänskliga rättigheterna, som är programmets utgångspunkt, utgår från att alla människor är födda fria och lika i värde och att rättigheterna gäller alla - utan åtskillnad.

Varje rättighetsområde i programmet, inleds med en kort definition av området utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och kopplar också till några artiklar i den. Efter det följer en problembeskrivning som syftar till att beskriva hur livsvillkoren ser ut i dag för personer med funktionsnedsättning inom rättighetsområdet. Det sätter programmet i ett tydligt sammanhang utifrån ett jämlikhetsperspektiv, och motiverar vad stadens arbete ska bidra till att förbättra.

Bilaga

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Stadsledningskontoret har översänt remissen ”*Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026*” för yttrande av fastighetsnämnden.

Yttrande ska lämnas senast den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Kommunfullmäktige tog våren 2019 beslut om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering[1].

[1] Göteborgs Stad program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Programmet består av 10 rättighetsområden med kopplade mål och strategier:

1. Rätten till ett självständigt liv
2. Rätten till information och kommunikation och
3. Rätten till demokratisk delaktighet
4. Rätten till ett tryggt liv
5. Rätten till bästa möjliga hälsa
6. Rätten till utbildning
7. Rätten till arbete och sysselsättning
8. Rätten till fungerande bostad
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
10. Rätten till en meningsfull fritid

Fastighetsnämnden liksom övriga nämnder och styrelser berörs av flertalet av målområdena. Fastighetsnämnden har ett särskilt ansvar inom rättighetsområde 8: Rätten till bostad, samt rättighetsområde 9: Rätten att kunna förflytta sig och använda Göteborgs inne- och utemiljöer.

Rättighetsområde 8; Rätten till bostad har följande mål och strategier:

- Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

8:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder.

8:2 Stadens verksamheter ska systematiskt inventera och åtgärda befintliga hinder i bostäder.

8:3 Stadens verksamheter ska vid ombyggnationer verka för att öka antalet tillgängliga och användbara bostäder.

Rättighetsområde 9; Rätten till att kunna förflytta sig och kunna använda Göteborgs inne- och utemiljöer har följande mål och strategier:

- Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.

9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda befintliga hinder i inne- och utemiljöer.

9:3 Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

Förvaltningens bedömning

Fastighetskontoret är överlag positiva till det reviderade programmet, dess innehåll samt processen för revideringsförfarandet. Kontoret anser att det är bra att områdena kunskap och samverkan särskilt lyfts fram som viktiga incitament för att målen i programmet ska kunna uppfyllas. Programmets utmaning är dock att det är allmänt hållet vilket kan bidra till en svårighet att mäta programmets reella framsteg.

Kontoret föreslår följande kompletteringar eller förändringar av programmet:

- Under ”koppling till andra dokument” bör det även hänvisas till den nationella politiken för gestaltad livsmiljö som lyfter principen om universell utformning.
- I staden finns det även policys som har bäring på programmet och det borde vara rimligt att komplettera med dessa.
- Det saknas en definition som tydliggör innebörden av funktionshinderperspektivet och på vilket sätt (hur) det kan praktiseras av alla i arbetsvardagen. Förslag på definition:

  ”Funktionshinderperspektivet är ett sätt att analysera våra arbetssätt för att synliggöra de fall då vi skapar exkluderande program, tjänster och produkter. I planeringen är det viktigt att utgå från de fem svårigheter i funktionsförmåga som en människa kan ha; nedsatt syn, hörsel, rörelseförmåga, kognitiv förmåga samt förmåga att tåla vissa ämnen som exempelvis allergier.”
- Kontoret föreslår att definitionen av universell utformning byts ut till definitionen från Remiss SOU 2019:23 Styrkraft i funktionshinderspolitiken:

  "*Universell utformning betyder sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. Universell utformning ska inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs*.”[2]

Rättighetsområden, mål och strategier

- *4. Rätten till ett tryggt liv*
  Strategi 4.2: Nuvarande formuleringen kan tolkas som särlösning, komplettera meningen med ”även omfattar”.
- *5. Rätten till bästa möjliga hälsa*
  Kulturnämnden bör också vara ansvariga eftersom kultur kan ges som recept för att förbättra hälsan.
- *7. Rätten till arbete och sysselsättning,*
  Strategi 7:1: Vilken innebörd läggs i "anpassade anställningsvillkor"? Det är viktigt att undvika särlösningar även i organisatoriska förutsättningar, inte bara i den fysiska miljön. Likabehandling handlar om att skapa förutsättningar för staden att behandla lika oavsett individens livsbetingelser. Det är långt ifrån alla personer med funktionsnedsättning som har nedsatt arbetsförmåga.

[2] Remiss SOU 2019:23 Styrkraft i funktionshinderspolitiken, sidan 101.

- *8. Rätten till fungerande bostad*
  Generellt är det brist på tillgängliga och användbara bostäder för personer, både yngre och äldre, som har någon form av rörelsesvårigheter.

  Strategi 8:1: Ändra formuleringen till: ”Tillämpa universell utformning och säkerhetsställa lagkrav.

  Strategi 8:2: Ändra formuleringen till: ”Inventera och förbättra den generella tillgänglighetsnivån av befintligt bostadsbestånd.

  Strategi 8:3: Strategin saknar indikator. Ombyggnation (snart ändras begreppet i PBL till "större renoveringar" så det kan vara värt att skriva "ombyggnation/större renoveringar") kräver bygglov och omfattas av samma kravnivå som nybyggnationer. Förslag: Skapa indikator som knyter an till SBKs bygglovshandläggning.

- *9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer*
  Strategi 9:2: Ändra formulering till: Stadens förvaltningar och bolag som innehar publika lokaler eller allmän platsmark ska åtgärda befintliga EAH. Ansvar även IOFF, Göteborg o co samt dess aktuella dotterbolag.

Indikatorerna:

- Sida 18: Indikatorerna bör numreras efter rättighetsområde för ökad tydlighet och dess koppling till strategi.

- Sida 18, Område 2: De tre indikatorerna undersöker hur stadens envägskommunikation upplevs. Det saknas indikator för upplevelse av den tvåvägskommunikation som strategierna talar om.

- Sida 18, Indikator 3.2 och 3.3: Obs att skola och särskola inte är jämförbara pga olika förutsättningar och arbetssätt.

- Sida 19: Indikator 6.3 och 6.4 ser ut som en upprepning av indikator 4.1, 4.2 och 4.3.

- Sida 19, indikator 8: TIBB undersöker endast hyresrätter. Hyresrätterna utgör endast en tredjedel av alla lägenheter. Förslag: Skapa indikator på "Andel avvikelser/anmärkningar på tillgänglighet i nybyggnation", genom att certifierade sakkunniga inom tillgänglighet undersöker slutbesiktningar.

- Sida 19: Indikator 9.1: Byt "antal" till andel.

- Sida 19: Indikator 9.2: TIBB är fel mått för målet. Förslag: Stryk indikatorn.

- Sida 19: Indikator 9.3: Hållplatsernas utformning är redan standardiserad och trafikkontoret har arbetat med frågan under många år vilket innebär att hållplatserna i princip redan är korrekt utformade. Förslag: Byt indikator till "Andel fordon (buss, spårvagn) som har en tillgänglig utformning."

- Sida 19: Indikator 10.1: Förslag: Byt ut "fysisk aktivitet" till "pulshöjande aktivitet".

- Sida 19: Indikator 10.4: Förslag: Byt "antal" till "andel anläggningar".

- Sida 19: Indikator 10.5: Förslag: Byt "antal" till andel.

Martin Öbo	Erik Gedeck
Fastighetsdirektör	Avdelningschef

Göteborgs Stad

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

Yttrande över remiss, revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 129, N608-0982/20

Beslut

1. Förskolenämnden tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.

2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 1 juni 2020.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Vid protokollet

Sekreterare

_____

Helena Öhrvall

Rätt utdraget ur protokoll intygar:

_____

Amanda Larsson, chef juridik och ärendehantering

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Tjänsteutlåtande
Utfärdat
Diarienummer: N608-0982/20

Handläggare: Bente Tuff

Telefon: 0707-801800
E-post: bente.tuff@forskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över remiss avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.

2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har för förskolenämndens yttrande översänt revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.

Stadsledningskontoret har utvärderat och reviderat föregående program. Revideringen av programmet innebär bland annat en riktning mot ett helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt. Förskolenämnden behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom sitt ansvarsområde för att nå målen i programmet.

Förvaltningens bedömning är att revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 ska tillstyrkas. Förvaltningen lämnar ett fåtal synpunkter som kan förtydliga och stärka programmet ytterligare, det rör sig om bland annat om kompletteringar samt vissa språkliga justeringar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontorets bedömning är att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar som kan utföras inom förskolenämndens befintliga ram.

Förskoleförvaltningen kan dock se att vissa delar i programmet i nuläget inte efterlevs fullt ut vilket kan innebära att arbetsinsatser måste genomföras för att nå målen i

programmet. Det är dock inte säkert att ett sådant utvecklingsarbete skulle leda till en direkt kostnadsökning däremot skulle det kunna innebära att vissa uppdrag behöver omprioriteras under en tidsperiod till fördel för insatser för att nå programmets mål.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som gäller för Göteborgs Stads nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet.

Förskoleförvaltningen bedömer att programmet kommer att ha en positiv inverkan för ökad delaktighet i staden. En viktig del kommer att vara implementeringen av programmet för att få det känt och för att nämnder och styrelser ska ta ansvar och arbeta utifrån de prioriterade strategierna för att uppnå målen samt att i varje fråga ta med frågeställningen om hur det blir för dem vi är till för.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barns rättigheter har beaktats i revideringen av programmet och förskoleförvaltningen anser programmets innehåll som förenlig med barnkonventionen.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 10. juni 2020.

Bilagor

1. Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 för förskolenämndens yttrande.

Det reviderade programmet har skickats på remiss till nämnder, råd samt deltagande intresseorganisationer för yttrande senast den 20 juni 2020

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har för förskolenämndens yttrande översänt revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026. Stadsledningskontoret har efter utvärdering av föregående program genomfört en revidering av programmet som innebär en riktning mot ett helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt. Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Programmet består av tio rättighetsområden och till varje rättighetsområde finns mål och prioriterade strategier kopplade samt att ansvariga nämnder och styrelser för att uppnå målen står angivna. Förskolenämnden behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom sitt ansvarsområde för att nå målen i programmet.

Ytterligare ett behov som tydliggörs genom programmet är att det behövs utbildningsinsatser för medarbetare inom förvaltningen avseende funktionsnedsättning och tillgänglighet. För att skapa förståelse och insikt kring funktionsnedsättning bör det implementeras en kunskapsprocess som stärker framtida medvetenhet.

Förvaltningens bedömning

Förskoleförvaltningen bedömer att det reviderade programmet har en hög ambitionsnivå. Programmet är tydligt strukturerat utifrån tio rättighetsområden med mål och strategier vilket gör att programmet är överblickbart. Förvaltningen har dock ett fåtal synpunkter som kan förtydliga och stärka programmet ytterligare:

I slutet av programmet tydliggörs definitioner och centrala begrepp. Förskoleförvaltningen anser att tydliggörandena borde placeras i inledningen av programmet, i alla fall den definition av funktionsnedsättning och funktionshinder som åsyftas i programmet. Detta för att öka tydligheten och underlätta för förvaltningar och bolag som ska arbeta med programmet och dess implementering.

När det gäller formuleringarna av de tio målbeskrivningarna bedömer förskoleförvaltningen att samtliga skrivningar ”på lika villkor som andra” bör omformuleras eftersom det finns en risk att skrivningen ”som andra” skapar en snäv norm och en känsla av ”vi och dem”.

Rättighetsområde sex handlar om rätten till utbildning. Förskolenämnden tillsammans med grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, lokalnämnden, nämnderna som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorgen samt trafiknämnden anges som särskilt ansvariga nämnder. I texten står det bland annat att uppföljning för att analysera resultat för personer med funktionsnedsättning är en förutsättning samt att samverka vid övergångar mellan

förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning för att skapa rätt till utbildning i ett sammanhållet utbildningssystem. Förskoleförvaltningen anser att texten behöver kompletteras med de för grundskolan obligatoriska skolformerna förskoleklass och grundsärskola samt verksamhetsformen fritidshem, samverkan vid övergången till gymnasiesärskola borde också tilläggas. Strategi 6:3 bör kompletteras med verksamhetsform för att innefatta fritidshemmets verksamhet.

Rättighetsområde nio handlar om rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer. Särskilt ansvariga nämnder är trafiknämnden, park- och naturnämnden, lokalnämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder och styrelser inom Higab-koncernen i kluster lokaler. Förskoleförvaltningen anser att samtliga nämnder och styrelser har ett ansvar när det gäller beställarkompetens inom respektive nämnds eller styrelses ansvarsområde och att det borde tydliggöras i rättighetsområdets strategier och ansvar.

I programmets ”Bilaga 2 Indikatorer” finns indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå samt specifikt verksamhetsnivå. Förskoleförvaltningen anser att indikatorerna kan fungera bra som exempel eller inspiration men att det är angeläget att förskoleförvaltningen ansvarar för att ta fram indikatorer inom nämndens ansvarsområde.

Förvaltningens bedömning är att revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 ska tillstyrkas med beaktande av ovanstående synpunkter.

Elisabet Nord

Förskoledirektör

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut##Tillstyrker##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning####Sammanfattning##

##Beslutstext##

Yttrande till kommunstyrelsen över Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 135, N609-1211/20

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över revideringen av Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026. Stadsledningskontoret har utvärderat och reviderat föregående program och det nya innebär bland annat en riktning mot helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt. Förvaltningen lämnar ett antal synpunkter som kan förtydliga och stärka programmet ytterligare. Det rör sig om bland annat om kompletteringar samt vissa språkliga justeringar.

Grundskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 maj 2020, § 111, att återremittera ärendet för komplettering av yttrandet med fler perspektiv kring begreppet tillgänglighet. Förvaltningen har upprättat ett reviderat förslag till yttrande.

Handling

Tjänsteutlåtande daterat 2020-06-02.

Förvaltningen föreslår att nämnden, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, tillstyrker revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Beslut

1. Grundskolenämnden tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.
2. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Grundskolenämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare

_____
Åke Ström

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

_____
Gill Bengtsson
Registrator

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-01
Diarienummer N609-1211/20

Handläggare
Amanda Andersson
E-post: amanda.2.andersson@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över remiss avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Förslag till beslut

I grundskolenämnden

1. Grundskolenämnden tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.
2. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har för grundskolenämndens yttrande översänt revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.

Stadsledningskontoret har utvärderat och reviderat föregående program. Revideringen av programmet innebär bland annat en riktning mot ett helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt. Grundskolenämnden behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom sitt ansvarsområde för att nå målen i programmet.

Förvaltningens bedömning är att revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 ska tillstyrkas. Förvaltningen lämnar ett antal synpunkter som kan förtydliga och stärka programmet ytterligare, det rör sig om bland annat om kompletteringar samt vissa språkliga justeringar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontorets bedömning är att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar som kan utföras inom grundskolenämndens befintliga ram.

Grundskoleförvaltningen kan dock se att vissa delar i programmet i nuläget inte efterlevs fullt ut vilket kan innebära att arbetsinsatser måste genomföras för att nå målen i programmet. Det är dock inte säkert att ett sådant utvecklingsarbete skulle leda till en direkt kostnadsökning däremot skulle det kunna innebära att vissa uppdrag behöver omprioriteras under en tidsperiod till fördel för insatser för att nå programmets mål.

Om en elev med funktionsnedsättning söker till en skola ska skolan anpassas efter elevens behov. I första hand tillgodoses behov som möter enkelt avhjälpta hinder (EAH) vilket ofta genererar en mindre kostnad, exempelvis kontrastmarkering eller punktskrift på toalettdörrar. Vid större åtgärder, till exempel byggandet av hiss eller en tillgänglighetsanpassad toalett, kan anpassningen innebära en större kostnad. För tillfället inventerar lokalförvaltningen stadens skolor gällande EAH samt tillgängligheten av skolornas publika delar, entré, reception, mötesrum, matsal, idrottshall och toaletter. Lokalförvaltningen som förvaltare åtgärdar EAH däremot kan investeringskostnader komma att bli aktuella för grundskolenämnden framöver för större tillgänglighetsanpassningar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som gäller för Göteborgs Stads nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet.

Grundskoleförvaltningen bedömer att programmet kommer att ha en positiv inverkan för ökad delaktighet i staden. En viktig del kommer att vara implementeringen av programmet för att få det känt och för att nämnder och styrelser ska ta ansvar och arbeta utifrån de prioriterade strategierna för att uppnå målen samt att i varje fråga ta med frågeställningen om hur det blir för dem vi är till för.

Samverkan

Information har skett inom ramen för förvaltningens samverkansgrupp den 11 maj 2020.

Bilagor

1. Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 för grundskolenämndens yttrande.

Det reviderade programmet har skickats på remiss till nämnder, råd samt deltagande intresseorganisationer för yttrande senast den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har för grundskolenämndens yttrande översänt revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026. Stadsledningskontoret har efter utvärdering av föregående program genomfört en revidering av programmet som innebär en riktning mot ett helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt. Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Programmet består av tio rättighetsområden och till varje rättighetsområde finns mål och prioriterade strategier kopplade samt att ansvariga nämnder och styrelser för att uppnå målen står angivna. Grundskolenämnden behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom sitt ansvarsområde för att nå målen i programmet.

I och med revideringen av programmet har det blivit tydligt att förvaltningen behöver utveckla och stärka den interna samverkan för att skapa helhet och tydlighet mellan ett flertal aktörer som är inblandade i arbetet med elever med funktionsnedsättning. I dagsläget finns det ingen säkerställd siffra gällande antalet elever inom grundskoleförvaltningen som berörs av programmet. När det gäller förvaltningens arbete med tillgänglig kommunikation pågår insatser under våren 2020 för att göra kommunikationen tillgänglig för alla. Teckenspråk, ökad användning av rörlig bild samt syntolkning av rörlig bild och piktogram (bildliknande grafiska symboler) är några områden som förvaltningen kommer att se över och eventuellt utveckla framöver.

Ytterligare ett behov som tydliggörs genom programmet är att det behövs utbildningsinsatser för medarbetare inom förvaltningen avseende funktionsnedsättning och tillgänglighet. För att skapa förståelse och insikt kring funktionsnedsättning bör det implementeras en kunskapsprocess som stärker framtida medvetenhet.

Grundskoleförvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningens bedömning är att det reviderade programmet har en hög ambitionsnivå. Programmet är tydligt strukturerat utifrån tio rättighetsområden med mål och strategier vilket gör att programmet är överblickbart. Förvaltningen har dock ett antal synpunkter som kan förtydliga och stärka programmet ytterligare:

I slutet av programmet tydliggörs definitioner och centrala begrepp. Grundskoleförvaltningen anser att tydliggörandena borde placeras i inledningen av programmet, i alla fall den definition av funktionsnedsättning och funktionshinder som åsyftas i programmet. Detta för att öka tydligheten och underlätta för förvaltningar och bolag som ska arbeta med programmet och dess implementering.

När det gäller formuleringarna av de tio målbeskrivningarna bedömer grundskoleförvaltningen att samtliga skrivningar ”*på lika villkor som andra*” bör omformuleras eftersom det finns en risk att skrivningen ”*som andra*” skapar en snäv norm och en känsla av ”vi och dem”.

Rättighetsområde sex handlar om rätten till utbildning. Grundskolenämnden tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, lokalnämnden, nämnderna som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorgen samt trafiknämnden anges som särskilt ansvariga nämnder. I texten står det bland annat att uppföljning för att analysera resultat för personer med funktionsnedsättning är en förutsättning samt att samverka vid övergångar mellan förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning för att skapa rätt till utbildning i ett sammanhållet utbildningssystem. Grundskoleförvaltningen anser att texten behöver kompletteras med de för grundskolan obligatoriska skolformerna förskoleklass och grundsärskola samt verksamhetsformen fritidshem, samverkan vid övergången till gymnasiesärskola borde också tilläggas. Strategi 6:3 bör kompletteras med verksamhetsform för att innefatta fritidshemmets verksamhet.

Inom området rätten till utbildning står det att *”måluppfyllelsen förutsätter att individen ges möjlighet till delaktighet samt individuellt stöd, trygghet i samt till och från skolan och fritidshemmet”.* Grundskoleförvaltningen beviljar skolskjuts till och från skolan och trafikkontoret när det gäller färdtjänst till och från fritidshemmet. Det är viktigt att dessa resor fungerar på ett tryggt sätt för elever med funktionsnedsättning.

Rättighetsområde nio handlar om rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer. Särskilt ansvariga nämnder är trafiknämnden, park- och naturnämnden, lokalnämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder och styrelser inom Higab-koncernen i kluster lokaler. Grundskoleförvaltningen anser att samtliga nämnder och styrelser har ett ansvar när det gäller beställarkompetens inom respektive nämnds eller styrelses ansvarsområde och att det borde tydliggöras i rättighetsområdets strategier och ansvar.

I programmets *”Bilaga 2 Indikatorer”* finns indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå samt specifikt verksamhetsnivå. Grundskoleförvaltningen anser att indikatorerna kan fungera bra som exempel eller inspiration men att det är angeläget att grundskoleförvaltningen ansvarar för att ta fram indikatorer inom nämndens ansvarsområde.

Förvaltningens bedömning är att revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 ska tillstyrkas med beaktande av ovanstående synpunkter.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef för stöd till verksamhetsstyrning och utveckling

##Beslutstext##

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-09

Yttrande över förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

§ 92, dnr 0047/20

Beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Göteborgs Stadshus AB tillstyrker förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 med beaktande av de synpunkter som framgår av beslutsunderlaget.
2. Föreliggande beslutsunderlag översänds till kommunstyrelsen som yttrande över förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Handling

Beslutsunderlag N, dnr 0047/20

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Business Region Göteborg AB
Göteborg & Co AB
Higab
Förvaltnings AB Framtiden

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Johan Hörnberg

Sekreterare

Axel Josefson

Ordförande

Karin Pleijel

Justerande

Beslutsunderlag N
Styrelsen 2020-06-09
Diarienummer 0047/20

Handläggare: Gunilla Dörner Buskas, hållbarhetschef
Telefon: 031-3685457
E-post: gunilla.dorner.buskas@gshab.goteborg.se

Yttrande över förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Göteborgs Stadshus AB tillstyrker förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 med beaktande av de synpunkter som framgår av beslutsunderlaget.
2. Föreliggande beslutsunderlag översänds till kommunstyrelsen som yttrande över förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Sammanfattning

Göteborgs Stadshus AB har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026. Förslaget har efter samråd i koncernens hållbarhetsråd sänts till HIGAB, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborg & Co och Business Region Göteborg som haft möjlighet ta fram tjänstepersonsyttranden. Sådana har inkommit från HIGAB, Förvaltnings AB Framtiden och Göteborg & Co.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-06-20.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslaget till revidering av programmet förtydligar de rättigheter som personer med funktionsnedsättningar har. Strategierna anger hur staden ska arbeta med rättighetsområdena och är en konkretisering av hur målen ska kunna uppnås. Bolaget bedömer att strategierna ska kunna utföras inom ram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på från utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

I förslaget är kopplingen till mänskliga rättigheter och det nationella funktionshinderpolitiska målet tydlig. Detta stärker dels individens rättigheter och tillgång till gemensam offentlig service och utbud, dels barnperspektivet och

mångfaldsperspektivet. Förslaget gynnar jämlikhet och lever upp till internationellt ramverk och ambitioner inom området.

Samverkan

Information har lämnats till de fackliga organisationerna på det koncernfackliga rådet 2020-05-13.

Bilagor

1. Protokollsutdrag och tjänsteutlåtande från Stadsledningskontoret
2. Förslag – Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Ärendet

Styrelsen för Göteborgs Stadshus AB har att yttra sig över förslaget till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026. Yttrandet ska vara Kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-06-20.

Beskrivning av ärendet

I samband med utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet tog kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 beslut om revidering av programmet. Programmet var beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11. Revideringen skall säkerställa att programmet får en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderpolitiska målet. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderpolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet utgör ett stöd för staden att i andra program och planer omhänderta rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Revideringen har arbetats fram i nära samverkan med såväl rättighetsorganisationer som berörda aktörer inom Göteborgs stad.

Förslaget till program är uppbyggt kring tio rättighetsområden, mål och prioriterade strategier. Varje rättighetsområde har ett mål att uppnå samt strategier kopplade till sig. Dessutom anges vilka nämnder och styrelser som är ansvariga. Beskrivningen av varje rättighetsområde inleds med en definition utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dessutom anges tydligt vilka artiklar som främst berörs av området.

De tio rättighetsområden är följande:

1. Rätten till ett självständigt liv
2. Rätten till information och kommunikation
3. Rätten till demokratisk delaktighet
4. Rätten till ett tryggt liv
5. Rätten till bästa möjliga hälsa
6. Rätten till utbildning
7. Rätten till arbete och sysselsättning
8. Rätten till fungerande bostad
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
10. Rätten till en meningsfull fritid

Förutom de mål som är knutna till varje område finns ett antal strategier. Totalt finns 30 strategier. Dessutom är ansvariga nämnder och styrelser angivna. Det varierar från att samtliga nämnder och styrelser har ansvar för vissa rättighetsområden till mer utpekade ansvar och i vissa fall särskilt ansvar även om samtliga nämnder och styrelser är omnämnda. Aktuella artiklar i konventionen har också kopplats till rättighetsområdena.

Beredning av ärendet

Mot bakgrund av rådande läge och med tanke på belastningen i bolagen har Stadshus AB efter samråd i koncernens hållbarhetsråd bett de mest berörda bolagen, Förvaltnings AB Framtiden, HIGAB, Göteborg & Co samt Business Region Göteborg om en tjänstemannaberedning där man fått tillfälle att lämna synpunkter på föreliggande förslag. Nedan följer en sammanställning av svaren:

HIGAB

HIGAB tillstyrker förslaget och anger att bolaget ställer sig positivt till de mål och strategier där man har ett uttalat ansvar.

Förvaltnings AB Framtiden

Förvaltnings AB Framtiden lämnar inte några egna synpunkter på tjänstemannaremissen för Göteborgs Stads program för personer med funktionsnedsättning. Remissen har varit uppe för dialog på Stadshus hållbarhetsråd och Framtiden ställer sig bakom Stadshus AB:s yttrande.

Göteborg & Co

Samtliga bolag i klustret Turism, kultur, evenemang har tagit del av remissen och lämnar ett samlat svar.

Programmet som helhet är välstrukturerat, lättförståeligt och värdeskapande genom att det förtydligar vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser i frågar som rör delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

En reflektion kring programmets koppling till andra styrande dokument är att det vore värdefullt att även sätta programmet i relation till FN:s 17 globala hållbarhetsmål/Agenda 2030.

Utvärdering bör ske minst två gånger under programperioden.

Business Region Göteborg

BRG har inte lämnat något svar.

Sammanfattande bedömning

Förslaget till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 har tagits fram i nära samverkan med rättighetsorganisationerna och berörda aktörer inom staden. Många har varit inbjudna att delta i arbetet och det är en gedigen process som står bakom det föreliggande förslaget. Kommunfullmäktiges uppdrag att stärka kopplingen till de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderpolitiken framgår tydligt och konkret i förslaget till revidering. Ansvariga nämnder och styrelser anges tydligt. Sammantaget bedöms förslaget utgöra ett gott stöd i stadens arbete med att inkludera perspektivet i övriga styrande dokument. Styrelsens föreslås därför tillstyrka förslaget och översända sitt yttrande till Kommunstyrelsen.

Eva Hessman

Vd, Göteborgs Stadshus AB

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-03-25

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m

§ 211, 0759/19

Beslut

Enligt stadsledningskontorets förslag med tillägg enligt yrkande från V och MP:

Kommunstyrelsen remitterar utan eget ställningstagande, stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till samtliga stadsdelsnämnder, social resursnämnd, Stadshus AB samt nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnd, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads HBTQ-råd samt deltagande intresseorganisationer, med begäran om yttrande senast 2020-06-20.

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Uppdrag från kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 p 3 att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden förklaras fullgjort.
2. Uppdrag givet i kommunfullmäktiges budget 2020 att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs förklaras fullgjort.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 24 februari 2020.
Tilläggsyrkande från V och MP den 20 mars 2020.
Återremissyrkande från SD den 20 mars 2020.

Yrkanden

Daniel Bernmar (V), Helene Odenjung (L) och Jessica Blixt (D) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från V och MP den 20 mars 2020.

Vidare yrkar Daniel Bernmar (V) och Helene Odenjung (L) avslag på återremissyrkande från SD den 20 mars 2020.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar att ärendet ska återremitteras i enlighet med yrkande från SD den 20 mars 2020.

Propositionsordning

Ordföranden Axel Josefson (M) ställer först propositioner på dels ärendets återremiss och dels ärendets avgörande idag och finner att kommunstyrelsen beslutat avgöra ärendet vid dagens sammanträde. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för ärendets avgörande idag och Nej för ärendets återremiss.”

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Helene Odenjung (L), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Emmyly Bönfors (C), Jonas Attenius (S), tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) och ordföranden Axel Josefson (M) röstar Ja (12).

Jörgen Fogelklou (SD) röstar Nej (1).

Kommunstyrelsen beslutar med tolv röster mot en att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Kommunstyrelsen beslutar härefter utan omröstning att bifalla stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkandet från V och MP.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat Ja.

Protokollsutdrag skickas till

Remissinstanser genom stadsledningskontoret
Skrivelse nr 60 till kommunfullmäktige

Dag för justering
2020-04-20

Vid protokollet

Sekreterare
Mathias Sköld

Ordförande
Axel Josefson

Justerande
Daniel Bernmar

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-02-24
Diarienummer 0759/19

Handläggare
Karin Wallquist, Inger Rydström
Telefon: 031-368 02 92
E-post: karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen remitterar utan eget ställningstagande, stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till samtliga stadsdelsnämnder, social resurs nämnd, Stadshus AB samt nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnd, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd samt deltagande intresseorganisationer, med begäran om yttrande senast 2020-06-20.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Uppdrag från kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 p 3 att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden förklaras fullgjort.
2. Uppdrag givet i kommunfullmäktiges budget 2020 att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs förklaras fullgjort.

Sammanfattning

I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21, beslutades om att programmet skulle revideras. Kommunfullmäktige uppdrog även åt kommunstyrelsen att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden. Stadsledningskontoret har i enlighet med

uppdragen genomfört en revidering av programmet. Programmets inriktning mot ett helhetsperspektiv och behov av samverkan såväl internt som externt har stärkts. Detta ger stadens nämnder och styrelser möjlighet att skapa förutsättningar för att nå målen i programmet. Nämnder och styrelser behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom respektive ansvarsområden för att nå målen i programmet. Göteborgs Stad ska kunna utgöra en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar.

En kommunikationsplan har arbetats fram som ett stöd i stadsledningskontorets uppdrag, givet i stadens budget 2020 och i uppdraget att revidera programmet, att verka för att säkerställa att stadens nämnder och styrelser har god kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

I redovisningen av uppdraget att utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden, konstaterar stadsledningskontoret att funktionshinderrörelsen är en viktig samverkanspartner tillsammans med Göteborgs Stad som arbetsgivare. Resultatet visar på exempel på att strategiskt viktiga frågor för samarbete är frågor som handlar om kompetensförsörjning, arbetsdelning och utformning för tillgänglighet på stadens arbetsplatser. Utifrån dessa frågor bör samverkan ske inom ramen för kontinuerliga utvecklingsinitiativ på central, strategisk nivå.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnder och styrelsers befintliga ramar. Revideringen innebär en ökad fokusering och tydlighet gällande samverkan, helhetssyn, kompetens, digitalisering samt tillgänglighet i jämförelse med nuvarande program. Ett genomförande av mål och strategier i programmet kan på sikt innebära en minskning av stadens kostnader. Programmets mål och strategier till exempel målet om att personer med funktionsnedsättning får en ökad möjlighet till arbete, eller en förbättrad tillgänglighet kan få en positiv inverkan på målgruppens privatekonomi.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Stadens verksamheter behöver i enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Programmets mål och strategier betonar nämnder och styrelsers samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter.

Bilagor

1. Förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2. Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21

Ärendet

Kommunstyrelsen har i föreliggande tjänsteutlåtande att ta ställning till att remittera förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet, samt att förklara uppdrag givet i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 p 3 fullgjort, samt uppdrag givet i budget 2020 att kommunstyrelsen tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser ska verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs förklaras fullgjort.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. I samband med utvärderingen bedömde stadsledningskontoret att resultatet från utvärderingen ger en indikation på hur programmet uppnåtts och använts. Utvärderingens analys visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten -rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument. I samband med redovisning av uppdraget om utvärderingen i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 gavs kommunstyrelsen i uppdrag till att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, i enlighet med de synpunkter som framkommit i utvärderingen samt vad som framgår av yrkande från M, L och C den 27 februari 2019. I samband med revideringen även undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete. - Se över om förändringar i vad och hur vi mäter i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår. - I samband med revideringen säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt egna ansvar för dess genomförande.

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs.

Kommunfullmäktige beslutade även 2019-03-28 § 21 p 3 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden. I föreliggande tjänsteutlåtande redovisar stadsledningskontorets utredningens resultat under rubriken Redovisning av uppdrag om strategiskt samarbete.

Metod vid revidering av programmet

I beredningen av ärendet har stadsledningskontoret samverkat med en referensgrupp av representanter utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Stadsledningskontoret och referensgruppen har bland annat haft dialog kring planeringen av revideringen samt vad det reviderande programmet behöver omfatta, deltagande i

workshops med representanter från stadens förvaltningar och bolag, samt vid insamling av resultat från workshoparna.

Stadsledningskontoret har genomfört tre workshops för inhämtande av synpunkter och förankring av arbetet. Workshopen har haft ett brett deltagande från stadens förvaltningar (både avseende fackförvaltningar och stadsdelsnämnder) samt från Stadshus AB. Ytterligare workshop har genomförts med representanter från Ungdomsfullmäktige. Deltagarna fick då lämna synpunkter på vad man anser är angelägna frågor relaterat resultaten ur de tidigare workshoparna.

I revideringen har relevanta dokument och litteratur använts som kunskapsunderlag.

Det nationella funktionshinderspolitiska målet

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken innebär att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Inriktningar för arbetet med att nå målet:

- Principen om universell utformning.
- Befintliga brister i tillgängligheten.
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet.
- Att förebygga och motverka diskriminering.

Dessa inriktningar är beroende av varandra och behöver hanteras tillsammans, isolerade ger det inte den effekt som förväntas.

Förslag till reviderat program

Justeringar som gjorts i det reviderade programmet:

- kopplat programmet till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar
- betonat barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör
- förtydligat de mänskliga rättigheterna genom att koppla till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- formulerat färre men bredare mål samt identifierat strategier, och indikatorer
- förtydligat vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör
- identifierat följande förutsättningar: kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, ha uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet samt samverkan
- definierat begrepp
- identifierat relaterade styrande dokument
- tidsatt programmet

Förslag till reviderat program finns i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

Identifierade förutsättningar

För att Göteborgs Stad ska kunna vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna för att identifiera och ta bort hinder som uppstår i att utöva sina rättigheter. I stadsledningskontorets kontakt med Länsstyrelsen i västra Götaland och Myndigheten för delaktighet har man inte kunnat identifiera någon kommun kunnat som arbetar med uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. I de allra flesta kommuner är underlaget för litet för att kunna ge statistiskt säkerställda data över tid.

Göteborgs Stads program för full delaktighet förpersoner med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser, det behövs samverkan. Kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan. Programmets olika rättighetsområdena påverkar varandra. Det innebär till exempel; för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar för att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och ute miljö, ett eventuellt individuellt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar. Rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och resultat för att komma närmare att nå målen.

Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys. Universell utformning handlar om att göra rätt från början, att utforma och planera samhället så att man inte utesluter någon. På så sätt undviker man att skapa behov av anpassningar i efterhand.

Uppföljning av programmet

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljningen.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning behöver säkerställas och integreras i det planerade och pågående arbetet och i de dokument som styr det arbetet.

Måluppfyllelsen av programmet föreslås följas via ett antal indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå funktionshinder (till exempel LSS-verksamhet och särskola). De flesta indikatorer på samhällsnivå är hämtade från frågor i Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor?” 2020. Den riktar sig till befolkningen i Göteborg mellan 16–84 år och genomförs vart annat år. I enkäten finns en ny fråga om den svarande har en funktionsnedsättning. Genom att redovisa svar från personer med respektive utan funktionsnedsättning kan det vara möjligt att få en indikation på måluppfyllelsen om lika villkor som andra. Genom några indikatorer på verksamhetsnivå går det även att redovisa en jämförelse mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Här finns det behov av ytterligare mått, till exempel inom rättighetsområdet utbildning. De indikatorer som mäter specifik verksamhetsnivå funktionshinder utgörs av mått från brukarenkäter. De kommer att kunna ge en indikation

på utvecklingen över tid, men inte ge en indikation på måluppfyllelsen om lika villkor som andra. Några indikatorer mäter utvecklingen av stadens verksamheter som direkt berör barn.

Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med början 2022. Det är möjligt att det finns mål som behöver belysas ytterligare genom kompletterande mätningar.

Kännedom och ansvar

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser.

Till stöd för kommunstyrelsens uppdrag från budget 2020 att göra programmet känt samt verka för programmets genomförande i nämnder och bolag har stadsledningskontoret påbörjat arbetet med en kommunikationsplan. Kommunikationsplanen innefattar inledningsvis aktiviteter som bidrar till att öka kännedomen om revideringen av programmet och innehållet i planen kommer löpande under året att anpassas och utvecklas. Aktiviteter som finns i planen är till exempel planering och genomförande av spridningskonferenser, informationstillfällen och material om programmet.

Redovisning av uppdrag om strategiskt samarbete

Stadsledningskontoret har i uppdrag att utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden och har utifrån detta inhämtat synpunkter från funktionshinderrörelsens representanter. Övergripande reflektioner från representanterna var att staden som stor offentlig arbetsgivare har ett extra stort ansvar, men de upplever inte att staden tar det ansvaret.

Rätten att förtjäna sitt uppehälle genom arbete på arbetsmarknaden, i en miljö som är öppen, som främjar integration och är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning slås fast i artikel 27 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Den nationella funktionshinderspoltiken har konventionens olika artiklar som utgångspunkt för arbetet i Sverige. Två av de samhällsområden som pekas ut som prioriterade och avgörande för att nå jämlika levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning är arbetsmarknads- och utbildningsområdena. De ses som centrala och ”något av ett nav som insatser på andra områden bör kretsa kring”. Att utveckla arbetet inom dessa områden har särskilt stor betydelse för en individs delaktighet i samhället vilket innebär att kommunerna har ett särskilt stort ansvar att skapa förutsättningar för att alla ska kunna få och ta ett arbete, oavsett om personer har funktionsnedsättning eller inte.[1]

Arbetsmiljöverket har för närvarande en pågående översyn av föreskrifter och allmänna råd om arbetsplatsers utformning och arbetsanpassning. Beslut väntas i mars 2020. Av förslaget till arbetsplatsens utformning framgår att arbetsplatsen ska vara ”tillgänglig och användbar så att så många som möjligt kan använda arbetsplatsen på lika villkor, även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och personer med allergier”. Föreskrifterna om arbetsanpassning och tillvägagångssätt gäller ”alla verksamheter där

[1] Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning, när det finns behov av arbetsanpassning, trots de åtgärder som vidtagits i det generella arbetsmiljöarbetet.[2]

Samverkan behöver alltså omfatta såväl stadens kontakter med externa aktörer som samverkan på strategisk nivå i frågor som staden har rådighet över, det vill säga i allt från samhällsplanering i stort, planering och utformning av arbetsplatser till stöd, handledning och utbildning för stadens arbetsgivare. Rörelsens representanter menar att de redan är delaktiga i många olika typer av samverkansorgan men upplever att det händer väldigt lite, trots deras medverkan.

Frågan om samarbete och samverkan på strategisk nivå innehåller dels ett rättighetsperspektiv, dels ett kompetensförsörjningsperspektiv och är också viktig för att staden ska betraktas som attraktiv arbetsgivare.

Stadsledningskontorets bedömning

I den utvärdering som stadsledningskontoret genomförde av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning framgick tydligt att programmet är en tvärsektoriell angelägenhet och att målen inte kan lösas enskilt av nämnder och styrelser. I föreliggande revidering har helhetsperspektivet och behovet av samverkan stärkts för att skapa förutsättningar för att nå målen i programmet. Rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och resultat. Stadsledningskontoret anser att stadens nämnder och styrelser behöver säkerställa förutsättningar för att Göteborgs Stad ska vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar. För att kunna nå målen i programmet krävs god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, säkerställa tillgänglighet i staden inom respektive nämnd och styrelsers ansvarsområden samt samverkan internt och externt.

Stadsledningskontoret anser att frågor m funktionsnedsättning behöver ställas i flera av de enkäter och uppföljningar stadens verksamheter använder, speciellt inom utbildningsområdet.

Stadsledningskontoret har i samband med framtagandet av ett reviderat program arbetat fram en kommunikationsplan. Den skall vara ett stöd i uppdraget att i samband med revideringen av programmet verka för att säkerställa att stadens nämnder och styrelser har god kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning skickas på remiss till samtliga stadsdelsnämnder, social resurs nämnd, Stadshus AB samt nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden och Göteborgs stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs stads pensionärsråd samt de deltagande intresseorganisationerna. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet.

[2] Arbetsmiljöverkets föreskrift om allmänna råd om arbetsanpassning, AFS 2019:14. Träder i kraft i mars 2020, enligt SKR

I samband med uppdraget, att utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden, konstaterar stadsledningskontoret att funktionshinderrörelsen är en viktig samverkanspartner tillsammans med Göteborgs Stad som arbetsgivare. Exempel på utvecklingsfrågor för strategiskt samarbete med stadens nämnder och styrelser är frågor som handlar om kompetensförsörjning, arbetsdelning och utformning för tillgänglighet på stadens arbetsplatser. De fackliga organisationer har en självklar plats i alla former av samarbeten, och på alla nivåer, i utvecklingsfrågor som rör arbetsgivarpolitiken. Utifrån detta bör samverkan ske inom ramen för kontinuerliga utvecklingsinitiativ på central, strategisk nivå.

Lisbeth Nilsson	Eva Hessman
Direktör Välfärd och utbildning	Stadsdirektör

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2019-03-28

Utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 21, 1616/18

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande antecknas.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med vad som framgår av yrkande från M, L och C den 27 februari 2019.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet i enlighet med de synpunkter som framkommit i utvärderingen.
5. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med revideringen undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
6. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med revideringen se över om förändringar i vad och hur vi mäter i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
7. Kommunstyrelsen/stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt egna ansvar för dess genomförande.

Handling

2019 nr 45.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor

Dag för justering
2019-04-12

Vid protokollet

Sekreterare
Christina Hofmann

Ordförande
Anneli Rhedin

Justerande
Naod Habtemichael

Justerande
Bettan Andersson

Göteborgs Stad

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Planerande styrande dokument

Vision
► **Program**
Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

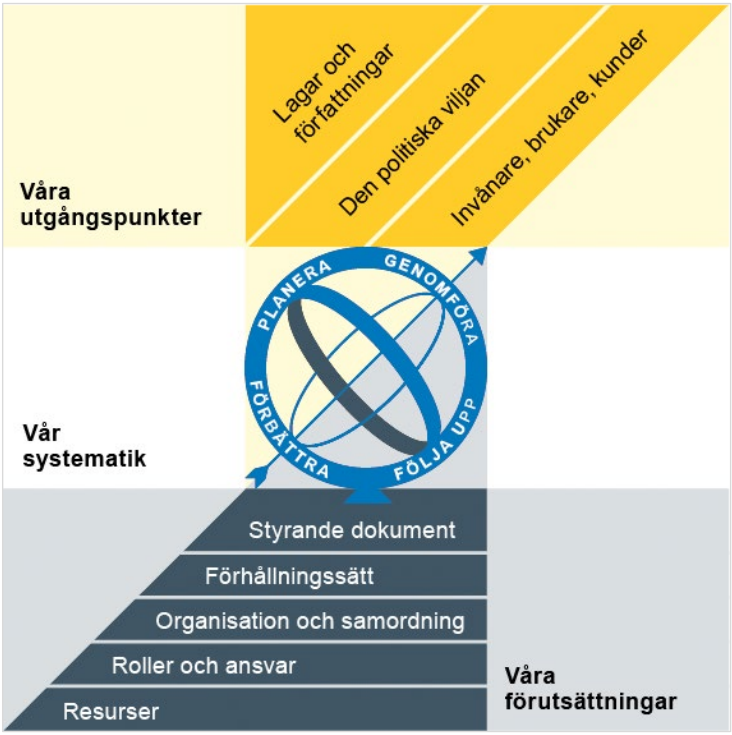

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

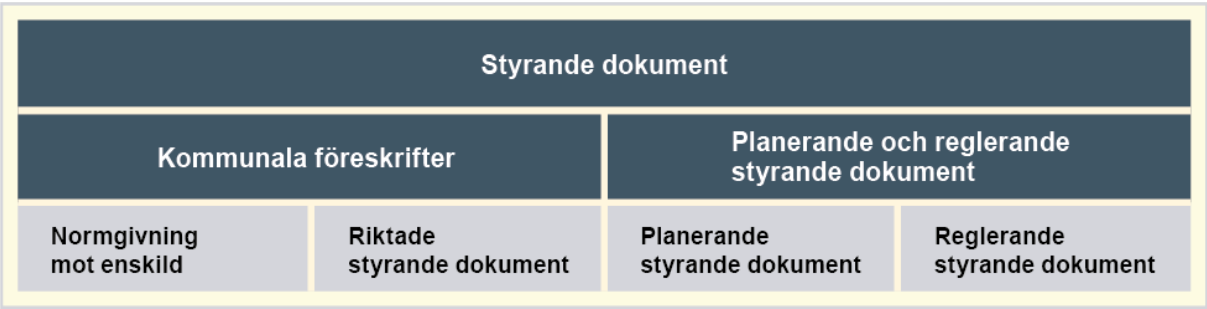

Dokumentnamn: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Alla styrelser och nämnder	Diarienummer: 0759/19	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Program	Giltighetstid: 2020–2026	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning 4

Syftet med detta program 4

Vem omfattas av programmet 4

Bakgrund 4

Koppling till andra styrande dokument 4

Uppföljning av detta program 5

Programmet 6

Förutsättningar 6

Mänskliga rättigheter som grund 7

Rättighetsområden, mål och strategier 7

1. Rätten till ett självständigt liv 7
2. Rätten till information och kommunikation 8
3. Rätten till demokratisk delaktighet 8
4. Rätten till ett tryggt liv 9
5. Rätten till bästa möjliga hälsa 10
6. Rätten till utbildning 10
7. Rätten till arbete och sysselsättning 11
8. Rätten till fungerande bostad 12
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer 13
10. Rätten till en meningsfull fritid 13

Definitioner 14

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken 14

Mångfald 15

Funktionsnedsättning och funktionshinder 15

Barnrättsperspektivet 15

Kunskap och samverkan 15

Bilagor 16
Bilaga 1 Relaterade styrande dokument 16
Bilaga 2 Indikatorer 18
Bilaga 3 Källor 20

Inledning

Syftet med detta program

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Vem omfattas av programmet

Detta program gäller för stadens alla nämnder och styrelser 2020–2026.

Bakgrund

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som var beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet.

Koppling till andra styrande dokument

Internationellt

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s konvention om barnets rättigheter

Nationellt

- Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, regeringens proposition 2016/17:188
- Lagstiftning

Lokalt

Redan i nämnders reglementen och styrelsernas ägardirektiv anges att uppdragen ska utföras utifrån demokratisk grundsyn om mänskliga rättigheter och mot diskriminering.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning utgör ett stöd för staden att i andra program och planer omhänderta rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. I bilaga 1 finns ett urval av styrande dokument i form av visioner, program och planer, som omfattar en eller flera aspekter med bäring på programmets rättighetsområden.

Uppföljning av detta program

Uppföljning av programmets mål

Uppföljningen av programmet görs genom att utvecklingen av måluppfyllelsen följs via ett antal indikatorer på samhälls- och verksamhetsnivå, se bilaga 2. Några indikatorer mäter utvecklingen av stadens verksamheter som direkt berör barn. Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med början 2022. Det är möjligt att det finns mål som behöver belysas ytterligare genom kompletterande mätningar.

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljning.

Utvärdering av programmet

Programmet gäller till år 2026 och utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet under programperiodens sista år.

Programmet

Förutsättningar

För att uppnå målen i programmet behöver stadens nämnder och styrelser säkerställa kunskap och medvetenhet, tillgänglighet samt samverkan internt och externt. De olika rättighetsområdena i programmet påverkar också varandra. Det innebär till exempel; för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar för att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och ute miljö, ett eventuellt individuellt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar.

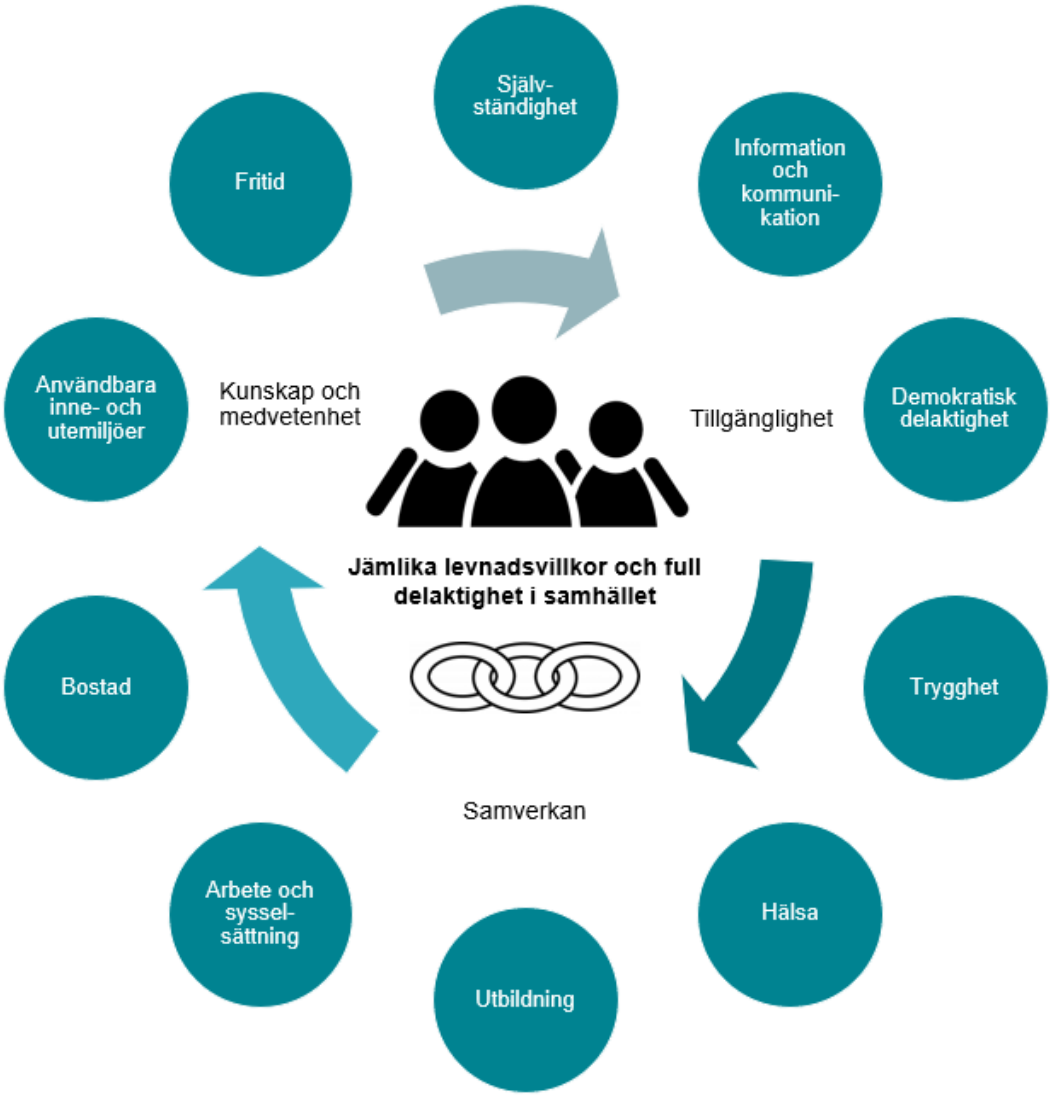

Mänskliga rättigheter som grund

De mänskliga rättigheterna utgår från att alla människor är födda fria och lika i värde och att rättigheterna gäller alla - utan åtskillnad. Ytterst reglerar mänskliga rättigheter förhållandet mellan staten och individen. Staten och det offentliga har ansvar för att respektera, skydda, uppfylla och bevaka arbetet med de mänskliga rättigheterna. Individen som äger rättigheten är rättighetsbärare. Staten och det offentliga är skyldighetsbärare.

Rättighetsområden, mål och strategier

Varje rättighetsområde inleds med en kort definition av området utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och kopplar också till några artiklar i den. Efter det följer en problembeskrivning som syftar till att beskriva hur livsvillkoren ser ut i dag för personer med funktionsnedsättning inom rättighetsområdet. Ibland är problembeskrivningen utifrån nationella mått och ibland, där underlag finns att tillgå, beskrivs den utifrån hur det ser ut i Göteborg. Det sätter programmet i ett sammanhang och motiverar vad stadens arbete ska bidra till att förbättra.

1. Rätten till ett självständigt liv

Artikel 19, 20, 26, 27 och 28

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och delta i samhället på lika villkor som andra. Det innebär bland annat att ha kännedom om och tillgång till olika former av samhällsservice, personligt stöd, rehabilitering och habilitering, bostad, arbete eller sysselsättning samt ekonomiska förutsättningar. Det personliga stödet är för en del avgörande för möjligheten att kunna delta på lika villkor som andra. För att ha goda möjligheter att leva ett så självständigt liv som möjligt behöver därmed flera olika förutsättningar och rättigheter införlivas.

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg upplever generellt att de själva kan bestämma om saker och ting i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och har i lägre utsträckning möjlighet att betala en oförutsedd utgift. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning har generellt sämre levnadsvillkor än andra föräldrar och upplever att det ofta finns en förväntan om att de ska ta ett större ansvar än övriga föräldrar.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

1:1 Stadens verksamheter ska informera personer med funktionsnedsättning om rättigheter och möjligheter på det sätt som individen kan ta del av och förstå.

1:2 Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning.

1:3 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att personer med funktionsnedsättning ska ha ett självständigt liv på lika villkor som andra.

1:4 Stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnderna som omfattar funktionshinder, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg och hälso- och sjukvård har ett särskilt ansvar.

2. Rätten till information och kommunikation

Artikel 2, 9 och 21

Personer med funktionsnedsättning har rätt att söka och ta emot information samt kommunicera på lika villkor som andra genom alla former av självvalda kommunikationssätt. Tillgänglig information och att kommunicera för att förstå och göra sig förstådd är en förutsättning för att skapa full delaktighet. Information som är avsedd för allmänheten ska ges i tillgänglig format och vid behov underlättas genom teckenspråk, punktskrift och alternativ kompletterande kommunikation.

Tillsyn och uppföljning av tillgänglig information och kommunikation har försämrats och kompetens om tillgänglighet saknas i många myndigheter och kommuner.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målet

2:1 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter.

2:2 Stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnden för intraservice, nämnden för konsument och medborgarservice samt kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

3. Rätten till demokratisk delaktighet

Artikel 7, 9, 21 och 29

Personer med funktionsnedsättning har rätt att vara delaktiga och utöva inflytande i det politiska och offentliga livet på lika villkor som andra. Det innebär bland annat reell möjlighet att rösta, inneha politiska uppdrag, utöva sin yttrande- och åsiktsfrihet samt delta i förenings- och övrigt samhällsliv. Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Barn med funktionsnedsättning har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barn, och har rätt till stöd i det för att nå lika villkor som andra barn.

Det finns behov av att åtgärda bristande tillgänglighet i vallokaler som används i Göteborgs. Det saknas ofta valinformation i tillgängliga format och stödet i vallokalen brister. Antalet personer med funktionsnedsättning som kandiderar till eller innehar offentliga ämbeten är fortfarande låg. Staden saknar underlag från personer med funktionsnedsättningar i uppföljning av stadens verksamheter.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

3:1 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan rösta och påverka stadens utveckling på lika villkor som andra.

3:2 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.

3:3 Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

3:4 Stadens verksamheter ska samverka med intresseorganisationer i åtgärder som berör dem.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Valnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, trafiknämnden och lokalnämnden har ett särskilt ansvar.

4. Rätten till ett tryggt liv

Artikel 9, 11, 14, 15 och 16

Personer med funktionsnedsättning har rätt till trygghet, i och utanför hemmet. Det omfattar att leva fritt och säkert från alla former av utnyttjande, våld, övergrepp eller diskriminering. Att ha tillträde till och kunna använda stadens inne- och utemiljöer samt ha det stöd som behövs. För att möjliggöra trygghet i krissituationer behöver all krisberedskap inkludera personer med funktionsnedsättning. Ett normmedvetet förhållningssätt, bemötande och kunskap om olikheter bidrar också till trygghet.

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg uppger utsatthet för fysiskt våld och kränkningar i högre grad än personer utan funktionsnedsättning, kvinnor med funktionsnedsättning gör det i ungefär dubbelt så stor utsträckning som män utan funktionsnedsättning. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Personer med funktionsnedsättning är ofta mer beroende av sin omgivning än andra och kan därför ha svårt att värja sig från kränkningar och våld.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

4:1 Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka, ge stöd och förebygga diskriminering, våldsutsatthet och förtryck som kan drabba personer med funktionsnedsättning.

4:2 Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.

4:3 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin information och kommunikation om krisberedskap så att personer med funktionsnedsättning kan förstå.

Ansvariga nämnder och styrelser: Alla nämnder och styrelser. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

5. Rätten till bästa möjliga hälsa

Artikel 25, 26 och 30

Personer med funktionsnedsättning har rätt till bästa möjliga hälsa utan diskriminering. Det omfattar fysiska-, psykiska- och sociala dimensioner, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa. Det innebär att på lika villkor som andra få del av hälsofrämjande och förebyggande insatser som näringsriktig kost, fysisk aktivitet, social samvaro och delta i screening i offentliga folkhälsoprogram. Rätten till bästa möjliga hälsa förutsätter också tillgång till hälso- och sjukvårdsinsatser av god kvalitet, hjälpmedel samt rehabilitering och habilitering.

Personer med funktionsnedsättning skattar sin hälsa lägre än personer utan funktionsnedsättning i Göteborg. Kvinnor med funktionsnedsättning har skattat sitt eget hälsotillstånd något lägre samt övervägt att ta sitt liv i högre grad jämfört med män med eller utan funktionsnedsättning.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

5:1 Stadens verksamheter ska ha kunskap om livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning.

5:2 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

5:3 Stadens verksamheter ska medverka till att personer med funktionsnedsättning har tillgång till hälso- och sjukvård med god kvalitet och standard, hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter samt andra hälsorelaterade tjänster på lika villkor som andra.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är nämnder som omfattar hälso- och sjukvård samt äldreomsorg, funktionshinder och individ- och familjeomsorg, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden.

6. Rätten till utbildning

Artikel 7 och 24

Personer med funktionsnedsättning har rätt till utbildning på lika villkor som andra i ett sammanhållet utbildningssystem. Det förutsätter uppföljningar med möjlighet att analysera resultat för personer med funktionsnedsättningar i jämförelse med de utan funktionsnedsättning samt samverkan vid övergångar från förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Den fysiska, pedagogiska och sociala tillgängligheten skapar förutsättningar för inkludering, det avser hela skoldagen samt i fritidshemmet eller korttidstillsynen.

Måluppfyllelsen förutsätter att individen ges möjlighet till delaktighet samt individuellt stöd, trygghet i samt till och från skolan och fritidshemmet samt full utveckling av sina personliga färdigheter socialt- och kunskapsmässigt. Barn och unga behöver ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.

Nationella rapporter visar att färre personer med funktionsnedsättning har eftergymnasial utbildning än övriga befolkningen, vilket skapar ojämlika förutsättningar och möjligheter för arbete. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Vidare finns brister i samverkan inom skolan, men också i förhållande

till externa aktörer som exempelvis Barn- och Ungdomspsykiatrin, habiliteringen och socialtjänsten. Det saknas tillräcklig styrning och uppföljning av hur skolsituationen fungerar för elever med funktionsnedsättning. Funktionshinderperspektivet är i alltför liten utsträckning en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

6:1 Stadens verksamheter ska samverka för att säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem där övergången mellan olika skolformer fungerar för elever med funktionsnedsättning. Likaså ska samverkan ske för att underlätta övergång från skola till arbetsliv.

6:2 Stadens verksamheter ska säkerställa kunskap för att tidigt kunna uppmärksamma behov av stöd samt ge individanpassat stöd så att elever med funktionsnedsättning kan ges möjlighet till full utveckling av sina personliga färdigheter och att nå utbildningsmålen.

6:3 Stadens verksamheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att skapa trygga, tillgängliga och icke-diskriminerande miljöer i alla skolformer.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, lokalnämnden, nämnderna som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorg samt trafiknämnden.

7. Rätten till arbete och sysselsättning

Artikel 27

Personer med funktionsnedsättning har rätt att delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller till att utföra annan meningsfull sysselsättning. Rätten till arbete ska skyddas och främjas, det omfattar att göra skäliga anpassningar, aktiva åtgärder mot diskriminering i samband med bland annat rekryterings och anställningsvillkor samt att anställa personer med funktionsnedsättning i den offentliga sektorn. Arbete och sysselsättning bidrar till ekonomisk självständighet och delaktighet i samhället.

Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är högre än för övrig befolkning. Unga med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Bland annat påverkar studieresultat och stöd möjlighet till arbete.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Prioriterade strategier för att nå målen

7:1 Stadens verksamheter ska genom normkritisk rekrytering, tillgängliga, trygga, inkluderande arbetsplatser och anpassade anställningsvillkor öka antalet anställda med funktionsnedsättning inom den egna organisationen.

7:2 Stadens verksamheter ska samverka med till exempel Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och det privata näringslivet för att öka förutsättningarna för att personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. Det innefattar samverkan i övergång från studier till arbete.

7:3 Stadens verksamheter ska tillhandahålla praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

7:4 Stadens verksamheter, som arbetsgivare, ska arbeta normmedvetet och intensifiera det systematiska arbetsmiljöarbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, inköps- och upphandlingsnämnden, utbildningsnämnden, nämnderna som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorg, styrelser inom Business region Göteborgskoncernen i kluster näringsliv samt kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

8. Rätten till fungerande bostad

Artikel 9, 19 och 28

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en tillgänglig bostad och att leva ett självständigt liv i ett samhälle med lika valmöjligheter som andra. Det inkluderar rätten till att välja bostadsort och inte vara hänvisad till att bo i särskilda boendeformer. Bostaden ska vara tillgänglig och bidra till en tillfredställande levnadsstandard och därmed inte bli ett ekonomiskt hinder. Fungerande bostäder kan med fördel utformas i samverkan med personer med funktionsnedsättning.

Det är en utmaning att tillgodose det generella bostadsbehovet inom Göteborgs Stad. Det är även brist på bostäder med särskild service. Tillgången är inte i balans med behovet, och antalet nya bostäder per år är för lågt.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

8:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder.

8:2 Stadens verksamheter ska systematiskt inventera och åtgärda befintliga hinder i bostäder.

8:3 Stadens verksamheter ska vid ombyggnationer verka för att öka antalet tillgängliga och användbara bostäder.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, de nämnder som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg och styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder samt styrelser inom Higab koncernen i kluster lokaler

9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Artikel 9, 19 och 20

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en fungerande inne- och utemiljö som är tillgänglig och användbar. Tillgängliga och användbara transporter och miljöer är en förutsättning för att uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra.

Alla enkelt avhjälpta hinder är inte åtgärdade. Många personer med funktionsnedsättning tvingas också att avstå från att resa på grund av brister i samordning, helhetssyn och information.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.

9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda befintliga hinder i inne- och utemiljöer.

9:3 Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvar är trafiknämnden, park- och naturnämnden, lokalnämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder och styrelser inom Higab koncernen i kluster lokaler.

10. Rätten till en meningsfull fritid

Artikel 30

Personer med funktionsnedsättning har rätt att på lika villkor som andra kunna välja innehållet i och utforma sin fritid. Det kan vara att ta del av och utöva exempelvis kultur, idrott eller friluftsliv.

Stillasittande fritid är vanligare bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Barn med funktionsnedsättning är i högre grad än andra beroende av familjens stöd och ekonomiska förutsättningar för att få en meningsfull fritid med möjlighet till vänskapsrelationer. Det finns brister i information om aktiviteter, hinder att ta sig till en aktivitet samt brister i kunskap om funktionshinder och bemötande, som gör att hela kedjan inte fungerar för att ta sig till och från en aktivitet.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

10:1 Stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

10:2 Stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är kulturnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, trafiknämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, nämnderna som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorg samt styrelser inom Göteborg & CO koncernen i kluster turism, kultur & evenemang.

Definitioner

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

Principen om universell utformning
Universell utformning handlar om att göra rätt från början, att utforma och planera samhället så att man inte utesluter någon. På så sätt undviker man att skapa behov av anpassningar i efterhand. Det handlar om att nya produkter, miljöer, program och tjänster ska utformas utifrån principen om universell utformning.

Befintliga brister i tillgängligheten
Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys.

Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
Många gånger kan det individuella stödet vara avgörande för den enskildes möjlighet till delaktighet. Individuella stöd och lösningar kan ses som komplement till den generella tillgängligheten i samhället. Principen om universell utformning tar sikte på generella lösningar för att öka tillgängligheten. Ibland är det inte tillräckligt och då kan det finns behov av individuella lösningar. Dessa lösningar ska hålla hög kvalitet och sträva efter att skapa oberoende, självbestämmande och självständighet hos den enskilde och möjliggöra delaktighet.

Att förebygga och motverka diskriminering
Att förebygga och motverka diskriminering tar sin utgångspunkt i både FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna samt i diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen omfattar diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Lagen reglerar arbetsgivares skyldigheter att arbeta aktivt med ett förebyggande och främjande arbete för att motverka diskriminering. Lagen omfattar även bristande tillgänglighet vilket innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har gjorts för att uppnå samma villkor som andra.

Inget av det nationella målets fyra områden kan ensamt uppnå det nationella målet, de är ömsesidigt beroende. De ska tillsammans bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle för alla. I statens utredning om styrningen av funktionshinderspolitiken beskrivs dessa fyra områden som tvärgående eller sektorsövergripande och bör liksom jämställdhet och barnrättsperspektivet integreras i arbetet med funktionshindersmålet. Områdena ska, med utgångspunkt från konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, fungera som en vägledning för stadens nämnder och bolag att vägleda sina verksamheter i arbetet med att målet uppnås.

Mångfald

Personer med funktionsnedsättning besitter många egenskaper och inom gruppen ryms många individuella skillnader. Personer med funktionsnedsättning växer upp under olika socioekonomiska förutsättningar, har olika etniska tillhörigheter, olika religioner eller andra trosuppfattningar och har olika sexuella läggningar och könsidentiteter. Funktionsnedsättningar kan vara av olika form och omfattning, det är ingen homogen grupp utan var och en har sina egna förutsättningar. En del har tillfälliga behov av stöd och andra har mer långvariga eller rentav livslånga.

Personer med funktionsnedsättning är en grupp av rättighetsbärare som kan utkräva sina rättigheter med stöd av konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Göteborgs Stad med sina verksamheter har skyldighet att möjliggöra enskildas rättigheter. Behovet av normkritisk analys och ett normmedvetet arbetssätt inom staden är nödvändigt för att säkerställa likvärdig service och icke-diskriminering.

Funktionsnedsättning och funktionshinder

I detta program används Socialstyrelsens definition. Det innebär att en funktionsnedsättning är en nedsättning av den enskildes fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsförmåga. Med funktionshinder avses de begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen, till exempel brister i miljö, tillgänglighet, personella resurser, kompetens hos ledare och tidpunkt för fritidsaktiviteten. I kontakt med olika intresseorganisationer och delar av stadens verksamheter förekommer det att begreppet funktionsvariation används på deras initiativ.

Barnrättsperspektivet

Att anta ett barnrättsperspektiv innebär att med utgångspunkt i barnkonventionen och knyta an till de rättigheter barn har. Att ta ett barnperspektiv är att som vuxen beakta en situation med hänsyn till hur den skulle kunna uppfattas av barn, och att ta barns perspektiv är att ta in barns röster och lyssna på vad de själva anser. På samma sätt kan ett funktionsrättsperspektiv antas.

Kunskap och samverkan

Mänskliga rättigheter utgör grunden i det arbete stadens verksamheter gör. Kunskap om de mänskliga rättigheterna behöver finnas i stadens verksamheter.

För att Göteborgs Stad ska kunna utgöra en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna för att identifiera och ta bort hinder som uppstår i att utöva sina rättigheter.

Göteborgs Stads program för full delaktighet förpersoner med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser, det behövs samverkan. Kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan. Rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och resultat för att komma närmare och nå målen.

Bilagor

Bilaga 1 Relaterade styrande dokument

Program/plan och giltighet	Syfte, mål, strategi och/eller inriktning
Beslutade av kommunfullmäktige	
Göteborgs Stads folkhälsoprogram, 2019–2020	Folkhälsoprogrammet består av sju strategiska områden där stadens mål och angreppssätt för att nå målen beskrivs. Områdena är Livsvillkor, Samhällsplanering, Uppväxtvillkor, Livslångt lärande, Arbete/arbetsvillkor, Hälsosamt åldrande och Levnadsvanor
Göteborgs stads program för jämlik stad, 2018–2026	Syftet med programmet är att, utifrån målet att Göteborg ska vara en jämlik stad, peka ut viktiga målområden som aktörer i Göteborg ska samlas kring för att tillsammans bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden.
Handlingsplan för arbete med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad, 2019–2022	Syftet med denna handlingsplan är att strategiskt stödja kommunfullmäktige i ambitionen att de mänskliga rättigheterna ska vara likvärdiga över staden och genomsyra verksamhet och personalpolitik i samtliga nämnder och styrelser.
Göteborgs plan för jämställdhet, 2019–2023	Det övergripande syftet med planen är att ta ett samlat grepp kring några utvalda områden som staden behöver ha ett ökat jämställdhetsfokus på.
Göteborgs Stads plan för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck, 2020–2023	Syftet med planen är att utveckla och stärka stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.
Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, 2019–2022	Syftet med planen är att tydliggöra målen för stadens arbete med att främja sexuell och reproduktiv hälsa, och tillgodose sexuella och reproduktiva rättigheter för de som bor, vistas och verkar i Göteborg.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor, 2017–2021	Syftet med planen är att säkerställa att personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera, liksom övriga göteborgare, har möjligheter att ta del av stadens tjänster och service och att hbtq-personer som arbetar i staden erbjuds en god arbetsmiljö.
Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg, tillsvidare	Långsiktigt mål i planen är att: Suicid och suicidförsök ska varaktigt minska i Göteborg. En säker och trygg Stad ska vara fri från suicidförsök och suicid.
Göteborgs Stads plan mot hemlöshet, 2020–2022	Syftet med planen är att minska hemlösheten i Göteborg. Planen syftar också till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser, samt vikten av samarbete med andra aktörer, exempelvis civilsamhälle, myndigheter och privata fastighetsbolag.
Plan för barn och ung kultur, 2020–2023	Göteborgs Stads plan för barn- och ungkultur beskriver hur arbetet med barn- och ungkultur ska utvecklas och organiseras och hur arbetet ska fördelas i staden.
Kulturprogram för Göteborgs Stad, 2015–2021	Kulturprogram för Göteborgs Stad har som syfte att ange en färdriktning för hur kommunfullmäktiges ambition om Göteborg som en ledande kultur- och evenemangsstad ska uppnås
Göteborgs Stads friluftsprogram, 2018–2025	Syftet med friluftsprogrammet är att värna och utveckla möjligheten till friluftsliv för både göteborgare och besökare och att ge en inriktning för fortsatt planering och arbete med friluftsliv.

Bostadsförsörjningsprogram 2020–2022	Syftet med programmet är att klargöra Göteborgs Stads övergripande mål och strategier för bostadsförsörjningen i Göteborg. Syftet med programmet är också att i enlighet lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar att upprätta riktlinjer för bostadsförsörjningen som ska antas av kommunfullmäktige.
Program för e-samhället 2015–2020	Syftet med Göteborg Stads program för e-samhället är att ange den övergripande målsättningen för utvecklingen 2015–2020.
Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, 2014–2021	Programmet beskriver en riktning i det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet utifrån strategiska områden som ska hjälpa till att skapa goda förutsättningar för att främja trygghet och positiva drivkrafter för en socialt hållbar utveckling i syfte att förebygga brott.
Göteborgs Stads innovationsprogram, 2018–2023	Syftet med Göteborgs Stads innovationsprogram är att skapa ett strukturerat arbete med innovation i Göteborgs Stads verksamheter. Programmet syftar till att öka Göteborgs Stads kapacitet att vara innovativ inom Göteborgs Stads organisation, i samverkan med andra samhällssektorer, men också till att öka Göteborgs Stads förmåga att bidra till ett starkt innovationssystem i Göteborgsregionen.
Göteborgs Stads översiktsplan	Översiktsplanen är kommunens långsiktiga vision om hur stadens mark- och vattenområden ska användas och om hur bebyggelsen ska utvecklas.
Vision Älvstaden, 2012-	En vision och tre strategier för Älvstaden Visionen syftar till att bidra till en hållbar utveckling i Göteborg och Västsverige.
Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023	Syftet med Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023 är att förena nämnder och styrelser kring gemensamma mål och strategier för att stärka stadens förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare med förmåga att utföra och utveckla stadens verksamheter.
Beslutad i kommunstyrelsen	
Policy för fysisk tillgänglighet i Göteborgs Stad, tillsvidare	Alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad skall i hela sin verksamhet aktivt arbeta för att tillgänglighetsperspektivet beaktas i organisationen.

Bilaga 2 Indikatorer

Till programmet finns det indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå samt specifik verksamhetsnivå. På samhällsnivå är källan främst Folkhälsomyndighetens enkäten Hälsa på lika villkor? med resultat från Göteborg. Resultaten i enkäten medför möjlighet att göra en jämförelse mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Det gör det möjligt att få en indikation på om det finns lika villkor mellan grupperna. Resultaten på stadens verksamhetsnivå gör det i vissa fall möjligt att jämföra mellan grupperna, om det finns frågor om funktionsnedsättning med. På verksamhetsspecifik nivå finns det bland annat brukarenkäter med resultat som kan följas över tid istället för att jämföras mellan personer med och utan funktionsnedsättning.

Rättighetsområde och mål	Tema	Indikator	Nivå*
1. Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra	Gott liv	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som är nöjda med det liv de lever	1
	Praktiskt stöd	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som har någon att vända sig till vid praktiska problem eller sjukdom	1
	Ekonomisk trygghet	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som kan klara av att betala en oväntad ekonomisk utgift	1
2. Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.	Kommunikation	Andel av Göteborgs Stads kommunikationsplaner som beaktar funktionshinderperspektivet	2
	Information	Upplevelse av tillgänglighet på stadens webbplats	2
	Information, verksamhet	Brukarenkät FH - Andel som förstått informationen från socialsekreterare	3
3. Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra	Delaktighet och inflytande, fritid	Enkät öppen ungdomsverksamhet - Delaktighetsindex	2
	Delaktighet och inflytande, skola	Elevenkät skola - Index delaktighet och inflytande	2
	Delaktighet och inflytande, skola	Elevenkät särskola - Index delaktighet och inflytande	3
	Delaktighet och inflytande, verksamhet	Brukarenkät FH - Delaktighetsindex	3
	Demokratiskt deltagande	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som utövat demokratiska rättigheter senaste året	1
	Information	Upplevelse av tillgänglighet på stadens webbplats	2
4. Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.	Trygghet	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som avstått från att gå ut av rädsla för överfall, rån eller ofredande	1
	Trygghet, skola	Elevenkät skola - Andel som känner sig trygga	2
	Trygghet, skola	Elevenkät särskola - Andel som känner sig trygga	3
	Trygghet, fritid	Enkät öppen ungdomsverksamhet - Trygghetsindex	2
	Trygghet, verksamhet	Brukarenkät FH - Andel som upplever att de känner sig trygga	3
	Våldsutsatthet	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som blivit utsatta för fysiskt våld senaste året	1

	Tillit till andra	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som upplever att man kan lita på de flesta människor	1
5. Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.	Hälsa	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som upplever sitt hälsotillstånd som bra	1
	Psykisk hälsa	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som bedöms ha nedsatt psykiskt välbefinnande	1
	Psykisk hälsa	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som övervägt att ta sitt liv senaste året	1
6. Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.	Kunskap och lärande	Elevenkät skola - Andel som upplever att de kan nå kunskapskraven	2
	Kunskap och lärande	Elevenkät särskola - Index Kunskap och lärande	3
	Trygghet, skola	Elevenkät skola - Andel som känner sig trygga i grundskolan	2
	Trygghet, skola	Elevenkät särskola - Andel som känner sig trygga i grundsärskolan	3
	Trygghet, skola	Elevenkät särskola - Andel i grundsärskolan som upplever att chaufförerna bemöter dem på ett bra sätt	3
7. Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.	Arbete	Antal anställda med lönebidrag i Göteborgs Stad	2
	Arbete	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som angett arbete som sysselsättning	1
	Arbetslöshet	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som angett arbetslös som sysselsättning	1
8. Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.	Fysisk tillgänglighet	Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	2
	Fysisk tillgänglighet	Tillgänglighet i befintligt bostadsbestånd (TIBB)	2
9. Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.	Fysisk tillgänglighet	Antal enkelt avhjälpta hinder som återstår att åtgärda totalt	2
	Fysisk tillgänglighet	Tillgänglighet i befintligt bostadsbestånd (TIBB)	2
	Mobilitet	Andel hållplatser anpassade för personer med funktionsnedsättning	2
	Mobilitet	Brukarenkät färdtjänst - Nöjdhet färdtjänstresor	3
10. Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.	Fysisk aktivitet	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som ägnar sig åt fysisk aktivitet mer än 30min/vecka	1
	Deltagande, idrott	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som tagit del av idrottsevenemang senaste året	1
	Deltagande, kultur	Nationella folkhälsoenkäten - Andel som tagit del av kulturella aktiviteter senaste året	1
	Fysisk tillgänglighet, fritid	Antal enkelt avhjälpta hinder som återstår att åtgärda vid stadens idrottsanläggningar och badhus	2
	Fysisk tillgänglighet, kultur	Antal enkelt avhjälpta hinder som återstår att åtgärda vid stadens kulturinstitutioner	2
	Information, fritid och kultur	Andel kultur- och idrottsaktiviteter i stadens kalendarium som har information om tillgänglighet	2

***Förklaring Nivå:** 1 = Samhällsnivå, 2 = Kommunens verksamhet, 3 = Kommunens verksamhet specifikt riktad till personer med funktionsnedsättning

Bilaga 3 Källor

Diskrimineringslag (2008:567)

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning, Myndigheten för delaktighet http://www.mfd.se/uppfoljning/levnadsvillkor/foraldrar-till-barn-med-funktionsnedsattning/

Göteborgs Stads arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service, Stadsrevisionen Revisionsrapport, 2019

Hälsa på lika villkor? Folkhälsoenkät, Västra Götalands regionen och Göteborgs Stad

Kollektivtrafikens barriärer – kartläggning av hinder i kollektivtrafikens tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, 2019:3, Trafikanalys

Lägesrapport om enkelt avhjälpta hinder 2018, Fastighetskontoret

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, regeringens proposition 2016/17:188

Plan- och bygglag (2010:900)

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag att utreda hur unga med funktionsnedsättning i större utsträckning ska kunna delta i Göteborgs Stads ordinarie fritidsverksamhet, diarienummer 0357/18

Regeringens skrivelse 2007/08:39 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Respekt för rättigheter, Funktionsrätt Sverige 2019

Skollag (2010:800)

Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Tillgängliga lärmiljöer? En nationell studie av skolhuvudmännens arbete för grundskoleelever med funktionsnedsättning, Skolverket 2016

Tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen Uppföljning av arbetet med tillgängliga vallokaler, diarienummer 1717/18

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018, Myndigheten för delaktighet

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-11

Beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.
2. Inköps- och upphandlingsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden

Inga yrkanden eller yttranden.

Svar på remiss: Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 47, 140/20

Beslut

3. Inköps- och upphandlingsnämnden tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.
4. Inköps- och upphandlingsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

Kommunfullmäktige tog 2019-03-28 beslut om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Programmet har remitterats till bland andra Inköps- och upphandlingsnämnden.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande den 2 april 2020,
2. Reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2016,
3. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 24 februari 2020,
4. Protokollsutdrag, kommunfullmäktige den 28 mars 2019, § 21.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Yrkanden

Ordförande Gustaf Göthberg (M) yrkar att paragrafen ska justeras omedelbart.

Propositionsordning

Ordförande frågar om nämnden kan besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och finner att nämnden gör så.

Ordförande frågar om paragrafen kan justeras omedelbart och finner att nämnden beslutar att paragrafen ska vara omedelbart justerad.

Dag för justering
2020-06-11

Vid protokollet

Sekreterare
Kajsa Cardevik

Ordförande
Gustaf Göthberg (M)

Justerande
Eva Ternegren (MP)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-02
Diarienummer N050-0140/20

Handläggare
Angelica Lindblad
Telefon: 031-366 37 74
E-post: angelica.lindblad@ink.goteborg.se

Svar på remiss: Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Inköps- och upphandlingsnämnden tillstyrker förslaget av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Stadsledningskontorets förslag till reviderat program har remitterats till bland andra Inköp och upphandlingsnämnden med begäran om yttrande senast 2020-06-20.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Detta program föreslås att gälla för stadens alla nämnder och styrelser 2020–2026.

För Inköp och upphandlingsnämnden är den största förändringen mot tidigare program för full delaktighet att nämnden föreslås som en av de ansvariga för mål sju, Rätten till arbete och sysselsättning. Förvaltningens bedömning är att detta ansvar hanteras idag genom arbetet med social hänsyn samt samverkan med civilsamhället för reserverad upphandling. Nämndens ansvar som arbetsgivare kan också bidra till mål sju genom normkritisk och kompetensbaserad rekrytering.

För att bidra till mål 1-4, där samtliga nämnder och styrelser är ansvariga görs detta genom hur grunduppdragen utförs till exempel hur information tillgängliggörs samt genom krav på tillgänglighet i relevanta ramavtalsupphandlingar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Delaktighet, arbete och meningsfull sysselsättning för alla människor oavsett funktionsvariationer är positivt för samhällsekonomin. Förvaltningen bedömer att genomförandet av programmet inte bör medföra högre kostnader för nämnden för inköp och upphandling och inte heller för stadens verksamheter i de åtgärder som kopplar till upphandlingar eller inköp.

För den enskilde och dennes familj bidrar framförallt mål sju, rätten till arbete och meningsfull sysselsättning, positivt till både privatekonomi och samhällsekonomi. Den ekonomiska dimensionen har därför en stark koppling till den sociala dimensionen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit någon särskild aspekt ur ekologiskt perspektiv.

Bedömning ur social dimension

Programmets grundsyfte är att personer med funktionsvariationer särks i sina mänskliga rättigheter vilket bidrar positivt till social hållbarhet.

Mål 7, där Inköp och upphandling har ett särskilt ansvar, ska stärka rätten till egen försörjning. Arbetslösheten för personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga är avsevärt högre än bland övrig befolkning. I rapporter från arbetet med Jämlik stad beläggs att genom att stärka människors förutsättningar att försörja sig och vara delaktiga i samhället är det möjligt att minska skillnader i livsvillkor och hälsa. Även barns uppväxtvillkor påverkas positivt när föräldrarna har ett arbete. Samverkan mellan den sociala och ekonomiska dimensionen är av dessa skäl stark.

Bilagor

1. Reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2016,
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 24 februari 2020,
3. Protokollsutdrag, kommunfullmäktige den 28 mars 2019, § 21.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till bland andra Inköp och upphandlingsnämnden. Ärendet gäller remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026, med begäran om yttrande senast 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige 2019-03-28, beslutades om att programmet skulle revideras.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Detta program föreslås att gälla för stadens alla nämnder och styrelser 2020–2026.

Programmet innehåller totalt 10 mål. Till varje mål är strategier kopplade och ansvariga nämnder och styrelser är utsedda per mål.

För mål 1-4 har samtliga nämnder och styrelser ansvar. Dessa mål är: 1) Rätten till ett självständigt liv, 2) Rätten till information och kommunikation, 3) Rätten till demokratisk delaktighet, 4) Rätten till ett tryggt liv.

Inköp och upphandlingsnämnden är utsedd att, tillsammans med några andra nämnder och styrelser särskilt ha ansvar för mål sju, Rätten till arbete och sysselsättning. Strategierna som kopplas till mål sju är:

7:1 Stadens verksamheter ska genom normkritisk rekrytering, tillgängliga, trygga, inkluderande arbetsplatser och anpassade anställningsvillkor öka antalet anställda med funktionsnedsättning inom den egna organisationen.

7:2 Stadens verksamheter ska samverka med till exempel Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och det privata näringslivet för att öka förutsättningarna för att personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. Det innefattar samverkan i övergång från studier till arbete.

7:3 Stadens verksamheter ska tillhandahålla praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

7:4 Stadens verksamheter, som arbetsgivare, ska arbeta normmedvetet och intensifiera det systematiska arbetsmiljöarbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att den verksamhet som bedrivs av Inköp och upphandling på flera sätt bidrar till mål sju och att ett särskilt ansvar för målet därför ligger i linje med förvaltningens övriga uppdrag. Verksamhet som bidrar till mål sju är social hänsyn för sysselsättning och reserverad upphandling.

För social hänsyn är personer med funktionsnedsättningar en del av målgruppen då arbetslösheten inom gruppen är särskilt hög. Förvaltningens arbete med social hänsyn syftar till att stödja alla stadens verksamheter att ställa sysselsättningskrav i upphandlingar. I nära samarbete med Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen sker sedan matchning av kandidater och stöd med rekrytering till företagen som vunnit upphandlingar med social hänsyn.

Reserverad upphandling är en upphandlingsform som innebär att ett kontrakt eller delar av ett kontrakt reserveras till vissa verksamheter som har som främsta syfte vara att verka för social och yrkesmässig integration. Samtidigt måste minst 30 procent av de som sysselsätts hos företaget tillhöra en målgrupp som på grund av funktionsvariation eller andra anledningar har det svårt att komma in på arbetsmarknaden. Genom att reservera en upphandling bidrar staden därmed till en ökad integration av personer inom denna målgrupp samtidigt som ett behov av tjänster eller varor tillgodoses.

Nämndens ansvar som arbetsgivare kan också bidra till mål sju, bland annat genom normkritisk och kompetensbaserad rekrytering.

Inom inköpscentralen sker upphandling av ramavtal som berör målgruppen personer med funktionshinder, till exempel daglig verksamhet. Upphandlingen är dock inte i sig något som påverkar målgruppens möjligheter utan det är andra nämnder i staden som har ansvar för att målgruppens behov tillgodoses. Upphandlingen och avtalet är endast ett möjliggörande för dem att utföra sitt uppdrag.

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till mål 1-4 genom att grunduppdraget utförs på ett sådant sätt att förvaltningen strävar mot att ingen person diskrimineras utifrån några diskrimineringsgrunder, däribland funktionsvariationer. Arbete pågår till exempel för att anpassa förvaltningens information och kanaler i syfte att uppfylla kraven i Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Inom grunduppdraget ställs också krav på tillgänglighet i relevanta ramavtalsupphandlingar. På det sättet bedömer förvaltningen att nämnden bidrar till mål 1-4 samt även till mål nio, Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer.

Angelica Lindblad	Henrik Karlsson
Specialist social hållbarhet	Förvaltningsdirektör

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-15

Remissvar för förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 99, 0257/20

Förvaltningen har 2020-03-06 utfärdat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

I nämnden för Intraservice

1. Förslaget om revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning tillstyrks.
2. Paragrafen betraktas som omedelbart justerad

Dag för justering
2020-06-15

Vid protokollet

Sekreterare
Tilde Lövgren

Ordförande
Monika Beiring (M)

Justerande
Daniel Good (MP)

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-06-03
Diarienummer 0257/20

Handläggare
Seroj Ghazarian
Telefon: 031-367 81 55
E-post: seroj.ghazarian@intraservice.goteborg.se

Remissvar gällande revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

I nämnden för Intraservice

1. Förslaget om revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning tillstyrks.
2. Paragrafen betraktas som omedelbart justerad

Sammanfattning

Nämnden för Intraservice har tillsammans med samtliga nämnder och styrelser utsetts till remissinstans i ärendet om ”Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning”. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet. Nämndens yttrande skall vara Stadsledningskontoret till handa senast den 20 juni 2020.

Under programområde 2, ”Rätten till information och kommunikation” anges i likhet med samtliga programområden alla nämnder och styrelser som ansvariga. Dock anges nämnden för Intraservice tillsammans med nämnden för Konsument och medborgarservice samt kommunstyrelsen för att ha ett särskilt ansvar. (se bilaga 2 ”Rätt till information och kommunikation”, Prioriterade strategier för att nå målet, sid 8).

Bedömning ur ekonomisk dimension

I likhet med Stadsledningskontoret bedöms revideringen av programmet medföra marginella kostnader, och kan utföras inom ramen för nämndernas och styrelsernas befintliga uppdrag och budgetar.

Dock kan utvecklingen och användningen av till exempel digitala och tekniska lösningar på kort sikt medföra vissa kostnader. Men på längre sikt kan satsningarna i programmet gagna det ekonomiska perspektivet på så väl individ som på samhällsnivå. Inte minst när det gäller anställningsmöjligheterna i Stadens verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Klimatförändringarna i världen påverkar alla, men det finns också grupper som drabbas mer än andra.

I Folkhälsomyndighetens handlingsplan ”Folkhälsa i ett förändrat klimat” 2017-2020, sid 15, uppräknas ett antal särskilt utsatta riskgrupper, däribland människor med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning.

Det reviderade programmets intentioner om bättre tillgänglighet kan ha en positiv inverkan på miljön. En mer tillgänglig stadsmiljö, bättre anpassad kollektivtrafik, tillgång till digitala verktyg för att minska resandet, krav på mindre användning av plast i hjälpmedel är några exempel i sammanhanget.

Att säkerställa rätten till full delaktighet för människor med funktionsnedsättning innebär också att på likvärdiga villkor kunna vara del i samhället och bidra till att minska klimatpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Flera internationella organisationer har i olika sammanhang och skrifter fastslagit de negativa effekterna av exkludering, bristande delaktighet och diskriminering som ett hinder för att uppnå hållbara samhällen. Förenta Nationernas arbetsorganisation (ILO) beskrev i sin världsomfattande kartläggning, publicerad år 2003 under rubriken ”Time for equality at work” diskrimineringens negativa effekter på individ-, grupp-, och på samhällsnivå. Ett uteblivet samhällsarbete mot diskriminering kan leda till fattigdom, sämre hälsa, inskränkt individuell frihet, sämre produktivitet, ekonomisk stagnation, bristande tillit till samhället och ett ifrågasättande av demokratin som styrsystem är några av rapportens slutsatser. Även FN:s Agenda 2030 (beslutad på FN:s regeringschefsmötet 25 september 2015) anslår ett antal mål som handlar om tillgänglighet, delaktighet och icke-diskriminering som förutsättningarna för ett hållbart samhälle.

Det svenska samhället grundas på demokratins grundläggande värden vilka kommer till uttryck i den Allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter, Europakonventionen, Grundlagen och all annan nationell lagstiftning som styr vardagen i våra verksamheter. Dessa grundläggande dokument vilar i sin tur på principen om människors lika värde och rättigheter, och kommer till konkret uttryck i vår diskrimineringslagstiftning där rättigheterna för människor med funktionsnedsättning skyddas.

Det reviderade programmet bedöms ha en positiv effekt på den sociala dimensionen gällande lika rättigheter, rätten till ett värdigt liv, likvärdiga möjligheter, öka tilliten till Stadens verksamheter och förstärka gemenskapen och bidra till efterlevnaden av demokratins grundläggande värden och principer.

Samverkan

Ärendet samverkas med de fackliga representanterna i FSG 2020-06-11..

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2020-02-24
2. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026
3. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015-06-11
4. Protokollsutdrag KF 2019-03-28 § 21

Ärendet

Nämnden för Intraservice har fått Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 som remiss för yttrande. Då nämndens remissvar ska vara Stadsledningskontoret till handa senast 20 juni 2020 föreslås beslut i ärendet ske med omedelbar justering.

Beskrivning av ärendet

Den 11 juni 2015 antog Kommunfullmäktige ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning”. Kopplat till beslutet gjordes en utvärdering av programmet 2019. Resultatet av nämnda utvärdering redovisades i kommunfullmäktige som i sin tur beslutade den 28 mars 2019 om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads råd för funktionshindersfrågor och funktionshindersrörelsen revidera Stadens program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. (§ 21, 1616/18, Handling 2019, nr 45). Även kommunfullmäktiges budget 2020 gav kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser arbeta för genomförande av programmet. Stadsledningskontoret har i beredningen av ärendet samverkat med en referensgrupp av representanter, utsedda av Stadens råd för funktionshindersfrågor. Därtill har tre workshops med representanter från förvaltningar, Stadshus AB samt Ungdomsfullmäktige hållits.

De justeringar som gjorts i det reviderade programmet berör förtydligandet av kopplingen till det nationella funktionshinderspolitiska målet, mänskliga rättigheter, konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och barnens rättigheter. Vidare innefattar det reviderade programmet färre men bredare mål, anger strategier samt indikatorer. Det reviderade programmet betonar också vikten av tvärsektoriell samverkan. Som förutsättningar för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning anger det reviderade programmet kunskaper om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning. Vidare betonas vikten av tillgänglighet, samverkan, tillgång till relevant statistiskt underlag samt uppföljning.

Det reviderade programmet gäller vid beslut mellan åren 2020-2026. Uppföljningen av programmets måluppfyllelse sker genom ett antal indikatorer på verksamhets- och på samhällsnivå, med början år 2022. Indikatorerna finns att hitta i det reviderade programmets, bilaga 2.

Förvaltningens bedömning

Sammanfattningsvis bedöms den reviderade planen som genomtänkt, mer konkretiserad och genomförbar. Detta i syfte att skydda, respektera och främja rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Kopplingarna till internationella, nationella och lokala dokument, däribland nämnders reglementen och styrelsernas ägardirektiv är tydliga. Förvaltningen föreslår därför nämnden för Intraservice att tillstyrka ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026”.

Seroj Ghazarian	Kristina Högström
Utvecklingsledare	Verksamhetschef HR

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-11

§ 85, diarienummer 0161/20

Svar på remiss om revidering av Göteborg stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Beslut

1. Idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker, med hänsyn till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.

2. Idrotts- och föreningsnämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

3. Idrotts- och föreningsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Handling

-Tjänsteutlåtande avdelning utveckling & ekonomistyrning, daterad 2020-04-20

-Bilaga 1. Remiss - Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

-Bilaga 2. Tjänsteutlåtande - Redovisning av kommunfullmäktigeuppdrag för 2019 om att utreda om hur barn och unga med funktionsnedsättningar kan motiveras till ökad aktivitet, Underlag beslut idrotts- och föreningsnämnden 2019-12-17, § 190

Protokollsutdrag skickas till

-Kommunstyrelsen

-Avdelning utveckling & ekonomistyrning

Dag för justering
2020-06-11

Vid protokollet

Sekreterare
Moa Skyllberg Persson

Ordförande
Elisabet Lann (KD)

Justerande
Bettan Andersson (V)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-20
Diarienummer 0161/20

Handläggare
Anton Flöisbon
Telefon:031-368 21 55
E-post: anton.floisbon@ioff.goteborg.se

Svar på remiss om revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Förslag till beslut

I idrotts- och föreningsnämnden

1. Idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker, med hänsyn till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.
2. Idrotts- och föreningsnämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Idrotts- och föreningsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 på remiss till förvaltningen.

Syftet med programmet är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Revideringen av programmet innebär bland annat en riktning mot ett helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt.

Idrotts- och föreningsnämnden berörs, likt alla stadens nämnder och styrelser av rättighetsområdena *ett självständigt liv, information och kommunikation, demokratisk delaktighet, ett tryggt liv och arbete och sysselsättning*. Utöver dessa områden nämns även nämnden som särskilt ansvarig för rättighetsområden *bästa möjliga hälsa* och *en meningsfull fritid*.

Förvaltningen ser positivt på förslaget och den förstärkning för personer med funktionsnedsättningar som programmet innebär. Förvaltningens bedömning är att förslaget ska tillstyrkas med hänsyn till förvaltningens synpunkter som skulle kunna förtydliga och stärka programmet ytterligare.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av programmet endast medför marginella ökade kostnader och kan utföras inom befintliga ramar. Ändringarna gäller främst förtydligande av samverkan, helhetssyn, kompetens, digitalisering samt tillgänglighet i jämförelse med nuvarande program.

Förvaltningen bedömer dock att det kan finnas delar i programmet som i nuläget inte efterlevs fullt ut. Beroende vad som förväntas av nämnden skulle det kunna innebära extra kostnader för utökade arbetsinsatser och/eller tillgänglighetsanpassning av anläggningar för att uppnå målen till sin helhet. Även utökade kostnader för utbildningsinsatser skulle kunna bli aktuellt beroende på vad som förväntas av förvaltningens anställda på sikt.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som gäller för Göteborgs Stads nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet bedöms ha en positiv inverkan på mångfalden i staden genom att prioritera en universell utformning av samhället där ingen ska utesluts utifrån funktionalitet.

Samverkan

Samverkan med fackliga organisationer har inte skett gällande detta ärende.

Bilagor

1. Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

2. Tjänsteutlåtande - Redovisning av kommunfullmäktigeuppdrag för 2019 om att utreda om hur barn och unga med funktionsnedsättningar kan motiveras till ökad aktivitet, Underlag beslut idrotts- och föreningsnämnden 2019-12-17, § 190

Ärendet

Stadsledningskontoret har, i samverkan med funktionshinderrörelsen, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor samt stadens berörda verksamheter, reviderat Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Nämnden har att besluta om ett remissyttrande över förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026. Sista dag för att lämna ett svar är den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Stadsledningskontoret har efter utvärdering av föregående programperiod genomfört en revidering av programmet som innebär en riktning mot ett helhetsperspektiv samt stärkt samverkan internt och externt. Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Kommunstyrelsen beslutade den 25 mars 2020 (kommunstyrelsen 2020-03-25 § 211) att remittera stadsledningskontorets förslag till berörda nämnder, råd och deltagande organisationer för yttrande senast 20 juni 2020.

Programmet gäller för stadens alla nämnder och styrelser till 2026 och utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet under programperiodens sista år. En kommunikationsplan har arbetats fram som ett stöd för att säkerställa att stadens nämnder och styrelser har god kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

Det reviderade programmet har tio rättighetsområden. För varje rättighetsområde finns ett mål och ett antal prioriterade strategier för att uppnå målet. Varje område har dessutom ett antal indikationer som ska följa upp resultatet. Till varje område finns ansvariga nämnder och styrelser.

Idrotts- och föreningsnämnden berörs, likt alla stadens nämnder och styrelser, av följande rättighetsområden,

- *Rätten till ett självständigt liv*
- *Rätten till information och kommunikation*
- *Rätten till demokratisk delaktighet*
- *Rätten till ett tryggt liv*
- *Rätten till arbete och sysselsättning*

Utöver dessa områden nämns även idrotts- och föreningsnämnden som särskilt ansvarig för följande rättighetsområden,

- *Rätten till bästa möjliga hälsa*
- *Rätten till en meningsfull fritid*

För vidare läsning av ovanstående och övriga rättighetsområden samt tillhörande indikationer, hänvisas till bilaga 1 (remissförslaget).

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ser positivt på förslaget och den förstärkning för personer med funktionsnedsättningar som programmet innebär. Förvaltningen delar bland annat stadsledningskontoret bedömning att, om Göteborgs Stad ska kunna vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar, behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. I förvaltningens utredning "*Hur barn och unga med funktionsnedsättning kan motiveras till ökad aktivitet*" från 2019 konstaterade förvaltningen, likt stadsledningskontoret, att stadens insatser för målgruppen behöver samverkas och överlappas bättre och att det råder brist på underlag om målgruppen i Göteborg. En av de åtgärder som idrotts- och föreningsnämnden beslutade att genomföra var att förvaltningen ska ta initiativ till ett stadenövergripande forum där staden och civilsamhället träffas för att diskutera verksamhet eller uppdrag som berör personer med funktionsnedsättningar (idrotts- och föreningsnämnden 2019-12-17 § 190). Förvaltningen ser positivt på att samverka detta forum med arbetet med programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar framöver.

Förvaltningen har dock några synpunkter på programmet som skulle kunna förtydliga och stärka programmet ytterligare,

- Under rättighetsområde ”*2. Rätten till information och kommunikation*” är en av indikatorerna "*Upplevelsen av tillgänglighet på stadens webbplats*". Förvaltningen bedömer att det visserligen är bra att mäta upplevelsen av stadens webbplats men att det idag finns lagkrav och tydliga riktlinjer för webbtillgänglighet. *Lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service* gäller för offentliga aktörer med syfte att skapa bättre tillgänglighet så att alla kan ta del av den service som erbjuds. Eftersom lagen har en tydlig koppling till området skulle den kunna nämnas i programmet eller i bilagorna.

- Under rättighetsområde ”*3. Rätten till demokratisk delaktighet*" nämns att stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna. Förvaltningen håller med om att det är bra att utveckla det lokala underlaget om målgruppen men konstaterade också i sin utredning "*Hur barn och unga med funktionsnedsättning kan motiveras till ökad aktivitet*" att det görs få enkäter för att mäta personer med eller utan funktionsnedsättningars fritidsvanor i Göteborg (främst barn och unga). De enkäter som har gjorts har haft låg svarsfrekvens vilket medfört att inga slutsatser har kunnat dras av resultatet. Istället för att varje förvaltning ska skapa egna enkäter med liknande syfte och eventuell låg svarsfrekvens, påpekade förvaltningen i utredningen att staden bör se över hur en mer omfattande enkät kan genomföras och hur resultatet kan spridas vidare till berörda förvaltningar istället.

- Under rättighetsområde ”*5. Rätten till bästa möjliga hälsa*" nämns att stadens verksamheter ska ha kunskap om livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen konstaterade i sin utredning "*Hur barn och unga med funktionsnedsättning kan motiveras till ökad aktivitet*" att fler interna utbildningsinsatser behövs om målgruppen ska inkluderas och bemötas

bättre. Att exempelvis mäta hur många anställda/nyanställda som har gått en utbildning om målgruppens förutsättningar och behov skulle kunna vara en potentiell indikator som skulle kunna användas.

- Under rättighetsområde ”*10. Rätten till en meningsfull fritid"* nämns att stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra. Förvaltningen noterar att det står "*ska samverka och åtgärda hinder*" i strategin och "*antal enkelt avhjälpta hinder som återstår att åtgärda…*” i indikatorerna. Eftersom vissa hinder kan vara nödvändiga av tekniska och/eller funktionella skäl, exempelvis en mindre tröskel vid öppningar (fukt- eller klimatskäl) eller av ekonomiska skäl som exempelvis bygget av en hiss i en befintlig anläggning, bör samma definition användas. Eftersom indikatorn även har koppling till *Plan- och bygglag (2010:900)*, *Boverkets byggregler (BBR)* och *Boverkets enkelt avhjälpta hinder (HIN)*, skulle dessa kunna nämnas i programmet eller i bilagorna.

- Under rättighetsområde ”*10. Rätten till en meningsfull fritid*" nämns att stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra. Även här ser förvaltningen behov av en övergripande enkät som mäter fritidsvanor hos personer med eller utan funktionsnedsättningars i Göteborg. För att kunna följa upp om stadens föreningsbidrag och stöd till föreningar når målgruppen behöver staden veta mer om målgruppens föreningsdeltagande. Förvaltningen saknar därav en indikator som mäter målgruppens föreningsdeltagande i Göteborg.

- Under varje rättighetsområde finns det flera ansvariga nämnder och styrelser. Med reservation för att det framgår i kommunikationsplanen, efterfrågar förvaltningen vad som förväntas av en nämnd när ansvaret gäller för ”*alla nämnder och styrelser*” och vad som förväntas av en nämnd när den nämns med ”*särskilt ansvar*”.

- Med reservation för att det framgår i kommunikationsplanen, efterfrågar förvaltningen också mer information om vad som förväntas av nämnden vid uppföljningen av programmet samt hur implementeringen och det löpande arbetet kommer att ledas framöver.

Förvaltningens bedömning är att revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 ska tillstyrkas med hänsyn till ovanstående synpunkter.

Anders Ramsby	Lotta Lidén Lundgren
Förvaltningsdirektör	Avdelningschef

Utdrag ur Protokoll (nr 4)
Sammanträdesdatum: 2020-05-20

Svar på remiss om revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 37, diarienummer N043-0093/20

Beslut

1. Nämnden för konsument- och medborgarservice tillstyrker förslaget för revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Nämnden för konsument- och medborgarservice föreslår till kommunstyrelsen att nämnden för konsument- och medborgarservice inte anges som en av de särskilt ansvariga nämnderna för rättighetsområde 10.
3. Nämnden för konsument- och medborgarservice skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-04-21.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-05-20

Vid protokollet

Sekreterare
Irene Gustafsson

Ordförande
Björn Jedvert (L)

Justerande
Jesper Berglund (V)

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-21
Diarienummer N043-0093/20

Handläggare
Anna Corneliusson
Telefon: 031-365 09 57
E-post: anna.corneliusson@kom.goteborg.se

Svar på remiss om revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

I nämnden för konsument- och medborgarservice:

1. Nämnden för konsument- och medborgarservice tillstyrker förslaget för revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Nämnden för konsument- och medborgarservice föreslår till kommunstyrelsen att nämnden för konsument- och medborgarservice inte anges som en av de särskilt ansvariga nämnderna för rättighetsområde 10
3. Nämnden för konsument- och medborgarservice skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Nämnden för konsument- och medborgarservice har fått möjlighet att yttra sig över revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Syftet med programmet är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga. Förvaltningen bedömer att revideringen av programmet kan öka förutsättningarna att nå målen.

Konsument- och medborgarservice uppges som särskilt ansvarig för tre rättighetsområden: rätten till information och kommunikation, rätten till demokratisk delaktighet och rätten till en meningsfull fritid. Förvaltningen anser att rättighetsområdena är relevanta och det blir tydligt med uttalade ansvariga nämnder och styrelser. Men förvaltningen anser vidare att konsument- och medborgarservice inte bör anges som en nämnd med särskilt ansvar för rättighetsområde 10 (Rätten till en meningsfull fritid) eftersom förvaltningens roll redan beskrivs i rättighetsområde 2 (Rätten till information och kommunikation).

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att insatserna kan hanteras inom befintlig ram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I stadsledningsledningskontorets tjänsteutlåtande (diarienummer 0759/19) anges att genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Förvaltningen ställer sig bakom stadsledningskontorets bedömning.

Ärendet

Nämnden för konsument- och medborgarservice har fått möjlighet att yttra sig över revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Svar ska lämnas senast den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

I samband med återrapporteringen om utvärderingen av Göteborgs Stads program för full delaktighet beslutade Kommunfullmäktige att programmet skulle revideras (2019-03-28 § 21). Stadsledningskontoret har genomfört en revidering där programmets inriktning mot ett helhetsperspektiv och behov av samverkan såväl internt som externt har stärkts. Syftet med programmet är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Kommunstyrelsen beslutade den 25 mars att skicka det reviderade programmet på remiss till bland andra nämnden för konsument- och medborgarservice för yttrande (2020-03-25 § 211, diarienummer 0759/19).

Beredning av ärendet inför revideringen av programmet har gjorts i samverkan med en referensgrupp utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Stadsledningskontoret har även genomfört tre workshops för inhämtande av synpunkter och förankring av arbetet och där har representant från konsument- och medborgarservice deltagit.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att revideringen av programmet kan öka förutsättningarna att nå målen. Rättighetsområdena är relevanta och det blir tydligt med uttalade ansvariga nämnder och styrelser.

Det reviderade programmet innehåller 10 rättighetsområden:

1. Rätten till ett självständigt liv
2. Rätten till information och kommunikation
3. Rätten till demokratisk delaktighet
4. Rätten till ett tryggt liv
5. Rätten till bästa möjliga hälsa
6. Rätten till utbildning
7. Rätten till arbete och sysselsättning
8. Rätten till fungerande bostad
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
10. Rätten till en meningsfull fritid.

Varje rättighetsområde beskrivs med mål som ska uppnås, prioriterade strategier för att nå målet samt vilka som är ansvariga och som har särskilda ansvar.

Konsument- och medborgarservice uppges som särskilt ansvarig för tre rättighetsområden. Nedan följer förvaltningens bedömning utifrån respektive område.

Område 2 – Rätten till information och kommunikation

Rättighetsområdet handlar om att personer med funktionsnedsättning har rätt att söka och ta emot information samt kommunicera på lika villkor som andra genom alla former av självvalda kommunikationssätt. Som prioriterade strategier för att nå målet anges att stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter samt att stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikationen med staden.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar bedömningen och tycker att strategierna är relevanta. I dagsläget arbetar förvaltningen till exempel med klarspråk samt olika anpassningar för att säkerställa tillgängligheten. Som ansvariga för området anges alla nämnder och styrelser samt att nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice och kommunstyrelsen har särskilt ansvar. Förvaltningen delar även den bedömningen.

Område 3 – Rätten till demokratisk delaktighet

Rättighetsområdet handlar om att personer med funktionsnedsättning har rätt att vara delaktiga och utöva inflytande i det politiska och offentliga livet på lika villkor som andra. Det innebär bland annat reell möjlighet att rösta, inneha politiska uppdrag, utöva sin yttrande- och åsiktsfrihet samt delta i förenings- och övrigt samhällsliv.

Strategier för att nå målet är

- att stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan rösta och påverka stadens utveckling på lika villkor som andra,
- att verksamheterna ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv
- att staden i sina enkäter och uppföljningar samlar in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna
- att verksamheterna samverkar med intresseorganisationer i åtgärder som berör dem.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar bedömningen och tycker att strategierna är relevanta och delar uppfattningen om att nämnden ska anges som särskilt ansvarig för rättighetsområdet tillsammans med valnämnden, trafiknämnden och lokalnämnden.

Område 10 – Rätten till en meningsfull fritid

Rättighetsområdet handlar om att personer med funktionsnedsättning har rätt att, på lika villkor som andra, kunna välja innehållet i och utforma sin fritid, vilket kan vara att ta del av och utöva exempelvis kultur, idrott eller friluftsliv. I beskrivningen av området anges också att det finns brister i information om aktiviteter, hinder att ta sig till en aktivitet samt brister i kunskap om funktionshinder och bemötande. Detta gör att hela kedjan inte fungerar.

Prioriterade strategier för att nå målen är att stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra samt att även stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till detta.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen delar bedömningen att området, målet och strategierna är viktiga och relevanta. Däremot anser förvaltningen inte att konsument- och medborgarservice bör anges som en nämnd med särskilt ansvar för rättighetsområdet. Övriga nämnder med särskilt ansvar är kulturnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, trafiknämnden, nämnderna som omfattar funktionshinder och individ- och familjeomsorg samt styrelser inom Göteborg & CO koncernen i kluster turism, kultur & evenemang.

Det är viktigt med korrekt och tillgänglig information gällande fritidsaktiviteter och det är viktigt att denna information presenteras i kalendarium, på enhetssidor och via stadens kontaktcenter. Konsument- och medborgarservice har ett övergripande ansvar för detta men förvaltningen anser att detta särskilda ansvar anges tydligt i rättighetsområde 2 – Rätten till informations och kommunikation. I Göteborgs Stads policy för kommunikation står det att ”Inom Göteborgs Stad följer ansvaret för information och kommunikation med ansvaret för verksamheten”. Konsument- och medborgarservice ansvarar för att vidareförmedla den information som levereras från stadens verksamheter inom alla områden. Enligt förvaltningen finns det inget behov av att lyfta det särskilt för fritidsaktiviteter. Risken finns att övriga ansvariga nämnderna tolkar det som att konsument- och medborgarservice kommer att lösa informationsproblematik som vår förvaltning inte råder över. Förvaltningen anser att ansvaret inom rättighetsområde 2 räcker för att betona vårt ansvar när det gäller information och kommunikation.

Lotta Sjöberg	Martin Jansson
Förvaltningsdirektör	Avdelningschef ekonomi och intern service

Utdrag ur Protokoll
Kulturnämnden
Sammanträdesdatum: 2020-06-22

Yttrande till kommunstyrelsen över förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

§ 139, 0376/20

Beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden tillstyrker förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Handling

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2020-05-26.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Dag för justering
2020-06-22

Vid protokollet

Sekreterare
Stina Borrman

Ordförande
Ann Catrine Fogelgren

Justerande
Grith Fjeldmose

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-26
Diarienummer 0376/20

Sara Schütt/Kultur/Goteborg
Telefon: 031-368 32 15
E-post: sara.schutt@kultur.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden tillstyrker förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har översänt förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 till kulturnämnden för besvarande. Kulturnämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 2020-06-22.

Syftet med programmet är att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet utgår från det nationella funktionshinderpolitiska målet, som innebär att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Förslag till program har sammanlagt 10 mål, där samtliga nämnder och bolag förväntas bidra till måluppfyllelse i flertalet av dessa. Kulturnämnden är därutöver särskilt utpekad som ansvarig för målet *Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra*.

Förvaltningen påpekar att otydligheter gällande föreslagen strategi för målet *Stadens verksamheter ska åtgärda befintliga hinder i inne- och utemiljöer* behöver utredas och specificeras avseende ansvar och eventuella ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden. I övrigt bedömer förvaltningen att programmet på ett konkret sätt förtydligar vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser inom ramen för arbetet

med att förverkliga programmets uppsatta mål, och föreslår därför att kulturnämnden tillstyrker förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnder och styrelsers befintliga ramar. Kulturförvaltningen delar i huvudsak denna uppfattning, med undantag för arbetet inom målområde 9 som rör rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer. Kulturförvaltningen bedömer att strategin tillhörande mål 9 *Stadens verksamheter ska åtgärda befintliga hinder i inne- och utemiljöer* kan få stora ekonomiska konsekvenser om ansvaret att bekosta ombyggnationer av samtliga äldre fastigheter med kulturverksamhet åläggs kulturnämnden genom ökade hyreskostnader. Om detta är avsikten i planen, behöver det utredas och specificeras i reviderat förslag och medel tillskjutas kulturnämnden.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kulturnämnden har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Planen väntas ge positiva effekter utifrån en social dimension. Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter.

Bilagor

1. Remiss från kommunstyrelsen avseende förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.
2. Kulturförvaltningens plan för lika rättigheter och möjligheter 2020.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 på remiss till stadsdelsnämnder, facknämnder och bolag i Göteborgs Stad samt råd och intresseorganisationer.

Remisstiden är satt till den 2020-06-20 men efter beviljad förlängd svarstid ska kulturnämndens yttrande vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 2020-06-22.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 2019-03-28 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en revidering av Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med en genomförd utvärdering av tidigare program. Programmet utgår från det nationella funktionshinderpolitiska målet, som innebär att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Syftet med programmet är att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Beslutet i kommunfullmäktige anger även att en revidering ska göras i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. I samband med revideringen har kommunstyrelsen också sett över vilken data som bäst kan bidra till stadens uppföljningsarbete och säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

Kommunstyrelsens förslag till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning innehåller sammanlagt 10 mål, och under respektive mål anges vilka nämnder och styrelser som ansvarar för respektive måluppfyllelse.

Mål där samtliga nämnder och styrelser förväntas bidra:

- Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.
- Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.
- Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.
- Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.
- Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Mål som pekar ut kulturnämnden som särskilt ansvarig:

- Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

I ytterligare ett mål är kulturnämnden inte utpekat men förvaltningen gör bedömningen att det i förlängningen också kan beröra kulturnämnden och de kulturinstitutioner som är en naturlig del av stadens offentliga innemiljöer:

- Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Kulturförvaltningens arbete för ökad delaktighet

Inom kulturförvaltningens plan för lika rättigheter och möjligheter anges att alla medarbetare och brukare ska ges lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Såväl på arbetsplatserna som i mötet med verksamheterna i förvaltningen, ska alla kunna delta utifrån egna förutsättningar.

Kulturnämnden arbetar kontinuerligt med både fysisk, emotionell och digital tillgänglighet av byggnader, utställningar och verksamhetsinnehåll och inom ramen för kulturnämndens verksamheter sker en rad insatser med fokus på ökad tillgänglighet.

Kulturförvaltningen arbetar också med att öka tillgängligheten till stadens museer både avseende innehåll, tilltal och fysiska rum. Om- och tillbyggnader av Göteborgs konstmuseum samt omlokaliseringen av Göteborgs konsthall behöver säkerställas. I biblioteksslagen är målgruppen personer med funktionsnedsättning prioriterad.

Kulturförvaltningen arbetar utifrån Göteborgs Stads policy för kommunikation och kommunikationen anpassas till målgruppernas behov och förutsättningar utifrån de resurser som förvaltningen har. Förvaltningen arbetar generellt aktivt inom området dialog- och delaktighetsprocesser samt brukarundersökningar, exempelvis genom referens- och brukargrupper i utställningsarbete eller ambassadörskap i stadsdelarna för att fånga upp behov och synpunkter.

Kulturnämnden har idag inga stöd som riktas direkt till föreningar eller till specifika målgrupper, såsom personer med funktionsnedsättning. Genom sina verksamhetsstöd, utvecklingsstöd och projektstöd finansierar kulturnämnden konstnärliga och kulturella verksamheter som har ett offentligt och publikt utbud. Nämndens riktlinjer för kulturstöd tar sin utgångspunkt i de sju diskrimineringsgrunderna och anger att de verksamheter som söker medel ska verka för lika rättigheter och möjligheter till delaktighet och deltagande oberoende av dem.

I planen för lika rättigheter och möjligheter anges att varje sektor ska erbjuda minst tre arbetsmarknadspolitiska åtgärder, arbetsträning eller praktikplatser riktade mot unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning. Planen anger också att förvaltningen ska fortsätta arbetet med att jämlikhetssäkra rekryteringsprocesser.

Förvaltningens synpunkter

Allmänna synpunkter

Kulturförvaltningen är positiv till ett program som sätter fokus på full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen bedömer att programmet på ett konkret sätt förtydligar vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser inom ramen för arbetet med att förverkliga programmets uppsatta mål.

Förvaltningens möjlighet till omhändertagande av respektive mål

Kulturförvaltningen arbetar redan idag systematiskt med de flesta mål inom den föreslagna reviderade planen. Syftet är att förvaltningens verksamheter ska präglas av jämlikhet, jämställdhet, tillgänglighet och alla människors lika värde. I kulturförvaltningens plan för lika rättigheter och möjligheter, senast antagen i förvaltningsövergripande samverkansgrupp 2019-10-08 (bilaga 2), anges hur förvaltningens arbete idag struktureras. Kulturförvaltningen har även återgett detta kort tidigare i tjänsteutlåtandet. Planen innefattar samtliga diskrimineringsgrunder och berör förvaltningens interna arbetssätt men också den verksamhet som förvaltningen bedriver. Planen gäller på övergripande förvaltningsnivå och förutsätter ett målinriktat arbete i verksamheterna där mål och åtgärder framgår i respektive verksamhetsplan. I planen finns flera aktiviteter med tydlig koppling till målen i det förslag till program för full delaktighet som är sänt på remiss.

Mål 3 i förslag till program anger att *personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra* och målets strategi är att stadens verksamheter i sina enkäter och uppföljningar ska samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna. Förvaltningen gör bedömningen att det idag saknas en förvaltningsgemensam systematisk metod och systematiska arbetssätt för medborgarundersökningar för att bättre kunna fånga behov och synpunkter hos dem vi är till för, både brukare och de som inte använder våra verksamheter. Att utveckla detta område kräver ytterligare ekonomiska och personella resurser, vilket kulturförvaltningen inte bedömer är möjligt att avsätta i dagsläget.

Mål 10 i förslag till program anger att personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra. Kulturförvaltningen arbetar idag med målet genom en rad insatser med fokus på ökad tillgänglighet till förvaltningens verksamheter. Att öka tillgängligheten till stadens museer både avseende innehåll, tilltal och fysiska rum är prioriterat. Göteborgs stadsmuseums projekt Funktek har blivit Funktänk och integrerats i styrdokument för Göteborgs stadsmuseum och Sjöfartsmuseet Akvariet. Resultatet av projektet Funktek efterfrågas också inom staden samt nationellt och internationellt. Förvaltningen prioriterar också arbetet med att nå de i biblioteksplagen identifierade målgrupperna barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med andra modersmål än svenska och nationella minoriteter. Arbetet följs upp med följande indikator; antalet registrerade användare i nedladdningstjänsten för litteratur för personer med läsnedsättning ska öka jämfört med föregående år.

Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att kulturnämnden inte har några ekonomiska stöd som riktas direkt till föreningar eller till specifika målgrupper (såsom personer med funktionsnedsättning) men genom verksamhetsstöd, utvecklingsstöd och projektstöd finansierar kulturnämnden konstnärliga och kulturella verksamheter som har ett offentligt och publikt utbud. De verksamheter som söker medel ska verka för lika rättigheter och möjligheter till delaktighet och deltagande oberoende av kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder.

Arbetet inom målområde 9 som rör rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer kan komma att påverka kulturnämnden ekonomiskt. Programmet

anger stadens ansvar för att åtgärda befintliga hinder och utforma tillgängliga miljöer. Förvaltningen bedömer att om ansvaret att bekosta ombyggnationer av samtliga äldre fastigheter med kulturverksamhet åläggs kulturförvaltningen, genom ökade hyreskostnader, kan detta få stora ekonomiska konsekvenser. Om detta är avsikten i planen, behöver det specificeras i reviderat förslag och medel tillskjutas kulturnämnden.

Uppföljning inom förslag till program för full delaktighet

Till programmet finns indikatorer för att mäta hur arbetet med målen fortlöper. De föreslagna indikatorerna är sammanställda på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå. Två av indikatorerna inom generell verksamhetsnivå har direkt bäring på kulturförvaltningens uppföljning inom ramen för sin egen verksamhet; antal enkelt avhjälpta hinder som återstår att åtgärda vid stadens kulturinstitutioner samt andel kultur- och idrottsaktiviteter i stadens kalendarium som har information om tillgänglighet. Förvaltningen ser positivt på att följa upp ovanstående två indikatorer inom ramen för ordinarie uppföljning.

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren	Joakim Albrektson
Förvaltningsdirektör	Kulturstrategisk chef

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-15

§ 107 N230-0541/20

Remiss - Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Beslut

Lokalnämnden

1. tillstyrker förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning med de synpunkter som framgår av förvaltningens bedömning.
2. översänder yttrandet till stadsledningskontoret.
3. förklarar ärendet omedelbart justerat.

Handlingar

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-05-14
2. Förslag till reviderat program
3. Tjänsteutlåtande (Utfärdat 2020-02-24)
4. Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21

Justering

Omedelbar justering

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-15

Justeringsdag:

2020-06-15

Sekreterare

Sofie Wäremalm

Ordförande

Bo Anderssen (L)

Justerande

Azar Hedemalm (MP)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-14
Diarienummer N230-0541/20

Handläggare
Fredrik Lyrblad, Sandra Moberg
Telefon: 031-365 01 76
E-post: sandra.moberg@lf.goteborg.se

Yttrande – Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Lokalnämnden föreslås:

1. Tillstyrka förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning med de synpunkter som framgår av förvaltningens bedömning.
2. Översända yttrandet till stadsledningskontoret.
3. Förklara ärendet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Kommunstyrelsen beslutade att sända ut programmet på remiss till berörda instanser. Lokalnämnden är en av remissinstanserna. Remittenterna ombeds ge sin uppfattning om det reviderade programmet.

Förvaltningen ställer sig positiv till det reviderade programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, då det förtydligar styrningen och riktningen i arbetet samt tydliggör vad stadens verksamheter ska prioritera för att säkerställa mänskliga rättigheter och nå de nationella funktionshinderpolitiska målen. Flertalet mål och strategier har bäring på förvaltningens arbete. Bland annat föreslås att principen om universell utformning ska tillämpas i ny- och ombyggnationer. Förvaltningen ser behov av att staden gemensamt definierar hur principen om universell utformning bör tillämpas i byggandet av den fysiska miljön och detta ekonomiskt konsekvensbeskrivs. I programmet behövs också ett förtydligande om mål och strategier, kopplat till den fysiska miljön, omfattar inhyrda fastigheter, som utgör en stor del av förvaltningens bestånd. Vidare bör äldreboende och boende med särskild service innefattas i målområdet rätten till en fungerande bostad och lokalnämnden bör läggas till som ansvarig för arbetet inom målområdet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De ekonomiska konsekvenserna av förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet är svårbedömda i detta skede eftersom resurser för genomförande inte lyfts fram i programmet. Det kan dock antas att utökade tidsmässiga, personella och ekonomiska resurser behöver tillsättas för arbetet, för exempelvis genomförande av kompetensutvecklingsinsatser. Att höja nivån på tillgänglighet och användbarhet i linje

med principen för universell utformning kan medföra utökade kostnader i samband med ny- och ombyggnation. Det är särskilt viktigt att detta ekonomiskt konsekvensbeskrivs och att det tydliggörs vilka förvaltningar som ska bära eventuella merkostnader för arbetet.

Principen om universell utformning kan också möjliggöra minskade kostnader på längre sikt framförallt i relation till nybyggnationer. Detta då principen innebär att den fysiska miljön utformas inkluderande från början och minskar behovet av att göra anpassningar i efterhand.

Bedömning ur ekologisk dimension

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning syftar till att skapa inkluderande och goda livsmiljöer för alla som bor arbetar eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån mål och strategier i programmet kan staden bli en tillgängligare stad. Tillgängligheten möjliggör för fler att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Programmets mål och strategier stärker också arbetet med att tillgodose pedagogiska utemiljöer på stadens förskole- och skolgårdar. För att säkerställa tillgängliga och användbara utemiljöer är det viktigt att förskolegården och skolgården har tillgång till den friyta som bland annat anges av Boverket. En tillräcklig friyta är också en förutsättning för att kunna tillskapa fler kvaliteter i utemiljön som också främjar ekologisk hållbarhet.

Bedömning ur social dimension

Målsättningarna i programmet syftar främja mänskliga rättigheter och särskilt säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet genomsyras av ett rättighetstänk och pekar ut målsättningar och strategier som staden tillsammans ska samlas kring för att förändra ojämlika villkor. I planen lyfts också principen om universell utformning fram som syftar till att utforma inkluderande miljöer för alla, från början. Arbetet med universell utformning skapar förutsättningar för ett arbete där begränsande normer synliggörs, ifrågasätts och därmed blir möjliga att förändra och inkludera fler.

I programmet synliggöra olika erfarenheter och villkor för personer med funktionsnedsättning samt kopplingar till andra rättighetsområden. Det möjliggör att åtgärder utformas som är anpassade utifrån olika behov. Bland annat lyfts flera diskrimineringsgrunder fram och flera mål och strategier ska bidra till att stärka barns rättigheter.

Samverkan

Information har getts personalorganisationerna enligt Samverkan Göteborg (FSG) 11 juni 2020.

Bilagor

1. Förslag till reviderat program
2. Tjänsteutlåtande (Utfärdat 2020-02-24)
3. Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21

Ärendet

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Kommunstyrelsen beslutade att sända ut programmet på remiss till berörda instanser. Lokalnämnden är en av remissinstanserna (Bilaga 2, Tjänsteutlåtande utfärdat 2020-02-24). Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 20 juni 2020. Remittenterna ombeds ge sin uppfattning om det reviderade programmet.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund och syfte

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Kommunstyrelsen beslutade att sända ut programmet på remiss till berörda instanser. Lokalnämnden är en av remissinstanserna (Bilaga 2, Tjänsteutlåtande, utfärdat 2020-02-24).

Programmet föreslås gälla mellan 2020-2026 och syftar till att förtydliga för stadens nämnder och styrelser vad som krävs för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan diskriminering.

Göteborgs Stad har sedan tidigare ett program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. 2020-03-28 återrapporterades en utvärdering av programmet till kommunfullmäktige, som då beslutade om att programmet skulle revideras. I uppdraget ingick att tydliggöra programmets koppling till de mänskliga rättigheterna samt de nationella målen för funktionshinderpolitiken. Uppdraget omfattade också att utreda hur staden kan möjliggöra för att fler personer med funktionsnedsättning får anställning i staden, detta i samarbete med Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor.

Revidering av programmet har gjorts i samverkan med Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs Stads Ungdomsfullmäktige samt förvaltningar och bolag i staden.

Programmets utgångspunkter

Programmet tar sin utgångspunkt i FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna med särskilt fokus på konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt de nationella funktionshinderpolitiska målen. Programmet utgår ifrån ett helhetsperspektiv och betonar vikten av stärkt samverkan internt och externt för att nå dess målsättningar. För att nå målsättningarna poängteras även att förvaltningar och bolag behöver stärka kunskapen om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom olika samhällsområden.

Mål och strategier i programmet

Mål och strategier i programmets är kopplade till nio rättighetsområden; *rätten till ett självständigt liv, rätten till information och kommunikation, rätten till demokratisk delaktighet, rätten till ett tryggt liv, rätten till bästa möjliga hälsa, rätten till utbildning, rätten till arbete och sysselsättning, rätten till fungerande bostad, rätten att kunna förflytta sig och använda Göteborgs inne- och utemiljöer och rätten till en meningsfull fritid.* För att följa upp mål och strategier definierar programmet ett antal indikatorer som ska följas upp kontinuerligt.

I programmet definieras varje rättighetsområde samt vilka utmaningar som finns kopplat till dessa för att säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Lokalnämnden har ett utpekat ansvar för att arbeta med att nå målsättningarna att; *att personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande och villkor på lika villkor som andra, att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra samt att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.*

Strategier för att nå målsättningarna handlar bland annat om att stadens verksamheter ska möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att rösta och delta i förenings- och samhällsliv på lika villkor som andra. Vidare ska stadens verksamheter samverka med intresseorganisationer. För att säkerställa likvärdig utbildning ska stadens verksamheter arbeta med åtgärder för att skapa trygga, tillgängliga och icke-diskriminerande miljöer i alla skolformer. Det ska också ställas krav på universell utformning vid stadsplanering och ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer och hinder i inne- och utemiljö ska avhjälpas.

Lokalnämnden har också i ansvar att tillsammans med samtliga nämnder och bolag arbeta för att nå målsättningarna; *att personer med funktionsnedsättning kan leva självständigt och tryggt på lika villkor som andra, att personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till information och kommunikation samt ha tillgång till arbete och sysselsättning.*

Programmet omfattar också tre målsättningar där lokalnämnden inte har utpekat ansvar för genomförandet. Dessa är; *Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra, personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra och personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.*

Uppföljning av programmet

Uppföljning av mål och strategier ska göras inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Indikatorer finns definierade och bidrar till att uppföljning kan göras både på samhälls- och verksamhetsnivå. Utöver uppföljning i ordinarie uppföljning kommer stadsledningskontoret att göra en baslinjemätning och sedan följa upp indikatorerna vartannat år. Stadsledningskontoret flaggar också för att det kan finnas mål som kommer behöva följas upp genom kompletterande mätningar. Vilka mål som avses finns dock inte definierade i programmet. 2026 kommer programmet att utvärderas i samverkan med intresseorganisationer inom funktionshinderområdet.

Förvaltningens bedömning

Programmets utgångspunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till det reviderade programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, då det förtydligar styrningen och riktningen i arbetet. Programmet tydliggör prioriteringar för stadens förvaltningar och bolag i arbetet för att säkerställa mänskliga rättigheter och nå de nationella funktionshinderpolitiska målen.

I framtagande av programmet har flera förvaltningar, bolag, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor och Ungdomsfullmäktige i Göteborgs Stad varit delaktiga. Att

programmet tagits fram i samverkan, anser förvaltningen är positivt då det skapar förutsättningar för ett arbete som svarar mot identifierade problem där personer med funktionsnedsättning inte får sina rättigheter tillgodosedda. Vikten av samverkan betonas också i relation till genomförandet av programmets mål och strategier. Förvaltningen ser att det är särskilt viktigt att samverkan mellan aktörer inom staden stärks i arbetet. Olika verksamheter ansvarar för fysisk, pedagogisk och social tillgänglighet och det krävs samarbeten mellan verksamheterna för att skapa förutsättningar för delaktighet och inkludering.

Vidare belyser programmet vikten av att stadens verksamheter har kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning samt att det finns statistiska underlag för uppföljning av mål och strategier. För att skapa ett långsiktigt hållbart arbete är dessa förutsättningar centrala. Förvaltningen saknar dock en redogörelse, i programmet, för vilka ekonomiska och personella resurser som bör avsättas för arbetet.

Det är också positivt att programmet tar sin utgångspunkt i att synliggöra olika erfarenheter och villkor för personer med funktionsnedsättning samt kopplingar till andra rättighetsområden. Det möjliggör utformning åtgärder som är anpassade utifrån olika behov. Bland annat lyfts flera diskrimineringsgrunder fram och flera mål och strategier ska bidra till att stärka barns rättigheter. Förvaltningen ser dock att programmet behöver kompletteras med mål och strategier som syftar till att stärka rättigheter för äldre personer med funktionsnedsättning.

Mål och strategier i programmet

Genom målsättningarna och strategierna i programmet skapas förutsättningar för att stärka och utveckla arbetet med full delaktighet i staden.

En av strategierna anger att stadens verksamheter ska tillämpa och ställa kvar på universell utformning vid ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer. I ny- och ombyggnation av förvaltningens lokaler innebär det en förhöjd tillgänglighetsnivå, där fysiska miljöer byggs för att vara inkluderande från början. Det förstärker förvaltningens redan pågående arbete för att främja tillgänglighet och ger en riktning i arbetet. För att principen om universell utformning ska tillämpas likvärdigt i stadens ny- och ombyggnationer efterlyser förvaltningen gemensamma definitioner på staden nivå. Förvaltningen föreslår därför att en strategi avseende detta kompletteras rättighetsområdet, .*Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer*. Det är också viktigt att göra en konsekvensanalys av tillämningen utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande avseende programmet görs bedömningen att mål och strategier endast medför marginella kostnader och kan utföras inom nämnders och styrelsers befintliga ramar (Tjänsteutlåtande Utfärdat 2020-02-24). Förvaltningen ser dock att principen om universell utformning kan bidra till ökade kostnader i framförallt ombyggnationer av befintligt bestånd, dessa kostnadsökningar bör tas i beaktande i ekonomisk ram för den förvaltning som bär kostnaderna alternativt att särskilda medel tillförs arbetet. Utifrån att det är verksamhetsförvaltningar som är beställare av de lokaler som lokalförvaltningen bygger och förvaltar, är det också viktigt att klargöra vem som bär kostnader och ansvarar för att lokalerna (både ny- och ombyggnation) utformas enligt principen om universell utformning.

Stora delar av förvaltningens lokaler är inhyrda objekt. Förvaltningen efterlyser ett förtydligande i programmet om principen om universell utformning samt strategin, som syftar till att stadens verksamheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att skapa trygga, tillgängliga och icke-diskriminerande miljöer i alla skolformer, också omfattar inhyrda fastigheter.

Principen kring universell utformningen och att stadens verksamhet ska främja tillgänglighet och användbarhet, utgör också strategier kopplat till målområdet, *Rätten till en fungerande bostad*. I målområdet inkluderas inte äldreboenden och boenden med särskild service som lokalförvaltningen ansvarar för att bygga, hyra in och förvalta. Förvaltningen menar att även dessa bostäder bör inkluderas i målområdet och föreslår att dessa läggs till samt att lokalnämnden blir en av de ansvariga för genomförandet.

För att säkerställa tillgänglighet och användbarhet och universell utformning, ser förvaltningen att dessa krav bör inkluderas i stadens ramprogram för lokaler. För att ytterligare stärka förutsättningarna för genomförande av programmet bör det utifrån programmet tas fram en staden övergripande plan för arbetet alternativt att det ges direkta uppdrag till förvaltningar och bolag att ta fram egna planer för arbetet.

Uppföljning av programmet

Förvaltningen ser positivt på att det reviderade programmet följs upp inom ramen för ordinarie uppföljning. Det möjliggör ett arbete som bedrivs som en del i det ordinarie uppdraget där det också har förutsättningar att ge störst effekt.

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut##Exempelvis Tillstyrker##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning##Exempelvis Kommentar##Sammanfattning##

##Beslutstext##

SDN Lundby

Yttrande
Ärende 14 Dnr N139-0284/20
Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Vi i Sverigedemokraterna anser att det saknas i Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning analys och plan för tillgänglighet och framkomlighet under byggnation /ombyggnation i staden. Med projekt som Västlänken och andra större infrastruktur och bostadsprojekt i staden innebär det att vissa områden kommer vara under byggnation under lång tid framåt (vissa flera år framåt).

I samtal med representanter från intresseorganisationer för funktionsnedsatta så har vi uppmärksammats på att framkomlighet och tillgänglighet under byggnation/ombyggnation som pågår under lång tid är under all kritik.

Vi anser att man även bör säkerställa tillgänglighet och framkomlighet under byggnation/ombyggnation.

Sverigedemokraterna

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-23

Begäran 2020-03-30 om yttrande - Remiss Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (SLK dnr 0759/19)

§ 156, N139-0284/20

Ärendet

Stadsledningskontoret har remitterat förslag på revidering av *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* med begäran om yttrande till samtliga stadsdelsnämnder, social resursnämnd, Stadshus AB samt nämnden för Intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd samt deltagande intresseorganisationer.

Vid användning av formuleringar som ”stadens program” eller ”programmet” i detta yttrande avses alltid *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* om inget annat anges.

Handling

Tjänsteutlåtande i rubricerat ärende daterat 2020-05-15.
Yttrande (SD) Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, bilaga 3.

Beslut

1. Lundby stadsdelsnämnd översänder tjänsteutlåtandet till stadsledningskontoret som sitt yttrande.
2. Lundby stadsdelsnämnd beslutar att förklara paragrafen omedelbart justerad.
3. Lundby stadsdelsnämnd antecknar yttrande från (SD) till protokollet.

Dag för justering
2020-06-23

Vid protokollet

Sekreterare
Saga Alenäs

Ordförande
Åke Björk

Justerande
Johan Svensson

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-15
Diarienummer N139-0284/20

Handläggare
Malin Forsner
Telefon: 031-365 00 00
E-post: malin.forsner@lundby.goteborg.se

Yttrande gällande revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

I Lundby stadsdelsnämnd:

4. Lundby stadsdelsnämnd översänder tjänsteutlåtandet till stadsledningskontoret som sitt yttrande.
5. Lundby stadsdelsnämnd beslutar att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I samband med återrapportering om utvärdering av *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* i kommunfullmäktige den 28 mars 2019 beslutades att programmet skulle revideras. Kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen i uppdrag att göra revideringen i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Detta remissvar avser det förslag på reviderat program som sänts ut av stadsledningskontoret.

Förvaltningen anser att förslaget på reviderat program är en generell förbättring jämfört med dess tidigare upplaga, men upplever samtidigt ett behov av ytterligare tillägg eller förtydliganden inom vissa avsnitt/rättighetsområden. Bedömningen är att vissa strategier bör förtydligas och att andra relevanta strategier saknas och därför bör tillkomma inom dessa områden (se under Förvaltningens bedömning). Detta för ökad tydlighet och bättre förutsättningar för måluppfyllelse, exempelvis vad gäller arbetet mot våld i nära relationer och samverkan för att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa ska tillgodoses.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna till följd av revideringen av programmet endast bör medföra marginella kostnadsökningar och att programmet kan utföras inom befintliga ekonomiska ramar. Ett genomförande av programmets mål och strategier kan till och med innebära en minskning av stadens kostnader på sikt. Lundby stadsdelsförvaltning ser också att programmets strategier är lagda på en nivå som är rimlig för utförande inom grunduppdraget, men bedömer samtidigt att en del mål skulle kunna gynnas av mer kraftfulla och följaktligen kostsamma strategier och åtgärder, exempelvis vad gäller bostadsförsörjningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Ett arbete utifrån de mål och strategier som föreslås i programmet kan öka tillgängligheten i staden och därmed möjliggöra minskad klimatpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Ett genomförande av programmets föreslagna mål och strategier bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Programmets prioriterade strategier förstärker att samhället ska utformas så att ingen utesluts. Programmet belyser också vikten av att stadens verksamheter samlar in underlag på ett sätt som möjliggör analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Programmet betonar vikten av helhetsperspektiv i kontakter med barn och familjer, vilket går i linje med stadens insatser för ett familjecentrerat förhållningssätt. Det bidrar också till ett stärkt barnrättsperspektiv genom att belysa vikten av att även barn med funktionsnedsättning har rätt att yttra sina åsikter i alla frågor som rör barn.

Samverkan

Information om ärendet lämnas på förvaltningsgemensam samverkansgrupp 2020-06-11.

Information sker i lokal samverkansgrupp IFO-FH 2020-06-08.

Information sker i lokal samverkansgrupp ÄO-HS 2020-06-08.

Samråd

Information sker i funktionshinderråd 2020-06-09.

Expedieras

Ärendet expedieras till stadsledningskontoret.

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2020-02-24 Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m.
3. Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21.

Ärendet

Stadsledningskontoret har remitterat förslag på revidering av *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* med begäran om yttrande till samtliga stadsdelsnämnder, social resursnämnd, Stadshus AB samt nämnden för Intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden, Göteborgs Stads råd för funktionshinder, Göteborgs Stads pensionärsråd samt deltagande intresseorganisationer.

Vid användning av formuleringar som ”stadens program” eller ”programmet” i detta yttrande avses alltid *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* om inget annat anges.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige år 2015 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. Utvärderingen visade bland annat att det i varierande omfattning bedrivs arbete inom alla rättighetsområden och att programmet kunde utvecklas på ett flertal punkter - främst indikatorerna, kännedomen om programmet och samstämmigheten gentemot andra styrande dokument. Kommunfullmäktige gav därför den 28 mars 2019 kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera programmet. Uppdraget innefattade också att:

- Undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
- Se över hur befintlig uppföljning kan förbättras för att få mer kunskap om hur arbetet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
- I samband med revideringen säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt ansvar för dess genomförande.

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att *Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* genomförs.

Förslag till reviderat program

Följande justeringar har gjorts i det reviderade programmet som ska gälla perioden 2020-2026:

- Programmet har kopplats till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar.
- Barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör har betonats.

- De mänskliga rättigheterna har förtydligats genom koppling till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Färre men bredare mål har formulerats. Strategier och indikatorer har identifierats.
- Vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör har förtydligats.
- Förutsättningar i form av kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet och samverkan har identifierats.
- Begrepp och relaterade styrande dokument har identifierats.
- Programmet har tidsatts.

Förvaltningens bedömning

Lundby stadsdelsförvaltning anser att *Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* är en generell förbättring jämfört med dess tidigare upplaga, men ser samtidigt behov av ytterligare tillägg eller förtydliganden inom vissa avsnitt/rättighetsområden.

Rätten till ett självständigt liv

Förvaltningen har inga önskemål om annat innehåll än det som står skrivet i programmet.

Rätten till information och kommunikation

Förvaltningen ser att strategi 2:1 om att *stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter* kan behöva tydliggöras med att behov och utformande av individuellt anpassad kommunikation är central för att nå ett framgångsrikt arbete med strategin.

I nuläget saknar delar av stadens verksamheter, såväl bostäder med särskild service som dagliga verksamheter, grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi. Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik, vilket behandlas i strategi 2:2 om att *stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden*. Förvaltningen föreslår därför att ett säkerställande av tillgång till grundläggande digital infrastruktur i alla stadens verksamheter blir en strategi som föregår nuvarande strategi 2:2.

Vidare efterfrågar förvaltningen ett förtydligande av vikten av att utveckla andra stödformer för kommunikation utöver digital teknik. Detta då ett alltför ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till personer med behov av andra former av stöd.

Rätten till demokratisk delaktighet

Förvaltningen har inga önskemål om annat innehåll än det som står skrivet i programmet.

Rätten till ett tryggt liv

Förvaltningen anser att programmet bör vara mer specifikt avseende målgruppens utsatthet vid våld i nära relation, då programmet i nuläget enbart använder sig av begreppet ”våld”.

Vidare ser förvaltningen att strategi 4:1 om att *stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka, ge stöd och förebygga diskriminering, våldsutsatthet och förtryck som kan drabba personer med funktionsnedsättning* med fördel kan delas upp i flera, mer konkreta strategier rörande diskriminering respektive våld. Detta för att skapa bättre förutsättningar för måluppfyllelse genom ökad tydlighet, ledning och styrning. Förvaltningen ser heller inte att en strategi om normmedvetet arbetssätt är tillräcklig för att ge stöd till våldsutsatta personer med funktionsnedsättning, utan att programmet också bör inkludera behovet av att erbjuda individuellt anpassat stöd och att utveckla verksamheter som kan ta emot målgruppen.

Vidare anser förvaltningen att strategi 4:2 bör justeras till *Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar och särskilt beaktar personer med funktionsnedsättning.* Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

Rätten till bästa möjliga hälsa

Förvaltningen anser att strategi 5:2 om att *stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra* bör förtydligas med att stadens verksamheter i samverkan med andra huvudmän och externa aktörer ska bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses.

Rätten till utbildning

Förvaltningen har inga önskemål om annat innehåll än det som står skrivet i programmet.

Rätten till arbete och sysselsättning

Förvaltningen anser att detta avsnitt bör belysa den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör. Det bör förtydligas att rätten till arbete eller meningsfull sysselsättning gäller alla – även personer med komplexa behov och/eller beteenden. Programmet bedöms inte möta det faktum att staden idag har påtagliga svårigheter att erbjuda daglig verksamhet för dessa personer, samtidigt som även utbudet av privata utförare för målgruppen är litet. För att inte exkludera vissa individer och behov behöver utbudet för denna målgrupp skyndsamt utvecklas - och en strategi för detta bör finnas.

Rätten till fungerande bostad

Förvaltningen tycker att det är bra att även detta program belyser det faktum att tillgången till bostäder för personer med funktionsnedsättning, exempelvis bostäder med särskild service, inte är i balans med behovet i Göteborgs Stad. Däremot bedöms programmet sakna en prioriterad strategi som omhändertar det faktum att antalet nya bostäder för målgruppen per år är för lågt, och att produktionstakten i sig därmed är otillräcklig.

Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Förvaltningen har inga önskemål om annat innehåll än det som står skrivet i programmet.

Rätten till en meningsfull fritid

Som tillägg till strategi 10:1 om att *stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra* ser förvaltningen att sådan samverkan också kräver att förutsättningar för tillgänglighet finns. Programmet skulle därför kunna förtydliga vikten av att på ett tidigt stadium granska tillgänglighet och användbarhet när offentliga lokaler ska upplåtas och förändras.

Även ett klargörande av innebörden av ”annat stöd” i strategi 10:2 om att *stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra* kan bidra till ökad måluppfyllelse. Förvaltningen ser att staden kan bidra med kompetens inom funktionshinder och erbjuda utbildningar för utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom såväl kommunal verksamhet som i civilsamhället.

Bilagor

Förvaltningen ser att även dokument som Göteborgs Stads plan *Bostäder för personer med funktionsnedsättning – plan 2018-2021* och *Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället* kan relatera till programmet.

Stadsdelsförvaltning Lundby

Rickard Vidlund	Solveig Eldenholm
Tf stadsdelsdirektör	Områdeschef

##Beslutstext##

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum
2020-06-17

Svar på remiss om Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 129, N135-0171/20

Kommunstyrelsen har skickat ut förslag på Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 till bland annat stadsdelsnämnden för yttrande.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026, med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.

2. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

3. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné översänder yttrandet från Kommunal, Saco och Vision (TCO) i Majorna-Linné för kännedom till kommunstyrelsen.

Handlingar

Tjänsteutlåtande, 2020-04-01
Bilaga 1: Tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret, 2020-02-24
Bilaga 2: Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026
Bilaga 3: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11
Yrkande från V och MP
Yttrande från Kommunal, Saco och Vision (TCO) i Majorna-Linné

Yrkanden

Lena Olinder (M) och Susanne Sillberg Ligander (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag med tillägget att yttrandet från Kommunal, Saco och Vision (TCO) skickas för kännedom till kommunstyrelsen.

Jennifer Merelaid Hankins (V) yrkar bifall till yrkandet från V och MP.

Beslutsgång

Ordförande ställer förslagen mot varandra och finner att stadsdelsnämnden beslutar enligt yrkande från Lena Olinder (M).

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare
Mathias Henriksson

Ordförande
Lena Olinder (M)

Justerande
Jennifer Merelaid Hankins (V)

Protokollsutdragets riktighet intygas av Mathias Henriksson.

Yrkande V, Mp
2020-06-17
Stadsdelsnämnden Majorna-Linné

Yrkande angående svar på remiss om Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

---

Stadsdelsförvaltningen har presenterat ett genomtänkt remissvar som vi ställer oss bakom till fullo. Vi anser också att stadsdelens fackliga organisationer har skrivit ett mycket välformulerat yttrande som särskilt understryker vikten av kompetens hos personal som arbetar inom funktionshinderområdet, både gällande kompetens vid rekrytering och kompetensutveckling för anställda. Vi föreslår därför att Stadsdelsnämnden översänder både förvaltningens tjänsteutlåtande och yttrandet från Kommunal, Saco och Vision (TCO) som eget yttrande till Kommunstyrelsen.

Förslag till beslut:

1. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026, med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande samt av yttrandet från Kommunal, Saco och Vision (TCO) i Majorna-Linné.

2. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné översänder förvaltningens tjänsteutlåtande samt yttrandet från Kommunal, Saco och Vision (TCO) i Majorna-Linné som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Majorna-Linné, Göteborg 2020-06-10

Yttrande gällande,

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026, samt tjänsteutlåtande N135-0171/20, SDF Majorna-Linné

I Stadens program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026, upprättas målsättningar för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Syftet är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

I förvaltningsledningens svar ställer sig ledningen bakom de i programmet identifierade förutsättningarna för måluppfyllelse om säkerställande av *kunskap*, *tillgänglighet* och *samverkan.* Vidare riktas fokus mot arbetet med att skapa förutsättningar för rätten till ett tryggt liv, rätten bästa möjliga hälsa, rätten fungerande bostad, rätten information och kommunikation (tjänsteutlåtande N135-0171/20).

Programmet upprättas för ringa in målsättningar, frågan om *hur* målen uppfylls lämnas av naturliga skäl obesvarad. I stadsdelsförvaltningen tjänsteutlåtande nämns dock några åtgärder som redan initierats. Bl.a. nämns i relation till information och kommunikation som rättighet, satsningen på digital teknik genom satsningen på Wifi inom Bmss och Dv (strategi 2:2). I stycket återfinns också följande formulering

> … utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla även andra stödformer för kommunikation. <u>Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till de personerna med behov av andra former av stöd</u> (Tjänsteutlåtande N135-0171/20).

Förbunden ställer sig bakom denna slutsats. Digitaliseringen för mycket gott med sig. Samtidigt kan vi konstatera att den ofta står sig slätt utan de stora antal, i många stycken, välutvecklade stödformer som kringgärdar stadens arbete på funktionshinderområdet – i synnerhet för de individer som omfattas av rätt till stöd enligt LSS och SoL. I stadens program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning syns tyvärr inte den fundamentala betydelse som stadens *utförarverksamheter* har i sammanhanget.

Rättigheternas relation till kompetent stöd och stadens kompetensförsörjning

Programmet ger den med funktionshinder *rätt till stöd i sin vardag*. För ett stort antal av stadens invånare innebär detta stöd med hjälp av någon av stadens *utförare* (stödassistenter, personliga assistenter, stödpedagoger, arbetsterapeuter, o.s.v.). Det är med hjälp av alla de tusentals individer som arbetar inom utförarverksamheterna som stora delar av programmets målsättningar ska uppfyllas.

Under gångna året lyftes Bmss verksamhet i utredningen ”Förslag till inriktningar för att öka delaktighet och inflytande i bostad med särskild service”(TU, dr 0695/19, SLK). Låt oss dröja vid detta exempel. I TU:t upprepas kraven på möjlighet till kompetenshöjning samt vikten av att behålla personal inom staden. Fram till 2027 beräknas det behöva rekryteras 3400 stödassistenter. Samtidigt konstateras att det inte finns någon fullvärdig rekryteringsbas som kan täcka upp detta behov.

> Den heterogena målgruppen ställer krav på olika specifika kompetenser och metoder […] De förutsättningar som råder inom verksamhetsområdet, med små enheter med boende som har livslånga och inte sällan omfattande komplicerade behov av stöd, ställer stora krav på bemanningen […Det är därför av vikt …] Att attrahera personal samt behålla de engagerade medarbetare … (TU, dr 0695/19, SLK, s. 7).

Bmss-verksamhet har som mål att göra det möjligt för brukaren att leva *ett självständigt liv* (ESL). Sett från funktionshinder- och brukarperspektiv kan därför inte nog understrykas vikten av att arbetstagaren kan kommunicera med brukaren. *Kommunikation utgör fundamentet i all utförarverksamhet*. Primärt sker kommunikation genom det talade språket, i vissa fall även med hjälp av andra kommunikationssätt och medier. Det digitala mediet och dess olika plattformar kan användas i en mängd sammanhang. Inte minst är den ett medium för språket som förhoppningsvis ger brukaren stärkta möjligheter till kommunikation. Men utan grundläggande kunskaper i **språk** (brukarens, metodernas och dokumentationens), de **metoder** (t.ex. ESL och MI) och **dokumentationssystem** (t.ex. Treserva) som i dags dato används inom verksamheterna så står sig verksamheterna slätt. *Varje satsning på att höja kompetensen på utförarsidan är en satsning i linje med programmets målsättningar*.

Det har tagits initiativ i rätt riktning. Den s.k. ”Levla-modellen” som ger möjlighet för den anställde till kompetensutveckling är ett exempel. Det har även tagits fram en webb-baserad introduktionsutbildning.

Vi i förbunden anser dock att detta är långt från tillräckligt. I dagsläget är långt ifrån alla tillsvidareanställda utbildade i verksamheternas grundläggande metoder (t.ex. ESL och MI). Stadens verksamheter konkurrerar om få utbildningsplatser Det förflyter ofta ett stort antal år innan utförarens får möjlighet till fortbildning.

Samhället förändras i rask takt, digitaliseringen är ett led i detta. Tendensen redan före epidemin ledde i riktning bort från det fysiska mötet. Vi ser problem i att många av våra brukare inte kan delta eller få förståelig information via de nya medierna, problematiken förstärks av att det saknas såväl kunskap som utrustning bland medarbetarna. Den som ska möta upp målsättningarna saknar kompetensen, och då fallerar det.

De satsningar som görs i form av metodstöd, introduktions- och IT-utbildningar, m.m. är bra, men de räcker inte om målsättningarna i programmet 2020-2026 ska kunna uppfyllas. Förbunden önskar långtgående satsningar kontinuerlig kompetensutveckling för att kunna möta de ständigt ökade kraven. Ökade resurser till vidareutbildning på schemalagd tid; stöd i svenska språket är två exempel på möjliga satsningar i linje med programmet.

Rekrytering av kompetent personal

Tyvärr har staden under gångna året drivit igenom beslut på utföraområdet som, snarare än att arbeta för de funktionsnedsattas rättigheter, försämrar möjligheterna till exempelvis information och kommunikation. Nyligen tecknades avtal att införa tjänstetitlarna *stödbiträde* och *biträde* inom funktionshinderområdet. Med detta sänker staden aktivt kraven på utbildning och med detta

kompetensen hos de som jobbar med funktionsstöd – i praktik innebär den nya titulaturen att lågt- eller helt outbildad personal erbjuds anställning inom staden.

Möjlighet till fortbildning är en nödvändig förutsättning för kvalitetshöjning på funktionsstödsområdet. I första led är emellertid *kompetens* en fråga om vilka *krav som ställs vid rekrytering* (detta gäller såväl tillsvidare-, visstids- som timanställda). En uttalad målsättning bör vara att rekrytera stödassistenter och pedagoger som har grundläggande kompetens att i linje med arbetsbeskrivning påbörja arbetet från dag ett. Kunskaper om LSS, stadens värdegrund, mänskliga rättigheter – uppfattningen om alla människors lika värde – tillhör den typ av basalt vetande som krävs för att verksamheterna ska fungera vid arbete med individer inom funktionshinderområdet.

Därför är det dels av yttersta vikt att staden dels jobbar för att stärka de utbildningar som fungerar som rekryteringsbas inom funktionshinderområdet, dels att inte sänka ribban på de kunskapskravställs i samband med rekrytering. Snarare är det så att kraven behöver höjas för att kunna leverera det stöd som dagens brukare/verksamheter kräver – genom att skapa en attraktiv arbetsplats skapas möjlighet att uppfylla målen i Stadens program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Vänligen,

Kommunal, SACO, Vision (TCO) i Majorna-Linné,

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-01
N135-0171/20

Mia Norneby
Telefon: 031-365 00 00
E-post: mia.norneby@majornalinne.goteborg.se

Svar på remiss om Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026, med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.

2. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutade kommunfullmäktige i mars 2019 att programmet skulle revideras. Stadsledningskontoret har genomfört uppdraget om att revidera programmet och kommunstyrelsen har nu skickat ut förslaget på remiss för yttrande till bland annat stadsdelsnämnden.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

I programmet lämnas förslag på revideringar som bland annat innebär att programmet kopplas ihop med artiklar i FN:s konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vidare betonas barnrättsperspektivet, mångfald och att personer med funktionsnedsättning utgör en heterogen grupp. I förslaget till revidering har formulerats färre men bredare mål med identifierade strategier och indikatorer. I programmet presenteras också en plan för uppföljning av måluppfyllelse.

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget och lämnar i tjänsteutlåtandet synpunkter om tillägg/förtydligande inom några av planens rättighetsområden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning endast medför marginella kostnadsökningar och kan utföras inom befintliga ramar. Revideringen innebär en ökad fokusering och tydlighet gällande samverkan, helhetssyn, kompetens, digitalisering samt tillgänglighet i jämförelse med nuvarande program. Ett genomförande

av mål och strategier i programmet kan på sikt innebära en minskning av kostnader. Exempelvis genom programmets mål och strategier om att personer med funktionsnedsättning får en ökad möjlighet till arbete eller en förbättrad tillgänglighet. Stadsdelsförvaltningen instämmer i stadsledningskontorets bedömning.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets strategier som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts.

Samverkan

Samverkan i oenighet i lokal samverkansgrupp (LSG) den 4 juni 2020.

Beslutet skickas till

Protokollsutdraget och tjänsteutlåtandet skickas till stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se senast den 20 juni 2020.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret, daterat 2020-02-24
2. Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026
3. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11

Ärendet

Kommunstyrelsen har, utan eget ställningstagande, skickat ut förslag på Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 till bland annat stadsdelsnämnden för yttrande senast den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till kommunfullmäktige den 28 mars 2019, beslutades att programmet skulle revideras. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet.

Stadsledningskontoret har genomfört uppdraget om att revidera programmet. I beredningen av ärendet har stadsledningskontoret samverkat med en referensgrupp av representanter utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Stadsledningskontoret har i sitt arbete genomfört workshops för att inhämta synpunkter och förankring av arbetet. Workshoparna har haft ett brett deltagande från stadens förvaltningar samt Stadshus AB. Ytterligare workshop har genomförts med representanter från ungdomsfullmäktige.

Syftet med programmet

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Förslag till revideringar i programmet

Justeringar som gjorts i det reviderade programmet enligt följande:

• programmet kopplas till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar
• förtydligat de mänskliga rättigheterna genom att koppla till artiklar i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
• betonat barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör
• formulerat färre men bredare mål samt identifierat strategier och indikatorer
• förtydligat vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör
• identifierat följande förutsättningar: kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, ha uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet samt samverkan
• begrepp och relaterade styrande dokument har identifierats
• programmet har tidsatts

Uppföljning av programmet

Programmets syfte är att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Uppföljning av programmet föreslås genomföras genom att mäta

måluppfyllelse utifrån ett antal indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå. Förslaget på indikatorer redovisas i programmet, bilaga 2.

Identifierade förutsättningar

I programmet beskrivs att stadens nämnder och styrelser för att uppnå målen i programmet behöver säkerställa kunskap och medvetenhet, tillgänglighet samt samverkan internt och externt. De olika rättighetsområdena i programmet påverkar varandra. Det innebär exempelvis för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och utemiljö, ett eventuellt individuellt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar. Till stöd för att göra programmet känt samt verka för dess genomförande i nämnder och bolag har stadsledningskontoret påbörjat ett arbete med att ta fram en kommunikationsplan. Kommunikationsplanen kommer enligt stadsledningskontoret inledningsvis innehålla aktiviteter som bidrar till att öka kännedomen om revideringen av programmet. Aktiviteter som beskrivs återfinnas i kommunikationsplanen är planering och genomförande av spridningskonferenser, informationstillfällen och material om programmet.

Förvaltningens bedömning

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget om reviderad version av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet är överskådligt och har fått en tydligare koppling till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning än tidigare version. I programmet finns också en tydlig struktur för uppföljning av mål utifrån indikatorer. Förvaltningen ställer sig bakom de i programmet identifierade förutsättningarna för måluppfyllelse om säkerställande av kunskap, tillgänglighet och samverkan och bedömer dessa som centrala för ett framgångsrikt arbete med programmet. Förvaltningen lämnar nedan synpunkter om tillägg/förtydligande inom några av planens rättighetsområden.

Allmänt

I beskrivningen av programmets rättighetsområden presenteras fakta som rör situationen för personer med funktionsnedsättning. Dessa faktabeskrivningar bör kompletteras med källhänvisningar.

Rätten till information och kommunikation

Strategi 2:2 behandlar användandet av digital teknik. I nuläget saknar delar av stadens verksamheter, inom exempelvis bostad med särskild service (BmSS) och daglig verksamhet, grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi. Detta är ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik. Inom stadsdelsförvaltningen Majorna-Linné har beslut fattats om installation av wifi inom alla BmSS och dagliga verksamheter, vilket beräknas vara klart vid årsskiftet 2020/21.

Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla även andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till de personerna med behov av andra former av stöd. Utformandet av individuellt anpassad kommunikation är central för ett resultatrikt arbete inom rättighetsområdet.

Rätten till ett tryggt liv

Förvaltningen anser att målgruppens utsatthet för våld i nära relation på ett tydligare sätt särskilt bör omnämnas i rättighetsområdet. Av detta följer att strategi 4:1 bör vara mer

specifik och tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation.

Strategi 4:2 bör justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

Rätten till bästa möjliga hälsa
Förvaltningen bedömer att det ärviktigt att bevaka och följa upp att prioriterade strategier inom rättighetsområdet omhändertas av samtliga berörda facknämnder och verksamheter efter den nya nämndorganisationen i staden 2021. Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en facknämnd medför krav på god, ömsesidig samverkan där behoven av och rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård hos personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra.

Strategi 5:3 bör förtydliga att stadens verksamhet inte bara ska medverka utan också *säkerställa* att personer med funktionsnedsättning har tillgång till hälso- och sjukvård med god kvalitet och standard, hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter samt andra hälsorelaterade tjänster på lika villkor som andra.

Rätten till fungerande bostad
Staden har som mål att ha en geografiskt jämn fördelning av BmSS. Dock har andra faktorer, som till exempel praktiska och ekonomiska förutsättningar att bygga, satt gränser för möjligheter till jämn etablering. Målsättningen att hålla samman kompetens kring vissa funktionsnedsättningar till vissa stadsdelar har också bidragit till en ojämn fördelning av BmSS med särskild inriktning. Givet den ojämna geografiska spridningen, målsättningen att samla kompetens omkring vissa funktionsnedsättningar inom vissa stadsdelar samt bristen på BmSS kan det vara svårt att realisera lika valmöjligheter som andra för den enskilde inom BmSS i någon större utsträckning.

Babbs Edberg	Jan Holmlund
Tf. Stadsdelsdirektör	Sektorchef Individ- och familjeomsorg samt funktionshinder

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)
Tillstyrker

§ 123 N140-0236/20

Yttrande över remiss angående revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 under förutsättning att de synpunkter som framförs under rubrik Förvaltningens bedömning i tjänsteutlåtande *Remissvar Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* daterat den 27 maj beaktas.

2. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen översänder tjänsteutlåtandet enligt ovan som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Ärende

Stadsdelsnämnden har ombetts att yttra sig kring förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026. Svaret ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 20 juni 2020. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande daterat 2020-04-28.
2. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret.

Dag för justering
2020-06-22

Vid protokollet

Sekreterare
Bengt Nilsen

Ordförande
Jens Adamik

Justerande
Marie Brynolfsson

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-27
Diarienummer N140-0236/20

Handläggare
Cecilia Jaruta
Telefon: 031-366 83 57
E-post: cecilia.jaruta@norrahisingen.goteborg.se

Remissvar Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 under förutsättning att de synpunkter som framförs under rubrik Förvaltningens bedömning i tjänsteutlåtande *Remissvar Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* daterat den 27 maj beaktas.
2. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen översänder tjänsteutlåtandet enligt ovan som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

I samband med återrapporteringen av utvärderingen av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige den 28 mars 2019 beslutades att programmet, från 2015, skulle revideras.
Revideringen syftar till att stärka kopplingen till de mänskliga rättigheterna, det nationella funktionshinderpolitiska målet samt barnrättsperspektivet. Vidare skulle indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten gentemot andra styrande dokument utvecklas. I samband med revideringen skulle stadens nämnder och styrelsers kännedom om programmet och det egna ansvaret säkerställas.
Förslag till reviderat program finns i bilaga *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026*.
Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden Norra Hisingen tillstyrker förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 under förutsättning att de synpunkter som framförs under rubrik Förvaltningens bedömning i tjänsteutlåtande *Remissvar Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* daterat den 27 maj beaktas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De ekonomiska konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är svårbedömda. Revideringen av programmet kan innebära kostnadsökningar i form av exempelvis utveckling av digital teknik och verksamhetsspecifik utformning i bostäder med särskild service.
Revideringen kan också innebära kostnadsminskningar då det förslagna programmet har ett ökat fokus på tydlighet gällande samverkan, kompetens och digitalisering. Till exempel kan strategin om att tillämpa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder i byggnadsskedet öka kostnaderna, men innebära minskade kostnader för eventuella tillgänglighetsanpassningar i efterhand.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det funktionshinderpolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Samråd

Förvaltningens förslag till remissvar har kommunicerats via epost med ordförande i pensionärsrådet och funktionshinderrådet då råden inte har fysiska möten med anledning av Covid -19.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 10 juni 2020.

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Ärendet

Stadsdelsnämnden har ombetts att yttra sig kring förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026. Svaret ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 20 juni 2020. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige den 11 juni 2015. I samband med återrapporteringen av utvärderingen av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige den 28 mars 2019 beslutades att programmet skulle revideras.
Revideringen syftar till att stärka kopplingen till de mänskliga rättigheterna, det nationella funktionshinderpolitiska målet samt barnrättsperspektivet. Vidare skulle indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten gentemot andra styrande dokument utvecklas. I samband med revideringen skulle stadens nämnder och styrelsers kännedom om programmet och det egna ansvaret säkerställas.
Förslag till reviderat program finns i bilaga *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026*.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att revideringen av programmet i sin helhet svarar upp mot kommunfullmäktiges uppdrag. Programmet har en tydligare koppling till barnkonventionen och de funktionshinderpolitiska målen samt är tydligare i sina målformuleringar och strategier.
Gällande utvecklingen av indikatorer bedömer förvaltningen att dessa är utvecklade i en positiv riktning. Dock är majoriteten av indikatorer tagna från brukarenkät, elevenkät och folkhälsoenkät och utgör så kallade resultatmått. Detta är en risk, dels då enkätundersökningar tenderar att ge låg svarsfrekvens och därmed inte utgöra ett säkerställt statistiskt underlag. Dels är det en risk då resultatmåtten inte alltid kan härledas till kommunens arbete utan orsakas av andra faktorer; indikatorerna svarar inte upp mot strategierna. Till exempel nämns i strategierna till rättighetsområdet ”Rätten till arbete och sysselsättning” normkritisk rekrytering och ett arbetsmiljöarbete som aktivt motverkar diskriminering. Förslag på indikatorer kopplade till dessa strategier är andel medarbetare som upplever sig diskriminerade ur medarbetarenkäten. Förvaltningen föreslår en komplettering av indikatorer som i högre utsträckning kopplar till strategierna och utgör processmått i syfte att öka förståelsen för de faktorer som driver arbetet med att nå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
Gällande samstämmigheten mot andra styrande dokument bedömer förvaltningen att kopplingarna behöver tydliggöras. I det reviderade programmet finns en bilaga med relaterade styrande dokument, såsom Göteborgs stads program för jämlik stad 2018-2026, handlingsplan för arbete med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs stad 2019-2022 samt Göteborgs plan för jämställdhet 2019-2023. Förvaltningen anser att dessa styrdokument tangerar varandra och att detta skapar en otydlighet för nämnder och styrelser i efterlevnaden av styrdokumenten. Förvaltningen anser att revideringen av programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning synkronisera med kommunstyrelsens uppdrag att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.
Gällande kännedomen och alla nämnders och styrelsers ansvar för programmet är detta tydligare genom att ansvariga nämnder och styrelser identifieras per rättighetsområde. Förvaltningen vill dock säkerställa att ansvariga nämnders fullständiga namn skrivs ut och överensstämmer med ny nämndorganisation 2021.

Gällande målgrupp personer med funktionsnedsättning anser förvaltningen att denna bör specificeras för att tydliggöra ambitionsnivån och möjliggöra prioriteringar i tillämpningen av programmet.
Förvaltningen anser att målformuleringarna per rättighetsområde behöver ses över. Begrepp såsom ”kan utöva”, ”har inflytande”, ”har möjlighet” behöver förtydligas. Vidare bör målformuleringarna vara konsekventa; i nuläget blandas formuleringar såsom ”har möjlighet” och ”har arbete/ en fungerande bostad”.
Nedan följer förvaltningen synpunkter på specifika delar i programmet:

- Begreppet ”helhetsperspektiv” som används i strategi 1:2 i rättighetsområdet ”Rätten till ett självständigt liv” kan uppfattas som ett alltför vitt och vagt begrepp och behöver förtydligas.
- Gällande rättighetsområdet ”Rätten till information och kommunikation” vill förvaltningen understryka att det utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är fortsatt viktigt att utveckla även andra former av stöd i kommunikationen. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att skapa ett utanförskap för personer med behov av andra former av stöd.
- Strategi 4:1 i rättighetsområdet ”Rätten till ett tryggt liv” bör vara tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att specifik kompetens kring våld i nära relationer och dess olika uttryck krävs för att kunna upptäcka, ge stöd och förebygga våld.
- Gällande rättighetsområdet ”Rätten till utbildning” anser förvaltningen att indikatorerna behöver ses över. Förvaltningens erfarenheter hittills av arbetet med projektet ”Tidiga insatser vid problematisk skolfrånvaro” är att det finns ökad risk vid neuropsykiatrisk funktionsnedsättning för problematisk skolfrånvaro. Att enbart jämföra elevresultat mellan skola och särskola ger mindre möjligheter till fördjupad analys.
- Bland indikatorerna till rättighetsområdet ”Rätten till arbete och sysselsättning” anser förvaltningen att resultat från medarbetarenkäten gällande upplevelse av diskriminering saknas. Vidare anser förvaltningen att begreppet ”meningsfull sysselsättning” behöver förtydligas: avser det beslut om daglig verksamhet eller sysselsättning i allmänhet?
- I rättighetsområde ”Rätten till fungerande bostad” lyfts stadens utmaningar av generell brist på bostäder samt bristen på bostäder med särskild service. Förvaltningen menar dock att de föreslagna strategierna inte möter dessa utmaningar. Vidare menar förvaltningen att strategin på universell utformning vid nybyggnation, specifikt nybyggnation av bostäder med särskild service, behöver förtydligas. Det saknas i nuläget ett ramprogram som heltäckande förtydligar alla de krav som behöver ställas vid nyproduktion såsom krav på digitala lösningar, verksamhetsanpassningar samt utomhusmiljö. En strategi borde vara att förtydliga dessa krav i befintliga ramprogram.
- Bland indikatorerna till rättighetsområdet ”Rätten till en meningsfull fritid” saknas förvaltningen upplevelse av hur färdtjänsten fungerar, utifrån att detta ofta lyfts upp som en viktig förutsättning för att kunna delta i fritidsutbudet.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att reviderat förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionshinder 2020-2026 ska tillstyrkas under förutsättning att synpunkterna som redovisas ovan beaktas.

Camilla Blomqvist	Margareta Larsson
Stadsdelsdirektör	Tf sektorschef Äldreomsorg samt hälso- och sjukvård

Göteborgs Stad

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-22

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 119, 0265/20

Yttrande till stadsledningskontorets remiss gällande revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Sammanträdet ajourneras 14:56–15:17.

Beslut

1. Park- och naturnämnden beslutar att stycket ”Detta mål bör ändras till […] ett resursmässigt omöjligt arbete.” stryks ur tjänsteutlåtandet.

2. Park- och naturnämnden beslutar att ”park- och naturnämnden” läggs till i stycket efter ”Ansvariga:” under ”10. Rätten till en meningsfull fritid” i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

3. Park- och naturnämnden tillstyrker stadsledningskontorets remiss gällande revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet.

4. Park- och naturnämnden beslutar att översända förvaltningens tjänsteutlåtande – inklusive ändringar i beslut 1 och 2 – som ett eget yttrande till stadsledningskontoret.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-06-02

Yrkande från S, V, MP och FI: *Angående Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026* (protokollsbilaga 1)

Yrkanden

Louise Thörnqvist (FI) yrkar bifall till yrkandet från S, V, MP och FI.

Louise Thörnqvist (FI) yrkar på att ”park- och naturnämnden” läggs till i stycket efter ”Ansvariga:” under ”10. Rätten till en meningsfull fritid” i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

Björn Tidland (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut 1 enligt tjänsteutlåtandet.

Propositionsordning

Ordförande AnnaSara Perslow (C) ställer yrkandet från S, V, MP och FI mot avslag, och finner bifall för yrkandet.

Ordförande AnnaSara Perslow (C) ställer Louise Thörnqvists (FI) tilläggsyrkande mot förvaltningens förslag till beslut 1, och finner bifall för tilläggsyrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering
2020-06-24

Vid protokollet

Sekreterare
Anders Grönberg

Ordförande
AnnaSara Perslow (C)

Justerande
Hanna Bernholdsson (MP)

Åsa Hartzell (M)

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-06-02
Diarienummer 0265/20

Handläggare: Laila Einarsson
Telefon: 031-368 48 19
E-post: laila.einarsson@ponf.goteborg.se

Yttrande till stadsledningskontorets remiss gällande revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Förslag till beslut

Park- och naturnämnden tillstyrker stadsledningskontorets remiss gällande revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Bedömning ur ekonomisk dimension

Park- och naturförvaltningen gör bedömningen att det kommer att krävas extra medel ur kommuncentrala poster för enkelt avhjälpta hinder under. Förvaltningens bedömning är att de framtida behoven av kommuncentra medel för arbetet med enkelt avhjälpta hinder är ca 10–12 mkr per år under de kommande åren.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

En ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning har även positiva effekter för äldre och barn.

Samverkan

Bedömning har gjorts att samverkan inte behöver göras

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Stadsledningskontoret har gett park- och naturnämnden möjlighet att lämna synpunkter på revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet. Yttrandet ska lämnas senast 2020-06-26

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som var beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14. Revideringen ska säkerställa att programmet får en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig bakom revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning dock med några synpunkter.

Punkt 7 Rätten till arbete o sysselsättning
Det behöver betonas ytterligare att tillgängligheten för de som är rullstolsburna ska ha möjligheten att komma in i arbete/sysselsättning Tillgängligheten är en viktig del för att kunna komma in på en arbetsplats och få ett arbete eller sysselsättning - annars stängs man ute.

Punkt 9 Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
Ett stort arbete pågår idag med att kommunicera tillgängligheten till kommunens anläggningar via Västra Götalandsregionens tillgänglighetsdatabas. Databasen är idag dåligt utformad för att visa utomhusmiljöer. För att underlätta arbetet är det bra om staden har en gemensam målbild av vad som ska kommuniceras och att rätt verktyg tas fram för att göra detta.

Mål 9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer

För att nå detta mål behövs en kommungemensam tanke och strategi för hur detta ska göras för att det inte bara ska bli tomma ord.

Mål 9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda befintliga hinder i inne- och utemiljöer.

Detta mål bör ändras till ändras till: ”*Stadens verksamheter ska åtgärda enkelt avhjälpta hinder i inne- och utemiljöer.”* Enkelt avhjälpta hinder är definierat och det är ett redan påbörjat arbete. Att åtgärda alla hinder är ett resursmässigt omöjligt arbete.

Park- och naturförvaltningen ansvarar för drygt 12 000 hektar mark- och vattenområden och på den mark och de anläggningar som förvaltas av park- och naturförvaltningen finns flera så kallade enkelt avhjälpta hinder. Park- och naturförvaltningen gör bedömningen att det kommer att krävas extra medel ur kommuncentrala poster för enkelt avhjälpta hinder under flera år för att kunna fortsätta genomföra detta arbete som ett eget projekt. Förvaltningens bedömning är att de framtida behoven av kommuncentra medel för arbetet med enkelt avhjälpta hinder är ca 10-12 mkr per år under de kommande åren. Utan dessa medel kommer endast begränsade åtgärder att kunna genomföras i anslutning till andra

upprustningsprojekt, vilket kommer att medföra att arbetet med enkelt avhjälpta hinder tar väsentligt längre tid att genomföra. Förvaltningen önskar hjälp med prioriteringen av vilka hinder som ska åtgärdas i första hand.

Laila Einarsson	Linda Nygren
Förvaltningscontroller	förvaltningsdirektör

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll nr 8, 2020
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

§ 142 Svar på remiss: Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

0206/20

Social resursförvaltning har 2020-06-01 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Social resursnämnd tillstyrker reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Social resursnämnd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.

Social resursnämnd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckningar

Denise Cresso Nydén (FI) önskar föra till protokollet att det är önskvärt om det finns en ekonomi för de planer som finns för målen i plan för funktionshinder.

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare
Lovisa Varenius

Ordförande
Nina Miskovsky

Justerande
Stig Andersson

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-06-01
Diarienummer 0206/20

Handläggare
Ingela Johansson
Telefon: 031-367 91 05
E-post: ingela.johansson@socialresurs.goteborg.se

Svar på remiss - Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Social resursnämnd tillstyrker reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Social resursnämnd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.

Social resursnämnd förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21, beslutades om att programmet skulle revideras.

Kommunstyrelsen beslutade den 28 mars 2020 att remittera program för fulldelaktighet för personer med funktionsnedsättning till bland annat social resursnämnd.

Programmet är framtaget med utgångspunkt i den nationella funktionshinderpolitikens inriktning. Det bygger också på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, barnkonventionen, Europakonventionen och andra internationella konventioner samt på svensk lagstiftning.

Förvaltningen ställer sig positiv till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. De förändringar av programmet som har gjorts förstärker möjligheten till helhetsperspektiv och samverkan. Det presenterade förslaget till program är tydligt och behjälpligt i arbetet med att skapa en jämlik stad.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Social resursnämnd bedömer att revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan innebära ökade kostnader men att det kan utföras inom nämndens befintliga ram. Ett genomförande av mål och strategier i programmet kan på sikt innebära en minskning av kostnader. Programmets mål och strategier kan få en positiv inverkan på målgruppens privatekonomi.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån

de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Programmets mål och strategier betonar samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2020-06-09.

Bilagor

1. Förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Ärendet

Kommunstyrelsen har skickat ut revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till social resursnämnd för yttrande. Svar ska skickas in senast den 20 juni.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. I samband med utvärderingen bedömde stadsledningskontoret att resultatet från utvärderingen ger en indikation på hur programmet uppnåtts och använts. Utvärderingens analys visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten -rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument.

Ett nytt förslag till program är utarbetat som har sin utgångspunkt i den nationella funktionshinderpolitikens nya inriktning. Programmet bygger också på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, barnkonventionen, Europakonventionen och andra internationella konventioner samt på svensk lagstiftning. I programmet beskrivs ett arbetssätt som innebär att ett funktionshinderperspektiv ska beaktas för att identifiera, förebygga och undanröja hinder för delaktighet i samhället.

Programmet omfattar åtta fokusområden som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta med utifrån ett funktionshinderperspektiv.

För att Göteborgs Stad ska kunna vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning.

Göteborgs Stads program för full delaktighet förpersoner med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser, det behövs samverkan. Kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan. Programmets olika rättighetsområdena påverkar varandra.

Till stöd för kommunstyrelsens uppdrag från budget 2020 att göra programmet känt samt verka för programmets genomförande i nämnder och bolag har stadsledningskontoret påbörjat arbetet med en kommunikationsplan. Kommunikationsplanen innefattar inledningsvis aktiviteter som bidrar till att öka kännedomen om revideringen av programmet och innehållet i planen kommer löpande under året att anpassas och utvecklas. Aktiviteter som finns i planen är till exempel planering och genomförande av spridningskonferenser, informationstillfällen och material om programmet.

Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys. Universell utformning handlar om att göra rätt från början, att utforma och planera samhället så att man inte utesluter någon. På så sätt undviker man att skapa behov av anpassningar i efterhand.

Det nationella funktionshinderspolitiska målet

Det reviderade programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är uppbyggt med utgångspunkt i det nationella funktionshindermålet.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken innebär att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Inriktningar för arbetet med att nå målet:

- Principen om universell utformning.
- Befintliga brister i tillgängligheten.
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet.
- Att förebygga och motverka diskriminering.

Dessa inriktningar är beroende av varandra och behöver hanteras tillsammans, isolerade ger det inte den effekt som förväntas.

Förslag till reviderat program

Justeringar som gjorts i det reviderade programmet:

- kopplat programmet till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar
- betonat barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör
- förtydligat de mänskliga rättigheterna genom att koppla till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- formulerat färre men bredare mål samt identifierat strategier, och indikatorer
- förtydligat vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör
- identifierat följande förutsättningar: kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, ha uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet samt samverkan
- definierat begrepp
- identifierat relaterade styrande dokument
- tidsatt programmet

Uppföljning av programmet

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljningen.

Måluppfyllelsen av programmet föreslås följas via ett antal indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå funktionshinder. De indikatorer som mäter specifik verksamhetsnivå funktionshinder utgörs av mått från brukarenkäter.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig positiv till de justeringar som gjorts av programmet. Bra upplägg att koppla programmet till FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och att det är i symbios med det nationella funktionshinderpolitiska målet. Programmet ställer även väl överens med programmet för en jämlik stad och andra lokala styrdokument. Helhetsperspektivet och behovet av samverkan har förstärkts.

De tio fokusområdena med beskrivningar av de olika områdenas innebörd skapar en helhet. Beskrivningarna tydliggör stadens mål inom respektive område och blir ett värdefullt stöd i arbetet för att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen anser att det är bra att programmet skall synliggöras i stadens ordinarie uppföljning. Det är positivt att det tagits fram indikatorer för att kunna följa utvecklingen på ett systematiskt sätt för att kunna utveckla stadens verksamheter.

Ambitionsnivån i programmet är lovvärd och kan i vissa fall innebära en ökad kostnad. Denna kostnad kan eventuell vara svår att finansiera utifrån det ekonomiska läget. Detta kan leda till att prioriteringar kan behövas göras.

I beskrivningen av nuläget i Göteborg kopplat till de mänskliga rättigheterna saknas referenser, vilket kan ge en mindre trovärdig bild och uppfattas mer som påståenden.

I nuläget saknar delar av stadens verksamheter grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi. Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik vilket är en viktig förutsättning för rätten till information och kommunikation.

Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla även andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till de med behov av andra former av stöd.

Strategierna kring rätten till ett tryggt liv bör vara mer specifika och tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation. God kompetens krävs för att säkerställa god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer. Strategierna bör också justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

I strategierna om rätten till bästa möjliga hälsa bör förtydligas att stadens verksamhet i samverkan med andra huvudmän ska bidra till att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses. Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en facknämnd medför krav på god, ömsesidig samverkan där behoven av och rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård hos personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra.

I tillägg till strategierna om rätten till en meningsfull fritid bör staden också bidra med sin kompetens i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället.

Förvaltningen vill särskilt framhålla strategin ”Stadens verksamheter ska samverka för att säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem där övergången mellan olika skolformer fungerar för elever med funktionsnedsättning. Likaså ska samverkan ske för att underlätta övergång från skola till arbetsliv.” som en viktig förutsättning för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Social resursförvaltning

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

Göteborgs Stad

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-18

Yttrande om förslag på revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

§ 243, 2561/20

Beslut

1. Trafiknämnden tillstyrker förslaget utifrån yttrande.
2. Trafiknämnden översänder trafikkontorets tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som trafiknämndens eget yttrande.
3. Trafiknämnden justerar ärendet omedelbart.

Handlingar

Trafikkontorets tjänsteutlåtande 2020-05-07

Propositionsordning

Ordförande Toni Orsulic (M) ställer proposition på trafikkontorets förslag och finner att trafiknämnden beslutar enligt trafikkontorets förslag.

Justering

Ärendet justeras omedelbart.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-06-23

Vid protokollet

Sekreterare
Sara Olsson

Ordförande
Toni Orsulic (M)

Justerande
Karin Pleijel (MP)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-07
Diarienummer 2561/20

Handläggare
Malin Sunnemar/Trafikkontoret/GBGStad
Telefon: 031 368 73 26
E-post: malin.sunnemar@trafikkontoret.goteborg.se

Yttrande om förslag på revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Förslag till beslut

I trafiknämnden

1. Trafiknämnden tillstyrker förslaget utifrån yttrande
2. Trafiknämnden översänder trafikkontorets tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som trafiknämndens eget yttrande
3. Trafiknämnden justerar ärendet omedelbart

Sammanfattning

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om att revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som var beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14. Revideringen ska säkerställa att programmet får en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Nu har trafiknämnden fått begäran om att yttra sig över förslaget till det nya reviderade programmet. Remisstiden sträcker sig till 2020-06-20.

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet gäller för alla stadens nämnder och styrelser.

Programmet är uppbyggt på 10 rättighetsområden som inleds med en kort definition av området följt av en problembeskrivning. Varje område beskriver dessutom mål att uppnå, prioriterade strategier för att nå målen och ansvarig nämnd eller styrelse.

Trafikkontoret ställer sig bakom programmets viktiga roll för att stärka och förbättra stadens arbete med att skapa full delaktighet för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra. Generellt är dock programmet svårt att ta till sig. Ett enklare språk och tydligare struktur kan både göra programmet tillgängligt för fler men också förenkla för förvaltningar och bolag att implementera programmet i deras verksamhet.

Ur trafikkontorets perspektiv kan vikten av att arbeta med universell utformning för att fler ska kunna röra sig i och använda Göteborgs utemiljöer förtydligas i problemformulering och indikatorer. För att undvika olika tolkning och lättare förstå

nämndens roll ser vi också att programmet kan förtydliga vad det innebär att ha specifikt ansvar för mål kopplat till rättighetsområden.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Trafikkontoret ser inga ekonomiska konsekvenser i dagsläget vad gäller färdigställande av revideringen. Trafiknämnden har dock ett stort ansvar för att nå målen kopplade till att alla ska kunna förflytta sig i och använda stadens trafik- och stadsmiljöer. En ökad måluppfyllelse av programmet kan därför innebära en ökad kostnad. Dessa kostnader är i dagsläget inte möjliga att beskriva omfattningen av.

Bedömning ur ekologisk dimension

Trafikkontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts.

Förhållande till styrande dokument

Trafiknämndens reglemente säger att nämnden ska utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering vilket är helt i linje med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet syftar till att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan diskriminering.

Trafikstrategin framhåller dessutom en utveckling mot ett mera jämlikt och hälsofrämjande Göteborg som några av stadens viktigaste utmaningar till vilka trafiknämndens verksamhet ska bidra. Programmet stärker behovet av att skapa en tillgänglig stad för alla och står inte i motsättning till trafikstrategin.

Programmet förhåller sig också till en rad styrande dokument på staden-nivå så som Göteborgs Stads program för en jämlik stad, Göteborgs Stads folkhälsoprogram, Handlingsplan för arbete med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad etcetera. En lista över relaterade styrande dokument finns i programmets bilagor.

Bilagor

1. Remissförslag, program för full delaktighet
2. Protokollsutdrag KF 2019-03-28 §21
3. Tjänsteutlåtande KF 2020-02-24, Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m.

Ärendet

Trafiknämnden har fått begäran om att yttra sig över revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026 framtaget av stadsledningskontoret. Revideringen ska säkerställa att programmet får en tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Förslaget är ute på remiss till flera av stadens nämnder, bolagsstyrelser och råd och remisstiden sträcker sig till 2020-06-20.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som var beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14.

Bakgrunden till beslutet om revidering är att ett nytt nationellt funktionshinderpolitiskt mål har tillkommit, se Proposition 2016/17:188 och närmare beskrivning nedan, sedan programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning skrevs och beslutades. Dessutom genomförde stadsledningskontoret en utvärdering under år 2018 av programmet. Utvärderingen visar att det inom staden bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterar vidare att utvärderingens resultat visar på ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten, rollen och arbetssätten gentemot andra styrande dokument.

Det nationella målet för funktionshinderpolitik

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

Principen om universell utformning
Principen handlar om att göra rätt från början och på så sätt undvika att skapa behov av anpassningar i efterhand. Det handlar om att nya produkter, miljöer, program och tjänster ska utformas så att ingen utesluts.

Befintliga brister i tillgängligheten
Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister, exempelvis enkelt avhjälpa hinder, behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys.

Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
Många gånger kan det individuella stödet vara avgörande för den enskildes möjlighet till delaktighet. Principen om universell utformning tar sikte på generella lösningar för att öka tillgängligheten. Ibland är det inte tillräckligt och då kan det finns behov av

individuella lösningar. Exempel på detta är färdtjänst när andra färdsätt inte fungerar för ens behov.

Att förebygga och motverka diskriminering
Att förebygga och motverka diskriminering tar sin utgångspunkt i både FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna samt i diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen omfattar de sju diskrimineringsgrunderna. Lagen reglerar arbetsgivares skyldigheter att arbeta aktivt med att motverka diskriminering. Lagen omfattar även bristande tillgänglighet vilket innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har gjorts för att uppnå samma villkor som för andra.

Inget av det nationella målets fyra områden kan ensamt uppnå det nationella målet, de är ömsesidigt beroende. De ska tillsammans bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle för alla.

Programförslaget i korthet

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet utgår från de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet och gäller för alla stadens nämnder och styrelser.

Programmet är uppbyggt på 10 rättighetsområden som inleds med en kort definition av området utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning följt av en problembeskrivning. Varje område beskriver dessutom mål att uppnå, prioriterade strategier för att nå målen och ansvarig nämnd eller styrelse. Rättighetsområdena är följande:

1. Rätten till självständigt liv
2. Rätten till information och kommunikation
3. Rätten till demokratisk delaktighet
4. Rätten till ett tryggt liv
5. Rätten till bästa möjliga hälsa
6. Rätten till utbildning
7. Rätten till arbete och sysselsättning
8. Rätten till fungerande bostad
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
10. Rätten till meningsfull fritid

Trafiknämnden är tillsammans med andra nämnder utpekade som särskilt ansvarig för rättighetsområdena; rätten till demokratisk delaktighet, rätten till utbildning, rätten till att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer och rätten till meningsfull fritid.

Utvecklingen av måluppfyllelsen följs via ett antal indikatorer på samhälls- och verksamhetsnivå. Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vartannat år med början 2022. Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att

perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljning.

Förvaltningens bedömning

Trafikkontoret ställer sig i helhet bakom programmets viktiga roll för att stärka och förbättra stadens arbete med att skapa full delaktighet och lika villkor för personer med funktionsnedsättning som för andra. Fler och mindre breda rättighetsområden har också bidragit till ett något tydligare program. Positivt att programmet tydligare kopplar till de mänskliga rättigheterna samt tydligare beskriver mångfalden inom gruppen personer med funktionsnedsättning.

Förtydliga vikten av att arbeta med universell utformning för att fler ska kunna röra sig i och använda Göteborgs utemiljöer

Det blir en förenklad bild när programmet i första hand hänvisar till alla enkelt avhjälpta hinder som inte är åtgärdade. Trafikkontoret vill se en mer nyanserad beskrivning av problemet där inte alla våra utemiljöer idag kan nyttjas på lika villkor. Enkelt avhjälpta hinder är viktigt arbete där små justeringar i stadsmiljön kan göra skillnad för enstaka individer och grupper. Men ska staden nå målet där personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra så behöver vi dessutom stärka vårt strategiska arbete med helheten. Både i nybyggnation och omdaning av våra befintliga miljöer och trafiksystem. Ett arbete som behöver genomföras i samverkan mellan aktörer och intressenter inom staden.

I de prioriterade strategierna för rättighetsområdet presenteras dock båda perspektiven där strategi 9:1 handlar om att ställa krav på universell utformning vid ny- och ombyggnation och strategi 9:2 handlar om enkelt avhjälpta hinder. Behovet av att staden i större utsträckning behöver arbeta utifrån prin-cipen universell utformning syns dock inte i problembeskrivningen eller i indikatorer där vi enbart mäter antal enkelt avhjälpta hinder som är åtgärdade.

Trafiknämndens ansvar är tydligare men behöver konkretiseras ner till handling

Remissförslaget rör sig på en mycket övergripande nivå vilket gör att det till viss del är svårt att se hur det ska konkretiseras ner till handling. Trots det så är trafiknämndens ansvar något tydligare än tidigare program. Detta beror främst på rätten till att förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer har blivit ett eget område med mål, prioriterade strategier och indikatorer vilket saknades i tidigare program. Utöver rätten till att förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer pekas trafiknämnden ut som specifikt ansvarig för ytterligare tre rättighetsområden; rätten till demokratisk delaktighet, rätten till utbildning och rätten till meningsfull fritid, där det inte alltid är självklart vad programmet avser att vi ska hantera. Särskilt i de fall där de prioriterade strategierna inte berör nämndens ansvar. För att undvika olika tolkning och för att skapa goda förutsättningar för implementering av programmet önskar trafikkontoret att specifika ansvar därför förtydligas.

Som nämnts tidigare så rör sig programmet på en övergripande nivå och för god måluppfyllelse krävs det att trafikkontoret utifrån förvaltningens uppdrag, ansvar och rådighet arbetar igenom mål och strategier för att det ska bli konkret handling. Trafikkontoret har ett stort ansvar för att skapa en jämlik och tillgänglig stad för alla och hur vi utvecklar och förvaltar trafiksystemet och allmän plats har stor betydelse för vilka

som kan nyttja staden. Vi gör mycket idag men det finns också områden där vi kan bli bättre och arbeta mer systematiskt för att bättre nå målen i programmet.

Ett enklare språk och tydligare struktur kan göra programmet tillgängligt för fler

Generellt så är programmet svårt att ta till sig. Detta beror först på språket där det förutsätts att man har samma förkunskap i stadens termer och begrepp kopplat till funktionshinderspolitiken. Flera meningar är dessutom långa och svårlästa. Genom att se över och förenkla språk och struktur samt förtydliga och undvika ”branschtermer” blir dokumentet tillgängligt för fler. Med tanke på att programmet riktar sig till stadens alla verksamheter och samtidigt berör en bred och heterogen grupp bestående av personer med olika behov och funktionsnedsättningar så är det högst relevant att språket är enkelt så att många kan ta till sig det som skrivs och på så vis har möjlighet att reagera på programmets budskap och stadens arbete. En ökad tydlighet gör det också lättare för förvaltningar och bolag att konkret omsätta det i sin verksamhet.

Som konkreta exempel så kan de fyra områdena för det nationella målet för funktionshinderpolitik; principer för universell utformning, befintliga brister i tillgänglighet, individuella stöd och lösningar för individens självständighet och att förebygga och motverka diskriminering, vara svåra att ta till sig. Genom att exemplifiera de olika områdena blir det lättare för fler att förstå innebörden. Detsamma gäller att fler begrepp kan definieras som exempelvis begreppet enkelt avhjälpta hinder.

För det andra kan det vara svårt att ta till sig helheten och vad visst innehåll är till för utifrån hur programmet är strukturerat. Exempelvis är rubriken definitioner lite missvisande då den blandar beskrivning av mål som programmet har att förhålla sig till med definitioner av begrepp. Genom att se över rubriksättning och struktur kan programmet bli mer tydligt och lättläst. Definitionskapitlet bör komma tidigare i dokumentet.

Kerstin Elias	Kristina Lindfors
Avdelningschef, stadens användning	Trafikdirektör

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 (SLK remiss 0759/19)

§ 134, 0436/20

Beslut

I Utbildningsnämnden

1. Utbildningsnämnden tillstyrker programmets rättighetsområde 1-10 i stadsledningskontorets förslag.
2. Utbildningsnämnden tillstyrker mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 1,2,3,4,5,6,7 och 9.
3. Utbildningsnämnden tar inte ställning till mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 8 och 10.
4. Tjänsteutlåtandet med utbildningsnämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning lämnas som remissvar.
5. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2020-65

Förvaltningens samverkansgrupp 2020-06-08

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret.

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare
Britta Ryding

Ordförande
Pär Gustafsson

Justerande
Anna-Klara Behlin

Tjänsteutlåtande nr: 2020-65
Utfärdat 2020-05-24
Diarienummer 0436/20

Handläggare
Maria Persson
Telefon:
E-post: maria.a.persson@educ.goteborg.se

Förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026 (SLK remiss 0759/19)

Förslag till beslut

I Utbildningsnämnden

1. Utbildningsnämnden tillstyrker programmets rättighetsområde 1-10 i stadsledningskontorets förslag.
2. Utbildningsnämnden tillstyrker mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 1,2,3,4,5,6,7 och 9.
3. Utbildningsnämnden tar inte ställning till mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 8 och 10.
4. Tjänsteutlåtandet med utbildningsnämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning lämnas som remissvar.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har på uppdrag av kommunfullmäktige, i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, tagit fram ett reviderat förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet har en tydlig koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet och stödjer skolans uppdrag att motverka diskriminering och skapa förutsättningar för lika rättigheter och möjligheter för alla elever. Det reviderade programmet innefattar tio rättighetsområden där vart och ett kopplas till artiklar ur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder.

Under varje rättighetsområde föreslås mål att uppnå samt prioriterade strategier för att nå målen. Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att tillstyrka programmets samtliga rättighetsområden samt mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 1,2,3,4,5,6,7 och 9. Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden att inte ta ställning till mål och prioriterade strategier tillhörande rättighetsområde 8 och 10.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det finns ett tydligt rättighetsperspektiv kring barn och unga med funktionsnedsättning i programmet då det gäller rätten till utbildning, delaktighet och bästa möjliga hälsa vilket är förenligt med ett flertal artiklar i FN:s konvention om barns rättigheter. Programmet stödjer skolans uppdrag att motverka diskriminering och skapa förutsättningar för lika rättigheter och möjligheter för alla elever.

Samverkan

I förvaltningens samverkansgrupp 2020-06-08.

Bilagor

1. Förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat stadsledningskontorets förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning till utbildningsnämnden. Utbildningsnämndens yttrande skall vara Stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-06-20.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som beslutades i kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Stadsledningskontoret har på uppdrag av kommunfullmäktige, i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, tagit fram ett reviderat förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Det reviderade programmet innefattar tio rättighetsområden där vart och ett kopplas till artiklar ur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder. Under varje rättighetsområde föreslås mål att uppnå samt prioriterade strategier för att nå målen.

De tio rättighetsområdena är;

1. Rätten till ett självständigt liv
Mål att uppnå:
Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:
1:1 Stadens verksamheter ska informera personer med funktionsnedsättning om rättigheter och möjligheter på det sätt som individen kan ta del av och förstå.

1:2 Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning.

1:3 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att personer med funktionsnedsättning ska ha ett självständigt liv på lika villkor som andra.

1:4 Stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

2. Rätten till information och kommunikation
Mål att uppnå:
Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:
2:1 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter.

2:2 Stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden.

3. Rätten till demokratisk delaktighet

Mål att uppnå:

Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:

3:1 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan rösta och påverka stadens utveckling på lika villkor som andra.

3:2 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.

3:3 Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

3:4 Stadens verksamheter ska samverka med intresseorganisationer i åtgärder som berör dem.

4. Rätten till ett tryggt liv

Mål att uppnå:

Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:

4:1 Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka, ge stöd och förebygga diskriminering, våldsutsatthet och förtryck som kan drabba personer med funktionsnedsättning.

4:2 Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.

4:3 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin information och kommunikation om krisberedskap så att personer med funktionsnedsättning kan förstå.

5. Rätten till bästa möjliga hälsa

Mål att uppnå:

Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:

5:1 Stadens verksamheter ska ha kunskap om livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning.

5:2 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

5:3 Stadens verksamheter ska medverka till att personer med funktionsnedsättning har tillgång till hälso- och sjukvård med god kvalitet och standard, hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter samt andra hälsorelaterade tjänster på lika villkor som andra.

6. Rätten till utbildning

Mål att uppnå:

Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:
6:1 Stadens verksamheter ska samverka för att säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem där övergången mellan olika skolformer fungerar för elever med funktionsnedsättning. Likaså ska samverkan ske för att underlätta övergång från skola till arbetsliv.

6:2 Stadens verksamheter ska säkerställa kunskap för att tidigt kunna uppmärksamma behov av stöd samt ge individanpassat stöd så att elever med funktionsnedsättning kan ges möjlighet till full utveckling av sina personliga färdigheter och att nå utbildningsmålen.

6:3 Stadens verksamheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att skapa trygga, tillgängliga och icke-diskriminerande miljöer i alla skolformer.

7. Rätten till arbete och sysselsättning
Mål att uppnå:
Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Prioriterade strategier för att nå målen:
7:1 Stadens verksamheter ska genom normkritisk rekrytering, tillgängliga, trygga, inkluderande arbetsplatser och anpassade anställningsvillkor öka antalet anställda med funktionsnedsättning inom den egna organisationen.

7:2 Stadens verksamheter ska samverka med till exempel Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och det privata näringslivet för att öka förutsättningarna för att personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. Det innefattar samverkan i övergång från studier till arbete.

7:3 Stadens verksamheter ska tillhandahålla praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

7:4 Stadens verksamheter, som arbetsgivare, ska arbeta normmedvetet och intensifiera det systematiska arbetsmiljöarbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering.

8. Rätten till fungerande bostad
Mål att uppnå:
Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:
8:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder.

8:2 Stadens verksamheter ska systematiskt inventera och åtgärda befintliga hinder i bostäder.

8:3 Stadens verksamheter ska vid ombyggnationer verka för att öka antalet tillgängliga och användbara bostäder.

9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
Mål att uppnå:
Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:
9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.

9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda befintliga hinder i inne- och utemiljöer.

9:3 Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

10. Rätten till en meningsfull fritid
Mål att uppnå:
Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen:
10:1 Stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

10:2 Stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra

De olika rättighetsområdena påverkar varandra och till varje område föreslås ansvariga nämnder och styrelser. Utbildningsnämnden föreslås vara en av nämnderna med särskilt ansvar för rättighetsområde 5, 6 och 7.

Uppföljning av programmet föreslås via ett antal indikatorer på samhälls- och verksamhetsnivå, *se bilaga 1 sid 18 - 19*. Några indikatorer förväntas mäta utvecklingen av stadens verksamheter som direkt berör barn och verksamheter som är specifikt riktade till personer med funktionsnedsättning. Stadsledningskontoret planerar att göra en baslinjemätning 2020 och följa upp resultaten av indikatorerna vartannat år med början 2022.

I programmet föreslås att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet tydligare ska finnas med i utvecklingen av stadens verksamheter.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026* är välkomnat för att stärka de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingarna så att barn och elever med funktionsnedsättning ges lika villkor som andra. Programmet har tydlig koppling till det nationella funktionshinderspolitiska målet att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Förvaltningen ställer sig positiv till valet av de tio rättighetsområdena. Nedan beskrivs förvaltningens bedömning gällande de tio rättighetsområdena utifrån förslag på tillhörande mål och prioriterade strategier. Förvaltningen lämnar även synpunkter på vissa av de föreslagna indikatorer som redovisas i programmet.

1. *Rätten till ett självständigt liv* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.

2. *Rätten till information och kommunikation* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.

3. *Rätten till demokratisk delaktighet* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.
   Förvaltningen bedömning gällande indikatorn *Elevenkät skola – index delaktighet och inflytande* som förslås på sid 18, under rättighetsområde 3 är att den inte kan användas för att göra jämförelse mellan elever med funktionshinder och utan funktionhinder. I elevenkäten särskiljs inte elever med och utan funktionsnedsättning. Elevenkäten kan användas för uppföljning av verksamheter riktade till elever med funktionshinder, som till exempel gymnasiesärskolan och riksgymnasiet för rörelsehindrade

4. *Rätten till ett tryggt liv* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.
   Förvaltningens bedömning gällande indikatorn *Elevenkät skola – andel som känner sig trygga* som förslås på sid 18, under rättighetsområde 4 är att den inte kan användas för att göra jämförelse mellan elever med funktionshinder och utan funktionhinder. I elevenkäten särskiljs inte elever med och utan funktionsnedsättning. Elevenkäten kan användas för uppföljning av verksamheter riktade till elever med funktionshinder, som till exempel gymnasiesärskolan och riksgymnasiet för rörelsehindrade.

5. *Rätten till bästa möjliga hälsa* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.

6. *Rätten till utbildning* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.
   Förvaltningen bedömning gällande indikatorn *Elevenkät skola – Andel som upplever att de når kunskapsmålen* som föreslås på sid 19 under rättighetsområde 6 är att den inte kan användas för att göra jämförelse mellan elever med funktionshinder och utan funktionhinder. I elevenkäten särskiljs inte elever med och utan funktionsnedsättning. Elevenkäten kan användas för uppföljning av verksamheter riktade till elever med funktionshinder, som till exempel gymnasiesärskolan och riksgymnasiet för rörelsehindrade.

7. *Rätten till arbete och sysselsättning* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.

8. *Rätten till fungerande bostad* – förvaltningen tar inte ställning till föreslagna mål och strategier, då de inte har koppling till nämndens ansvarsområden.

9. *Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer* – förvaltningen tillstyrker mål och prioriterade strategier.

10. *Rätten till en meningsfull fritid* – förvaltningen tar inte ställning till föreslagna mål och strategier, då de inte har koppling till nämndens ansvarsområden.

Tomas Berndtsson	Maija Söderström
Förvaltningsdirektör	Avdelningschef Planering & utveckling

Göteborgs Stad
Valnämnden

Utdrag
Protokoll 02/20
Sammanträdesdatum 2020-05-26

Presidiet

§ 7 **dnr 008/20**

Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning - yttrande till kommunstyrelsen

Handling
Valkansliets tjänsteutlåtande den 25 maj 2020.

Beslut
1. Som yttrande över remiss från kommunstyrelsen, rörande Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, översänds valkansliets tjänsteutlåtande i ärendet.

2. Ärendet anmäls vid valnämndens nästa sammanträde 2020-09-18.

Expedieras
Kommunstyrelsen

Jonas Andrén

2020-06-02

Ordförande
Tomas Nilsson

Justerare
Jesper Berglund

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-25
Diarienummer 008/20

Handläggare
Bill Werngren
Telefon:031-368 03 52
E-post: bill.werngren@stadshuset.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

I valnämnden:

Nämnden översänder som yttrande till kommunstyrelsen valkansliets tjänsteutlåtande i ärendet.

Sammanfattning

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Tillgänglighetsfrågor utifrån funktionshinderperspektiv är mycket viktiga frågor för nämnden och dess kansli och har behandlats inom nämndens verksamhetsområde vid ett flertal tillfällen. Valkansliet tillstyrker programmet. Det är dock ett problem om det ankommer på valadministrationen att ansvara för att det finns en god tillgänglighet i offentliga lokaler som redan borde uppfylla kraven på tillgänglighet.”

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur, ekologisk dimension

Förvaltningen inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Programmets mål och strategier betonar nämnder och styrelsers samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter

Ärendet

Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om en revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som var beslutat i kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14. Revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till samtliga nämnder och önskar svar senast 2020-06-20.

Förvaltningens synpunkter

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. programmet gäller för stadens alla nämnder och styrelser 2020–2026. Programmet syftar också till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter.

Tillgänglighetsfrågor utifrån funktionshinderperspektiv är mycket viktiga frågor för nämnden och dess kansli och har behandlats inom nämndens verksamhetsområde vid ett flertal tillfällen. Senast inför Europaparlamentsvalet 2019. Kansliet samarbetade med intresseorganisationer i utarbetandet av insynskydd för valsedlar. Vid genomförandet av valet infördes ett obligatoriskt rapporteringssystem som innebar att val- och röstningslokaler skulle rapportera alla händelser i vallokalen där någon väljare med funktionsnedsättning inte har kunnat rösta, påtalat brister, eller bett om hjälp för att kunna rösta på grund av sin funktionsnedsättning. Rapporterna redovisades efter valet för nämnden och intresseorganisationer. Ett rapporteringsystem, utvecklat av intresseorganisationer fanns också till gängligt på stadens webbplats. Detta arbete kommer att fortsätta vid framtida val.

I den utbildning som röstmottagarna genomgår betonas att uppdraget innebär att hjälpa väljare genom att svara på frågor av allehanda slag men även att det i vissa fall också handlar om att hjälpa väljaren att rösta. Utbildningen är obligatorisk och sammantaget ca 2 500 röstmottagare genomgår utbildning.

Valmyndigheten har i sin rapport – Erfarenheter från valen 2018- från februari 2019, behandlat frågan om tillgänglighet i val- och röstningslokaler:

”Valmyndigheten får också synpunkter från kommuner om att det är svårt att hitta lämpliga lokaler som uppfyller alla krav på god tillgänglighet. Det trots att många av de lokaler som används är offentliga, såsom skolor och förskolor, och därför redan ska vara tillgänglighetsanpassade. Till sin hjälp i tillgänglighetsarbetet kan kommunerna bland annat använda sig av en checklista för tillgängliga vallokaler som Myndigheten för delaktighet har tagit fram. Checklistan uppfattas dock av många kommuner som alltför omfattande och innehåller punkter som borde vara men inte alltid är uppfyllda, oavsett om det sker ett val i den offentliga lokalen eller inte.

Att röstningslokaler ska vara tillgängliga för alla väljare är en självklarhet och av högsta vikt. Det är dock ett problem om det ankommer på valadministrationen att ansvara för att det finns en god tillgänglighet i offentliga lokaler som redan borde uppfylla kraven på tillgänglighet.”

Enligt valkansliet sammanfattar valmyndigheten på ett bra sätt delar av problematiken. Det är ett problem att det ankommer på valnämnderna att ansvara för att det finns en god tillgänglighet i offentliga lokaler som redan borde uppfylla kraven på tillgänglighet.

Valkansliet tillstyrker programmet.

Bill Werngren

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-16

Beslut
Stadsdelsnämnden tillstyrker revideringen av ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2020-2026”, med nedan beskrivna synpunkter och förslag på revideringar.

Svar på remiss - Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 139, N137-0160/20

Beslut

1. Stadsdelsnämnden översänder tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande över förslag till revidering av Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Stadsdelsnämnden tillstyrker revideringen av ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2020-2026”, med nedan beskrivna synpunkter och förslag på revideringar.

Sammanfattning av ärendet
Kommunstyrelsen har remitterat stadsledningskontorets förslag till revidering av ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning” med begäran om yttrande senast den 20 juni 2020. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet. Remissen har skickats till samtliga stadsdelsnämnder och även en rad fackförvaltningar och vissa bolag inom staden. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden tillstyrker revideringen av programmet med vissa synpunkter och förslag på revideringar.

Handling
Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2020.

Justering
Stadsdelsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Protokollsutdrag skickas till
Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-06-16

Vid protokollet

Sekreterare
Julia Andersson

Ordförande	*Justerande*
Kalle Bäck (KD)	Jennie Wadén (V)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-05-25
Diarienummer N137-0160/20

Handläggare
Björn Lind
Telefon: 031-366 40 56
E-post: bjorn.lind@vastra.goteborg.se

Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

SDN Västra Göteborg:

1. Stadsdelsnämnden översänder tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande över förslag till revidering av Göteborg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Stadsdelsnämnden tillstyrker revideringen av ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2020-2026”, med nedan beskrivna synpunkter och förslag på revideringar
3. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen för omedelbart justerad.

Sammanfattning

Förvaltningen ser positivt på:

- Beskrivningen av FN’s konvention för personer med funktionsnedsättning och konkretiseringen av strategier utifrån denna, då det underlättar och stödjer verksamheter att arbeta utifrån den.
- Den normkritiska rekryteringen och att fler personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet till en trygg, tillgänglig och inkluderade anställning i staden.

Förvaltningen föreslår följande revideringar:

- För att ge ökat fokus på barnperspektivet föreslås ändring av programmets benämning till: ”Göteborg Stads program för full delaktighet för barn och vuxna med funktionsnedsättning”.
- Under *Förvaltningens bedömning* föreslås också revideringar för följande målområden: 1, 2, 4, 5 och 7.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Programmet med dess mål och strategier har en tydlig grund i FN:s konvention om mänskliga rättigheter, samt det nationella funktionshinderspolitiska målet. Störst fokus ligger på funktionsrättsperspektivet kopplat till tillgänglighet, delaktighet och hälsa.

Även andra rättighetsområden såsom jämställdhet och barnrättsperspektivet lyfts särskilt fram och bör påverkas positivt vid genomförandet av programmet.
En central del av programmet handlar om strategier för en ökad tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Detta i Göteborg stads verksamheter men också i staden generellt. Om staden lyckas med dessa målsättningar möjliggörs invånarnas sociala relationer i en högre grad.
I programmet lyfts också vikten av att öka förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att delta i föreningsliv på lika villkor som andra. Det poängteras också att stadens föreningsbidrag och annat stöd ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

Samverkan

Information på FSG den 9 juni 2020.

Samråd

Funktionshinderrådets ledamöter har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förvaltningens tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat stadsledningskontorets förslag till revidering av ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning” med begäran om yttrande senast 2020-06-20. Remissen har skickat till samtliga stadsdelsnämnder, social resurs nämnd, Stadshus AB samt nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, valnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, fastighetsnämnden, byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, kulturnämnden och Göteborgs stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs stads pensionärsråd samt de deltagande intresseorganisationerna. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. I samband med utvärderingen bedömde stadsledningskontoret att resultatet från utvärderingen ger en indikation på hur programmet uppnåtts och använts. Utvärderingens analys visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten -rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument. I samband med redovisning av uppdraget om utvärderingen i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 gavs Kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborg Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Revideringen skulle vila på de synpunkter som framkommit i utvärderingen och det som framgår av yrkande från M, L och C den 27 februari 2019.
I samband med revideringen skulle inventeras vilka data avseende funktionsnedsättning och trygghet i Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på Lika villkor som kan bidra till stadens uppföljningsarbete. Man skulle även se över om övriga uppföljningsmetoder kan förbättras för att säkerställa kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår. I samband med revideringen skulle säkerställas att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och tar ansvar för dess genomförande.
I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs.

Kommunfullmäktige beslutade även 2019-03-28 § 21 p 3 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborg Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att revideringen av ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2020-2026 tillstyrks med följande synpunkter och förslag på ändringar.

Barnperspektivet är tydligt i programmet vilket förvaltningen ser positivt på. För att ytterligare stärka barnperspektivet föreslår förvaltningen ändring av rubriken till: ”Göteborg Stads program för full delaktighet för barn och vuxna med funktionsnedsättning”.
Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft 2009 i Sverige. Trots detta är kännedom om dess innehåll begränsad hos många av stadens medarbetare. Förvaltningen ser därför positivt på beskrivningen av konventionen och dess artiklar. Att koppla samman rättighetsområden med konventionens artiklar konkretiserar dess innehåll på ett tydligt sätt.
Tidigare program innehöll till stor del övergripande strategier med begränsad koppling till stadens basverksamhet. Det medförde att verksamheter fick tolka och utifrån bästa förmåga applicera programmets innehåll i verksamhetsplan och det dagliga arbetet i mötet med målgruppen. Det reviderade programmet innehåller mer konkreta strategier vilket förvaltningen bedömer som positivt och ger bättre förutsättningar att genomföra programmet. I strategi 1:2 används dock begreppet ”helhetsperspektiv” som kan uppfattas som ett vitt och/eller vagt begrepp som eventuellt kan behöva konkretiseras och/eller förtydligas (målområde 1).
Förvaltningen välkomnar den normkritiska rekryteringen och att fler personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet till en trygg, tillgänglig och inkluderade anställning i staden (målområde 7).
I programmet lyfts rätten till information och kommunikation (målområde 2). Förvaltningen anser att ett större fokus bör läggas på stadens ansvar i att tillgängliggöra digital teknik och information för målgruppen. Dels att information på stadens hemsidor och i tryckt material utformas i lättlästa versioner, och dels genom att öka förutsättningarna för målgruppen att få tillgång till internet och vidare ta till sig information och möjliggöra digital kommunikation.
När det kommer till målområde 4 *Rätten till ett tryggt liv* har förvaltningen följande synpunkter:

- Strategi 4:1 bör vara mer specifik och tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. För att säkerställa ett individuellt anpassat stöd av god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer krävs god kompetens inom området.
- Strategi 4:2 bör justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

För säkerställande av rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård (målområde 5), och att den prioriteras på lika villkor för personer med funktionsnedsättning som för andra, bör följande förtydligande göras:

- Tydliggöra kravet på god, ömsesidig samverkan med den kommunala hälso- och sjukvården. Detta är extra viktigt i och med placeringen av denna inom en facknämnd i den nya organisationen.
- Strategi 5:2 bör förtydliga att stadens verksamhet i samverkan med andra huvudmän, extern samverkan, ska bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Christina Alvelin
Stadsdelsdirektör

Ingvor Gunnarsson
Sektorschef

Utdrag ur Protokoll (nr 7)
Sammanträdesdatum: 2020-06-16

Remiss från Kommunstyrelsen gällande revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

§ 171, N138-0192/20

Kommunstyrelsen har inkommit med remiss om reviderat förslag till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutveckling av stadens verksamheter. Svar på remissen ska vara Kommunstyrelsen till handa senast den 20 juni 2020.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2. Stadsdelsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handlingar

Stadsdelsförvaltningen har den 28 april 2020 upprättat ett tjänsteutlåtande med tre tillhörande bilagor. Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden tillstyrker Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen och förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Yrkande

Ordförande Rickard Eriksson (M) yrkar bifall till stadsdelsförvaltningens förslag att tillstyrka revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Justering

Den 16 juni 2020.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Vid protokollet

Sekreterare
Viktor Jakobsson Rikenberg

Ordförande
Rickard Eriksson (M)

Justerande
Andreas Hernbo (MP)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-28
Diarienummer N138-0192/20

Handläggare
Anette Moberg
Telefon: 031-3666069
E-post: anette.moberg@vastrahisingen.goteborg.se

Remissvar gällande revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2. Stadsdelsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Detta ärende är ett remissyttrande som Kommunstyrelsen skickat till SDN Västra Hisingen av det reviderade förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, som stadsledningskontoret har arbetat fram.

Bakgrunden till remissyttrande är att i samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21, beslutades om att programmet skulle revideras. Kommunfullmäktige uppdrog även åt kommunstyrelsen att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden. Stadsledningskontoret har i enlighet med uppdragen genomfört en revidering av programmet. Programmets inriktning mot ett helhetsperspektiv och behov av samverkan såväl internt som externt har stärkts. Detta ger stadens nämnder och styrelser möjlighet att skapa förutsättningar för att nå målen i programmet. Nämnder och styrelser behöver säkerställa god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning inom respektive ansvarsområden för att nå målen i programmet. Göteborgs Stad ska kunna utgöra en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar.

En kommunikationsplan har arbetats fram som ett stöd i stadsledningskontorets uppdrag, givet i stadens budget 2020 och i uppdraget att revidera programmet, att verka för att säkerställa att stadens nämnder och styrelser har god kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

I redovisningen av uppdraget att utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden, konstaterar stadsledningskontoret att funktionshinderrörelsen är en viktig

samverkanspartner tillsammans med Göteborgs Stad som arbetsgivare. Resultatet visar på exempel på att strategiskt viktiga frågor för samarbete är frågor som handlar om kompetensförsörjning, arbetsdelning och utformning för tillgänglighet på stadens arbetsplatser. Utifrån dessa frågor bör samverkan ske inom ramen för kontinuerliga utvecklingsinitiativ på central, strategisk nivå.

Bedömning ur ekonomisk dimension

SDF Västra Hisingen bedömer att programmets strategier kan ses som lagda på en nivå som är rimlig för utförande inom grunduppdraget, men att det påverkar hur mycket som faktiskt blir gjort. Vi bedömer samtidigt att en del mål skulle kunna gynnas av mer kraftfulla, och följaktligen mer kostsamma, strategier och åtgärder. Det handlar således om vilken ambitionsnivå Göteborgs Stad anser att nämnder och styrelser ska ha då vi i dagsläget är ganska långt från målsättningarna i programmet. För att nå högre måluppfyllelse kan det handla om en rad olika områden bland annat resurser, kunskaper möjlighet till samverkan och hur arbetet styrs på en central strategisk nivå.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan på personer oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Stadens verksamheter behöver i enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Programmets mål och strategier betonar nämnder och styrelsers samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter.

Samverkan

I förekommande fall ange att samverkan har skett med de fackliga organisationerna.

Bilagor

1. Förslag till reviderat program
2. Protokollsutdrag KF
3. Tjänsteutlåtande Stadsledningskontoret

Ärendet

2020-03-30 kom ett remissyttrande från Kommunstyrelsen till SDN Västra Hisingen av det reviderade förslaget till Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, som stadsledningskontoret har arbetat fram.

Kommunstyrelsen har i föreliggande tjänsteutlåtande att ta ställning till att remittera förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet, samt att förklara uppdrag givet i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 p 3 fullgjort, samt uppdrag givet i budget 2020 att kommunstyrelsen tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser ska verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs förklaras fullgjort.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades mandatperiodens fjärde år. I samband med utvärderingen bedömde stadsledningskontoret att resultatet från utvärderingen ger en indikation på hur programmet uppnåtts och använts. Utvärderingens analys visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten -rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument. I samband med redovisning av uppdraget om utvärderingen i kommunfullmäktige 2019-03-28 § 21 gavs kommunstyrelsen i uppdrag till att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, i enlighet med de synpunkter som framkommit i utvärderingen samt vad som framgår av yrkande från M, L och C den 27 februari 2019. I samband med revideringen även undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete. - Se över om förändringar i vad och hur vi mäter i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår. - I samband med revideringen säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt egna ansvar för dess genomförande.

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med stadens samtliga nämnder och styrelser, verka för att Göteborgs program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförs.

Kommunfullmäktige beslutade även 2019-03-28 § 21 p 3 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden. I föreliggande tjänsteutlåtande redovisar stadsledningskontorets utredningens resultat under rubriken Redovisning av uppdrag om strategiskt samarbete.

Förslag till reviderat program

Justeringar som gjorts i det reviderade programmet:

- kopplat programmet till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar
- betonat barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör
- förtydligat de mänskliga rättigheterna genom att koppla till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- formulerat färre men bredare mål samt identifierat strategier, och indikatorer
- förtydligat vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör
- identifierat följande förutsättningar: kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, ha uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet samt samverkan
- definierat begrepp
- identifierat relaterade styrande dokument
- tidsatt programmet

Uppföljning av programmet

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljningen.

Måluppfyllelsen av programmet föreslås följas via ett antal indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå funktionshinder (till exempel LSS-verksamhet och särskola). Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med början 2022. Det är möjligt att det finns mål som behöver belysas ytterligare genom kompletterande mätningar.

Kännedom och ansvar

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser. Kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan.

Till stöd för kommunstyrelsens uppdrag från budget 2020 att göra programmet känt samt verka för programmets genomförande i nämnder och bolag har stadsledningskontoret påbörjat arbetet med en kommunikationsplan. Kommunikationsplanen innefattar inledningsvis aktiviteter som bidrar till att öka kännedomen om revideringen av programmet och innehållet i planen kommer löpande under året att anpassas och utvecklas. Aktiviteter som finns i planen är till exempel planering och genomförande av spridningskonferenser, informationstillfällen och material om programmet.

Redovisning av uppdrag om strategiskt samarbete

Stadsledningskontoret har i uppdrag att utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden och har utifrån detta inhämtat synpunkter från funktionshinderrörelsens representanter. Övergripande reflektioner från representanterna var att staden som stor offentlig arbetsgivare har ett extra stort ansvar, men de upplever inte att staden tar det ansvaret.

Rätten att förtjäna sitt uppehälle genom arbete på arbetsmarknaden, i en miljö som är öppen, som främjar integration och är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning slås fast i artikel 27 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Den nationella funktionshinderspoltiken har konventionens olika artiklar som utgångspunkt för arbetet i Sverige. Två av de samhällsområden som pekas ut som prioriterade och avgörande för att nå jämlika levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning är arbetsmarknads- och utbildningsområdena. De ses som centrala och ”något av ett nav som insatser på andra områden bör kretsa kring”. Att utveckla arbetet inom dessa områden har särskilt stor betydelse för en individs delaktighet i samhället vilket innebär att kommunerna har ett särskilt stort ansvar att skapa förutsättningar för att alla ska kunna få och ta ett arbete, oavsett om personer har funktionsnedsättning eller inte.[1]

Arbetsmiljöverket har för närvarande en pågående översyn av föreskrifter och allmänna råd om arbetsplatsers utformning och arbetsanpassning. Beslut väntas i mars 2020. Av förslaget till arbetsplatsens utformning framgår att arbetsplatsen ska vara ”tillgänglig och användbar så att så många som möjligt kan använda arbetsplatsen på lika villkor, även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och personer med allergier”. Föreskrifterna om arbetsanpassning och tillvägagångssätt gäller ”alla verksamheter där arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning, när det finns behov av arbetsanpassning, trots de åtgärder som vidtagits i det generella arbetsmiljöarbetet.[2]

Samverkan behöver alltså omfatta såväl stadens kontakter med externa aktörer som samverkan på strategisk nivå i frågor som staden har rådighet över, det vill säga i allt från samhällsplanering i stort, planering och utformning av arbetsplatser till stöd, handledning och utbildning för stadens arbetsgivare. Rörelsens representanter menar att de redan är delaktiga i många olika typer av samverkansorgan men upplever att det händer väldigt lite, trots deras medverkan.

Frågan om samarbete och samverkan på strategisk nivå innehåller dels ett rättighetsperspektiv, dels ett kompetensförsörjningsperspektiv och är också viktig för att staden ska betraktas som attraktiv arbetsgivare.

Förvaltningens bedömning

SDF Västra Hisingen ställer sig positiv till det reviderade programmet i sin helhet. Stadsdelen tycker att programmet överlag bra, tydlig koppling till andra styrande dokument och ett pedagogiskt upplägg som gör det lätt att förstå och läsa programmet. Ytterligare positiva aspekter som stadsdelen vill framhålla är att delar av revideringen har fokuserat på samverkan och helhetssyn. Samtidigt är det viktigt att helhetssynen inte blir på bekostnad av att personer med funktionsnedsättningar ses som en enhetlig målgrupp. Det framgår inte i programmet hur diversifierad denna målgrupp är med olika behov som följd vilket kan få till följd att allas rättigheter inte tas tillvara och svårt att komma till handling.

Att samverkan lyfts i programmet är en viktig förbättring och att utgången är att programmet är en tvärsektoriell angelägenhet. Dock blir det oklart hur samverkan ska gå

[1] Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23
[2] Arbetsmiljöverkets föreskrift om allmänna råd om arbetsanpassning, AFS 2019:14. Träder i kraft i mars 2020, enligt SKR

till rent konkret. Det anges inte vilken/vilka som har samordningsansvaret, i vilka samverkansorgan frågorna ska behandlas samt vilka frågor som omhändertas på en övergripande strategisk nivå i staden och vilka frågor som är nämndspecifika.

Stadsdelen vill också framhålla det positiva i att en kommunikationsplan tas fram som syftar till att bidra till att öka kännedomen om revideringen av programmet och innehållet i planen såsom till exempel spridningskonferenser, informationstillfällen och material om programmet.

SDF Västra Hisingen bedömer att programmets strategier kan ses som lagda på en nivå som är rimlig för utförande inom grunduppdraget, men att det påverkar hur mycket som faktiskt blir gjort. Vi bedömer samtidigt att en del mål skulle kunna gynnas av mer kraftfulla, och följaktligen mer kostsamma, strategier och åtgärder. Det handlar således om vilken ambitionsnivå Göteborgs Stad anser att förvaltningar och styrelser ska ha då vi i dagsläget är ganska långt från målsättningarna i programmet. För att nå högre måluppfyllelse kan det handla om en rad olika områden bland annat resurser, kunskaper möjlighet till samverkan och hur arbetet styrs på en central strategisk nivå.

När det gäller **Rätten till information och kommunikation** vill stadsdelen framhålla vikten av att kommunikation ska anpassas så att alla personer kan förstå och uttrycka behov och synpunkter. Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla även andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till de personerna med behov av andra former av stöd.

Gällande **Rätten till ett tryggt liv** bedömer stadsdelen att skrivelsen bör vara mer specifik i programmet vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation. God kompetens krävs för att säkerställa god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer.

Strategi 4:2 bör justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

Under området **Rätten till bästa möjliga hälsa** ser stadsdelen att det är av vikt att även nämna Rätten till tandvård. Socialstyrelsen pekar i rapporten *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning, Lägesrapport 2019* på att få personer med insatser enligt LSS har fått nödvändig tandvård

Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en facknämnd medför krav på god, ömsesidig samverkan där behoven av och rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård hos personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra.

Strategi 5:2 bör förtydliga att stadens verksamhet i samverkan med andra huvudmän, extern samverkan, ska bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses.

Gällande **Rätt till fungerande bostad** uppfyller inte Göteborgs Stad målet om att ha en geografiskt jämn fördelning av BmSS. Faktorer som till exempel ekonomiska

förutsättningar att bygga satt gränser för möjligheter till jämn etablering. Viljan att hålla samman kompetens kring vissa boendeformer i olika stadsdelar har också bidragit till en ojämn fördelning av BmSS med särskild inriktning. Givet den ojämna geografiska spridning och brist på BmSS som i nuläget råder kan det vara svårt att i någon större utsträckning realisera målsättningar om valfrihet för den enskilde.

10. Rätten till en meningsfull fritid

- I tillägg till strategi 10:1 bör staden också bidra med sin kompetens inom funktionshinder i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället.

SLKS bedömning

För att kunna nå målen i programmet krävs god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, säkerställa tillgänglighet i staden inom respektive nämnd och styrelsers ansvarsområden samt samverkan internt och externt.

I samband med uppdraget, att utreda hur ett strategiskt samarbete kan utformas för att underlätta för fler människor med funktionsnedsättning att få anställning i staden, konstaterar stadsledningskontoret att funktionshinderrörelsen är en viktig samverkanspartner tillsammans med Göteborgs Stad som arbetsgivare. Exempel på utvecklingsfrågor för strategiskt samarbete med stadens nämnder och styrelser är frågor som handlar om kompetensförsörjning, arbetsdelning och utformning för tillgänglighet på stadens arbetsplatser. De fackliga organisationer har en självklar plats i alla former av samarbeten, och på alla nivåer, i utvecklingsfrågor som rör arbetsgivarpolitiken. Utifrån detta bör samverkan ske inom ramen för kontinuerliga utvecklingsinitiativ på central, strategisk nivå

Sergio Garay	Monica Sörensson
Stadsdelsdirektör	Sektorchef IFO-FH

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-15

Svar på utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 164, N133-0184/20

Göteborgs stads program för full delaktighet till personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige i juni 2016 och utvärderades 2019. Kommunfullmäktige gav då kommunstyrelsen i uppdrag att revidera programmet i enlighet med de synpunkter som framkom i utvärderingen.

Det reviderade programmet är nu utsänt på remiss till samtliga stadsdelsnämnder och övriga nämnder i staden.

Beslut

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda

1. översänder upprättat tjänsteutlåtande till stadsledningskontoret som eget yttrande senast den 20 juni med önskemål om beaktande av de synpunkter som framkommer i förvaltningens överväganden om revideringen av Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

2. förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2020-04-23
Bilaga 1: Förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
Bilaga 2: Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m.

Protokollsutdrag skickas till

Remissvar ska vara inskickat till stadsledningskontoret senast den 20 juni 2020.

Dag för justering

2020-06-15

Vid protokollet

Sekreterare
Anna Kihlén

Ordförande
Hanna Linnea Wettermark Sköld (L)

Justerande
Ulf Carlsson (MP)

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-23
Diarienummer N133-0184/20

Handläggare
Anna-Lena Grahn, Christina Kostet, Rose-Marie Karlsson
Telefon: 031-365 6446
E-post:anna-lena.grahn @orgryteharlanda.goteborg.se
christina.kostet@orgryteharlanda.goteborg.se
rose-marie.karlsson@orgryteharlanda.goteborg.se

Yttrande ang revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda

1. översänder upprättat tjänsteutlåtande till stadsledningskontoret som eget yttrande senast den 20 juni med önskemål om beaktande av de synpunkter som framkommer i förvaltningens överväganden om revideringen av Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2. förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Göteborgs stads program för full delaktighet till personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige i juni 2016 och utvärderades 2019. Kommunfullmäktige gav då kommunstyrelsen i uppdrag att revidera programmet i enlighet med de synpunkter som framkom i utvärderingen.

Det reviderade programmet är nu utsänt på remiss till samtliga stadsdelsnämnder och övriga nämnder i staden.

Programmet gäller till år 2026 och ska utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet under programperiodens sista år.

Förvaltningen ser positivt på att man tydliggjort uppföljningsprocessen och arbetat in den i stadens övriga uppföljning. Det är en förutsättning för att programmet ska kunna ge ett reellt avtryck för personer med funktionsnedsättning i staden. Programmet är i många delar väldigt generellt hållet och kräver tydliga konkretiseringar samt samverkan över verksamhetsgränsen. Under rubriken Förvaltningens bedömning finns ett antal synpunkter som avser konkretiseringar av programmets strategier för att uppnå målen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att konsekvenserna av revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan medföra kostnadsökningar

om programmets mål till fullo ska uppnås eftersom endast kärnverksamhet ryms inom nämndens befintliga ramar.

Bedömning ur ekologisk dimension

I Göteborgs stads miljöpolicy anges att staden ska minska miljöpåverkan och skapa en god livsmiljö för alla som bor, arbetar i eller besöker Göteborg. Genom att arbeta utifrån de mål och strategier som föreslås i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan staden bli en tillgängligare stad vilket underlättar för personer med funktionsnedsättning att delta i arbetet med att minska miljöpåverkan.

Bedömning ur social dimension

Genomförande av föreslagna mål och strategier i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms medföra en positiv inverkan på personer med funktionsnedsättning oavsett ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller könsidentitet. Det förstärks i programmets prioriterade strategier om universell utformning som innebär att utformningen av samhället ska ske så att inte någon utesluts. Stadens verksamheter behöver i enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

Programmets mål och strategier betonar nämnder och styrelsers samverkan internt och externt i staden, men även vikten av helhetssyn. Det förväntas stärka relationen mellan enskilda invånare och stadens verksamheter, mellan staden och intresseorganisationer samt mellan staden och andra aktörer till exempel andra myndigheter.

Samverkan

Information i Förvaltningens samverkansgrupp, FSG, sker den 3 juni 2020

Information i Lokal samverkansgrupp, LSG, för IFO-FH sker den 2 juni 2020

Information i Loka samverkansgrupp, LSG, för SoK sker den 2 juni 2020

Medlemmarna i Örgryte-Härlandas Funktionshinderråd har fått programmet för påseende per mail och möjlighet att skicka in synpunkter.

Bilagor

1. Förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt redovisning av uppdrag gällande strategisk samverkan i funktionshinderfrågor m.m.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet till samtliga stadsdelsnämnder och övriga nämnder i Göteborgs stad samt råd för funktionshinderfrågor och pensionärsråd samt de deltagande intresseorganisationerna. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet.

Remissvar ska vara inskickat till stadsledningskontoret senast den 20 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14 och utvärderades 2019. Utvärderingen visade bland annat att det bedrivs arbete inom alla rättighetsområden men i varierande omfattning. Stadsledningskontoret konstaterade vidare att utvärderingens resultat visar att det finns ett flertal punkter där programmet skulle kunna utvecklas. Dessa gäller främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten - rollen -och arbetssätten gentemot andra styrande dokument. Kommunfullmäktige gav den 28 mars 2019 kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, revidera Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i enlighet med de synpunkter som framkommit i utvärderingen samt vad som framgår av yrkande från M, L och C den 27 februari 2019. I samband med revideringen skulle kommunstyrelsen även undersöka

- vilka data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete.
- se över om mätmetoder i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.
- säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och sitt eget ansvar för dess genomförande.

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till Göteborgs stads program för full delaktighet till samtliga stadsdelsnämnder och övriga nämnder i Göteborgs stad samt råd för funktionshinderfrågor och pensionärsråd samt de deltagande intresseorganisationerna. Remissen avser remissinstansernas uppfattning om det reviderade programmet.

Metod vid revidering av programmet

I beredningen av ärendet har stadsledningskontoret samverkat med en referensgrupp utsedda av Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Stadsledningskontoret och referensgruppen har bland annat haft dialog kring planeringen av revideringen och vad det reviderande programmet behöver omfatta, deltagande i workshops med representanter från stadens förvaltningar och bolag, samt vid insamling av resultat från workshoparna.

Stadsledningskontoret har genomfört tre workshops för inhämtande av synpunkter och förankring av arbetet. Workshopen har haft ett brett deltagande från stadens förvaltningar (både fackförvaltningar och stadsdelsnämnder) samt från Stadshus AB. Ytterligare workshop har genomförts med representanter från Ungdomsfullmäktige. Deltagarna fick

då lämna synpunkter på vad man anser är angelägna frågor relaterat resultaten ur de tidigare workshoparna.

I revideringen har relevanta dokument och litteratur använts som kunskapsunderlag.

Det nationella funktionshinderpolitiska målet

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken har FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt. Det innebär att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- Principen om universell utformning
- Befintliga brister i tillgängligheten
- Individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- Att förebygga och motverka diskriminering

Dessa områden är beroende av varandra och behöver hanteras tillsammans, isolerade ger det inte den effekt som förväntas.

Förslag till reviderat program

Justeringar som gjorts i det reviderade programmet:

- kopplat programmet till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar
- betonat barnrättsperspektivet, mångfald och den heterogena grupp som personer med funktionsnedsättning utgör
- förtydligat de mänskliga rättigheterna genom att koppla till artiklar i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- formulerat färre men bredare mål samt identifierat strategier, och indikatorer
- förtydligat vikten av samverkan och det tvärsektoriella område som funktionshinder utgör
- identifierat följande förutsättningar: kunskap om mänskliga rättigheter, livsvillkor och funktionsnedsättning, uppföljningar och statistiska underlag, tillgänglighet samt samverkan
- definierat begrepp
- identifierat relaterade styrande dokument
- tidsatt programmet

Förslag till reviderat program finns i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

Identifierade förutsättningar

För att Göteborgs Stad ska kunna vara en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna för att identifiera och ta bort hinder som uppstår i att utöva sina rättigheter. I stadsledningskontorets kontakt med

Länsstyrelsen i Västra Götaland och Myndigheten för delaktighet har man inte kunnat identifiera någon kommun som arbetar med uppföljning av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. I de allra flesta kommuner är underlaget för litet för att kunna ge statistiskt säkerställda data över tid.

Göteborgs Stads program för full delaktighet förpersoner med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser, det behövs samverkan. Kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan. Programmets olika rättighetsområdena påverkar varandra. Det innebär till exempel; för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och ute miljö, ett eventuellt individuellt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar. Rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och resultat för att komma närmare måluppfyllelse.

Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys. Universell utformning handlar om att göra rätt från början, att utforma och planera samhället så att man inte utesluter någon. På så sätt undviker man att skapa behov av anpassningar i efterhand.

Uppföljning av programmet

Programmet gäller till år 2026 och utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet under programperiodens sista år.

Programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Flera av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljningen.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning behöver säkerställas och integreras i det planerade och pågående arbetet och i de dokument som styr det arbetet.

Måluppfyllelsen av programmet föreslås följas via ett antal indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå funktionshinder (till exempel LSS-verksamhet och särskola). De flesta indikatorer på samhällsnivå är hämtade från frågor i Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor?” 2020. Den riktar sig till befolkningen i Göteborg mellan 16–84 år och genomförs vart annat år. I enkäten finns en ny fråga om den svarande har en funktionsnedsättning. Genom att redovisa svar från personer med respektive utan funktionsnedsättning kan det vara möjligt att få en indikation på måluppfyllelsen om lika villkor som andra. Genom några indikatorer på verksamhetsnivå går det även att redovisa en jämförelse mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Här finns det behov av ytterligare mått, till exempel inom rättighetsområdet utbildning. De indikatorer som specifikt mäter verksamheter riktade mot personer med funktionsnedsättning utgörs av mått från brukarenkäter. De kommer att kunna ge en indikation på utvecklingen över tid, men inte ge en indikation på måluppfyllelsen om lika villkor som andra. Några indikatorer mäter utvecklingen av stadens verksamheter som direkt berör barn.

Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med början 2022. Det är möjligt att det finns mål som behöver belysas ytterligare genom kompletterande mätningar.

Kännedom och ansvar

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser.

Till stöd för kommunstyrelsens uppdrag från budget 2020 att göra programmet känt samt verka för programmets genomförande i nämnder och bolag har stadsledningskontoret påbörjat arbetet med en kommunikationsplan. Kommunikationsplanen innefattar inledningsvis aktiviteter som bidrar till att öka kännedomen om revideringen av programmet och innehållet i planen kommer löpande under året att anpassas och utvecklas. Aktiviteter som finns i planen är till exempel planering och genomförande av spridningskonferenser, informationstillfällen och material om programmet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ser positivt på att man tydliggjort uppföljningsprocessen och arbetat in den i stadens övriga uppföljning. Det är en förutsättning för att programmet ska kunna ge ett reellt avtryck för personer med funktionsnedsättning i staden. Det är dock tveksamt hur vilka slutsatser som går att dra utifrån den nationella folkhälsoenkäten då svarsfrekvensen är ganska låg och det är svårt att med frågorna avgöra hur många som har en funktionsnedsättning. Det är bra och tydligt med kopplingen till FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En hänvisning till och koppling till programmet Åldersvänliga Göteborg saknas dock i programmet. Det finns många beröringspunkter och gemensamma frågor, bland annat tillgänglighet. Programmet är i många delar väldigt generellt hållet och kräver tydliga konkretiseringar samt samverkan över verksamhetsgränser. När det gäller problembeskrivningen under varje rättighetsområde hade det ökat förståelse och tydlighet för läsaren med källhänvisningar. Nedan följer kommentarer till några rättighetsområden.

Rätten till ett självständigt liv

- Begreppet ”helhetsperspektiv” som används i strategi 1:2 kan uppfattas som ett vitt begrepp som eventuellt kan behöva konkretiseras och förtydligas.

Rätten till information och kommunikation

- Strategi 2:1 anger att kommunikation ska anpassas så att alla personer kan förstå och uttrycka behov och synpunkter. Det är dock viktigt att nämna att behovet och utformandet av individuellt anpassad kommunikation är central för framgångsrikt arbete med strategin.
- Strategi 2:2 behandlar användandet av digital teknik. I nuläget saknar delar av stadens verksamheter, såväl Bostäder med särskild service, Daglig verksamhet som Äldreboenden grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi. Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik.
- Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla även andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till dem som har behov av andra former av kommunikationsstöd.

Rätten till ett tryggt liv

- Strategi 4:1 bör vara mer specifik och tydligare vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till alla personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation. Rätt kompetens krävs för att säkerställa god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer. Detta bör vara ett fokusområde med så konkreta mål som möjligt.
- Strategi 4:2 bör justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar *och särskilt beaktar* personer med funktionsnedsättning.” Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

Rätten till bästa möjliga hälsa

- Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en kommande facknämnd medför krav på god, ömsesidig samverkan där behoven av och rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård för personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra.
- Strategi 5:2 bör förtydliga att stadens verksamheter i intern och extern samverkan ska bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får rätt till bästa möjliga hälsa.

- Strategi 5:3 bör förtydliga att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska få del av hälsofrämjande och förebyggande insatser som tillexempel främjar intaget av näringsriktig kost, fysisk aktivitet, social samvaro samt möjligheten att delta i screening i offentliga folkhälsoprogram.
- Ett centralt mål i Göteborg stads folkhälsoprogram handlar om att öka möjligheter till inflytande och att kunna påverka sitt liv och en stor del av det hälsofrämjande arbetet handlar om att underlätta för individen att göra hälsosamma val. Förvaltningen hade gärna sett ett större fokus på att verka för fler tillgängliga hälsofrämjande mötesplatser och miljöer för att stödja allas möjlighet att ta kontroll över sin hälsa och sina levnadsvanor.

Rätt till fungerande bostad

- Staden har som mål att ha en geografiskt jämn fördelning av BmSS. Dock har andra faktorer, som till exempel praktiska och ekonomiska förutsättningar att bygga, satt gränser för möjligheter till jämn etablering. Viljan att hålla samman kompetens kring vissa boendeformer i olika stadsdelar har också bidragit till en ojämn fördelning av BmSS med särskild inriktning.
  Givet den ojämna geografiska spridning och brist på BmSS som i nuläget råder kan det vara svårt att i någon större utsträckning realisera målsättningar om valfrihet för den enskilde.

Rätten till en meningsfull fritid

- I tillägg till strategi 10:1 bör staden också bidra med sin kompetens inom funktionshinder i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället.

Beslutet skickas

Remissvar ska vara inskickat till stadsledningskontoret senast den 20 juni 2020.

Annika Ljungh

Tf. Stadsdelsdirektör

Rose-Marie Karlsson

Områdeschef

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-06-17

Svar på remiss - Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

§ 184, N132-0310/20

Ärendet

En remiss har inkommit från Kommunstyrelsen med begäran om yttrande avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet har remitterats till alla stadsdelsnämnder och Social resursnämnd samt till flertalet av stadens övriga nämnder och råd, och till intresseorganisationer inom området. Yttrandet ska vara nämndbehandlat och skickas till Kommunstyrelsen senast den 20 juni 2020.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2020-04-17.

Beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg tillstyrker revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Stadsdelsnämnden har i ”Förvaltningens bedömning” samt i ”Bilaga 1 Förvaltningens synpunkter” formulerat flertalet förslag avseende programmets struktur och innehåll och översänder dessa till stadsledningskontoret för beaktande i uppdateringen av programmet inför beslut i kommunfullmäktige.
3. Stadsdelsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-06-17

Vid protokollet

Sekreterare
Annika Funkqvist

Ordförande
Peter Mattiasson

Justerande
Stina Sewén

Vid protokollet

Annika Funkqvist

Rätt utdraget intygar i tjänsten

Joakim Barkström
Registrator

Förvaltningens synpunkter på delarna i det reviderade programmet ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026”

1. Kommentarer till kapitlet ”Inledning”

Förvaltningen anser att inledningen behöver omformuleras för att ge mer bakgrundsinformation och förklara programmets struktur/systematik/upplägg. Se synpunkter om vad under följande rubriker.

- *Kommentar till avsnittet ”Syftet med detta program”*

Programmets syfte är: Att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Förvaltningen vill uppmärksamma att ordet ”funktionshinderpolitiska” inte bör användas i programmet. Det korrekta begreppet är ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken”. Ordet återfinns även i avsnittet ”Bakgrund”.

Förvaltningen anser att syftet att tydliggöra förväntningar på nämnder och styrelser snarare är syftet med revideringen av programmet än själva programmet. Förvaltningen föreslår att ett förtydligande av dessa två olika delar görs i inledningen; dels en bakgrund till revideringen av programmet och syftet med denna revidering, dels en bakgrund till programmet och syftet med själva programmet.

Förvaltningen föreslår att syftet med programmet omformuleras till att handla om att skapa jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället genom att personer med funktionsnedsättning får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda i mötet med staden och genom stadens kärnuppdrag.

Som komplement till programmets syfte föreslår förvaltningen att ett övergripande mål formuleras. Det handlar om att programmet ska hjälpa nämnder och styrelser att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderpolitiken säkerställa att alla rättighetsområden beaktas i det ordinarie arbetet samt att nämnder och styrelser är medvetna om de förväntningar och det ansvar som åligger dem för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.

Senare i inledningen i avsnittet ”Uppföljning av detta program” anges ytterligare ett syfte för programmet om att ”funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljning.” Förvaltningen anser att alla syften ska identifieras under samma rubrik för en korrekt och lättillgänglig förståelse av programmet. Syften ska inte tillkomma eller omformuleras på andra platser i programmet. Dessutom anser förvaltningen att detta nya uppföljningssyfte inte ska vara ett syfte för programmet. Det är snarare ett uppdrag om att införa funktionshinderperspektivet verksamheternas i ordinarie arbete, vilket kan fångas upp i det övergripande målet som förvaltningen föreslår.

Syftet i det reviderade programmet är att förtydliga förväntningarna på nämnder och styrelser. Förvaltningen anser dock att det saknas ett sammanhållet resonemang av vilka dessa förväntningar är, samt hur och var de framställs i programmet. Detta anser förvaltningen bör tydliggöras i inledningen för att underlätta förståelsen och tolkningen av dessa förväntningar. Förvaltningen tolkar det som att förväntningarna på nämnderna och styrelserna dels är det ansvar som tilldelas dem i respektive

rättighetsområde i programmet att genomföra tillhörande mål och strategier, dels resonemanget om att funktionshinderperspektivet ska ingå i ordinarie uppföljning och verksamhetsutveckling.

Förvaltningen understryker särskilt vikten av att tydliggöra förväntningar och det fördelade ansvaret för programmet på alla nämnder och styrelser inför den nya nämndorganisation som införs i staden 2021.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende syftet för detta program

- Byt ut ordet ”funktionshinderpolitiska” i syftet och på övriga platser i programmet till det korrekta begreppet ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken”.
- Omformulera programmets syfte till att handla om att skapa jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället genom att personer med funktionsnedsättning får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda i mötet med staden och genom stadens kärnuppdrag.
- Lägg till ett övergripande mål för programmet som handlar om förväntningarna på nämnder och styrelser att med hjälp av programmet utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderpolitiken säkerställa att alla rättighetsområden beaktas i det ordinarie arbetet samt att nämnder och styrelser är medvetna om de förväntningar och det ansvar som åligger dem för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.
- Flytta eller omformulera syftet som står senare i inledningen under avsnittet ”Uppföljning av detta program” om att ”funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljning.” Förvaltningen föreslår dock att detta uppföljningssyfte inte ska vara ett syfte för detta program, utan läggs in i det nya övergripande målet som förvaltningen föreslår.
- Förtydliga i inledningen dels en bakgrund till revideringen av programmet och syftet med denna revidering, dels en bakgrund till programmet och syftet med själva programmet.
- Lägg till i inledningen ett sammanhållet resonemang om vilka förväntningar på nämnder och styrelser som identifieras i detta program samt hur och var de framställs i programmet.

- *Kommentar till avsnittet ”Vem omfattas av programmet”*

Här framgår att stadens alla nämnder och styrelser omfattas av programmet. Förvaltningen bedömer är detta är en förutsättning för att det ska kunna genomföras, istället för att enbart kopplas till någon eller några nämnder, såsom den nya nämnden med ansvar för funktionsrättsfrågor och stöd till personer med funktionsnedsättning (nämnden för funktionsstöd).

- *Kommentar till avsnittet ”Bakgrund”*

I bakgrunden beskrivs det fullmäktigebeslut som ligger till grund för detta reviderade program, och att revideringen skulle säkerställa att programmet fick en ännu tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna samt det nationella funktionshinderspolitiska målet.

Observera att ”det nationella funktionshinderspolitiska målet” behöver ändras till det korrekta begreppet ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken”.

Förvaltningen föreslår att det läggs till ett kortare resonemang i bakgrunden om hur personer med funktionsnedsättning representerats i revideringen av programmet och vilka samråd som skett.

Förvaltningen föreslår att information om skillnaden mellan det gamla och nya programmet läggs in i inledningen, till exempel i bakgrunden. En workshop har genomförts med

funktionshinderverksamheterna i staden om det reviderade programmet, där följande jämförelse med tidigare program presenterades som skulle kunna användas i programmet; Det reviderade programmet är mer omfattande än tidigare. I det förra programmet fanns fem målområden, nu finns tio rättighetsområden/mål. Det nya programmet har mer utvecklade strategier samt utförligare beskrivning av koppling till nationella och internationella mål och rättigheter. Det finns även mer omfattande bakgrundsmaterial och förklaringar. Dessutom är indikatorerna annorlunda och en tydligare uppdelning av indikatorer på olika nivåer, bland annat på verksamhetsnivå med mer fokus på enkätresultat.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende bakgrunden

- Byt ut ordet ”funktionshinderpolitiska” i bakgrunden och på övriga platser i programmet till det korrekta begreppet ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken”.
- Formulera ett kortare resonemang i bakgrunden om hur personer med funktionsnedsättning representerats i revideringen av programmet och vilka samråd som skett.
- Skriv in i inledningen, till exempel i bakgrunden, en information om skillnaden mellan det gamla och nya programmet.

- *Kommentar till avsnittet ”Koppling till andra styrande dokument”*

Avsnittet är indelat i tre nivåer: Internationellt, Nationellt och Lokalt. För att undvika missförstånd och för tydlighetens skull så föreslår förvaltningen att rubriken ”Lokalt” ändras till ”Göteborgs Stad” då lokala styrdokument vanligtvis avser dem som tas fram i stadsdelar och andra förvaltningar, inte dem på övergripande stadennivå.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende koppling till andra styrande dokument

- Ändra rubriken ”Lokalt” till ”Göteborgs Stad”.

- *Kommentar till avsnittet ”Uppföljning av detta program”*

I detta avsnitt informeras om att uppföljningen av programmet ska göras genom att utvecklingen av måluppfyllelsen följs via ett antal indikatorer på samhälls- och verksamhetsnivå. Dessa är sammanställda i en bilaga och finns inte formulerade i själva avsnittet. Stadsledningskontoret ska göra en baslinjemätning och sedan följa indikatorerna vart annat år. Det står dessutom att det är möjligt att det finns mål som behöver belysas ytterligare genom kompletterande mätningar.

Utöver informationen om uppföljningen av programmet så smyger det sig i detta avsnitt även in ett nytt syfte för programmet som inte framgår av syftet i inledningen ovan; att synliggöra funktionshinderperspektivet i ordinarie uppföljning och verksamhetsutveckling, och att ett flertal av indikatorerna kan utgöra en del av den verksamhetsuppföljningen. Förvaltningen anser att alla eventuella syften enbart ska formuleras under en syftes-rubrik i inledningen, och inte tillkomma eller omformuleras i den löpande texten.

Förvaltningen anser att avsnittet om uppföljning av programmet och arbetet med indikatorerna bör omformuleras och tydliggöras för att kunna förstås och genomföras korrekt, och att frågorna om uppföljning i stadens riktlinje för styrande dokument besvaras ytterligare: Vem är ansvarig, när och hur ska programmet följas upp? Tydliggör även skillnaden mellan de två delarna som dels handlar om uppföljning av programmets mål, dels om att få in funktionshinderperspektivet i den ordinarie systematiska verksamhetsuppföljningen och verksamhetsutvecklingen.

Förvaltningen tolkar det som att uppföljningen av programmet ska göras på följande sätt:

- Följa måluppfyllelsen via indikatorer – Ansvar outtalat

- Göra en baslinjemätning av indikatorerna och följa dem vart annat år – Ansvar SLK
- Eventuellt följa måluppfyllelsen via andra mätningar av målen – Ansvar outtalat
- Indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljningen för att synliggöra funktionshinderperspektivet i ordinarie uppföljning – Ansvar outtalat

Förvaltningen konstaterar att stadsledningskontoret (SLK) är den enda som nämns som ansvarig i avsnittet om uppföljning av programmet, i sitt uppdrag att göra en baslinjemätning och mäta indikatorer vart annat år. Det framgår dock inte om SLK har ett övergripande helhetsansvar för uppföljningen av programmet, vilket borde tydliggöras om så är fallet. Förvaltningen efterfrågar mer information om vad som ingår i SLK:s ansvar, om det finns andra som ansvarar för de olika delarna i uppföljningen av programmet, hur de olika delarna i uppföljningen ska gå till, samt när och vem som ska genomföra dessa.

Förvaltningen föreslår att det görs en tydligare koppling av uppföljningen och av indikatorerna till respektive mål, vilket kan uppnås genom att det införs en rubrik om uppföljning under varje mål. Där kan det tydliggöras vem som ansvarar för uppföljningen av målet, vem som ansvarar för uppföljningen av vilka indikatorer, vem som ansvarar för andra mätningar av målen, samt eventuellt om indikatorerna även kommer att införas i ordinarie verksamhetsuppföljning.

Förvaltningen föreslår även att det skrivs in en kort förklaring av vad de framtagna indikatorerna handlar om, att de är kopplade till rättighetsområdena/målen, hur de har tagits fram, varför just dessa indikatorer, kopplingen till mänskliga rättigheter, det nationella målet för funktionshinderpolitiken samt Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor”.

Förslagsvis bör en återkoppling till Kommunfullmäktiges två beslut om uppföljning göras under denna rubrik. Besluten handlar om att i samband med revideringen undersöka vad för data som kan tas fram genom att beställa Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” utifrån perspektiven funktionsnedsättning och trygghet och värdera om det kan bidra till stadens uppföljningsarbete, samt se över om förändringar i vad och hur vi mäter i befintlig uppföljning kan förbättras med syfte att få mer kunskap om hur arbetet med full delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortgår.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende uppföljning av detta program

- Flytta eller omformulera det nya syftet som framkommer i detta avsnitt, om att ”funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i verksamhetsutvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljning.” Förvaltningen anser att alla eventuella syften enbart ska formuleras under en syftes-rubrik i inledningen, och inte tillkomma eller omformuleras i den löpande texten. Förvaltningen föreslår dock att detta uppföljningssyfte inte ska vara ett syfte för detta program, utan läggs in i det nya övergripande målet som förvaltningen föreslår.
- Omformulera och tydliggör hela avsnittet om uppföljning av programmet, inklusive arbetet med indikatorerna, för att ytterligare tydliggöra vem som ska ansvara för uppföljningen av programmet, samt när och hur det ska följas upp.
- Förklara vad de framtagna indikatorerna handlar om, att de är kopplade till rättighetsområdena/målen, hur de har tagits fram, varför just dessa indikatorer, kopplingen till mänskliga rättigheter, det nationella målet för funktionshinderpolitiken samt Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor”.
- Tydliggör vad som ingår i SLK:s ansvar och om det finns andra (nämnder och styrelser) som ansvarar för de olika delarna i uppföljningen av programmet, hur de olika delarna i

uppföljningen ska gå till, samt när och vem som ska genomföra dessa. Tydliggör ansvaret för vem som ska följa måluppfyllelsen via indikatorer, eventuellt följa måluppfyllelsen via andra mätningar av målen, och att indikatorer kan utgöra en del av verksamhetsuppföljningen, utöver att SLK ska göra en baslinjemätning av indikatorerna och följa dem vart annat år. Tydliggör om SLK har ett övergripande helhetsansvar för uppföljningen av programmet.
- Tydliggör att det finns två delar som handlar om uppföljning; dels den som handlar om uppföljning av programmets mål, dels den som handlar om att få in funktionshinderperspektivet i den ordinarie systematiska verksamhetsuppföljningen och verksamhetsutvecklingen.
- Inför en rubrik om ”uppföljning av detta mål” under varje mål där indikatorerna för respektive mål läggs in. Där kan det även tydliggöras vem som ansvarar för uppföljningen av målet, vem som ansvarar för uppföljningen av vilka indikatorer, vem som ansvarar för andra mätningar av målen, samt eventuellt om indikatorerna även kommer att införas i ordinarie verksamhetsuppföljning.

2. Kommentarer till kapitlet ”Programmet”

- *Kommentar till avsnittet ”Förutsättningar”*

Förvaltningen föreslår att den inledande förklaringen av förutsättningarna tydliggörs för en ökad förståelse av avsnittet; Förutsättningar för vad, vilka de är och varför de förklaras här.

Förvaltningen föreslår även att programmets upplägg och systematik förklaras tidigare under inledningen ovan, för att läsaren ska kunna tillgodogöra sig informationen i själva programmet på ett enkelt sätt. Förvaltningen anser även att en förklaring av rättighetsområdena ska göras i inledningen. Under förutsättningarna står ”för att uppnå målen” och ”de olika rättighetsområdena”, men dessa har inte nämnts tidigare i programmet vilket försvårar förståelsen av texten.

Förvaltningen anser att det behövs en bakgrundsförklaring av vad ett rättighetsområde är och varför de finns med i detta program. Kopplingen till de mänskliga rättigheterna framgår bara av en oförklarad bild/bubbla med artiklar i. Förklara var områdena kommer ifrån, om de är plockade från de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Likaså, varifrån kommer artiklarna i bubblorna, vilken konvention? Det framgår inte av bubblorna vilken konvention artiklarna tillhör, utan det är nog underförstått att det är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt med tydlig systematik för förståelsen av programmet.

Förvaltningen föreslår att informationen i detta avsnitt om förutsättningar flyttas till inledningen ovan för att skapa en sammanhållen bakgrund och för att bidra till en tydligare systematik och förståelse för programmet. Ett förslag är dessutom att lägga in begreppet kompetens (hur du omsätter din kunskap), inte enbart kunskap, i förutsättningarna. Förslagsvis bör även stadens råd för funktionshinderfrågor nämnas i förutsättningarna, som en samverkanspart och resurs.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende förutsättningar

- Flytta informationen i detta avsnitt till inledningen tidigare i programmet.
- Tydliggör den inledande förklaringen av förutsättningarna för en ökad förståelse av avsnittet; förutsättningar för vad, vilka de är och varför de står här.
- Förklara vad ett rättighetsområde är redan i inledningen/bakgrunden i programmet, samt varför de finns med i detta program, och varifrån de kommer.
- Förklara var artiklarna i bilderna av bubblor kommer ifrån.
- Lägg till begreppet kompetens (hur du omsätter din kunskap) i förutsättningarna.

- Lägg till en information om att stadens råd för funktionshinderfrågor är en samverkanspart och resurs i arbetet med programmet.

- *Kommentar till avsnittet ”Mänskliga rättigheter som grund”*

Tidigare under bakgrunden i inledningen nämns uppdraget från fullmäktige om att tydliggöra programmets koppling till de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderpolitiken. Förvaltningen anser dock att kopplingen mellan rättighetsområdena och målen i programmet och de mänskliga rättigheterna samt det nationella målet för funktionshinderpolitiken behöver tydliggöras ytterligare i inledningen. Förvaltningen föreslår därmed att även detta avsnitt om ”Mänskliga rättigheter som grund” flyttas till inledningen.

Varje rättighetsområde i programmet är kopplat till de mänskliga rättigheterna genom att det i bilder av bubblor bredvid texten hänvisas till olika artiklar. Det finns dock ingen förklaring till dessa bubblor någonstans i texten, eller från vilken/vilka konventioner artiklarna är tagna. Det behöver framgå tydligare att samtliga rättighetsområden och målformuleringar i programmet kan härledas från artiklar i en FN-konvention.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende mänskliga rättigheter som grund

- Flytta informationen i detta avsnitt till inledningen tidigare i programmet.
- Tydliggör ytterligare redan i inledningen kopplingen mellan rättighetsområdena/målen i programmet och de mänskliga rättigheterna/det nationella målet för funktionshinderpolitiken.
- Förklara bilderna av bubblorna och var artiklarna kommer ifrån.

- *Kommentar till avsnittet ”Rättighetsområden, mål och strategier”*

Avsnittet inleds med en kort förklaring av det kommande upplägget i programmet. Förvaltningen anser att både förklaringen och den följande systematiken i programmet behöver tydliggöras ytterligare. Det behövs en förklaring av vad ett rättighetsområde är och varför programmet är indelat i sådana, samt varifrån begreppet rättighetsområde är hämtat.

Förvaltningen anser att den inledande texten under varje områdesrubrik är informativ och återkopplar till mänskliga rättigheter och till praktisk omsättning av området på ett bra sätt. Det vore dock bra om texten om målen och strategierna fångade upp denna mer specificerade inledande text så att de överensstämmer mer. Det är bra att göteborgsperspektiv och problem synliggörs. Det är dock viktigt att lägga till källhänvisningar till det som avser målgruppens upplevelser, vilket genomgående saknas i programmet. Även bilaga 3 med redogörelsen av använt informationsmaterial bör skrivas enligt en korrekt referenshantering för att bli tydlig och strukturerad.

Förvaltningen anser även att en förklaring behövs av vad som kommer att tydliggöras under varje rättighetsområde, för att underlätta förståelsen av innehållet och systematiken: Mål att uppnå; Prioriterade strategier för att uppnå målen; Ansvariga. Dessutom bör rubriken ”Uppföljning av målet” läggas till, för en tydlig koppling till uppföljning och ansvaret för måluppföljningen.

Förvaltningen anser att de tio målen och de tillhörande strategierna är bra men generella. Strategierna behöver ge mer vägledning för att programmet ska kunna omsättas av alla nämnder och styrelse och i verksamheterna på ett effektivt och framgångsrikt sätt. Förvaltningen föreslår antingen att strategierna specificeras något i programmet eller att programmet kompletteras med en stadenövergripande plan där strategierna konkretiseras.

Även med tanke på att programmet inte ska medföra några större ökade kostnader så behöver strategierna innehålla tydligare riktning och prioriteringar som är anpassade till verksamheternas

förutsättningar och resurser. Verksamheten har trots många år av arbete med dessa frågor mycket kvar att uppnå. För att uppnå de höga ambitioner som ställs upp i målsättningar och strategier kommer det troligtvis att krävas utökade resurser.

Under varje rättighetsområde anges Ansvariga. Den systematiken bör också förklaras i denna inledande text. I rubriken för avsnittet står inte ”Ansvariga” med, vilket det borde eftersom syftet med hela programmet är att tydliggöra förväntningarna på de ansvariga, samt för att underlätta navigeringen i programmet. Utveckla gärna vad ansvar respektive särskilt ansvar innebär kopplat till område, mål, strategier och uppföljning innebär. Kommer övriga nämnder och styrelser göra något när särskilda nämnder pekas ut? Ibland utses enbart ansvariga för ett område och ibland enbart särskilt ansvariga, och ibland både och. Gör gärna detta mer enhetligt under varje område. En tydlighet gällande ansvaret är dessutom viktigt inför den nya nämndorganisationen med facknämnder där gränssnittet mellan de olika nämnderna behöver vara tydligt.

Förvaltningen anser att en rubrik borde läggas till under detta avsnitt avseende ”Uppföljning av målet” så ansvaret för uppföljning samt tillhörande indikatorer tydliggörs i anslutning till målen och inte ligger i en separat bilaga.

En mer rättvisande rubrik för kapitlet är utifrån ovanstående resonemang ”Rättighetsområden, mål, strategier, uppföljning och ansvariga” även om den är lång.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rättighetsområden, mål och strategier

- Tydliggör den inledande förklaringen av det kommande innehållet och av upplägget i programmet ytterligare, förklara vad ett rättighetsområde är och varför programmet är indelat i sådana, samt varifrån begreppet rättighetsområde är hämtat. (Förslagsvis är detta redan förklarat i inledningen.)
- Förklara i den inledande texten i avsnittet vad som kommer att tydliggöras under varje rättighetsområde: Mål att uppnå; Prioriterade strategier för att uppnå målen; Ansvariga. Dessutom bör rubriken ”Uppföljning av målet” läggas till, för en tydlig koppling till uppföljning och ansvaret för måluppföljningen.
- Fånga upp den inledande mer specificerade texten under varje områdesrubrik i texten om målen och strategierna så att de överensstämmer mer.
- Specificera strategierna för att ange en tydligare riktning och prioriteringar antingen direkt i programmet eller komplettera programmet med en stadenövergripande plan där strategierna konkretiseras.
- Lägg till källhänvisningar till det som avser målgruppens upplevelser i de inledande texterna i rättighetsområdena.
- Ändra upplägget i bilaga 3, som redovisar använt informationsmaterial, till att följa upplägget för en korrekt referenshantering.
- Förklara vad Ansvariga innebär i den inledande texten i avsnittet, samt vad ansvar respektive särskilt ansvar innebär kopplat till område, mål, strategier och uppföljning.
- Enhetliggör angivandet av ansvariga och särskilt ansvariga under respektive mål så det följer samma systematik.
- Lägg till ordet ”Ansvariga” i rubriken för avsnittet.
- Lägg till en rubrik om ”Uppföljning av målet” i avsnittet, tydliggör ansvaret för uppföljningen av målet och lägg in tillhörande indikatorer.
- Ändra rubriken för avsnittet till ”Rättighetsområden, mål, strategier, uppföljning och ansvariga”

Kommentar till punkt 1. Rätten till ett självständigt liv
Mål: Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Förvaltningen vill understryka följande som framkom vid stadens workshop att begreppet ”helhetsperspektiv” som används i strategi 1:2 kan uppfattas som ett vitt eller vagt begrepp som kan behöva konkretiseras/förtydligas. Förslagsvis behövs en förklaring att man ingår i ett system, i ett sammanhang, som behöver beaktas, som skola, fritids, familj.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till ett självständigt liv

- Förtydliga begreppet helhetsperspektiv i strategi 1:2.

Kommentar till punkt 2. Rätten till information och kommunikation
Mål: Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.

Förvaltningen vill understryka följande som framkom vid stadens workshop. Gällande strategi 2:1 är behovet och utformandet av individuellt anpassad kommunikation central för framgångsrikt arbete med strategin. Strategi 2:2 behandlar användandet av digital teknik. I nuläget saknar delar av stadens verksamheter, såväl BmSS som DV, grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet/wifi. Detta utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik.(Denna brist finns dock inte i Östra Göteborg där samtliga BmSS och DV har grundläggande digital infrastruktur och tillgång till internet och trådlöst nätverk. Utöver utvecklandet av digital teknik för kommunikation är det också fortsatt viktigt att utveckla även andra stödformer för kommunikation. Ett ensidigt fokus på utveckling av digital teknik riskerar att bli diskriminerande i förhållande till personer med behov av andra former av stöd.

Förvaltningen föreslår även att en strategi handlar om att säkerställa att målgruppen för informationen har förstått den på avsett vis genom att förvaltningen förslagsvis tar kontakt, skapa referensgrupper etcetera.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till information och kommunikation

- Komplettera området med information om att behovet av och utformandet av individuellt anpassad kommunikation är centralt för framgångsrikt arbete med strategin, och vikten av att utveckla både digital teknik och även andra stödformer för kommunikation.
- Komplettera området med information om att i delar av stadens verksamheter, såväl Bostad med särskild service (BmSS) som Daglig verksamhet, saknas grundläggande digital infrastruktur som tillgång till internet och trådlöst nätverk, vilket utgör ett hinder för fortsatt utveckling av användandet av digital teknik.
- Komplettera området med information som handlar om att säkerställa att målgruppen för informationen har förstått den på avsett vis genom att förvaltningen förslagsvis tar kontakt, skapar referensgrupper etcetera.

Kommentar till punkt 3. Rätten till demokratisk delaktighet
Mål: Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Förvaltningen föreslår att en strategi om barns rätt till inflytande enligt barnkonventionen och att tillvarata barns demokratiska rättigheter läggs till detta mål.

Förvaltningen föreslår även att en barnkonsekvensanalys görs av programmet.

Den sista meningen i den inledande texten ”Staden saknar underlag från personer med funktionsnedsättningar i uppföljning av stadens verksamheter” behöver tydliggöras. Syftar den till demokratiska delaktigheter eller till delaktighet i stadens uppföljning av verksamheter? Eventuellt hör strategi 3:3 om att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna ihop med denna mening. Om den avser att samla in så kallad mångfaldsdata behöver lagligheten noga säkerställas.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till demokratisk delaktighet

- Lägg till en strategi om barns rätt till inflytande enligt barnkonventionen och att tillvarata barns demokratiska rättigheter.
- Gör en barnkonsekvensanalys görs av hela programmet.
- Tydliggör om den sista meningen i den inledande texten ”Staden saknar underlag från personer med funktionsnedsättningar i uppföljning av stadens verksamheter” syftar till demokratiska delaktigheter eller till delaktighet i stadens uppföljning av verksamheter.
- Säkerställ lagligheten i insamlandet av underlag inför analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

<u>Kommentar till punkt 4. Rätten till ett tryggt liv</u>
Mål: Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.

Utifrån den problembeskrivning som görs och att personer med funktionsnedsättning ska ha rätt till trygghet i alla aspekter av livet så skjuter strategierna lite vid sidan av målet genom att fokusera på god krisberedskap. Strategierna skulle också behöva omfatta övrigt trygghetsfrämjande arbete.

Förvaltningen vill understryka följande som framkom vid stadens workshop. Strategi 4:1 bör vara mer specifik vad gäller personer med funktionsnedsättning och utsatthet för våld i nära relationer. Skrivningen om att arbeta normmedvetet bör kompletteras med att ange att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation. God kompetens krävs för att säkerställa god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer. Strategi 4:2 bör justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar och särskilt beaktar personer med funktionsnedsättning.” Detta för att tydliggöra vikten av särskilt anpassade planer och information gällande krisberedskap.

Förvaltningen anser att Kommunstyrelsens särskilda ansvar för detta rättighetsområde behöver tydliggöras, och eventuellt att för- och grundskolförvaltningarna tilldelas särskilt ansvar.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till ett tryggt liv

- Lägg till strategier som omfattar övrigt trygghetsfrämjande arbete utöver krisberedskap.
- Komplettera skrivningen i strategi 4:1 med att stadens verksamheter ska vara utformade på ett sådant sätt att de kan erbjuda ett individuellt anpassat stöd till personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld och/eller våld i nära relation och att god kompetens är en förutsättning för god kvalitet i arbetet med våld i nära relationer.
- Strategi 4:2 bör justeras till ”Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar och särskilt beaktar personer med funktionsnedsättning.”
- Tydliggör vad Kommunstyrelsens särskilda ansvar för detta rättighetsområde innebär, och utred om för- och grundskolförvaltningarna också ska tilldelas särskilt ansvar för området.

<u>Kommentar till punkt 5. Rätten till bästa möjliga hälsa</u>
Mål: Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

Förvaltningen vill understryka följande som framkom vid stadens workshop. Placeringen av kommunens samlade hälso- och sjukvård inom en facknämnd medför krav på god och ömsesidig samverkan där behoven av och rätten till kvalitativ hälso- och sjukvård hos personer med funktionsnedsättning prioriteras på lika villkor som för andra. Strategi 5:2 bör förtydliga att stadens verksamhet i samverkan med andra huvudmän, extern samverkan, ska bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses.

När det gäller strategi 5:3 så har alla personer med funktionsnedsättning inte tillgång till kommunal hälso- och sjukvård. Kommunen är inte ansvarig för hälso- och sjukvård för andra personer med funktionsnedsättning än brukarna i kommunens verksamheter. Om även andra personer med funktionsnedsättning än verksamheternas brukare ska inkluderas i strategin så behöver det tydliggöras, samt att samverkan med primärvård behövs.

Formalia: Ta bort bindestrecken efter ”fysiska-, psykiska- …dimensioner” i den inledande texten.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till bästa möjliga hälsa

- Förtydliga strategi 5:2 att utöver intern samverkan ska stadens verksamhet i samverkan med andra huvudmän, extern samverkan, bidra till att säkerställa att personer med funktionsnedsättnings rätt till bästa möjliga hälsa tillgodoses.
- Tydliggör i strategi 5:3 att inte alla personer med funktionsnedsättning har tillgång till kommunal hälso- och sjukvård. Om även andra personer med funktionsnedsättning än verksamheternas brukare ska inkluderas i strategin så behöver det tydliggöras, samt att samverkan med primärvård behövs.
- Ta bort bindestrecken efter ”fysiska-, psykiska- …dimensioner” i den inledande texten.

<u>Kommentar till punkt 6. Rätten till utbildning</u>
Mål: Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.

Förvaltningen föreslår ett tillägg i strategi 1 om att staden ska utöka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att välja utbildningsform i sin hemkommun.

Formalia: Ta bort bindestrecket efter socialt- i den inledande texten. Ändra eventuellt ordet ”externa” till ”andra” aktörer.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till utbildning

- Gör ett tillägg i strategi 1 om att staden ska utöka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att välja utbildningsform i sin hemkommun.
- Ta bort bindestrecket efter socialt- i den inledande texten, samt ändra eventuellt ordet ”externa” till ”andra” aktörer.

<u>Kommentar till punkt 7. Rätten till arbete och sysselsättning</u>
Mål: Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Verksamheterna inom IFO-FH har jobbat länge med arbete och sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Det är svårt och blir troligtvis än svårare framöver med förväntade tuffare förhållanden på arbetsmarknaden. Det skulle behövas tydligare strategier, för att stötta i arbetet mot målet.

Förvaltningen önskar även ett förtydligande av sysselsättning.

Formalia: Lägg till ett bindestreck efter rekryterings- (och anställningsvillkor) i den inledande texten.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till arbete och sysselsättning

- Skriv tydligare strategier avseende arbete och sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.
- Förtydliga vad som ingår i sysselsättning.
- Lägg till ett bindestreck efter rekryterings- (och anställningsvillkor) i den inledande texten

Kommentar till punkt 8. Rätten till fungerande bostad

Mål: Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.

Förvaltningen önskar ett tydliggörande av innebörden i den andra meningen i den inledande texten om rätten till att välja bostadsort och inte vara hänvisad till att bo i särskilda boendeformer. Förvaltningen avslår i dagsläget ansökan när någon inte godtar geografin. Menas kanske bostadskommun snarare än ort?

I texten står även att bostaden ska vara tillgänglig och bidra till en tillfredställande levnadsstandard och därmed inte bli ett ekonomiskt hinder. Men personer med funktionsnedsättning har oftast inte stora ekonomiska resurser. Staden bygger ofta dyrt, så om någon skulle få ett jobb och förlora bostadsbidraget har de inte råd att bo kvar. Det är en svår fråga och förvaltningen efterfrågar en strategi runt detta.

Förvaltningen efterfrågar en definition av universell utformning i den inledande texten för rättighetsområdet. En förklaring av begreppet finns senare i programmet under avsnittet Definitioner, men den förklaringen behöver göras under detta område, annars får en hänvisning göras dit.

Förvaltningen vill understryka följande som framkom vid stadens workshop. Staden har som målsättning att ha en geografiskt jämn fördelning av BmSS (Bostäder för personer med funktionsnedsättning plan 2018-2021). Dock har andra faktorer, som praktiska och ekonomiska förutsättningar att bygga, satt gränser för möjligheter till jämn etablering. Viljan att hålla samman kompetens kring vissa boendeformer i olika stadsdelar (exempelvis för komplexa målgrupper, förvärvad hjärnskada, funktionsnedsättning kombinerat med missbruk) har också bidragit till en ojämn fördelning av BmSS med särskild inriktning. Givet den ojämna geografiska spridningen och den brist på BmSS som råder kan det vara svårt att i någon större utsträckning realisera målsättningar om valfrihet för den enskilde.

Förvaltningen föreslår dessutom att en strategi innefattar att verka för att fler seniorbostäder och bostäder med sociala kontaktytor byggs, samt andra boendeformer än BmSS och serviceboende. Stiftelsen förenade studentbostäder kanske bör få ett uppdrag att utforma tillgängliga boenden för studenter.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till fungerande bostad

- Förtydliga innebörden i den andra meningen i den inledande texten om rätten till att välja bostadsort och inte vara hänvisad till att bo i särskilda boendeformer.
- Ta fram en strategi hur bostaden ska vara tillgänglig och bidra till en tillfredställande levnadsstandard och inte bli ett ekonomiskt hinder.
- Förklara begreppet universell utformning i den inledande texten för rättighetsområdet, eller hänvisa till förklaringen i avsnittet Definitioner.
- Förtydliga i området att trots stadens mål att ha en geografiskt jämn fördelning av BmSS så påverkar olika faktorer, såsom praktiska och ekonomiska förutsättningar att bygga,

möjligheter till jämn etablering. Givet den ojämna geografiska spridningen och den brist på BmSS som råder kan det vara svårt att i någon större utsträckning realisera målsättningar om valfrihet för den enskilde.
- Ta fram en strategi som innefattar att verka för att fler seniorbostäder och bostäder med sociala kontaktytor byggs, samt andra boendeformer än BmSS och serviceboende.

Kommentar till punkt 9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Mål: Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

- Förvaltningen har inga särskilda synpunkter på rättighetsområdet, mer än dem som framförs tidigare om att väva in den inledande texten i mål och strategier för att göra dem med konkreta och tydliga.

Kommentar till punkt 10. Rätten till meningsfull fritid

Mål: Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

Förvaltningen vill understryka följande som framkom vid stadens workshop. I tillägg till strategi 10:1 bör staden också bidra med sin kompetens inom funktionshinder i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende rätten till meningsfull fritid

- Gör ett tillägg till strategi 10:1 att staden bör bidra med sin kompetens inom funktionshinderområdet i utvecklandet av tillgängliga fritidsaktiviteter och föreningsliv inom både kommunal verksamhet och civilsamhället.

- *Kommentar till avsnittet "Definitioner"*

I avsnittet som kallas Definitioner beskrivs ett antal begrepp: det nationella målet för funktionshinderspolitiken; mångfald; funktionsnedsättning och funktionshinder; barnrättsperspektivet; kunskap och samverkan. Avsnittet saknar dock en inledande text som förklarar innehållet och dess koppling till programmet. Förvaltningen anser att om informationen ska bidra till en sammanhangsförklaring av funktionshinderområdet och förståelse för programmet behöver informationen finnas tidigare i programmet. Förvaltningen anser att detta avsnitt ska flyttas upp till inledningen som en del av en bakgrundsinformation snarare än att kallas definitioner.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende Definitioner

- Lägg till en inledande text som förklarar avsnittets innehåll och kopplingen till programmet.
- Flytta informationen i detta avsnitt till inledningen tidigare i programmet.

Kommentar till punkten om "Det nationella målet för funktionshinderspolitiken"

Det nationella målet innehåller fyra områden; Principen om universell utformning; Befintliga brister i tillgängligheten; Individuella stöd och lösningar för individens självständighet; Att förebygga och motverka diskriminering.

I slutet av definitionen av det nationella målet står en mening som verkar vara framtagen av staden, vilket i så fall bör framgå tydligare. Att stadens verksamheter ska uppnå det nationella målet, med

vägledning av de fyra områdena och med utgångspunkt i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, bör formuleras i en inledning och kan vävas ihop bättre med syfte och övergripande mål för detta program. Förvaltningen saknar även ett förtydligande av varför programmet indelas i rättighetsområden och inte i områdena i det nationella målet.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende det nationella målet för funktionshinderpolitiken

- Förtydliga att stadens verksamheter ska uppnå det nationella målet, med vägledning av de fyra områdena och med utgångspunkt i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, i inledningen och väv ihop detta med syfte och övergripande mål för detta program.
- Förtydliga i inledningen varför programmet indelas i rättighetsområden och inte i områdena i det nationella målet.

<u>Kommentar till punkten om ”Mångfald”</u>

Förvaltningen föreslår att denna information finns med i programmets inledning snarare än bland definitioner.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende mångfald

- Flytta informationen till inledningen tidigare i programmet.

<u>Kommentar till punkten om ”Funktionsnedsättning och funktionshinder”</u>

Förvaltningen föreslår att även denna information finns med i programmets inledning snarare än bland definitioner.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende funktionsnedsättning och funktionshinder

- Flytta informationen till inledningen tidigare i programmet.

<u>Kommentar till punkten om ”Barnrättsperspektivet”</u>

Efter en stunds läsande av denna punkt framgår att syftet är att förklara tre olika perspektiv, skillnaden mellan att ”anta barnrättsperspektiv”, att ”ta barnperspektiv”, och att ”ta barns perspektiv”. Detta borde förklaras så man vet vad man läser, samt förklaras varför definitionen görs och är med här. Förvaltningen anser att dessa olika perspektiven inte används så ofta i programmet så att en definition behövs. Om den ska vara med så bör den ligga i inledningen, med en förklaring av deras koppling till programmet, samt korrekt källhänvisning.

Förvaltningen anser att barnrättsperspektivet inte framkommer tydligt i planen, och att en barnkonsekvensanalys bör göras av programmet.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende barnrättsperspektivet

- Förklara inledningsvis att texten handlar om tre perspektiv samt förklara varför definitionen är med i programmet.
- Flytta informationen till inledningen tidigare i programmet och förklara deras koppling till programmet, samt gör en källhänvisning för informationen.
- Gör en barnkonsekvensanalys av hela programmet.

<u>Kommentar till punkten om ”Kunskap och samverkan”</u>

Texten är inte en definition av begreppen kunskap och samverkan utan förklarar att kunskap om mänskliga rättigheter och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning behövs i stadens verksamheter; att enkäter och uppföljningar ska möjliggöra analys utifrån diskrimineringsgrunderna för att ta bort hinder; att programmet är tvärsektionellt och att det behövs samverkan mellan nämnder och styrelser för att ”lösa” målen, och att kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan; att rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och resultat för att komma närmare och nå målen.

Denna information med uppmaningar till nämnder och styrelser måste framgå tydligt och finnas med redan i inledningen, inte ligga i en lista med definitioner. Texten kan förslagsvis vävas samman med informationen under avsnittet förväntningar, som också föreslås flyttas till programmets inledning. Här föreslås också en text formuleras avseende en beskrivning om hur staden samverkar med intresseorganisationer och föreningar, som är mycket viktiga aktörer i detta arbete, liksom samverkan med stadens råd för funktionshinderfrågor.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende kunskap och samverkan

- Flytta informationen till inledningen tidigare i programmet så uppmaningarna framgår tydligt.
- Väv samman texten med informationen under avsnittet förväntningar, som också föreslås flyttas till programmets inledning.
- Lägg till en beskrivning avseende hur staden samverkar med intresseorganisationer och föreningar samt samverkan med stadens råd för funktionshinderfrågor.

3. Kommentarer till ”Bilagor”

- *Kommentar till Bilaga 1 Relaterade styrande dokument*

Förvaltningen ställer sig osäker på om bilagan behövs. Kanske räcker det med en kort text i inledningen om att detta program påverkar stadens övriga styrande dokument.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende bilaga 1 relaterade styrande dokument

- Utvärdera om bilagan behövs och lägg eventuellt istället till en kort text i inledningen tidigare i programmet om att detta program påverkar stadens övriga styrande dokument.

- *Kommentar till Bilaga 2 Indikatorer*

I bilagan presenteras indikatorer på tre nivåer: Samhällsnivå; Kommunens generella verksamhet; Kommunens specifika verksamhet riktad till personer med funktionsnedsättning. Generellt sett är indikatorerna omfattande och mäter det som avses att mätas, det vill säga mål och strategier.

Mål 3 om rätten att utöva demokratiska rättigheter kan dock kompletteras med en indikator som mäter valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättningar (SCB, 2015). SCB:s enkät har även mätt en rad andra faktorer som påverkar valdeltagandet i gruppen, däribland tillgängligheten i vallokalerna. Källa till SCB, 2015 ”Valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning” hittas på: https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/publikationer/valdeltagande-bland-personer-med-funktionsnedsattning/?publobjid=26307.

Mål 5 saknar en indikator som tar hänsyn till den fysiska dimensionen av hälsa, och kan exempelvis kompletteras med en indikator som mäter fysisk aktivitet. Detta är också lämpligt eftersom idrotts- och föreningsnämnden står med som ansvarig nämnd.

Indikatorerna i bilagan är kopplade till de tio rättighetsområdena och målen. De delas även in i teman som inte förklaras, vilket förvaltningen anser behöver göras. Vad är det för teman och hur är de kopplade till målen för detta program? Förvaltningen anser även att en förklaring av hur indikatorerna ska användas, vem som ansvarar för att följa dem och måluppfyllelsen av programmet behövs, samt information om hur indikatorerna har tagits fram. För att kunna följa måluppfyllelsen via indikatorerna föreslår förvaltningen även att målvärden för indikatorerna tas fram. För att på ett lättare sätt få fram svar på indikatorerna skulle det vara önskvärt att dessa refereras till på ett korrekt sätt, förslagsvis i källförteckningen. Förvaltningen anser dessutom att indikatorerna ska läggas in i texten för respektive rättighetsområde där de får en direkt koppling till målen som ska följas upp. Läs mer om förvaltningens bedömning av indikatorer och uppföljning i avsnittet ovan om Uppföljning av detta program.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende bilaga 2 Indikatorer

- Komplettera med en indikator som mäter valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättningar (Mål 3).
- Komplettera med en indikator som tar hänsyn till den fysiska dimensionen av hälsa, till exempel en indikator som mäter fysisk aktivitet (Mål 5).
- Förklara indikatorernas indelning i teman, vad dessa teman är och hur de är kopplade till målen för detta program.
- Förklara hur indikatorerna ska användas, vem som ansvarar för att följa dem och måluppfyllelsen av programmet.
- Förklara hur indikatorerna har tagits fram.
- Ta fram målvärden för alla indikatorer.
- Referera till indikatorerna på ett korrekt sätt, förslagsvis i källförteckningen.
- Lägg in indikatorerna i texten om rättighetsområdena tidigare i programmet under en ny rubrik ”uppföljning av detta mål”. Där kan det även tydliggöras vem som ansvarar för uppföljningen av målet, vem som ansvarar för uppföljningen av vilka indikatorer, vem som ansvarar för andra mätningar av målen, samt eventuellt om indikatorerna även kommer att införas i ordinarie verksamhetsuppföljning.
- Se fler förslag under avsnittet ”Uppföljning av detta program”

- *Kommentar till Bilaga 3 Källor*

Förvaltningen föreslår att källförteckningen struktureras enligt en korrekt standard för referenshantering.

Sammanfattning av förvaltningens förslag avseende bilaga 3 Källor

- Strukturera källförteckningen enligt en korrekt standard för referenshantering.

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-17
Diarienummer N132-0310/20

Handläggare
Ing-Marie Larsson, Sofi Tillberg
Telefon: 031-365 00 00
E-post: ing-marie.larsson@ostra.goteborg.se

Svar på remiss avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg tillstyrker revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.
2. Stadsdelsnämnden har i ”Förvaltningens bedömning” samt i ”Bilaga 1 Förvaltningens synpunkter” formulerat flertalet förslag avseende programmets struktur och innehåll och översänder dessa till stadsledningskontoret för beaktande i uppdateringen av programmet inför beslut i kommunfullmäktige.
3. Stadsdelsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Ärendet

En remiss har inkommit från Kommunstyrelsen med begäran om yttrande avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet har remitterats till alla stadsdelsnämnder och Social resursnämnd samt till flertalet av stadens övriga nämnder och råd, och till intresseorganisationer inom området. Yttrandet ska vara nämndbehandlat och skickas till Kommunstyrelsen senast den 20 juni 2020.

Sammanfattning

En remiss har inkommit från Kommunstyrelsen med begäran om yttrande avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det reviderade programmet avser perioden 2020-2026 och syftar till att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet består av tio rättighetsområden med mål, prioriterade strategier och ansvar kopplade till varje område. Förvaltningen anser att programmet är bättre och mer utvecklat än tidigare program samt att programmets tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna och tillhörande begrepp är en positiv och adekvat utveckling. Förvaltningen anser dock att programmets struktur och systematik behöver förbättras samt att vissa delar av innehållet behöver specificeras ytterligare för att alla nämnder och styrelser ska kunna läsa och tolka innehållet och sitt ansvar korrekt och kunna omsätta rättighetsområden, mål och strategier i lokala planer. Förvaltningen föreslår även en omformulering av programmets syfte till att handla om att skapa jämlika levnadsvillkor

och full delaktighet i samhället genom att personer med funktionsnedsättning får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda i mötet med staden och genom stadens kärnuppdrag. Förvaltningen föreslår att ett övergripande mål för programmet läggs till kopplat till förväntningarna på nämnder och styrelser. Förvaltningen anser att målen och strategierna i programmet överlag är bra men för generella. De prioriterade strategierna behöver konkretiseras ytterligare för att ge tillräcklig ledning i vilka vägval som ska göras för att nå de tio målen och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning givet verksamheternas förutsättningar och resurser. Programmet innehåller flertalet indikatorer som förvaltningen anser ska kopplas tydligare till målen och läggas in i texten under respektive mål i programmet. Förvaltningen anser att avsnittet om uppföljning av programmet och arbetet med indikatorerna behöver tydliggöras ytterligare för att besvara frågorna om vem, när och hur. Förvaltningen föreslår att Stadsdelsnämnden Östra Göteborg tillstyrker revideringen av programmet samt översänder ett antal förslag till stadsledningskontoret avseende programmets struktur och innehåll för beaktande i uppdateringen av programmet inför beslut i kommunfullmäktige.

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antogs av Kommunfullmäktige den 11 juni 2015. Programmet utvärderades i slutet av mandatperioden (2018) och då konstaterades att ett flertal punkter i programmet kunde utvecklas, främst indikatorerna, kännedomen om programmet samt samstämmigheten och arbetssättet gentemot andra styrande dokument. Kommunfullmäktige beslutade den 28 mars 2019 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att revidera programmet i samverkan med funktionshinderrörelsen och Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Syftet var att säkerställa en tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna och till det nationella funktionshinderspolitiska målet. Revideringen avser också förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning ska ha förutsättningar för att kunna delta på lika villkor utan att utsättas för diskriminering, samt säkerställa att stadens nämnder och styrelser har kännedom om programmet och om sitt eget ansvar för dess genomförande.

Det reviderade programmet avser perioden 2020-2026. Programmets syfte är att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet består av tio rättighetsområden, med mål, prioriterade strategier och ansvar kopplade till varje område. I revideringen har de synpunkter som framkom i utvärderingen av programmet samt i ett yrkande från M, L och C den 27 februari 2019 tillvaratagits. Även möjligheten att mäta förändringar genom att använda sig av Folkhälsomyndighetens enkät ”Hälsa på lika villkor” har beaktats.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande bedöms det reviderade programmet enbart innebära marginella kostnadsökningar och kan utföras inom nämnder och styrelsers befintliga ramar. Tjänsteutlåtandet menar att revideringen innebär en ökad fokusering och tydlighet gällande samverkan, helhetssyn, kompetens, digitalisering samt tillgänglighet i jämförelse med nuvarande program, att ett genomförande av mål och strategier i programmet på sikt kan innebära en minskning av stadens kostnader, och slutligen att

programmets mål och strategier till exempel målet om att personer med funktionsnedsättning får en ökad möjlighet till arbete eller en förbättrad tillgänglighet kan få en positiv inverkan på målgruppens privatekonomi.

Förvaltningen bedömer dock att för att uppnå de höga ambitioner som ställs upp i målsättningar och strategier kommer det troligtvis krävas utökade resurser. Förvaltningen anser att en ekonomisk konsekvensanalys av respektive mål bör göras, för att avgöra eventuella ekonomiska åtaganden. Förvaltningen anser att om programmet inte ska medföra några större utökade kostnader så behöver strategierna specificeras och innehålla tydligare riktning och prioriteringar som är anpassade till verksamheternas förutsättningar och resurser. Förvaltningen vill understryka vikten av att fördelningen av stadens budget behöver ge en indikation för genomförandet av programmet, till exempel att tillgängliggöra miljöer eller tillhandahålla jobb.

Bedömning ur ekologisk dimension

Programmet i sig väntas varken inverka positivt eller negativt på invånarnas och stadens ekologiska förhållande, men liksom i övrig verksamhet i staden måste den ekologiska dimensionen beaktas av verksamheterna i genomförandet av programmet. I övrigt har förvaltningen inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Programmet avser ha positiv inverkan för olika åldersgrupper, jämställdhet, hälsa, mångfald och mänskliga rättigheter vilket bland annat framgår i de inledande texterna under varje rättighetsområde. Programmet väntas inverka positivt på invånarnas sociala relation mellan varandra och stadens verksamheter, inklusive civilsamhället, idéburna aktörers och föreningslivets roll.

I punkten ”Barnrättsperspektivet” i avsnittet ”Definitioner” i programmet förklaras tre olika perspektiv; skillnaden mellan att ”anta barnrättsperspektiv”, att ”ta barnperspektiv”, och att ”ta barns perspektiv”. Förvaltningen anser att dessa olika perspektiven inte används så ofta i programmet så att en definition behövs. Om den ska vara med så bör den ligga i inledningen, med en förklaring av deras koppling till programmet, samt korrekt källhänvisning. Förvaltningen anser dock att barnrättsperspektivet bör synliggöras ytterligare i programmet, och att en barnkonsekvensanalys bör göras av programmet och dess målsättningar och strategier för att säkerställa denna aspekt. Förvaltningen föreslår även att en strategi om barns rätt till inflytande enligt barnkonventionen och om att tillvarata barns demokratiska rättigheter läggs till under målet om demokratiska rättigheter i programmet.

Förvaltningens bedömning

Följsamhet gentemot stadens riktlinje för styrande dokument

Förvaltningen bedömer att programmet för full delaktighet till stora delar motsvarar vad som anges för ett program i stadens riktlinje för styrande dokument. Det är ett strategiskt styrande dokument som slår fast en politisk viljeinriktning för vad som ska uppnås inom området full delaktighet för personer med funktionsnedsättning för en tidsatt period.

Programmet innehåller tio mål, vilket nog är fler än vad riktlinjen avser. Men förvaltningen anser att de tio målen är relevanta för att förtydliga programmets koppling till de mänskliga rättigheterna och vilka samverkande delar som ingår i arbetet för att

uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Dessutom tydliggörs förväntningarna på stadens nämnder och styrelser genom den ansvarsfördelning som anges för respektive mål.

I programmet finns prioriterade strategier för att uppnå målen, helt i enlighet med riktlinjen. Förvaltningen gör dock bedömningen att strategierna behöver konkretiseras ytterligare, antingen i programmet eller i en stadenövergripande plan, för att ge tillräcklig ledning i vilka vägval som ska göras för att nå de tio målen och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Programmet innehåller indikatorer (mättal) kopplade till målen, även detta i enlighet med stadens riktlinje. Förvaltningen anser dock att indikatorerna behöver kopplas tydligare till målen, att de ska läggas in i texten under respektive mål i programmet och inte bara finnas i en separat bilaga. På så sätt kopplas indikatorerna, men även uppföljning och uppföljningsansvar, till målet på ett systematiskt sätt.

I ett program ska det finnas indikatorer som anger nuläge/startläge för att kunna följa målens utveckling vid uppföljning. Detta nuläge saknas i programmet, men under rubriken ”Uppföljning av detta program” ges stadsledningskontoret i uppdrag att göra en baslinjemätning 2020 och sedan följa upp resultaten av indikatorerna vartannat år med början 2022. Förvaltningen föreslår att ett målvärde kopplas till varje indikator.

Det ska tydligt framgå både av programmet och i beslutet vem som ska ansvara för uppföljningen av programmet, samt när och hur det ska följas upp. Förvaltningen anser att avsnittet om uppföljning av programmet och arbetet med indikatorerna behöver tydliggöras ytterligare för att besvara frågorna om vem, när och hur.

Programmets struktur och innehåll

Förvaltningen anser att programmet som helhet är bättre och mer utvecklat än tidigare program, samt att programmets tydligare koppling till de mänskliga rättigheterna och tillhörande begrepp är en positiv och adekvat utveckling.

Vid en workshop med funktionshinderverksamheten i staden om detta program konstaterades en överlag bra koppling till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, att programmet har ett bra upplägg och är lätt att förstå och läsa, och en tydlig förbättring sedan tidigare.

Förvaltningen anser dock att programmets struktur och systematik behöver förbättras samt att vissa delar av innehållet behöver specificeras ytterligare för att alla nämnder och styrelser på ett effektivt och tillgängligt sätt ska kunna läsa och tolka innehållet och sitt ansvar korrekt och kunna omsätta rättighetsområden, mål och strategier i lokala planer. Det saknas dessutom genomgående inledande sammanhangs- och begreppsförklaringar till de olika delarna i programmet och till bilagorna. Texten börjar direkt berätta om något utan förklaring, så texten behöver läsas flera gånger för att förstås.

Förvaltningen föreslår att inledningen i programmet skrivs om för att innehålla mer bakgrundsinformation och för att förklara programmets struktur. Förvaltningen föreslår en tydligare systematik i programmet, och en inledning med förslagsvis följande upplägg:

- Syftet med detta program
- Övergripande mål
- Programmets tio mål

- Bakgrund (till revideringen och till programmet samt den information som framgår av avsnitten: definitioner, förutsättningar, mänskliga rättigheter)
- Programmets upplägg (information om upplägget och förklaringar av rättighetsområde, mål, strategier, uppföljning, ansvar)
- Vem omfattas av programmet
- Koppling till andra styrande dokument
- Uppföljning av detta program

Sedan följer resten av programmet, det vill säga de tio rättighetsområdena inklusive mål/strategier/uppföljning/ansvar samt Bilagor.

Förvaltningen har utöver synpunkter på programmets struktur även sammanställt detaljerade synpunkter på de olika delarna i det reviderade programmet, bland annat avseende rättighetsområdena, målen och strategierna, se Bilaga 1. Nedan följer några av dessa synpunkter.

Programmets syfte är ”Att utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering”. Förvaltningen föreslår en omformulering och ett fokusskifte av programmets syfte, samt att ett övergripande mål för programmet läggs till.

Syftet bör handla om att skapa jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället genom att personer med funktionsnedsättning får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda i mötet med staden och genom stadens kärnuppdrag. Ett övergripande mål kan sedan fånga upp förväntningarna på nämnder och styrelser. De ska med hjälp av programmet utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderpolitiken säkerställa att alla rättighetsområden beaktas i det ordinarie arbetet samt att nämnder och styrelser är medvetna om de förväntningar och det ansvar som åligger dem för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering. Förvaltningen understryker vikten av att tydliggöra förväntningar på samt ansvaret för programmet hos alla nämnder och styrelser inför den nya nämndorganisation som införs i staden 2021.

Förvaltningen anser att de tio målen och de tillhörande strategierna är bra men något för generella. Strategierna behöver ge mer vägledning för att programmet ska kunna omsättas av alla nämnder och styrelser på ett effektivt och framgångsrikt sätt. Förvaltningen föreslår antingen att strategierna specificeras i programmet eller att programmet kompletteras med en stadenövergripande plan där strategierna konkretiseras.

Förvaltningen anser att den inledande texten under varje områdesrubrik är informativ och återkopplar till mänskliga rättigheter och till praktisk omsättning av området på ett bra sätt. Det vore fördelaktigt om målen och strategierna fångade upp denna mer specificerade text så att de överensstämmer mer, vilket också skulle bidra till viss konkretisering av mål och strategier. Det är bra att göteborgsperspektiv och problem synliggörs för en vägledning i verksamheternas prioriteringar. Det är dock viktigt att lägga till källhänvisningar till det som avser målgruppens upplevelser, vilket genomgående saknas i programmet. Även med tanke på att programmet inte ska medföra några större ökade kostnader, och på lång sikt dessutom bidra till minskade kostnader, så behöver strategierna innehålla tydligare riktning och prioriteringar som är anpassade till

verksamheternas förutsättningar och resurser. Förvaltningen bedömer annars att för att uppnå de höga ambitioner som ställs upp i målsättningar och strategier kommer det troligtvis att krävas utökade resurser.

Förvaltningen föreslår även att en klarspråkad version av programmet tas fram för att underlätta för målgrupperna för stadens arbete med funktionshinderfrågor att tillgodogöra sig programmet.

Förvaltningen föreslår utifrån en sammantagen bedömning av ovanstående att stadsdelsnämnden ska tillstyrka revideringen av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, och att nämnden också översänder framkomna förslag avseende programmets struktur och innehåll till stadsledningskontoret för beaktande i uppdateringen av programmet inför beslut i kommunfullmäktige.

Sammanfattning av de förslag som framkommer i förvaltningens bedömning

- Förbättra programmets struktur/systematik/upplägg.
- Omformulera inledningen i programmet för att ge mer bakgrundsinformation och förklara programmets struktur/systematik/upplägg.
- Lägg genomgående i programmet till källhänvisningar till det som avser målgruppens upplevelser i de inledande texterna i rättighetsområdena.
- Lägg till inledande sammanhangs- och begreppsförklaringar till alla de olika kapitlen och avsnitten i programmet och till bilagorna, och formulera programmet så alla nämnder och styrelser som berörs av programmet får förutsättningar att förstå innehållet.
- Omformulera och skifta fokus på programmets syfte till att handla om att skapa jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället genom att personer med funktionsnedsättning får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda i mötet med staden och genom stadens kärnuppdrag.
- Lägg till ett övergripande mål för programmet som handlar om förväntningarna på nämnder och styrelser att med hjälp av programmet utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella målet för funktionshinderpolitiken bidra till att alla rättighetsområden beaktas i det ordinarie arbetet samt att nämnder och styrelser är medvetna om de förväntningar och det ansvar som åligger dem för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering.
- Tydliggör avsnittet om uppföljning av programmet, inklusive informationen om arbetet med indikatorerna, för att ytterligare tydliggöra vem som ska ansvara för uppföljningen av programmet, samt när och hur det ska följas upp.
- Koppla indikatorerna tydligare till målen genom att lägga in dem i texten under respektive mål i programmet samt lägg till målvärde för varje indikator.
- Specificera strategierna för att ange en tydligare riktning och prioriteringar som är anpassade till verksamheternas förutsättningar och resurser, antingen direkt i programmet eller komplettera programmet med en stadenövergripande plan där strategierna konkretiseras.
- Fånga upp de inledande specificerade texterna i rättighetsområdena i texten för målen och strategierna.
- Ta fram en klarspråkad version av programmet.

Samråd

Samråd med lokala rådet för funktionshinderfrågor har inte varit möjlig då rådet ännu inte har fastställt några mötesdatum för 2020.

Samverkan

Information i Förvaltningens samverkansgrupp den 3 juni 2020.

Stadsdelsförvaltning Östra Göteborg

Gitte Caous
Stadsdelsdirektör

Ing-Marie Larsson
Sektorschef

Bilagor

1. Förvaltningens synpunkter på programmet
2. Förslag till reviderat program ”Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026”
3. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 februari 2020
4. Protokollsutdrag från Kommunfullmäktige den 28 mars 2019

Protokoll (nr 5)
Sammanträdesdatum:2020-06-01

Tid: 12:30 – 14:45
Plats: Rådhuset
Paragrafer: 44-55

Närvarande

Ledamöter

Elisabet Lann, ordförande	(KD)
Blerta Hoti	(S)
Bo Andersson	(L)
Ali Yaghoubvand	(MP)
Alireza G Alipour	FRG/SRF, 2 vice ordf.
Per Eriksson	GDF
Annika Lindström	FRG/AutismAspergerför.
Ippsepp Meyer	FRG
Via skype:	
Björn Lindquist	FRG/RBU
Marianne Fagberg	FRG/Hjärt-lungf., v ordf
Mona Eriksson	FRG/Reumatikerför.

Ersättare

Jenny Broman	(V)
Pia Emanuelsson	FRG
Via skype:	
Ellen Mitikka	(S)
Ajsela Bruncevic	(C)
Martin Nilsson	(MP)
Anders Ziethén	FRG/SRF
Dennis Bokedal	FRG/Allergiför.
Ann Ander	FRG/Afasiför.
Marie-Louise Fritzén	FRG/Sv Downför.

Övriga närvarande

Anneli Snis	Sdf V:a Gbg, §48
Marie Rosberg	SRF, §48
Annika Heidlund	SRF, §48
Camilla Blomqvist	Funktionsstödsförvaltningen, §49
Elinor Bylund	Projektorganisationen FS, §49
Karin Wallquist	SLK, §50
Jenny Hellberg	SLK, §50
Håkan Högberg	FRG/DHR, via Skype
Christina Simonsson	FUB, via Skype

Protokoll (nr 5)
Sammanträdesdatum: 2020-06-01

§44

Mötet öppnas

Ordföranden öppnar mötet och de närvarande presenterar sig.

§45

Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs med en tillkommande punkt rörande remiss om yrket personlig assistent samt två anmälda övriga frågor.

§46

Val av justerare

Ippsepp Meyer utses att jämte ordföranden justera dagen protokoll.

§47

Föregående protokoll läggs till handlingarna.

§48

Hemtjänst och äldreboende för teckenspråkiga döva

Enhetschefen för den teckenspråkiga hemtjänsten samt enheten på Åkerhus äldreboende, Birgitta Elm, är förhindrad att delta vid dagens möte. Anneli Snis, sektorschef äldreomsorg i Västra Göteborg, beskriver verksamheten. Den teckenspråkiga enheten har funnits sedan 2010 och har 10 platser. För närvarande bor sju döva äldre på enheten. Den teckenspråkiga hemtjänsten som Västra Göteborg ansvarat för sedan 2018 ger idag stöd till 14 brukare runt om i staden. Två brukare är under 65 år. En person har insatsen boendestöd. Efterfrågan på äldreboendeplats och hemtjänst varierar över tid. Anneli tror att kanske behovet av stöd till yngre har minskat. Teckenspråkiga hemtjänsten är på grund av restiden dyrare än ordinarie hemtjänst. Teckenspråkig äldreboendeplats och hemtjänst finansieras, precis som andra äldreboendeplatser och hemtjänstbeslut, av beslutande stadsdel.

Per Eriksson och Håkan Högberg är mycket kritiska till att den teckenspråkiga enheten saknar nattpersonal med teckenspråkskompetens.

Anneli svarar att Åkerhus gärna anställer tvåspråkig nattpersonal då de ska serva hela huset men att det är svårt att få sökande med den kompetensen.

Dennis Bokedal frågar om det finns teckenspråkiga korttidsplatser?

Anneli svarar att det inte finns särskilda korttidsplatser för döva och tar med sig frågan.

Marie Rosberg, äldrevägledare för döva, har tillsammans med Teckenspråksforum, stadens teckenspråkiga medborgarkontor, täta kontakter med döv-communityt och säger att det finns ett glapp mellan faktiska behov och beslut om teckenspråkiga insatser. Varje år finns exempelvis en efterfrågan på tre till fem korttidsplatser bland döva över 65 år. Att bli placerad på en icke teckenspråkig korttidsplats innebär ofrivillig isolering, otrygghet och risk för felbehandling. Den teckenspråkiga hemtjänsten har inte kapacitet att utföra all hemtjänst som efterfrågas vilket leder till att äldre med stora omvårdnadsbehov får merparten av sitt stöd utfört av icke teckenspråkig personal som de inte kan kommunicera med. Det finns också en kunskapsbrist hos biståndshandläggare om äldre dövas förutsättningar och behov. Äldrevägledaren kan ge kompetensstöd i biståndshandläggningen. När det gäller boendestöd ser Marie att det finns behov som inte kan tillgodoses av den teckenspråkiga hemtjänsten. Marie säger att särskilt gruppen döva nyanlända har stora svårigheter. En ökad psykisk ohälsa bland döva har tvingat Västra Götalandsregionens Dövteam att snäva in sitt uppdrag och har inte längre utrymme att ge annat stöd. Teckenspråksforums verksamhet påverkas av bristsituationen då fler vänder sig dit istället för att få stöd och vägledning. Teckenspråksforum har inte resurser eller möjlighet att ge det långvariga och ofta komplexa stöd som efterfrågas.

§49

Delprojekt funktionsstöd

Camilla Blomqvist, direktör för den nya funktionsstödsförvaltningen, och Elinor Bylund, delprojektledare funktionsstöd, ger rådet en lägesrapport. Inledningsvis beskrivs de fyra inriktningar som varit utgångspunkter för omorganisationen:
- Likabehandling
- Samverkan internt och externt måste säkras
- Påverkan på brukarnära verksamhet ska minimeras
- Befintlig verksamhet överförs och, om möjligt, tillvaratas ”förändringsfönstret”

Totalt kommer den nya förvaltningen att ha cirka 5 000 medarbetare. Förvaltningens målgrupp är ett tvärsnitt av befolkningen med olika behov. Samverkan inom förvaltningen och med andra förvaltningar är viktig och nödvändig. Samtidigt betonar Camilla att de personer som har behov av stöd från funktionsstödsförvaltningen enbart är en mycket liten del av alla göteborgare med funktionsnedsättning. Funktionsstödsförvaltningen är inte huvudaktör i funktionsrättsfrågorna vilka alla stadens verksamheter är berörda av.

En ”principorganisation” är klar. Den form som valts utifrån kommunfullmäktiges beslut om likvärdighet är funktionsorganisation. Camilla har valt att ha en liten förvaltningsledning för att kunna arbeta effektivt med gemensamt förhållningssätt och

kultur. Förutom stödfunktioner som ekonomi, HR, kommunikation samt kvalitet och utveckling har ”principorganisationen” tre avdelningar; BmSS inklusive boendestöd, Daglig verksamhet och annat stöd samt Myndighetsutövning inklusive socialpsykiatri. Rekrytering av chefer och nyckelpersoner har påbörjats och kommer fortgå efter sommaren. Camilla betonar att organisationsbilden inte visar samarbetsarenor, enbart struktur och organisation. Vidare pågår utredning av enheter och områden som inte har en självklar placering. Detaljorganisationen utformas fortsatt under året. Projektorganisationen tar fram underlag för facklig samverkan. Hur dialoger och samråd ska utformas är ännu inte klart. Det behöver föras en dialog i samverkan kring detta.

Håkan Högberg säger att han uppfattar att funktionsstödsförvaltningens råd har en tydlig verksamhetsanknytning och ska inte driva funktionsrättfrågor för staden.

Pia Emanuelsson undrar hur processen att fastställa nämndens reglemente går till?

Elinor och Camilla svarar att de delvis är iblandade men att det i huvudsak är stadsledningskontoret som tar fram de nya reglementena och avslutar med att säga att de gärna kommer tillbaka för dialog i rådet.

§50

Förslag till stadens svar på remissen ”Översyn av yrket personlig assistent (SOU 2020:1)”

Karin Wallquist, välfärd och utbildning/SLK, och Jenny Hellberg, arbetsrätt och förhandling/SLK, redogör för förslag till yttrande över remissen som ska behandlas i kommunstyrelsen 3 juni. Beredningen har skett inom SLK då svarstiden inte medgivit remittering. Utredningen föreslår bland annat krav på kollektivavtalsliknande villkor, modernisering av lagen om arbetstid m m i husligt arbete, att privata utförare själva (och inte kommunen) ska ansvara för att finansiera sjuklönekostnaderna i syfte att tydliggöra arbetsmiljöansvaret, att socialstyrelsen uppdras att ta fram ett utbildnings- och kunskapsmaterial för alla berörda inom personlig assistans samt att IVO utövar tillsyn rörande egenvård och vård på delegation.

I förslaget till stadens yttrande tillstyrks utredningens förslag med vissa tillägg och förtydliganden. När det gäller grundutbildning anförs i förslaget till yttrande att ändringen i gymnasieskolans yrkesprogram från 1 juli 2021 kommer innebära en förstärkt vårdinriktning som inte motsvarar kompetensbehoven inom LSS-verksamheten. Vidare föreslås att förtydliganden görs rörande begreppet *arbetsledare* i förhållande till arbetsmiljöansvaret.

Håkan Högberg anför att det är assistansbrukarens behov som definierar vilken kompetens som krävs av assistansen. Det är viktigt att framhålla det specifika i assistentyrket. Håkan tipsar om utbildningsportalen https://synka.org/

som är framtagen av Intressegruppen för Assistansberättigade i Projekt Egenmakt med stöd av Arvsfonden. Vidare påminner Håkan om att skälet för det nuvarande sjuklöneansvaret är att kommunen har det yttersta ansvaret för den enskilde. Ett ändrat ansvar kan skapa otrygghet för brukaren.

Björn Lindquist säger att sjukfrånvaro också beror på annat än bristande arbetsmiljöansvar Som exempel nämner Björn nödvändig sjukfrånvaro för att minska risken att utsätta brukare för smitta. Det är viktigt att assistenter inte pressas att gå till jobbet.

Ordföranden säger att det finns utrymme för bordläggning i kommunstyrelsen den 3 juni om det finns synpunkter på förslaget till yttrande.

§51

Remiss Program för full delaktighet

Ett förslag till yttrande har varit utsänt av Annika Lindström och Pia Emanuelsson. Ordet lämnas fritt.

Ann Ander vill förtydliga att rätten till kommunikation och information innefattar mer än digitaliserade lösningar. För många kommer det alltid behövas flera alternativa kommunikationssätt.

Dennis Bokedal säger att tillgänglighet alltid ska omfatta fem områden.

Blerta Hoti menar att det är bra att programmet visar nödvändigheten av att funktionsrättsfrågorna mainstreamas då de berör alla nämnder.

Christina Simonsson uppfattar att rätten till trygghet omfattar mer än vad programmet fångar och undrar hur programmets rättighetsområde sysselsättning och arbete omfattar daglig verksamhet?

Beslut

Rådet beslutar att anta förslaget till yttrande som sitt eget.

Rådets politiskt valda ledamöter deltar inte i beslutet.

§52

Rapporter

Ordföranden säger att stadens arbete med anledning av covid-19 utvecklats och löper på. Det ska numera finnas material även på boenden som tidigare inte haft skyddsutrustning för att de ska vara hemlika och det har inte skett någon ökning av antalet smittade. Sedan förra rapporteringen i rådet har situationen har inte föranlett några nya politiska beslut.

Protokoll (nr 5)
Sammanträdesdatum: 2020-06-01

§53

Anmälningsärenden

Inga ärenden att rapportera.

§54

Övriga frågor

Pia Emanuelsson informerar om en artikel i GP angående en stadsdels bristfälliga hantering av att tillförsäkra en medarbetare med behov av anpassad arbetsplats ett eget skrivbord efter införande av aktivitetsbaserad kontorslokal. Göteborgs rättighetscenter mot diskriminering/GRC bedömer att det rör sig om diskriminering. Efter en förlikning mellan och arbetsgivaren har arbetstagaren nu fått en garanterat fast arbetsplats samt diskrimineringsersättning. Pia menar att det är viktigt att uppmärksamma diskriminering i staden och att exemplet visar på behovet av att rättigheterna i programmet för full delaktighet genomsyrar all verksamhet i staden.

Alireza G Alipour önskar få bilder som visas av föredragande i god tid innan mötet.

§55

Mötet avslutas

Ordföranden avslutar dagens möte.

Elisabet Lann

Ordförande

Ippsepp Meyer

Justerande

Lena Hasselgren

Sekreterare

Yttrande över ”Revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, Dnr 0759/19”

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor (GRF) tillstyrker remissen med beaktande av nedanstående kommentarer.

Generellt

Det nationella målet för funktionshinderpolitiken som syftar till att uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning kan inte nog betonas. Rådet ser med stor oro på de tydligt ojämlika livsvillkoren och den bristande delaktigheten som råder för personer med funktionsnedsättning i samhället idag. Vi ser också en utveckling i samhället i fel riktning, med ökande klyftor och försämrade möjligheter till delaktighet. Personer med funktionsnedsättning lever i högre utsträckning i fattigdom, särskilt gäller detta för kvinnor med funktionsnedsättning. Funktionsrättsrörelsens samlade bild av hur Sverige lever upp till funktionsrättskonventionen är att utvecklingen går bakåt på flera områden. Mot bakgrund av detta har ett styrande dokument som Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning en stor betydelse.

Inledningsvis vill vi säga att rådet är mycket positiv till intentionerna med de justeringar som gjorts i det reviderade programmet, såsom ett förtydligande av de mänskliga rättigheterna, tydlig koppling till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kopplingen till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar, ett betonande av barnrättsperspektivet samt ett betonande av mångfalden och heterogeniteten bland alla människor som har en funktionsnedsättning. Dessa intentioner ser rådet som mycket positivt, även om vi har vissa kommentarer på formuleringar i texten. På flera ställen i texten när heterogenitet och mångfald bland människor med funktionsnedsättning framhålls nämns de olika diskrimineringsgrunderna. Vid varje sådant tillfälle bör samtliga sju diskrimineringsgrunder konsekvent omnämnas så att ingen grupp riskerar att exkluderas (vilket nu är fallet på ett par ställen). Jämställdhetsperspektivet, som är en viktig del av det nationella funktionshinderpolitiska målet, behöver också synliggöras i programmet.

Det som tydligast har framkommit i olika samråd om programmet inom funktionsrättsrörelsen är oron för hur implementeringen av programmet i stadens olika nämnder och styrelser ska gå till. Funktionsrättsrörelsens främsta farhåga är att stadens nämnder och styrelser, liksom med tidigare program, inte kommer att implementera programmet i sin ordinarie verksamhet.

Enligt förslaget ska programmet följas upp genom mätning av indikatorerna vart annat år samt en utvärdering år 2026. Rådet anser att dessa former för uppföljning inte är tillräckliga för att i tid fånga upp om nämnder och styrelser alls arbetar utifrån programmet.

Rådet anser att det behövs en tydligare styrning och mer frekvent uppföljning av hur nämnder och styrelser årligen implementerar programmet i sin ordinarie verksamhet. Utvärderingen av förra programmet visade ju att nämnder och styrelser i hög utsträckning inte ens hade kännedom om programmets existens. En viktig del av uppföljningen bör vara att nämnder och styrelser ska redovisa hur de ”nära samråder med och aktivt involverar personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning i frågor som berör personer med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem”[1].

För att programmet ska kunna förverkligas behöver det också kopplas ihop med stadens budgetarbete. Programmets mål och strategier ska tydligt synas i Göteborgs Stads budget och i de olika nämndernas budgetar. Mål och strategier i programmet behöver också vara kopplade till en analys av vilka resurser som krävs för att målen ska kunna uppnås.

Kompetensen kring funktionsrättsfrågor är generellt låg i staden och det finns en oro för att ansvariga nämnder, styrelser och förvaltningar inte kommer att uppfatta hur programmets rättighetsområden, mål och strategier är relevanta för deras specifika verksamheter. Rådet efterfrågar verktyg för att de olika specifika verksamheterna ska kunna förstå och använda programmet.

Många av rättighetsområdena regleras, förutom av funktionsrättskonventionen, även av svensk lag. Rättighetsarbetet handlar på många områden inte om någon slags frivillighet eller välvilja från stadens verksamheter, utan om skyldigheter att följa svensk lagstiftning. Rådet vill att detta synliggörs tydligare i programmet.

Syftet med programmet

Här behövs ett förtydligande kring var personer med funktionsnedsättning ska vara fullt delaktiga. En definition av vad som menas med full delaktighet hade ytterligare förtydligat programmets intentioner och avsikter.

Förutsättningar

Rådet tycker det är bra att helhetsperspektivet lyfts fram i både text och bild. Det är också viktigt att stadens nämnder och styrelser förstår innebörden av att de behöver säkerställa kunskap och medvetenhet, tillgänglighet samt samverkan internt och externt.

Rättighetsområden

För varje rättighetsområde följer texten en struktur enligt följande:

- Rättighetsområde, rubrik
- Beskrivning av rättigheten
- Problembeskrivning av ojämlika livsvillkor inom området
- Mål
- Strategier
- Ansvariga

Rådet anser att de tio formulerade rättighetsområdena med respektive målformuleringar är relevanta och viktiga. Men förbättringar behövs inom flera rättighetsområden när det gäller problembeskrivningarna. De behöver ses över och utvecklas.

[1] Funktionsrättskonventionen artikel 4:3.

När det gäller vilka nämnder och styrelser som är ansvariga behöver programmet korrigeras i enlighet med fattade beslut om ny nämndstruktur, så att nämnder med särskilt ansvar anges med sina korrekta benämningar.

För varje rättighetsområde finns också en hänvisning till specifika artiklar i funktionsrättskonventionen. Artiklarnas nummer bör kompletteras med rubrik för respektive artikel, såsom:

- Artikel 2 Definitioner
- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 21Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information

1. *Rätten till ett självständigt liv*
   Rådet tycker att stadens ansvar för att se till att stödfunktionerna faktiskt fungerar och att lagar och riktlinjer följs tydligare ska framgå. Vi saknar också viktiga aspekter såsom väsentligt lägre valfrihet samt otillgänglighet i problembeskrivningen.

   Strategierna i detta rättighetsområde behövs förtydligas. Vad innebär ”självständigt liv på lika villkor som andra”? Vad innebär det att bemöta på ett normmedvetet sätt? Rådets erfarenhet är att många av stadens verksamheter inte har den förförståelsen som krävs för att förstå innebörden av dessa uttryck.

2. *Rätten till information och kommunikation*
   Rådet anser att problembeskrivningen är otillräcklig och behöver utvecklas. Inte minst är vår erfarenhet att det ofta finns brister i tillgänglig information och kommunikation i samband med myndighetsutövning gentemot enskilda individer.

   Inom detta rättighetsområde bör också de lagar, regler och riktlinjer som reglerar stadens skyldighet att tillhandahålla tillgänglig information omnämnas.

3. *Rätten till demokratisk delaktighet*
   Rådet vill lyfta fram att demokratisk delaktighet mellan valen är minst lika viktig som i samband med valen. Demokratisk delaktighet får inte förstås som enbart en fråga om tillgängliga vallokaler, utan är mycket större än så. Detta tas upp på ett otydligt sätt i de prioriterade strategierna. Det behövs en tydligare koppling till strategierna i problemformuleringen.

4. *Rätten till ett tryggt liv*
   Rådet vill synliggöra en viktig aspekt av trygghet som inte finns med i skrivningarna inom detta rättighetsområde: personer med funktionsnedsättning ska kunna känna sig trygga när vi söker individuellt stöd av staden enligt t ex SoL och LSS. För många är detta en stor och allvarlig otrygghetsfaktor som leder till myndighetsrädsla, rädslan att fråntas det stöd man behöver för att kunna leva ett värdigt liv. Stadens ansvar för detta behöver tydliggöras.

   Våld i nära relationer bör finnas med som begrepp i problembeskrivningen.

Det är av stor betydelse att programmet synliggör vikten av ett funktionsrättsperspektiv i alla delar av stadens krisberedskap. Detta är ett eftersatt område som behöver prioriteras.

5. *Rätten till bästa möjliga hälsa*
   Problembeskrivningen under detta rättighetsområde behöver utvecklas. Personer med funktionsnedsättning dör många gånger i förtid. Det finns konkreta siffror på detta, alltså inte bara självuppskattning från personerna med funktionsnedsättning.

   Det krävs också mer kunskap om funktionsnedsättningarna för att möjliggöra bästa möjliga hälsa, inte bara kunskap om livsvillkoren.

   Det är positivt att programmet tar upp sexuell och reproduktiv hälsa som är ett område som behöver lyftas ur ett funktionsrättsperspektiv.

6. *Rätten till utbildning*
   Rådet saknar skrivningar om skolformer såsom förskoleklass, grundsärskola och gymnasiesärskola.

   Meningen om tillgänglighet och inkludering behöver ha tydligare definitioner av vad som menas med dessa begrepp. Risken finns annars att det förstås som integration av dessa elever snarare än inkludering.

   Strategi 6:1 tar upp samverkan mellan stadens verksamheter. Här behövs också tas upp att samverkan med intresseorganisationer, vårdnadshavare och elever krävs för att nå utbildningsmålen.

   Det är mycket bra att strategi 6:2 lyfter fram vikten av individanpassat stöd. Detta behöver ha en tydligare koppling i problembeskrivningen så det verkligen framgår.

7. *Rätten till arbete och sysselsättning*
   Rådet anser att problembeskrivningen bör innehålla en skrivning om att staden inte i tillräcklig grad anställt personer med funktionsnedsättning. Att staden behöver förbättra sin rekrytering av personer med funktionsnedsättning bör också framgå tydligare.

   Målet för detta rättighetsområde behöver formuleras om. Det är för abstrakt och går inte att mäta.

8. *Rätten till fungerande bostad*
   Här anser rådet att problembeskrivningen är både otillräcklig och problematisk. Majoritetsbefolkningens behov av bostad ska inte ställas mot behovet av anpassade bostäder för personer med funktionsnedsättning.

   Det saknas också skrivelser om vikten av personligt stöd för att få

bostadssituationen att fungera. Detta är helt centralt för många när det gäller att ha en fungerande bostad.

Det behövs också en utförligare beskrivning om den mångfald bland boenden som finns och vilka typer av boenden som avses i programmet.

Rådet tycker att målet och strategierna är bra. Även här behöver dessa ha en tydligare koppling i problembeskrivningen.

9. *Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer*
   Även här är problembeskrivningen otillräcklig. Hinder för att kunna förflytta sig i och använda stadens inne- och utemiljöer behöver beskrivas betydligt bättre. Formuleringarna om enkelt avhjälpta hinder på olika ställen i förslaget till program får det att framstå som att tillgänglighetsproblemen är lösta när enkelt avhjälpta hinder är åtgärdade. Så är det inte. Att åtgärda enkelt avhjälpta hinder är inte tillräckligt för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till staden på lika villkor som andra.

   Målet för rättighetsområdet är väldigt bra, likaså strategierna.

10. *Rätten till meningsfull fritid*
    Problembeskrivningen är korrekt, men begränsad. Exkluderingen av vuxna och barn med funktionsnedsättning från kultur-, idrotts-, frilufts- och föreningsliv omfattar betydligt fler dimensioner än vad som tas upp.

    Rådet anser att strategierna behöver förtydligas. Det behövs också kopplas till problembeskrivningen. Ett förtydligande kring möjligheter att ha tillgängliga föreningslokaler behövs också.

Definitioner

I avsnittet om det nationella målet för funktionshinderpolitiken finns underrubriken *Att förebygga och motverka diskriminering* (s.14). I det första stycket finns felaktigheter och otydligheter. Rådet föreslår att stycket ersätts med följande text:

”Att förebygga och motverka diskriminering tar sin utgångspunkt i både FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna samt i diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen omfattar diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Diskrimineringslagen innehåller ett förbud mot diskriminering vilket sedan år 2015 även omfattar diskrimineringsformen *bristande tillgänglighet*. Den innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte har gjorts för att personen ska uppnå samma villkor som andra.

Lagen ställer även krav på att arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta systematiskt för att förebygga och förhindra diskriminering, så kallade *aktiva åtgärder*.”

Under rubriken Mångfald på sid 15 synliggörs den stora mångfald och heterogenitet som

finns inom gruppen personer med funktionsnedsättning. Detta ser rådet som mycket positivt. I texten bör dock tilläggas att personer med funktionsnedsättning också har olika åldrar.

Rådet tycker att det är bra att programmet har skrivningar om normkritisk analys och normmedvetet arbetssätt men tror att detta behöver förklaras tydligare.

Under barnrättsperspektivet vill rådet ha med en skrivning om att barnkonventionen nu är lag och betydelsen av detta ur ett funktionsrättsperspektiv.

Avsnittet avslutas med en skrivning om Kunskap och samverkan. I detta stycke bör man återkoppla till programmets inledning om förutsättningar, där kunskap och medvetenhet, tillgänglighet samt samverkan internt och externt tas upp i text och illustration. Rådet önskar ett fördjupande och förtydligande resonemang om samverkan och att man även lägger till en förtydligande text om tillgänglighet. Tillgänglighet som förutsättning behöver lyftas mer än de korta skrivningarna om det nationella målet.

Bilaga 1 Relaterade styrande dokument

Det är positivt med förteckningen av relaterade styrande dokument. Det är ett sätt att konkretisera att funktionsrättsperspektivet måste integreras i all verksamhet och i alla styrdokument. Det är ett tydliggörande av det intersektionella perspektivet och att personer med funktionsnedsättning är medborgare som alla andra medborgare och ska vara inkluderade överallt. När det finns en fastställd plan mot våld i nära relationer bör även denna ingå som ett betydelsefullt relaterat styrande dokument.

Bilaga 2 Indikatorer

Utvärderingen av det tidigare programmet visade stora brister gällande valda indikatorers användbarhet. Rådet ser att ett utvecklingsarbete har gjorts i det nya förslaget till program men ser fortfarande problem med flera valda indikatorer. Rådet ställer sig tveksam till att måtten kommer att ge meningsfulla resultat vad gäller uppfyllelse av programmets tio mål. Det är problematiskt att väldigt stora jämlikhetsmål reduceras till små mätbara detaljer som säger väldigt lite om målet. Det är en förbättring att använda sig av den nationella folkhälsoenkäten nedbruten på funktionsnedsättning och stad.

Många av indikationerna är baserade på enkäter. Då det är många personer med funktionsnedsättning som har svårt att förstå och svara på enkäter, blir detta ett otillräckligt verktyg för att mäta om programmets mål har uppnåtts.

Rådet anser att varje ansvarig nämnd borde ansvara för att ta fram mätbara indikatorer kopplade till de konkreta planer som de ska ta fram för sina verksamheter utifrån programmets mål.

1. *Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra*

Indikatorerna här säger väldigt lite om de hinder och möjligheter som finns för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv.

2. *Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.*

Ett mått här, snarare än att mäta upplevelse av tillgänglighet på stadens webbplats, skulle hellre kunna vara att mäta hur alla delar av stadens digitala kommunikation lever upp till webbtillgänglighetsdirektivet.

Vi undrar också hur brukarenkäten FH utformas och används, då vi erfar stora brister i tillgänglig information från socialsekreterare gentemot enskilda i utsatt läge. Ibland används enkäter av detta slag så att de framför allt lyfter fram nöjdhet men osynliggör problem.

3. *Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.*

Här skulle staden kunna göra systematiska tillgänglighetsinventeringar av vallokaler, vad gäller fysiskt tillgänglighet, tillgänglig information och bemötande. Precis som vi lyfte gällande rättighetsområdets problemformulering, är begreppet demokratisk delaktighet vidare än vad som kommer kunna mätas med de angivna indikatorerna.

4. *Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.*

Här ska till stor del trygghet mätas genom enkäter. Funktionsrättsrörelsen lyfter fram att vissa grupper av personer med funktionsnedsättning har särskilda svårigheter att besvara enkäter, så för dessa grupper blir det inte ett bra mätinstrument. Här saknas också perspektivet om brukaren känner sig trygg i kontakten med staden.

5. *Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.*

Ingen kommentar.

6. *Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.*

Utbildningsmålet har enbart elevenkäter som indikatorer. Det är en brist och man kan dessutom befara att bortfallet av elever med funktionsnedsättning är stort vid enkätundersökningar. Här behöver mer statistiskt underlag tas fram. Tänkbart skulle kunna vara att mäta utredningstiden för verkställande av åtgärdsprogram. Hur lång tid tar det från att rektor blir upplyst om behov till att ett åtgärdsprogram verkställs? Hur ser anmälningar till skolinspektionen ut? Indikationerna mäter inte alls huruvida eleverna faktiskt har uppnått sina utbildningsmål eller ej.

7. *Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.*

Att mäta antal anställda med lönebidrag i Göteborgs Stad är inte tillräckligt för att få mått på i vilken utsträckning staden anställer personer med funktionsnedsättning. Indikatorerna mäter enbart om en har arbete eller är arbetslös. Det säger ingenting om meningsfull sysselsättning.

Här skulle en t ex kunna mäta hur olika verksamheter i staden arbetar med aktiva åtgärder utifrån diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning med främjande av lika rättigheter och möjligheter och förebyggande av diskriminering på arbetsplatsen.

8. *Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.*

Måtten här säger oerhört lite om måluppfyllelsen. Att ha en fungerande bostad på lika villkor som andra är så väldigt mycket mer än fysisk tillgänglighet och den fysiska tillgänglighet som mäts med T-märkning och TIBB är väldigt begränsad. Syftet med T-märkning är att öka möjligheten för äldre att hitta bostäder med följande egenskaper:

- Till entrén och/eller hissen finns max ett trappsteg.
- Lägenheten har inga eller låga trösklar.
- Det går att komma in och vända med rullator i badrummet.
- Lägenheten ligger i markplan eller har tillgång till en rymlig hiss.

Tillgänglighet i befintligt bostadsbestånd (TIBB) är ett inventeringsverktyg som undersöker vägen mellan bostaden och den offentliga miljön, såsom flerbostadshusens trapphus, miljöhus och angöring.

En fungerande bostad kan också innebära personligt stöd för ett mer självständigt boende. Det finns inte alls med i indikatorerna.

9. *Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.*

Enkelt avhjälpta hinder är mindre nivåskillnader, tunga dörrar, olämpliga manöverdon, bristande kontrast- och varningsmarkering, bristande skyltning, bristande balansstöd, bristande ljudmiljöer, bristande belysning. Dessa hinder ska åtgärdas om det inte är orimligt med hänsyn till praktiska och ekonomiska förutsättningar. Om ett hinder av ovanstående slag praktiskt svårt att åtgärda eller om det är dyrt är det inte ett enkelt avhjälpt hinder. Tillträde till stadens inne- och utemiljöer för personer med funktionsnedsättning handlar om så mycket mer än vad som uppnås genom att åtgärda enkelt avhjälpta hinder.

Enligt gällande trafikförsörjningsprogram ska samtliga prioriterade hållplatser vara tillgänglighetsanpassade vid 2020 års utgång.

Enligt färdtjänstens brukarundersökningar är 90% av resenärerna nöjda med sin resa. Betyder det att färdtjänsten är näst intill perfekt? Nej, långt ifrån. Politiska beslut om nedskärningar försämrar just nu färdtjänsten väsentligt. Färdtjänstresenärer har mycket sämre rese- och mobilitetsvillkor än övrig befolkning. Detta kommer inte att mätas överhuvudtaget med färdtjänstens nöjdhetssiffror.

10. *Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.*

Idrottsanläggningar, badhus och kulturinstitutioner är inte självklart tillgängliga för personer med funktionsnedsättning bara för att enkelt avhjälpta hinder har åtgärdats. Här mäts inte heller på valfriheten för personer med funktionsnedsättning, vilket ofta är väldigt låg.

Avslutning

Rådet kommer att följa implementeringen av programmet i staden och är även fortsättningsvis gärna delaktiga i stadens arbete framåt i frågorna.

Bilaga: Protokollsutdrag GRF 2020-06-01, §51

Yttrande från Afasiföreningen i Göteborg angående Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026.

Afasiföreningen i Göteborg stödjer yttrandet över programmet från Göteborgs stads råd för funktionshinderfrågor, men vill komplettera med ytterligare synpunkter,

Afasi är förvärvad språkstörning efter hjärnskada och innebär varierande svårigheter att tala, förstå tal, läsa och skriva. Afasiföreningarna arbetar för att förbättra villkoren för personer med afasi eller annan språkstörning samt deras anhöriga och utgångspunkten är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Konventionens rättighetsområde nr 2 "Rätten till information och kommunikation" i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är viktigt, också för att detta är en förutsättning för område 1 "Rätten till ett självständigt liv" och område 3 "Rätten till demokratisk delaktighet". I vårt informationssamhälle har den som inte får tillgång till information eller möjlighet till kommunikation små möjligheter att föra ett självständigt liv och vara delaktig i det demokratiska samhället. Afasi eller annan språkstörning påverkar förmågan att kommunicera och förmågan att ta in, bearbeta och förmedla information. Stadens tillgänglighetsarbete inom rättighetsområde 2 har därför stor betydelse för våra grupper.

Kommunens skriftliga information, på papper såväl som digitalt, ska vara el göras tillgänglig för så många som möjligt genom begripligt innehåll, klarspråk och en tydlig grafisk utformning. Digital information ska följa det så kallade webbtillgänglighetsdirektivet med möjlighet till anpassningar som till exempel förstoring, talsyntes och vid behov bildstöd.

Enligt programmet bör staden använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikationen med staden. Personer med funktionsnedsättning är dock ingen homogen grupp. För många, inte minst för personer med rörelsehinder, innebär digitalisering förbättrad tillgänglighet. Det gäller dock sällan vid kognitiva och kommunikativa funktionsnedsättningar. Här finns ett digitalt utanförskap som inte beror på hög ålder eller ovilja att lära. Undersökningen "Svenskarna med funktionsnedsättnings användning av internet " visade att många personer med afasi hade stora svårigheter att använda digitala tjänster. Många saknar fortfarande Mobilt Bank-Id som är en förutsättning för många digitala tjänster. För varje tjänst som Göteborg stad erbjuder digitalt måste en annan icke-digital möjlighet erbjudas, alternativt hjälp att hantera den digitala tjänsten. Vid telesvar med knapptryckning måste alternativet personlig service finnas med, då utan krav på knapptryckning.

Vid val av indikatorer för mätning av måluppfyllelse i olika delar av programmet är det viktigt att ta hänsyn till att enkäter kan vara svåra att besvara för personer med afasi. Utformning av enkäter och svarssätt avgör om personer med afasi kan vara delaktiga i utvärdering av stadens tillgänglighetsarbete, inte minst inom området Rätten till information och kommunikation.

Göteborg 2020-06-17

Karin Eriksson, ordförande Afasiföreningen i Göteborg

2020-06-18
Mottagare: Göteborgs Stad
stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se
Dnr.nr: **0759/19**

Yttrande över förslag till revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg överlämnar härmed sitt yttrande över rubricerad remiss. Föreningen arbetar för att förbättra villkoren för barn, unga och vuxna med autism, Aspergers syndrom och andra autismspektrumtillstånd. Föreningen har cirka 1600 medlemmar. Bland dessa finns personer med egen funktionsnedsättning, närstående och personer som är professionellt verksamma inom området.

Föreningen står bakom yttrandet från Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor (GRF) men vill också komplettera med synpunkter utifrån våra medlemmars perspektiv lite mer specifikt. Även vi ser att samhället i många delar är ojämlikt ur flera aspekter[1]. Vi ser också en bristande jämställdhet där flickor med autism utreds senare, får mindre stöd och upplever större ohälsa[2]. Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg vill gärna bidra aktivt i arbetet med att göra Göteborg mer jämlikt.

Begreppet delaktighet ur ett autismperspektiv

I arbetet med att implementera programmet i stadens verksamhet är det viktigt att vara klar över vad man menar med delaktighet, som inte får innebära endast en passiv och mottagande roll utan en fullvärdig möjlighet till deltagande och påverkan. Vi hänvisar till definitionen utifrån sex aspekter (Ulf Janson, Stockholms Universitet): tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, engagemang, erkännande och autonomi[3].

Tillgänglighet är en viktig förutsättning för att uppnå full delaktighet och den består av:

1. Fysisk tillgänglighet (platser, miljöer och objekt)
2. Tillgängligt meningssammanhang
3. Tillgängligt sociokommunikativt samspel

Mer om delaktighet och tillgänglighet finns i Bilaga 1.

Styrning och uppföljning

I den utvärdering som gjordes av nuvarande program framkom en del brister, bl a angående måluppfyllelse, kännedom om programmet och samverkan. Detta är viktiga faktorer i arbetet med att implementera det nya programmet. Vi instämmer med GRF om tydligare styrning och mer frekvent uppföljning samt att samråd enligt Funktionsrättskonventionen artikel 4:3 bör ingå i uppföljningen.

[1] SCB. Statistik om personer med funktionsnedsättning, tabeller 2016–2017.
[2] Socialstyrelsen. Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning - lägesrapport 2020.
[3] SPSM (2018). Delaktighet – ett arbetssätt i skolan

AUTISM & ASPERGER FÖRENINGEN
DISTRIKT GÖTEBORG

Rättighetsområden, mål och strategier

Det är bra med rättighetsperspektivet, med mänskliga rättigheter som grund och hänvisning till konventionen. Dock upplever vi att kunskapen om konventionen varierar mycket. Dåvarande SKL (SKR, Sveriges kommuner och regioner) skriver i sitt positionspapper[4] att ökad kunskap behövs om konventionen och Agenda 2030 och om hur de ska tillämpas. Vi tror att det behövs en hel del aktiviteter för att öka kunskapen om dessa på alla nivåer i staden. Den kunskapen utgör en viktig grund för att funktionshindersperspektivet ska slå igenom på ett bättre sätt än vad nuvarande program har gjort.

I programmet bör det finnas med en förteckning av artiklarnas nummer och rubriker som bilaga.

Universell utformning nämns i huvudsak i samband med fysisk tillgänglighet, t ex när det gäller avsnitten om bostäder och miljöer. Begreppet bör användas bredare och även i samband med kognitiv tillgänglighet.

1. Rätten till ett självständigt liv

I realiteten är det inte så att alla personer med funktionsnedsättning kan leva ett helt självständigt liv. För många av våra medlemmar med både autism och intellektuell funktionsnedsättning handlar det om att få ett meningsfullt och tryggt liv med kompetent stöd under hela livet.

Vi instämmer i att det personliga stödet är avgörande för en del för att kunna delta på lika villkor som andra. För majoriteten av personer med autism är stora delar av detta stöd kopplat till *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade - LSS*. Möjligheten att anlita ett personligt ombud är också viktigt.

De prioriterade strategierna bör kompletteras med att det stöd som ges inom stadens verksamheter ska uppfylla kraven i LSS på ett bättre sätt, men även utifrån andra lagkrav och rättigheter. Det är bra att det finns ett helhetsperspektiv med. I detta kan också innefattas ett socioekonomiskt perspektiv där samordnade och långsiktiga insatser är värdefullt både för individen, familjen och staden.

Samverkan med anhöriga saknas här och på andra ställen i programmet.

2. Rätten till information och kommunikation

För att kunna tillgodose rätten till information och kommunikation för personer med autism krävs god kompetens inom flera områden. När man pratar om tillgänglighet missas ofta de behov som finns hos våra medlemmar. I Autism- och Aspergerförbundets remissvar om förslag till föreskrifter om tillgänglighet till digital offentlig service[5] står följande:

”Enligt direktivet ska webbplatser uppfylla standarden WCAG 2.1, nivå AA. Den standarden skapar främst ökad tillgänglighet för personer med syn- och hörselskador/-nedsättningar och personer med rörelsehinder. Däremot är standarden inte tillräcklig när det gäller att skapa tillgänglighet ur ett kognitivt perspektiv, vilket således missgynnar personer med kognitiva funktionsnedsättningar så som autism.”

Om webbtillgänglighet och begriplig text i bilaga 2.

[4] SKL (2017). Funktionshinder och delaktighet - positionspapper.
[5] Autism- och Aspergerförbundet (2019). Yttrande över remisspromemoria om förslag till föreskrifter om tillgänglighet till digital offentlig service, ärendenummer: 2019-44. Länk till autism.se

AUTISM & ASPERGER FÖRENINGEN
DISTRIKT GÖTEBORG

När vi utvecklar digitala lösningar måste vi beakta den digitala klyftan som finns i samhället[6]. För att kunna ta del av samhället digitalt krävs att man har råd med och tillgång till rätt utrustning (dator, mobil, surfplatta, internetuppkoppling etc) och även en förmåga att hantera och förstå tjänsterna. Det måste finnas personlig service som alternativ för dem som av olika skäl behöver det. Det måste också finnas möjlighet att få stöd i att lära sig använda digital teknik och tillgång till support när det blir problem.

Tillgång till alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) är central och vi ser att det används för lite och inte alltid i en individs hela vardag utan bara i vissa delar. I Göteborg finns Dart - ett kommunikations- och dataresurscenter för personer med funktionsnedsättning som besitter djup kompetens inom området. Till Dart kan även personal inom skola, daglig verksamhet, boende och socialtjänst vända sig. Personalens kompetens och tillgång till AKK-hjälpmedel är avgörande för att en person med kommunikationssvårigheter ska få möjlighet att göra sin röst hörd och kunna vara delaktig.

3. Rätten till demokratisk delaktighet

Viktiga och bra strategier. Det som saknas är att det är viktigt att beakta allas möjlighet att följa och påverka vad som händer i samhället även mellan valen och inte endast vid röstning.

Vid användning av enkäter är det viktigt att fundera över tillgängligheten i utformningen, hur man når önskad målgrupp, hur man gör frågorna relevanta och begripliga och hur man gör det möjligt för alla att delge sina svar.

4. Rätten till ett tryggt liv.

Personer med autism är en utsatt grupp när det gäller våld. Forskaren Katrin Lainpelto har i sin forskning kommit fram till att barn med autism oftare utsätts för brott än andra barn och att färre ärenden leder till åtal och fällande dom när barnet har autism. Kvinnor med funktionsnedsättning har en dubbel utsatthet. Det är viktigt att det finns kompetens om kommunikation så att alla får möjlighet att kunna uttrycka det man har upplevt och få sin sak prövad på ett rättssäkert sätt.

Vid utformning av krisberedskap är det viktigt att ha kunskap om att personer med autism kan ha ett annorlunda sätt att tolka information och därför agera på ett helt annat sätt vid t ex utrymning än vad som förväntas.

5. Rätten till bästa möjliga hälsa

Även här är det viktigt att beakta de särskilda behov som en person med autism kan ha, både vad gäller förebyggande hälsoinsatser men även i rena vårdsituationer[7]. Risken för suicid är ca tio gånger högre för personer med autism än för befolkningen i stort[8]. Ohälsan börjar ofta tidigt. Vi ser barn i låg skolålder som mår oerhört dåligt och har tappat livsviljan. De är utsatta för väldigt hög stress, i huvudsak skolrelaterat. Även anhörigas situation måste beaktas.

---

[6] Svenskarna med funktionsnedsättning och internet. http://www.begripsam.se/internet/
[7] Autism- och Aspergerförbundet. Autism och tillgänglighet i vården. Länk till autism.se
[8] ”Individual Risk and Familial Liability for Suicide Attempt and Suicide in Autism: A Population Based Study” Hirvikoski, T., Boman, M., Chen, Q., D’Onofrio, B.M., Mittendorfer-Rutz, E., Lichtenstein, P., Bölte, S., Larsson, H. Psychological Medicine, online 26 juni 2019, doi: 10.1017/S0033291719001405

Vi möter många vuxna med psykisk ohälsa på grund av brist på förståelse, avsaknad av stöd och meningsfull sysselsättning, hög stressbelastning och dålig ekonomi. Här krävs samverkan mellan olika samhällsaktörer som t ex Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, stadens verksamhet och habilitering/psykiatri.

6. Rätten till utbildning

Problembeskrivningen stämmer även för personer med autism. Det utanförskap som många hamnar i som vuxna startar redan i tidiga skolår. Barn med autism är överrepresenterade bland barn med ofrivillig skolfrånvaro och de har en betydligt lägre måluppfyllelse, endast 44 % hade godkänt i svenska, engelska och matematik i Autism- och Aspergerförbundets skolenkät 2018[9]. Föreningen är mycket oroad över utvecklingen.

I de strategier som föreslås är det av stor vikt att hänsyn tas även till barn med autism. I själva funktionsnedsättningen ingår perceptionsstörningar, behov av förutsägbarhet, stöd i sociala situationer och stöd för kommunikation. För flera av dem innebär det att behoven bäst tillgodoses i mindre grupper med hög autismspecifik kompetens, även för dem som inte tillhör grundsärskolans målgrupp. Utvecklingen vi ser nu med ett minskat antal platser i SU-grupper är ett stort steg ifrån den målsättning som föreslås i detta program.

Det är positivt att man nämner att hela skoldagen är viktig inklusive transporter till och från skola och fritids. Här bör man titta extra på hur en skoldag påverkar ett barn med autism och beakta det i skolvalssystemet och vid anordnande av skolskjuts. Samverkan med vårdnadshavare bör också nämnas här.

Vuxenutbildning av god kvalitet är viktig för att det ska vara möjligt att få en andra chans om den tidigare skolgången inte har fungerat. Även här är det viktigt att det finns möjlighet till en anpassad miljö och pedagogik.

7. Rätten till arbete och sysselsättning

Föreningen ser positivt på att staden ska öka antalet anställda med funktionsnedsättning inom den egna organisationen. Förutom att fler får en bättre livssituation utgör staden ett postitivt föredöme för andra arbetsgivare. Det är svårt för många personer med autism att hitta och behålla ett arbete, trots relevant kompetens. Det finns ett glapp i systemet för dem som kan arbeta men behöver relativt små anpassningar, som t ex flexibel deltid, individuell hänsyn eller olika hjälpmedel och som inte blir aktuella för daglig verksamhet. De nekas aktivitets- eller sjukersättning (även för deltid) och på Arbetsförmedlingen får de inte det stöd som behövs för att hitta ett passande arbete. Inte heller arbetsgivaren får stöd i sin roll. Med mer kunskap och öppnare attityder skulle fler kunna få arbete. Även inom detta område kan man använda begreppet universell utformning[10].

För dem som inte är aktuella för ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden är en meningsfull sysselsättning oerhört viktig. Individens behov och intressen måste beaktas. Strategin 7:3 borde förtydligas och utvecklas.

[9] Autism- och Aspergerförebundet. Skolenkät 2018. https://www.autism.se/skolenkat_2018
[10] Funktionsrätt Sverige. Projektet UUA - Universellt utformade arbetsplatser.

8. Rätten till fungerande bostad

Även här är LSS centralt för att kunna tillgodose rättigheter. För många av våra medlemmar måste fler faktorer beaktas än själva bostaden för att få ett fungerande boende. Det kan handla om allt ifrån ett par timmars boendestöd per vecka i en egen lägenhet till personal dygnet runt i en gruppbostad. Gemensamt för dem alla är att det behövs personal med god kunskap om autism och om hur det påverkar individen för att kunna ge ett bra stöd.

I Socialstyrelsens lägesrapport[11] står det: ”I 56 procent av gruppbostäderna har uppgiftslämnare angett att det bor max fem personer och i 93 procent av verksamheterna att det bor max sju.”. Det är viktigt att värna den lilla gruppens princip[12] med tre till fem personer.

Bristen på bostäder med särskild service speglas inte i riktigt i strategierna. Här behövs tydligare skrivning.

9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Det är viktigt att även kognitiv tillgänglighet beaktas.

10. Rätten till en fungerande fritid

En meningsfull och aktiv fritid är en viktig skyddsfaktor mot psykisk ohälsa. Personer med autism har ofta svårt att hitta sammanhang som fungerar utan att kräva för mycket energi.

Fungerande transporter är en viktig förutsättning liksom möjligheten till ledsagning eller kontaktperson om man t ex bor i gruppbostad. Det är inte tillräckligt med gruppaktiviteter med boendets personal.

Definitioner

I definitionen av universell utformning bör det också stå med det inte ska utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs, vilket står med i funktionsrättskonventionens artikel 2.

När det gäller samverkan bör det kompletteras med tydligare skrivning om samverkan med personer med funktionsnedsättning, deras anhöriga och de organisationer som företreäder dem.

Bilaga 1 Relaterade styrande dokument

Det är en utmaning att hantera så många styrande dokument som i flera fall överlappar varandra. För medborgarna är det svårt att följa arbetet med att nå målen i de olika planerna och programmen. Att på allvar få in mångfald som grund och ett intersektionellt perspektiv så att det genomsyrar all verksamhet och märks i människors vardag bör på sikt kunna reducera antalet.

Bilaga 2 Indikatorer

Utvärderingen av det nuvarande programmet visade på brister när det gällde mätningar för att kunna följa måluppfyllelsen. Förbättringar är gjorda i det nya förslaget, men vi har några synpunkter.

[11] Socialstyrelsen. Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning - lägesrapport 2020.
[12] Tidskriften Intra nr 4/2000. Den lilla gruppens princip av Peter Brusén, direktör på Socialstyrelsen. Länk

Det är ingen tydlig struktur för Mål - Strategier - Indikatorer. Det saknas koppling mellan vissa av strategierna och indikatorerna, t ex 3:4 Stadens verksamheter ska samverka med intresseorganisationer i åtgärder som berör dem och 4:2 Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.

Som vi har nämnt under punkt 3 innebär enkäter en del svårigheter och risk för exkludering av vissa grupper. Det är viktigt att det beaktas vid uppföljningen av de indikatorer som bygger på enkäter. Den nationella folkhälsoenkäten som ligger till grund för många av mätningarna innehåller inte tillräckligt med indata om funktionsnedsättningar för att ge en tillräckligt bra bild. Flera av områdena har övervägande fysisk tillgänglighet som tema. Område 8 om bostad innehåller inget om hur man följer upp att även personer med kognitiva funktionsnedsättningar får en fungerande bostad på lika villkor som andra, se kommentarer under punkt 8.

Flera av områdena skulle kunna kompletteras med mer objektiv statistik, t ex frånvarostatistik och måluppfyllelse för område nr 6 om utbildning. Vi vet att barn med autism är överrepresenterade i den statistiken och att ett aktivt arbete för att göra skolan mer autismvänlig gagnar övriga barn också.

I samverkan med oss intresseorganisationer kan andra uppföljningsmetoder komplettera de föreslagna mätningarna. Vi tänker också att de olika nämnderna bryter ner målen ytterligare och tar fram relevanta mätmetoder för sina respektive ansvarsområden.

Autism- och Aspergerföreningen Distrikt Göteborg kommer att följa utvecklingen med stort intresse och vill gärna bidra med kunskap och erfarenheter som bygger på medlemmarnas upplevelser i sin vardag.

Styrelsen

genom

Anne Lönnermark

Verksamhetsledare

Bilaga 1 Delaktighet och tillgänglighet

Bild 1: Sex delaktighetsaspekter, ur Delaktighet – ett arbetssätt i skolan (SPSM)

Tillgänglighet är en viktig förutsättning för att uppnå full delaktighet och den består av:

1. Fysisk tillgänglighet (platser, miljöer och objekt)
2. Tillgängligt meningssammanhang
3. Tillgängligt sociokommunikativt samspel

1. Fysisk tillgänglighet
Många miljöer kan vara svåra för personer med autism. Perceptionsstörningar, såsom t ex ljud- och ljuskänslighet och svårighet att sortera intryck, kan försvåra möjligheten att delta. Ibland kan det vara en avgörande faktor för själva transporten till en aktivitet. En resa i kollektivtrafiken kan vara väldigt stressande och energikrävande.
Till det fysiska rummet hör också möjligheten att hitta vilket kräver tydliga skyltar och kartor.

2. Tillgängligt meningssammanhang
Tillgängligt meningssammanhang handlar om att förstå meningen med det som sägs, det som händer och syftet i en aktivitet. Information måste anpassa efter individen. Visuellt stöd är viktigt för många och är ett bra sätt att tydliggöra en situation. Att skapa förutsägbarhet ger trygghet som möjliggör delaktighet. Bristen på tydlighet om vad som ska hända och vad som förväntas av individen är en vanlig faktor som förhindrar delaktighet.

3. Tillgängligt sociokommunikativt samspel
Att kunna förstå och delta i samtal ställer stora krav på de inblandade. Man behöver en god språkförståelse för att kunna förstå och uttrycka sig. Man behöver också en förmåga att avläsa kroppsspråk, att förstå vad den andre tänker och en förmåga till turtagning m m.
För många personer med autism krävs AKK (Alternativ och Kompletterande Kommunikation) medan det för en del räcker med en anpassning av hur man använder språket. För att hitta rätt utformning av stödet behövs en gedigen kunskap om funktionsnedsättningen och individen.

Bilaga 2 Webbtillgänglighet och begriplig text

”Enligt direktivet ska webbplatser uppfylla standarden WCAG 2.1, nivå AA. Den standarden skapar främst ökad tillgänglighet för personer med syn- och hörselskador/-nedsättningar och personer med rörelsehinder. Däremot är standarden inte tillräcklig när det gäller att skapa tillgänglighet ur ett kognitivt perspektiv, vilket således missgynnar personer med kognitiva funktionsnedsättningar så som autism.

I praktiken innebär det alltså, om förslaget går igenom, att webbplatser kan uppfylla lagen men ändå komma att diskriminera personer med kognitiva funktionsnedsättningar, vilket vi förstås menar är oacceptabelt. Här vill vi därför hänvisa till den ISO-standard som tagits fram av Begripsam: DIS 21801 ”General Guidelines on Cognitive Accessibility”, en standard om kognitiv tillgänglighet[13]. Utvecklandet av den här standarden tar sin utgångspunkt i Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, särskilt avseende universell utformning och etablerade principer för tillgänglighet.”

Hur man kan skriva på ett sätt som gör texter begripliga för fler tog man reda på i arvsfondsprojektet Begriplig text. Projektet pågick under åren 2016–2019. Afasiförbundet, Autism- och Aspergerförbundet, Dyslexiförbundet och Riksförbundet FUB stod bakom projektet. De ringade in 19 faktorer[14] som spelar stor roll. De fem viktigaste parametrarna:

1. Att det finns en rubrik som beskriver innehållet
2. Att rada upp information i punktlistor
3. Att texten är kort
4. Att det finns mellanrum mellan stycken
5. Att det finns mellanrubriker som förklarar innehållet

För person med autism var de fem viktigaste parametrarna de här:

1. Att rada upp information i punktlistor
2. Att det finns en rubrik som beskriver innehållet
3. Att storleken på bokstäver inte är för liten
4. Att det finns mellanrum mellan stycken
5. Att raderna är korta

[13] http://www.begripsam.se/arvsfonden-beviljar-foreningen-begripsam-stod-for-projektet-digikog-kognitivt-tillgangliga-digitala-produkter-och-tjanster/
[14] De 19 råden: https://begripligtext.se/19-raden/. Slutrapport: https://begripligtext.se/wp-content/uploads/2020/03/Compair-slutrapport-reviderad.pdf

HBTQ-rådets yttrande gällande Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, Dnr 0759/19

HBTQ-rådet tillstyrker programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning med kommentarer.

Rådet har följande kommentarer:
Rådet anser att de rättighetsområden som formuleras är mycket relevanta. Rådet ställer sig positivt till att programmet så tydligt utgår från ett rättighetsperspektiv och att programmet gäller alla delar av staden och samtliga politikområden.

Programmet nämner vid ett par tillfällen att gruppen personer med funktionsnedsättning rymmer en stor mångfald och heterogenitet. Detta är mycket viktigt att lyfta fram och medvetenheten om detta är en grundförutsättning för att kunna genomföra programmet. Alltför ofta har personer med funktionsnedsättning reducerats till att enbart vara sin funktionsnedsättning och beskrivits som en homogen grupp. Betoningen av att personer med funktionsnedsättning har olika socioekonomiska villkor, olika åldrar, olika etnicitet, olika religioner, olika kön, olika könsidentiteter, olika sexuella läggningar och olika funktionsnedsättningar är mycket betydelsefull.

HBTQ-rådet vill särskilt poängtera att personer med funktionsnedsättning har olika könsidentiteter och olika sexuella läggningar och att detta absolut måste inrymmas i ett program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Ofta saknas ett hbtq-perspektiv i funktionshinderpolitiken och i arbetet med funktionshinderfrågor. Heteronormativiteten inom funktionshinderområdet måste upphöra.

Länge har personer med funktionsnedsättning på olika sätt förnekats rätten till sin sexualitet överhuvudtaget och det är positivt att programmet också tar upp sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Detta perspektiv är en viktig del i genomförandet av programmet.

Rådet vill påpeka vikten av att de anställda i Göteborgs Stad som arbetar med funktionshinderfrågor och med service och stöd till personer med funktionsnedsättning har hbtq-kompetens och SRHR-kompetens så att alla kan få ett värdigt bemötande i kontakten med staden.

Programmet tar upp vikten av normkritik och normmedvetenhet i arbetet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Detta ställer sig hbtq-rådet mycket positiv till. Men rådet anser att programmet behöver innehålla ett längre resonemang, ett förtydligande av vad normkritik och normmedvetenhet kan innebära inom funktionshinderområdet.

Slutligen vill HBTQ-rådet betona vikten av att personer med funktionsnedsättning görs delaktiga i alla frågor som rör dem, när det gäller implementeringen av programmet, och att staden har fungerande samråd med funktionsrättsrörelsen.

När det gäller genomförandet av program och planer i staden ser HBTQ-rådet allvarliga brister. Utvärderingar och uppföljningar har visat att det tidigare programmet för full delaktighet har genomförts i mycket låg utsträckning och samma gäller ju för stadens hbtq-plan. Det kommer att krävas engagemang, satsningar och ekonomiska resurser för att programmet verkligen ska genomföras och inte bara bli en pappersprodukt.

Protokollsutdrag
Göteborgs Stads HBTQ-råds möte 2020-05-12

§ 20:42 **Remiss - Förslag till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning**

Richard Brodd inleder med att säga att rådet har – vilket ingår i rådets mandat och uppdrag – fått en remiss att ta ställning till.
Pia Emanuelsson lyfter att hon utifrån flera roller varit djupt involverad i att ta fram programmet – och att hon därför inte tycker att det är lämpligt att hon deltar i rådets remisskrivande. Hon säger att hon utifrån flera aspekter inte är nöjd med slutresultatet men att hon tycker att rådet ska tillstyrka förslaget eftersom det är viktigt att ett nytt program kommer på plats. Hon föreslår därför att rådet tillstyrker – men med kommentarer utifrån ett hbtq-perspektiv. Det saknas, menar hon, skrivningar kring intersektionen hbtq och funktionalitet.
Tanya Charif instämmer vad gäller vikten av en synlig och tydlig intersektionell analys och föreslår att Pia Emanuelsson finns med som bollplank i arbetet även om hon avstår från att skriva själv.
Berit Larsson tycker att rådet ska tillstyrka förslaget och samtidigt understryka behovet av normkritik och hbtq-perspektiv och får medhåll av Angelica Löwdin.
Remissvaret ska inkommit senast 2020-06-20.
Beslut: Rådet tillstyrker remissen med de synpunkter som framförts ovan.
Rådet utser samtidigt Danial Moeeni Taghavi till att formulera yttrandet – med stöd av Pia Emanuelsson.
Obs! De politiska representanterna i rådet deltar inte i beslutet.

Göteborg 2020-06-08
Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
Göteborgs Stads HBTQ-råd.
Rätt utdraget betygar i tjänsten:
Anna-Carin Jansson
Avdelningen Mänskliga rättigheter
Stadsledningskontoret
Tfn: 031-368 06 27

Funktionsrätt
Göteborg
Funktionshinderföreningar i samverkan

Göteborg
20-06-18

Yttrande över remiss avseende revidering av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026, Dnr 0759/19

Funktionsrätt Göteborg (FRG) är en paraplyorganisation för 49 funktionshinderföreningar i Göteborg. FRG representerar närmare 20 000 personer med funktionsnedsättning genom våra medlemsföreningar.

Funktionsrätt Göteborg tillstyrker förslaget till reviderat program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, under förutsättning att inkomna synpunkter från funktionsrättsrörelsen tas i beaktande.

Funktionsrätt Göteborg står bakom och har varit delaktiga i att formulera det remissyttrande som den 1 juni antogs av GRF, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor. Funktionsrätt Göteborgs yttrande ska därför läsas tillsammans med yttrandet från GRF. I detta yttrande vill vi betona de viktigaste perspektiven och komplettera med ytterligare kommentarer.

Det nationella målet för funktionshinderpolitiken som syftar till att uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning kan inte nog betonas. Funktionsrätt Göteborg ser med stor oro på de tydligt ojämlika livsvillkoren och den bristande delaktigheten som råder för personer med funktionsnedsättning i samhället idag. Vi ser också en utveckling i samhället i fel riktning, med ökande klyftor och försämrade möjligheter till delaktighet. Personer med funktionsnedsättning lever i högre utsträckning i fattigdom, särskilt gäller detta för kvinnor med funktionsnedsättning. Funktionsrättsrörelsens samlade bild av hur Sverige lever upp till funktionsrättskonventionen är att utvecklingen går bakåt på flera områden. Mot bakgrund av detta har ett styrande dokument som Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning en stor betydelse.

Funktionsrätt Göteborg ställer sig positiv till intentionerna med de justeringar som gjorts i det reviderade programmet, såsom ett förtydligande av de mänskliga rättigheterna, tydlig koppling till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kopplingen till det nationella funktionshinderpolitiska målet och dess inriktningar, ett betonande av barnrättsperspektivet samt ett betonande av mångfalden och heterogeniteten bland alla människor som har en funktionsnedsättning. Det är också mycket positivt och oerhört betydelsefullt att programmet tydligt grundas i principen om universell utformning. Men

Funktionsrätt Göteborg
Slottsskogsgatan 12
414 53 Göteborg
031-24 03 03
info@funktionsrattgbg.se
www.funktionsrattgbg.se

något som behöver lyftas fram tydligare i programmet är jämställdhetsperspektivet. De ojämlika livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning drabbar kvinnor med funktionsnedsättning särskilt hårt.

Funktionsrätt Göteborg vill också uttrycka uppskattning för ansvarig tjänstepersons ambitioner vad gäller nära samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsrörelsen i processen med revideringen av programmet, i enlighet med det politiska uppdraget.

Göteborgs Stad har väldigt mycket arbete att göra för att uppnå målen i programmet och för att leva upp till funktionsrättskonventionen. I nuläget befinner vi oss mycket långt från programmets mål och konventionens ställningstaganden. Den levda verkligheten för personer med funktionsnedsättningar som vi får ta del av genom vår verksamhet visar tydligt på den ojämlikhet, exkludering och diskriminering som råder för personer med funktionsnedsättning i Göteborg och på det lidande som detta innebär.

När vi tagit del av de 26 förslag till yttrande över remissen som förvaltningar och bolag tagit fram kan vi konstatera att samtliga föreslår att programmet ska tillstyrkas. Detta är förstås positivt, men det är något med funktionshinderpolitiken som är problematiskt. På principiell nivå råder stark konsensus om att vi ska ha jämlika levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, alla säger sig vilja detta. Men genomförandet i realiteten går alldeles för långsamt och som sagt på flera områden i fel riktning. Genom politiska beslut försämras levnadsvillkoren och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning och klyftorna ökar istället för att minska. Hur är det möjligt att ha så stor enighet på principiell nivå och samtidigt i den konkreta politiken fatta beslut som går i rakt motsatt riktning? Man säger sig vilja göra en sak, men gör ofta i praktiken tvärtom. Denna diskrepans måste upphöra.

Om program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antas av kommunfullmäktige så förpliktigar det till ansvarsfulla politiska beslut för ökad jämlikhet och delaktighet i varje nämnd och bolag i staden och det behöver avsättas ekonomiska resurser för att genomföra denna funktionshinderpolitik. Det handlar om att tillgodose de mänskliga rättigheter som man som kommun har en stark skyldighet att skydda och främja.

När funktionsrättsrörelsen har diskuterat förslaget till program framkommer tydligt en farhåga om att programmet bara ska bli en pappersprodukt, tomma ord som inte kommer att implementeras i nämnders och styrelsers verksamheter. Tilliten till stadens förmåga att gå från ord till handling är inte särskilt hög. Det kommer att krävas tydlig politisk vilja och styrning, tydligt avsatta resurser och stor satsning på kompetensutveckling för att faktiskt gå från ord till handling och konkret implementera programmet i alla delar av staden.

Funktionsrätt Göteborg
Funktionshinderföreningar i samverkan

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har gällt i Sverige i 11 år, ändå är den fortfarande ganska okänd. I Artikel 4:3 Allmänna åtaganden står följande:

3. I utformning och genomförande av lagstiftning och riktlinjer för att genomföra denna konvention och i andra beslutsfattande processer angående frågor som berör personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.

Denna artikel i funktionsrättskonventionen ligger till grund för det offentligas ansvar att ”nära samråda med och aktivt involvera” funktionsrättsföreningar i frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Artikeln har också fått en fördjupad kommentar av FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning i General comment No. 7 (2018) on the participation of persons with disabilities, including children with disabilities, through their representative organizations, in the implementation and monitoring of the Convention.

En viktig del i genomförandet av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att stadens nämnder och förvaltningar skapar välfungerande former för att nära samråda med och aktivt involvera funktionsrättsrörelsen. Här finns mycket utvecklingsarbete att ta tag i.

Slutligen vill vi knyta an till FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess viktigaste åtagande att ingen ska lämnas utanför i samhällsutvecklingen. Ett genomförande av program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är helt nödvändigt för att Göteborgs Stad ska kunna leva upp till de globala målen om hållbar utveckling.

Funktionsrätt Göteborg
Slottsskogsgatan 12
414 53 Göteborg

031-24 03 03
info@funktionsrattgbg.se
www.funktionsrattgbg.se

Göteborgs Stad

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026

Planerande styrande dokument

Vision
► **Program**
Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

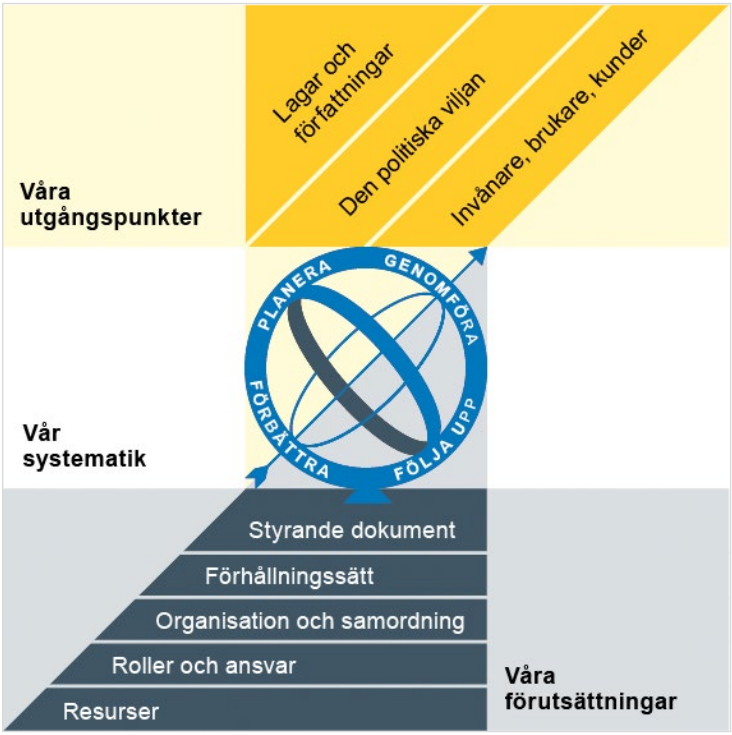

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

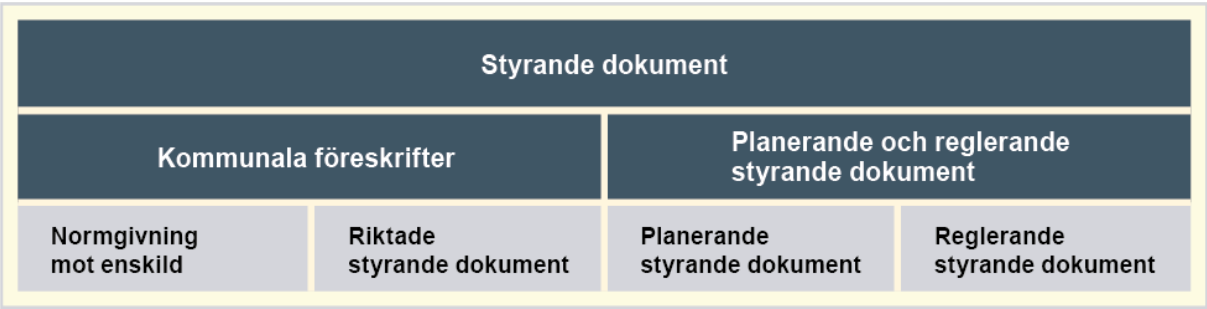

Dokumentnamn: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Alla styrelser och nämnder	Diarienummer: 0759/19	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Program	Giltighetstid: 2021–2026	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning 4

Syftet med detta program 4

Vem omfattas av programmet 4

Bakgrund 4

Mänskliga rättigheter som grund 4

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken och dess principer för genomförande 4

Koppling till andra styrande dokument 4

Internationellt 4

Nationellt 5

Lokalt 5

Uppföljning av detta program 5

Uppföljning av programmets mål 5

Utvärdering av programmet 5

Programmet 6

Förutsättningar 6

Rättighetsområden, mål, strategier och ansvar 7

1. Rätten till ett självständigt liv 7
2. Rätten till information och kommunikation 8
3. Rätten till demokratisk delaktighet 8
4. Rätten till ett tryggt liv 9
5. Rätten till bästa möjliga hälsa 10
6. Rätten till utbildning 10
7. Rätten till arbete och sysselsättning 11
8. Rätten till fungerande bostad 12
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer 13
10. Rätten till en meningsfull fritid 13

Definitioner 14
Funktionsnedsättning och funktionshinder 14
Mångfald 14
Inkludering 14
Barnrättsperspektivet 15
Det nationella funktionshinderspolitiska målets fyra områden 15
Principen om universell utformning 15
Befintliga brister i tillgängligheten 15
Individuella stöd och lösningar för individens självständighet 15
Att förebygga och motverka diskriminering 15
Enkelt avhjälpta hinder 16
Kunskap och samverkan 16
Bilagor 17
Bilaga 1 Ett urval av relaterade styrande dokument 17
Bilaga 2 Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 18
Bilaga 3 Källor 20
Bilaga 4 Indikatorer 21

Inledning

Syftet med detta program

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering, på lika villkor som andra.

Vem omfattas av programmet

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 gäller för Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser.

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige 2015-06-11 § 14. Kommunfullmäktige tog beslut 2019-03-28 § 21 om att revidera programmet för att säkerställa att det fick en ännu tydligare koppling till mänskliga rättigheter och det nationella funktionshinderspolitiska målet. Revideringen har genomförts i samarbete med representanter från Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, intresseorganisationer samt Göteborgs Stads förvaltningar och bolag.

Mänskliga rättigheter som grund

De mänskliga rättigheterna utgår från att alla människor är födda fria och lika i värde och att rättigheterna gäller alla - utan åtskillnad. Ytterst reglerar mänskliga rättigheter förhållandet mellan staten och individen. Det offentliga har ansvar för att respektera, skydda, uppfylla och bevaka arbetet med de mänskliga rättigheterna. Individen som äger rättigheten är rättighetsbärare. Det offentliga är skyldighetsbärare.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken och dess principer för genomförande

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena: principen om universell utformning, befintliga brister i tillgängligheten, individuella stöd och lösningar för individens självständighet och att förebygga och motverka diskriminering. Inget av dessa områden kan ensamt uppnå det nationella målet, de är ömsesidigt beroende.

Koppling till andra styrande dokument

Internationellt

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s konvention om barnets rättigheter
- FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Nationellt

- Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, regeringens proposition 2016/17:188
- Lagstiftning, till exempel skollagen, lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, socialtjänstlagen, hälso-och sjukvårdslagen, plan- och bygglagen, diskrimineringslagen, lagen om tillgänglighet till digital offentlig service

Lokalt

Redan i nämnders reglementen och styrelsernas ägardirektiv anges att uppdragen ska utföras utifrån demokratisk grundsyn om mänskliga rättigheter och mot diskriminering.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning utgör ett stöd för staden att i andra program och planer omhänderta rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. I bilaga 1 finns ett urval av styrande dokument i form av visioner, program och planer, som omfattar en eller flera aspekter med bäring på programmets rättighetsområden.

Uppföljning av detta program

Uppföljning av programmets mål

Programmet följs upp på utveckling av måluppfyllelse för ett antal indikatorer på samhälls- och verksamhetsnivå, se bilaga 4. Några indikatorer mäter utvecklingen av stadens verksamheter som direkt berör barn. Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med start 2022. För vissa mål kan kompletterande mätningar behöva göras.

Programmet bidrar till att villkoren för personer med funktionsnedsättning ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att det beaktas i utvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra del av den ordinarie verksamhetsuppföljningen.

Utvärdering av programmet

Programmet gäller till och med år 2026 och utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet under programperiodens sista år.

Programmet

Förutsättningar

För att uppnå målen i programmet behöver stadens nämnder och styrelser säkerställa kunskap och medvetenhet, tillgänglighet samt samverkan internt och externt. Personer med funktionsnedsättning, anhöriga och intresseorganisationer är en viktig samverkanspart.

De olika rättighetsområdena i programmet påverkar också varandra, vilket symboliseras i bilden nedan. Det innebär till exempel; för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar för att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och ute miljö, ett eventuellt individuellt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar.

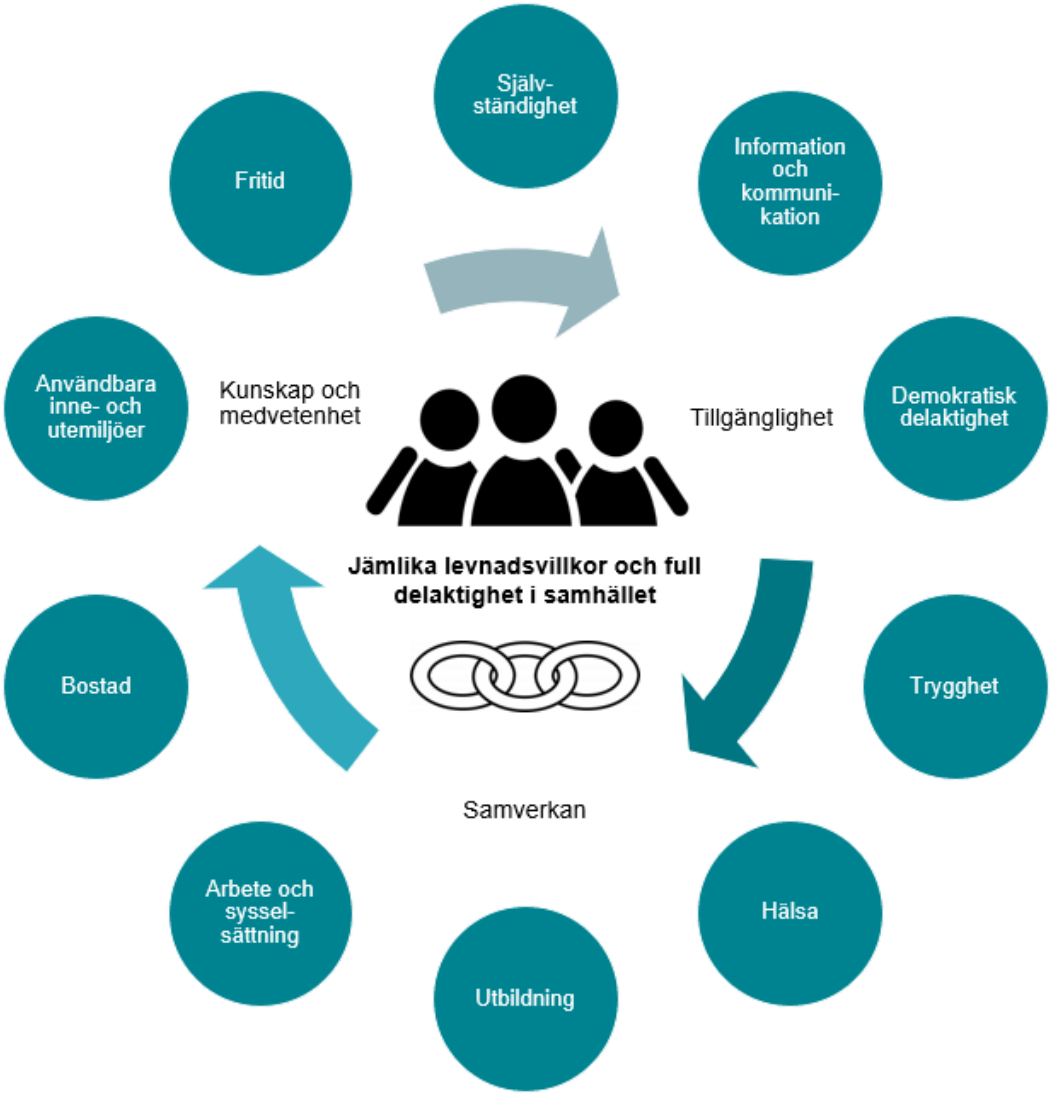

I figur 1 illustreras de tio rättighetsområdena i programmet samt förutsättningar för genomförandet, för att personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället.

Rättighetsområden, mål, strategier och ansvar

Programmet är uppdelat i 10 rättighetsområden. Rättighetsområdena inleds med en kort definition av området utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och kopplar också till artiklar i den. Se bilaga 2 för namn på alla artiklar. Efter det följer en problembeskrivning som syftar till att beskriva hur livsvillkoren ser ut i dag för personer med funktionsnedsättning inom rättighetsområdet. Ibland är problembeskrivningen utifrån nationella mått och ibland, där underlag finns att tillgå, beskrivs den utifrån hur det ser ut i Göteborg. Problembeskrivningen, som utgörs av exempel och inte kan anses heltäckande inom respektive rättighetsområde, sätter programmet i ett sammanhang och motiverar vad stadens arbete ska bidra till att förbättra. Se bilaga 3 för källor till problembeskrivningarna. Till varje rättighetsområde finns ett övergripande mål med tillhörande strategier och utsedda ansvariga nämnder och styrelser. Inom en del rättighetsområden kan alla styrelser och nämnder antas agera och bidra till måluppfyllelsen, de anges då som ansvariga. Inom andra rättighetsområden kan vissa, inom sitt ansvarsområde/kärnverksamhet, förväntas bidra särskilt väl i arbetet med strategierna för att nå angivet mål, och anges då som särskilt ansvariga.

1. Rätten till ett självständigt liv

Artikel 19, 20, 26, 27 och 28

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och delta i samhället på lika villkor som andra. Det innebär bland annat att ha kännedom om och tillgång till olika former av samhällsservice, personligt stöd, rehabilitering och habilitering, bostad, arbete eller sysselsättning samt ekonomiska förutsättningar. Det personliga stödet är för en del avgörande för möjligheten att kunna delta på lika villkor som andra. För att ha goda möjligheter att leva ett så självständigt liv som möjligt behöver därmed flera olika förutsättningar och rättigheter införlivas.

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg upplever generellt att de själva kan påverka sin situation i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och har i lägre utsträckning möjlighet att betala en oförutsedd utgift. Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har generellt sämre levnadsvillkor än andra och upplever att det ofta finns en förväntan om att de ska ta ett större koordinerande ansvar än övriga föräldrar.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

1:1 Stadens verksamheter ska informera personer med funktionsnedsättning om rättigheter och möjligheter på det sätt som individen kan ta del av och förstå.

1:2 Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning.

1:3 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att personer med funktionsnedsättning ska ha ett självständigt liv på lika villkor som andra.

1:4 Stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnden för funktionsstöd, socialnämnden centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden nordost, socialnämnden sydväst och äldre samt vård- och omsorgsnämnden har ett särskilt ansvar.

2. Rätten till information och kommunikation

Artikel 2, 9 och 21

Personer med funktionsnedsättning har rätt att söka och ta emot information samt kommunicera på lika villkor som andra genom alla former av självvalda kommunikationssätt. Tillgänglig information och att kommunicera för att förstå och göra sig förstådd är en förutsättning för att skapa full delaktighet. Information som är avsedd för allmänheten ska ges i tillgänglig format och vid behov underlättas genom bland annat teckenspråk, punktskrift och alternativ kompletterande kommunikation.

Tillsyn och uppföljning av tillgänglig information och kommunikation har försämrats och kompetens om tillgänglighet saknas i många myndigheter och kommuner. Stadens verksamheter saknar en tillräcklig grundläggande digital infrastruktur vilket skapar ett utanförskap och hinder för information, kommunikation och självständighet för personer med funktionsnedsättning.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målet

2:1 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter.

2:3 Stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnden för intraservice, nämnden för konsument och medborgarservice samt kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

3. Rätten till demokratisk delaktighet

Artikel 7, 9, 21 och 29

Personer med funktionsnedsättning har rätt att vara delaktiga och utöva inflytande i det politiska och offentliga livet på lika villkor som andra. Det innebär bland annat reell möjlighet att rösta, inneha politiska uppdrag, utöva sin yttrande- och åsiktsfrihet samt delta i förenings- och övrigt samhällsliv. Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Barn med funktionsnedsättning har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barn, och har rätt till stöd i det för att nå lika villkor som andra barn.

Det finns behov av att åtgärda bristande tillgänglighet i vallokaler som används i Göteborgs. Det saknas ofta valinformation i tillgängliga format och stödet i vallokalen brister. Antalet personer med funktionsnedsättning som kandiderar till eller innehar offentliga ämbeten är fortfarande låg. Staden saknar underlag från personer med funktionsnedsättningar i uppföljning av stadens verksamheter.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

3:1 Stadens verksamheter ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan rösta och löpande påverka stadens utveckling på lika villkor som andra.

3:2 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.

3:3 Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

3:4 Stadens verksamheter ska samråda och aktivt involvera intresseorganisationer i åtgärder som berör personer med funktionsnedsättning.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Valnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, trafiknämnden och lokalnämnden har ett särskilt ansvar.

4. Rätten till ett tryggt liv

Personer med funktionsnedsättning har rätt till trygghet, i och utanför hemmet. Det omfattar att leva fritt och säkert från alla former av utnyttjande, hedersrelaterat förtryck, våld, övergrepp eller diskriminering. I det ingår att ha tillträde till och kunna använda stadens inne- och utemiljöer samt att få det stöd som den enskilde har rätt till. För att möjliggöra trygghet i krissituationer behöver all krisberedskap inkludera personer med funktionsnedsättning. Ett normmedvetet förhållningssätt, bemötande och kunskap om olikheter bidrar också till trygghet.

Artikel 9, 11, 14, 15 och 16

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg uppger utsatthet för fysiskt våld och kränkningar i högre grad än personer utan funktionsnedsättning, kvinnor med funktionsnedsättning gör det i ungefär dubbelt så stor utsträckning som män utan funktionsnedsättning. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Personer med funktionsnedsättning är ofta mer beroende av sin omgivning än andra och kan därför ha svårt att värja sig från kränkningar och våld. Fler barn med funktionsnedsättning är utsatta för någon form av misshandel än barn utan funktionsnedsättning.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

4:1 Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka och förebygga diskriminering, förtryck, våld i nära relationer och annan våldsutsatthet som kan drabba personer med funktionsnedsättning. Det omfattar att ge individuellt anpassat stöd till de som behöver.

4:2 Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.

4:3 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin information och kommunikation om krisberedskap så att personer med funktionsnedsättning kan förstå.

Ansvariga nämnder och styrelser: Alla nämnder och styrelser. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

5. Rätten till bästa möjliga hälsa

Artikel 25, 26 och 30

Personer med funktionsnedsättning har rätt till bästa möjliga hälsa utan diskriminering. Det omfattar fysiska, psykiska och sociala dimensioner, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa. Det innebär att på lika villkor som andra få del av hälsofrämjande och förebyggande insatser som näringsriktig kost, fysisk aktivitet, social samvaro och delta i screening i offentliga folkhälsoprogram. Rätten till bästa möjliga hälsa förutsätter också tillgång till hälso- och sjukvårdsinsatser av god kvalitet, hjälpmedel samt rehabilitering och habilitering.

Personer med funktionsnedsättning skattar sin hälsa lägre än personer utan funktionsnedsättning i Göteborg. Kvinnor med funktionsnedsättning har skattat sitt eget hälsotillstånd något lägre samt övervägt att ta sitt liv i högre grad jämfört med män med eller utan funktionsnedsättning.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

5:1 Stadens verksamheter ska ha kunskap om funktionsnedsättningar och livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning.

5:2 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

5:3 Stadens verksamheter ska medverka till att personer med funktionsnedsättning har tillgång till hälso- och sjukvård med god kvalitet och standard, hälsofrämjande och förebyggande insatser aktiviteter samt andra hälsorelaterade tjänster på lika villkor som andra.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga nämnden för funktionsstöd, socialnämnden centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden nordost, socialnämnden sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden samt idrotts- och föreningsnämnden.

6. Rätten till utbildning

Artikel 7 och 24

Personer med funktionsnedsättning har rätt till utbildning på lika villkor som andra i ett sammanhållet utbildningssystem. Det förutsätter uppföljningar med möjlighet att analysera resultat för personer med funktionsnedsättningar i jämförelse med de utan funktionsnedsättning. Det förutsätter även samverkan vid övergångar från förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshemmen, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Den fysiska, pedagogiska och sociala tillgängligheten skapar förutsättningar för inkludering, det avser hela skoldagen samt i

fritidshemmet eller korttidstillsynen. Måluppfyllelsen förutsätter att individen ges möjlighet till delaktighet samt individuellt stöd, trygghet i samt till och från skolan och fritidshemmet samt full utveckling av sina personliga färdigheter socialt och kunskapsmässigt. Barn och unga behöver ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.

Nationella rapporter visar att färre personer med funktionsnedsättning har eftergymnasial utbildning än övriga befolkningen, vilket skapar ojämlika förutsättningar och möjligheter för arbete. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Vidare finns brister i samverkan inom skolan, men också i förhållande till andra aktörer som exempelvis vårdnadshavare, Barn- och Ungdomspsykiatrin, habiliteringen och socialtjänsten. Det saknas tillräcklig styrning och uppföljning av hur skolsituationen fungerar för elever med funktionsnedsättning. Att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är i alltför liten utsträckning en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

6:1 Stadens verksamheter ska samverka för att säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem där övergången mellan olika skolformer fungerar för elever med funktionsnedsättning. Likaså ska samverkan ske för att underlätta övergång från skola till arbetsliv.

6:2 Stadens verksamheter ska säkerställa kunskap för att tidigt kunna uppmärksamma behov av stöd samt ge individanpassat stöd så att elever med funktionsnedsättning kan ges möjlighet till full utveckling av sina personliga färdigheter och att nå utbildningsmålen.

6:3 Stadens verksamheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att skapa trygga, tillgängliga och icke-diskriminerande miljöer.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden nordost, socialnämnden sydväst, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, lokalnämnden, samt trafiknämnden.

7. Rätten till arbete och sysselsättning

Artikel 27

Personer med funktionsnedsättning har rätt att delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller i annan meningsfull sysselsättning. Rätten till arbete ska skyddas och främjas. För att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta behövs tillämpning av skäliga anpassningar samt att systematiskt arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering i samband med bland annat rekryterings- och anställningsvillkor. Det kan göra det möjligt för fler personer med funktionsnedsättning att ha anställning i stadens verksamheter. Arbete och sysselsättning bidrar till ekonomisk självständighet och delaktighet i samhället.

Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är högre än för övrig befolkning. Unga med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen unga som

varken arbetar eller studerar. Bland annat påverkar studieresultat, och stöd, möjligheten till arbete.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Prioriterade strategier för att nå målen

7:1 Stadens verksamheter ska genom normkritisk rekrytering, tillgängliga, inkluderande arbetsplatser och anpassade anställningsvillkor öka antalet anställda med funktionsnedsättning inom den egna organisationen.

7:2 Stadens verksamheter ska samverka med till exempel Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och det privata näringslivet för att öka förutsättningarna för att personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. Det innefattar samverkan i övergång från studier till arbete.

7:3 Stadens verksamheter ska tillhandahålla praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

7:4 Stadens verksamheter, som arbetsgivare, ska arbeta normmedvetet och intensifiera det systematiska arbetsmiljöarbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, inköps- och upphandlingsnämnden, utbildningsnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden nordost, socialnämnden sydväst, styrelser inom Business region Göteborgskoncernen i kluster näringsliv samt kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

8. Rätten till fungerande bostad

Artikel 9, 19 och 28

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en tillgänglig bostad och att leva ett självständigt liv i ett samhälle med lika valmöjligheter som andra. Det inkluderar rätten till att ha inflytande över bostadsform med eller utan stöd och att välja bostadsort. Bostaden ska vara tillgänglig och bidra till en tillfredställande levnadsstandard och därmed inte bli ett ekonomiskt hinder. Fungerande bostadssituation ska utformas i samverkan med personer med funktionsnedsättning.

Det är brist på bostäder med särskild service, och de är ojämt fördelade över staden. Tillgången är inte i balans med behovet, och antalet nya bostäder per år är för lågt. I det ordinarie bostadsbeståndet är många bostäder otillgängliga.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

8:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder.

8:2 Stadens verksamheter ska systematiskt inventera och åtgärda identifierade hinder i bostäder.

8:3 Stadens verksamheter ska vid större renoveringar verka för att öka antalet tillgängliga och användbara bostäder.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är fastighetsnämnden, lokalnämnden byggnadsnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden nordost, socialnämnden sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden och styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder samt styrelser inom Higab koncernen i kluster lokaler

9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Artikel 9, 19 och 20

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en fungerande inne- och utemiljö som är tillgänglig och användbar. Tillgängliga och användbara transporter och miljöer är en förutsättning för att uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra.

Alla enkelt avhjälpta hinder är inte åtgärdade och principen om universell utformning efterlevs inte alltid. Detta begränsar möjligheten att använda stadens inne- och utemiljöer. Många personer med funktionsnedsättning tvingas också att avstå från att resa på grund av brister i samordning, helhetssyn och information.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.

9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda enkelt avhjälpta hinder i inne- och utemiljöer.

9:3 Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

Ansvariga: Alla nämnder och styrelser. Nämnder som är särskilt ansvar är trafiknämnden, park- och naturnämnden, lokalnämnden, byggnadsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, fastighetsnämnden och styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder och styrelser inom Higab koncernen i kluster lokaler.

10. Rätten till en meningsfull fritid

Artikel 30

Personer med funktionsnedsättning har rätt att på lika villkor som andra kunna välja innehållet i och utforma sin fritid. Det kan vara att ta del av och utöva exempelvis kultur, idrott eller friluftsliv.

Stillasittande fritid är vanligare bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Barn med funktionsnedsättning är i högre grad än andra beroende av familjens stöd och ekonomiska förutsättningar för att få en meningsfull fritid med möjlighet till vänskapsrelationer. Det finns brister i information om aktiviteter, hinder att ta sig till och från en aktivitet samt brister i kunskap om funktionshinder och bemötande, som gör att hela kedjan inte fungerar. Det finns också brister i samordning mellan olika

aktörer som på olika sätt ska möjliggöra rätten till en meningsfull fritid för personer med funktionsnedsättning.

Mål att uppnå

- Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

10:1 Stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

10:2 Stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

Ansvariga: Nämnder som är särskilt ansvariga är kulturnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, nämnden för funktionsstöd, socialnämnden centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden nordost, socialnämnden sydväst samt styrelser inom Göteborg & CO koncernen i kluster turism, kultur & evenemang.

Definitioner

Funktionsnedsättning och funktionshinder

I detta program används Socialstyrelsens definition. Det innebär att en funktionsnedsättning är en nedsättning av den enskildes fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsförmåga. Med funktionshinder avses de begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen, till exempel brister i miljö, tillgänglighet, personella resurser, kompetens hos ledare och tidpunkt för fritidsaktiviteten. I kontakt med olika intresseorganisationer och delar av stadens verksamheter förekommer det att begreppet funktionsvariation används på deras initiativ.

Mångfald

Personer med funktionsnedsättning besitter, liksom alla andra, en mängd olika egenskaper. Inom gruppen ryms också många individuella skillnader. Personer med funktionsnedsättning växer upp under olika socioekonomiska förutsättningar, har olika etniska tillhörigheter, religioner eller andra trosuppfattningar och har olika åldrar samt sexuella läggningar och könsidentiteter. En funktionsnedsättning kan röra en eller flera svårigheter som rör de kognitiva förmågorna, att tåla vissa ämnen, att se, att höra eller att röra sig.

Personer med funktionsnedsättning är en grupp av rättighetsbärare som kan utkräva sina rättigheter med stöd av konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Göteborgs Stad med sina verksamheter har skyldighet att respektera, skydda, uppfylla och bevaka enskildas rättigheter. För att säkerställa icke-diskriminering är en normkritisk analys nödvändig inom staden. Förgivettagna föreställningar om dem staden är till för behöver synliggöras så att staden på ett normmedvetet sätt kan möta allas olikheter och erbjuda likvärdig service och öppna och inkluderande arbetsplatser.

Inkludering

Med inkludering avses fullt deltagande och tillhörighet. Inkludering förutsätter att förhållningssätt, vilja och åtgärder samverkar för att individen ska kunna känna tillhörighet och vara fullt delaktig på sina villkor. Inkludering förutsätter en process som

innebär förändring av sammanhanget exempelvis stöd och insatser, anpassningar och skäliga åtgärder. Inkludering och integrering är inte samma sak. Vid integrering tillåts en individ delta eller ingå i ett befintligt sammanhang utan krav på att sammanhanget i sig ska anpassas så att det blir jämlika villkor.

Barnrättsperspektivet

I enlighet med lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter ska barns rättigheter säkerställas. Att anta ett barnrättsperspektiv innebär att, med utgångspunkt i konventionen, knyta an till de rättigheter barn har. Att ta ett barnperspektiv är att som vuxen beakta en situation med hänsyn till hur den skulle kunna uppfattas av barn, och att ta barns perspektiv är att ta in barns röster och lyssna på vad de själva anser. På samma sätt kan ett funktionsrättsperspektiv antas genom att ta utgångspunkt ifrån konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Det nationella funktionshinderspolitiska målets fyra områden

Inget av det nationella målets fyra områden kan ensamt uppnå det nationella målet, de är ömsesidigt beroende. De ska tillsammans bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle för alla. I statens utredning om styrningen av funktionshinderspolitiken beskrivs dessa fyra områden som tvärgående eller sektorsövergripande och bör liksom jämställdhet och barnrättsperspektivet integreras i arbetet med funktionshindersmålet. Områdena ska, med utgångspunkt från konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, fungera som en vägledning för stadens nämnder och bolag att vägleda sina verksamheter i arbetet med att målet uppnås

Principen om universell utformning

Universell utformning handlar om att göra rätt från början, att utforma och planera samhället så att man inte utesluter någon. På så sätt undviker man att skapa behov av anpassningar i efterhand. Universell utformning betyder sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. Universell utformning ska inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs.

Befintliga brister i tillgängligheten

Brister i tillgänglighet försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på lika villkor som andra i befolkningen. Ett arbete med att identifiera och åtgärda sådana brister behöver bedrivas systematiskt och uthålligt och föregås av analys. Det är ett arbete som kräver kontinuitet och långsiktighet i bred samverkan.

Individuella stöd och lösningar för individens självständighet

Många gånger kan det individuella stödet vara avgörande för den enskildes möjlighet till delaktighet. Individuella stöd och lösningar kan ses som komplement till den generella tillgängligheten i samhället. Principen om universell utformning tar sikte på generella lösningar för att öka tillgängligheten. Ibland är det inte tillräckligt och då kan det finns behov av individuella lösningar. Dessa lösningar ska hålla hög kvalitet och sträva efter att skapa oberoende, självbestämmande och självständighet hos den enskilde och möjliggöra delaktighet.

Att förebygga och motverka diskriminering

Att förebygga och motverka diskriminering tar sin utgångspunkt i både FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna samt i diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen omfattar diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande

identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.
Diskrimineringslagen innehåller ett förbud mot diskriminering vilket sedan år 2015 även omfattar diskrimineringsformen bristande tillgänglighet. Den innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte har gjorts för att personen ska uppnå samma villkor som andra.
Lagen ställer även krav på att arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta systematiskt för att förebygga och förhindra diskriminering, så kallade aktiva åtgärder.

Enkelt avhjälpta hinder

I lagstiftning finns sedan 2001 krav på att enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas i lokaler som allmänheten har tillgång till. Boverket har i sin stödjande roll definierat vad dessa enkelt avhjälpta hinder omfattar och vilka som ska åtgärdas enligt lag. Boverket har för området en gällande föreskrift och allmänt råd. Tillgänglighet ska nås för:

- de delar av lokaler dit allmänheten har tillträde, till exempel receptioner, butiker, restauranger och teatrar
- platser som är angivna som allmän plats i detaljplanen.

Boverket ger några exempel på vad enkelt avhjälpta hinder är: mindre nivåskillnader eller trappsteg, höga trösklar, avsaknad av ledstänger, tunga dörrar, dörröppnare eller andra manöverdon som är olämpligt placerade eller utformade, dålig belysning, dålig ljudmiljö, bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering, bristande utformning av orienterande skyltning, brist på teleslinga eller någon annan teknisk lösning i receptioner, bristfällig skyltning samt brister i utformning och placering av fast inredning. Enkelt avhjälpta hinder är inte det samma som full tillgänglighet.

Kunskap och samverkan

Mänskliga rättigheter utgör grunden i det arbete stadens verksamheter gör. Kunskap om de mänskliga rättigheterna behöver finnas i stadens verksamheter. För att Göteborgs Stad ska kunna utgöra en stad som möjliggör full delaktighet för personer med funktionsnedsättning behöver det finnas god kunskap och medvetenhet om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder för att identifiera och ta bort hinder som uppstår i att utöva sina rättigheter.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är en tvärsektoriell angelägenhet och målen kan inte lösas av enskilda nämnder och styrelser, det behövs samverkan både internt och externt. En viktig samverkanspart till stadens nämnder, styrelser samt verksamheter är personer med funktionsnedsättning, anhöriga och företrädande organisationer. Kunskap om varandras ansvar och skyldigheter underlättar samverkan. Rättighetsområden och mål behöver ses i relation till varandra för att få synergier och uppnå resultat. Det görs genom att anta ett helhetsperspektiv, det vill säga att se individen i centrum och alla de delar som kan påverka livsvillkoren för den enskilde. I figur 1 illustreras de tio rättighetsområdena i programmet samt de förutsättningar som stadens verksamheter behöver säkerställa, som samverkan och kunskap, för att personer med funktionsnedsättning ska kunna uppnå jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället.

Bilagor

Bilaga 1 Ett urval av relaterade styrande dokument

Program/plan och giltighet	Syfte, mål, strategi och/eller inriktning
Beslutade av kommunfullmäktige	
Göteborgs Stads folkhälsoprogram, 2019–2020	Folkhälsoprogrammet består av sju strategiska områden där stadens mål och angreppssätt för att nå målen beskrivs. Områdena är Livsvillkor, Samhällsplanering, Uppväxtvillkor, Livslångt lärande, Arbete/arbetsvillkor, Hälsosamt åldrande och Levnadsvanor
Göteborgs stads program för jämlik stad, 2018–2026	Syftet med programmet är att, utifrån målet att Göteborg ska vara en jämlik stad, peka ut viktiga målområden som aktörer i Göteborg ska samlas kring för att tillsammans bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden.
Handlingsplan för arbete med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad, 2019–2022	Syftet med denna handlingsplan är att strategiskt stödja kommunfullmäktige i ambitionen att de mänskliga rättigheterna ska vara likvärdiga över staden och genomsyra verksamhet och personalpolitik i samtliga nämnder och styrelser.
Göteborgs plan för jämställdhet, 2019–2023	Det övergripande syftet med planen är att ta ett samlat grepp kring några utvalda områden som staden behöver ha ett ökat jämställdhetsfokus på.
Göteborgs Stads plan för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck, 2020–2023	Syftet med planen är att utveckla och stärka stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.
Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, 2019–2022	Syftet med planen är att tydliggöra målen för stadens arbete med att främja sexuell och reproduktiv hälsa, och tillgodose sexuella och reproduktiva rättigheter för de som bor, vistas och verkar i Göteborg.
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor, 2017–2021	Syftet med planen är att säkerställa att personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera, liksom övriga göteborgare, har möjligheter att ta del av stadens tjänster och service och att hbtq-personer som arbetar i staden erbjuds en god arbetsmiljö.
Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg, tillsvidare	Långsiktigt mål i planen är att: Suicid och suicidförsök ska varaktigt minska i Göteborg. En säker och trygg Stad ska vara fri från suicidförsök och suicid.
Göteborgs Stads plan mot hemlöshet, 2020–2022	Syftet med planen är att minska hemlösheten i Göteborg. Planen syftar också till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser, samt vikten av samarbete med andra aktörer, exempelvis civilsamhälle, myndigheter och privata fastighetsbolag.
Plan för barn och ung kultur, 2020–2023	Göteborgs Stads plan för barn- och ungkultur beskriver hur arbetet med barn- och ungkultur ska utvecklas och organiseras och hur arbetet ska fördelas i staden.
Kulturprogram för Göteborgs Stad, 2015–2021	Kulturprogram för Göteborgs Stad har som syfte att ange en färdriktning för hur kommunfullmäktiges ambition om Göteborg som en ledande kultur- och evenemangsstad ska uppnås
Göteborgs Stads friluftsprogram, 2018–2025	Syftet med friluftsprogrammet är att värna och utveckla möjligheten till friluftsliv för både göteborgare och besökare och att ge en inriktning för fortsatt planering och arbete med friluftsliv.

Bostadsförsörjningsprogram 2020–2022	Syftet med programmet är att klargöra Göteborgs Stads övergripande mål och strategier för bostadsförsörjningen i Göteborg. Syftet med programmet är också att i enlighet lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar att upprätta riktlinjer för bostadsförsörjningen som ska antas av kommunfullmäktige.
Program för e-samhället 2015–2020	Syftet med Göteborg Stads program för e-samhället är att ange den övergripande målsättningen för utvecklingen 2015–2020.
Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete, 2014–2021	Programmet beskriver en riktning i det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet utifrån strategiska områden som ska hjälpa till att skapa goda förutsättningar för att främja trygghet och positiva drivkrafter för en socialt hållbar utveckling i syfte att förebygga brott.
Göteborgs Stads innovationsprogram, 2018–2023	Syftet med Göteborgs Stads innovationsprogram är att skapa ett strukturerat arbete med innovation i Göteborgs Stads verksamheter. Programmet syftar till att öka Göteborgs Stads kapacitet att vara innovativ inom Göteborgs Stads organisation, i samverkan med andra samhällssektorer, men också till att öka Göteborgs Stads förmåga att bidra till ett starkt innovationssystem i Göteborgsregionen.
Göteborgs Stads översiktsplan	Översiktsplanen är kommunens långsiktiga vision om hur stadens mark- och vattenområden ska användas och om hur bebyggelsen ska utvecklas.
Miljöpolicy för Göteborgs Stad	Miljöpolicyn beskriver vårt gemensamma synsätt på miljöarbetet. I Göteborgs Stad ska vi arbeta tillsammans för en god livsmiljö och en hållbar utveckling
Vision Älvstaden, 2012-	En vision och tre strategier för Älvstaden Visionen syftar till att bidra till en hållbar utveckling i Göteborg och Västsverige.
Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023	Syftet med Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023 är att förena nämnder och styrelser kring gemensamma mål och strategier för att stärka stadens förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare med förmåga att utföra och utveckla stadens verksamheter.
Beslutad i kommunstyrelsen	
Policy för fysisk tillgänglighet i Göteborgs Stad, tillsvidare	Alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad skall i hela sin verksamhet aktivt arbeta för att tillgänglighetsperspektivet beaktas i organisationen.

Bilaga 2 Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Konventionen innehåller totalt femtio artiklar. Artiklarna 1–4 beskriver konventionens grundprinciper. Artiklarna 5–30 är rättighetsartiklar. Artiklarna 31–50 är procedurregler för genomförande, uppföljning och övervakning. Rubrikerna för dessa artiklar finns inte i listan nedan.

Artiklarna 1 – 30:

1 Syfte

2 Definitioner

3 Allmänna principer

4 Allmänna åtaganden

5 Jämlikhet och icke-diskriminering

6 Kvinnor med funktionsnedsättning

7 Barn med funktionsnedsättning

8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

9 Tillgänglighet

10 Rätten till liv

11 Risksituationer och nödlägen

12 Likhet inför lagen

13 Tillgång till rättssystemet

14 Frihet och personlig säkerhet

15 Rätt att inte utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

16 Rätt att inte utsättas för utnyttjande, våld eller övergrepp

17 Skydd för den personliga integriteten

18 Rätt till fri rörlighet och till ett medborgarskap

19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället

20 Personlig rörlighet

21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet, samt tillgång till information

22 Respekt för privatlivet

23 Respekt för hem och familj

24 Utbildning

25 Hälsa

26 Habilitering och rehabilitering

27 Arbete och sysselsättning

28 Tillfredställande levnadsstandard och social trygghet

29 Deltagande i det politiska och offentliga livet

30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Konventionen kan i sin helhet laddas ner exempelvis på regeringens hemsida.

https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/06/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning/

Bilaga 3 Källor

Boverkets föreskrift och allmänna råd, 2011:13

Diskrimineringslag (2008:567)

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning, Myndigheten för delaktighet http://www.mfd.se/uppfoljning/levnadsvillkor/foraldrar-till-barn-med-funktionsnedsattning/

Göteborgs Stads arbete med att säkerställa tillgången till bostäder med särskild service, Stadsrevisionen Revisionsrapport, 2019

Hälsa på lika villkor? Folkhälsoenkät, Västra Götalands regionen och Göteborgs Stad

Kollektivtrafikens barriärer – kartläggning av hinder i kollektivtrafikens tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, 2019:3, Trafikanalys

Lägesrapport om enkelt avhjälpta hinder 2018, Fastighetskontoret, Göteborgs Stad

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, regeringens proposition 2016/17:188

Plan- och bygglag (2010:900)

Politik för gestaltad livsmiljö, Prop. 2017/18:110

Rapport om livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning i Göteborg, 2020 Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad, diarienummer 0950/18

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag att utreda hur unga med funktionsnedsättning i större utsträckning ska kunna delta i Göteborgs Stads ordinarie fritidsverksamhet, diarienummer 0357/18

Regeringens skrivelse 2007/08:39 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Respekt för rättigheter, Funktionsrätt Sverige 2019

Skollag (2010:800)

Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Tillgängliga lärmiljöer? En nationell studie av skolhuvudmännens arbete för grundskoleelever med funktionsnedsättning, Skolverket 2016

Tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen Uppföljning av arbetet med tillgängliga vallokaler, diarienummer 1717/18

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2019 Myndigheten för delaktighet

Bilaga 4 Indikatorer

Till programmet finns det indikatorer på samhällsnivå, generell verksamhetsnivå samt specifik verksamhetsnivå. På samhällsnivå är källan främst Folkhälsomyndighetens enkäten Hälsa på lika villkor? med resultat från Göteborg. Resultaten i enkäten medför möjlighet att göra en jämförelse mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Det gör det möjligt att få en indikation på om det finns lika villkor mellan grupperna. Resultaten på stadens verksamhetsnivå gör det i vissa fall möjligt att jämföra mellan grupperna, om det finns frågor om funktionsnedsättning med. På verksamhetsspecifik nivå finns det bland annat brukarenkäter med resultat som kan följas över tid istället för att jämföras mellan personer med och utan funktionsnedsättning. I den mån det finns resultat fördelat på kön och ålder kan en analys av resultaten belysa jämlikhetsaspekter samt anta ett barnrättsperspektiv.

Rättighetsområde och mål	Tema	Indikator	Nivå*
1. Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra	Gott liv	1:1 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som är nöjda med det liv de lever	1
	Praktiskt stöd	1:2 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som har någon att vända sig till vid praktiska problem eller sjukdom	1
	Ekonomisk trygghet	1:3 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som kan klara av att betala en oväntad ekonomisk utgift	1
2. Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.	Kommunikation	2:1 Andel av Göteborgs Stads kommunikationsplaner som beaktar hinder och villkor för personer med funktionsnedsättning	2
	Information	2:2 Upplevelse av tillgänglighet på stadens webbplats	2
	Information, verksamhet	2:3 Brukarenkät FH - Andel som förstått informationen från socialsekreterare	3
3. Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra	Delaktighet och inflytande, fritid	3:1 Enkät öppen ungdomsverksamhet - Delaktighetsindex	2
	Delaktighet och inflytande, skola	3:2 Elevenkät skola - Index delaktighet och inflytande	2
	Delaktighet och inflytande, skola	3:3 Elevenkät särskola - Index delaktighet och inflytande	3
	Delaktighet och inflytande, verksamhet	3:4 Brukarenkät FH - Delaktighetsindex	3
	Demokratiskt deltagande	3:5 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som utövat demokratiska rättigheter senaste året	1
	Information	3:6 Upplevelse av tillgänglighet på stadens webbplats	2
4. Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.	Trygghet	4:1 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som avstått från att gå ut av rädsla för överfall, rån eller ofredande	1
	Trygghet, skola	4:2 Elevenkät skola - Andel som känner sig trygga	2
	Trygghet, skola	4:3 Elevenkät särskola - Andel som känner sig trygga	3
	Trygghet, fritid	4:4 Enkät öppen ungdomsverksamhet - Trygghetsindex	2

	Trygghet, verksamhet	4:5 Brukarenkät FH - Andel som upplever att de känner sig trygga	3
	Våldsutsatthet	4:6 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som blivit utsatta för fysiskt våld senaste året	1
	Tillit till andra	4:7 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som upplever att man kan lita på de flesta människor	1
5. Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.	Hälsa	5:1 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som upplever sitt hälsotillstånd som bra	1
	Psykisk hälsa	5:2 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som bedöms ha nedsatt psykiskt välbefinnande	1
	Psykisk hälsa	5:3 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som övervägt att ta sitt liv senaste året	1
6. Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.	Kunskap och lärande	6:1 Elevenkät skola – Andel som upplever att de kan nå kunskapskraven	2
	Kunskap och lärande	6:2 Elevenkät särskola - Index Kunskap och lärande	3
	Trygghet, skola	6:3 Elevenkät skola - Andel som känner sig trygga i grundskolan	2
	Trygghet, skola	6:4 Elevenkät särskola - Andel som känner sig trygga i grundsärskolan	3
	Trygghet, skola	6:5 Elevenkät särskola - Andel i grundsärskolan som upplever att chaufförerna bemöter dem på ett bra sätt	3
7. Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.	Arbete	7:1 Antal anställda med lönebidrag i Göteborgs Stad	2
	Arbete	7:2 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som angett arbete som sysselsättning	1
	Arbetslöshet	7:3 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som angett arbetslös som sysselsättning	1
8. Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.	Fysisk tillgänglighet	8:1 Andel tillgänglighetsmärkta bostäder i kommunalt bostadsbestånd	2
	Fysisk tillgänglighet	8:2 Tillgänglighet i befintligt bostadsbestånd (TIBB)	2
	Fysisk tillgänglighet	8:3 Andel avvikelser rörande tillgänglighet i nybyggnation	2
9. Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.	Fysisk tillgänglighet	9:1 Andel åtgärdade anläggningar med avseende på enkelt avhjälpta hinder	2
	Mobilitet	9:2 Andel hållplatser anpassade för personer med funktionsnedsättning	2
	Mobilitet	9:3 Brukarenkät färdtjänst - Nöjdhet färdtjänstresor	3
10. Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.	Fysisk aktivitet	10:1 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som ägnar sig åt fysisk aktivitet mer än 30min/vecka	1
	Deltagande, idrott	10:2 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som tagit del av idrottsevenemang senaste året	1
	Deltagande, kultur	10:3 Nationella folkhälsoenkäten - Andel som tagit del av kulturella aktiviteter senaste året	1
	Fysisk tillgänglighet, fritid	10:4 Andel åtgärdade idrottsanläggningar och badhus med avseende på enkelt avhjälpta hinder	2

	Fysisk tillgänglighet, kultur	10:5 Andel åtgärdade kulturanläggningar med avseende på enkelt avhjälpta hinder	2
	Information, fritid och kultur	10:6 Andel kultur- och idrottsaktiviteter i stadens kalendarium som har information om tillgänglighet	2

***Förklaring Nivå:** 1 = Samhällsnivå, 2 = Kommunens verksamhet, 3 = Kommunens verksamhet specifikt riktad till personer med funktionsnedsättning